

ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตโดยหน่วยงานภาครัฐ

นายบรรชา ลิมปัสถริกิจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROBLEMS AND OBSTACLES OF INTERNET CONTENT REGULATING
BY STATE AGENCIES

Mr.Buncha Limpasathiragit

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต
โดยหน่วยงานภาครัฐ

โดย

นายบรรชา ลิมปสศิริกิจ

สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

 คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โอฟาร์ วงศ์บ้านตุ๋)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง รามสูต)

บรรณาธิก ลิมปสิทธิกร : ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตโดย
หน่วยงานภาครัฐ. (PROBLEMS AND OBSTACLES OF INTERNET CONTENT
REGULATING BY STATE AGENCIES) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์,
222หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำหน้าที่กำกับดูแลเนื้อหาสื่อ
อินเทอร์เน็ตโดยหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบเนื้อหาต่างๆที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏใน
สื่ออินเทอร์เน็ต โดยทำการศึกษาหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต 4
หน่วยงาน ได้แก่ 1. สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม 2. ศูนย์
ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 3. ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม
สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 4. กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสาร โดยได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับบุคลากรของหน่วยงานดังกล่าว

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านคุณลักษณะของสื่อ
อินเทอร์เน็ตที่มีจำนวนผู้ผลิตเนื้อหาเป็นจำนวนมากจนยากแก่การควบคุม และผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทุกคนสามารถ
เป็นผู้ผลิตเนื้อหาได้ อีกทั้งแหล่งที่มาของเนื้อหาอินเทอร์เน็ตนั้นมีที่มาจากทั่วทุกมุมโลก ซึ่งมีความแตกต่าง
ทางด้านกฎหมายและวัฒนธรรม ทำให้การควบคุมเนื้อหาเป็นไปได้ยาก

นอกจากนี้ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดๆเข้ามาควบคุมเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยตรงจึงต้องอาศัย
กฎหมายที่มีอยู่เดิมมาปรับใช้เพื่อควบคุมการเผยแพร่เนื้อหาที่ผิดกฎหมาย อันเป็นอุปสรรคในการทำงานของ
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกฎหมาย

ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงาน พบว่ามีปัญหาทางด้านของบุคลากรที่ปฏิบัติงาน
เนื่องมาจาก หน่วยงานต่างๆขาดความพร้อมในด้านของการสรรหาคู่มือและปริมาณงานที่มีมากกว่าจำนวน
ผู้ปฏิบัติงาน อันเกิดจากข้อมูลเนื้อหาที่มากมายมหาศาลของสื่ออินเทอร์เน็ต อีกทั้งในส่วนของงบประมาณก็ยัง
ไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรเนื่องจากวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีราคาแพง และเทคโนโลยี
เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ระบบราชการถือเป็นอุปสรรคหนึ่งที่เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานเนื่องมาจากทำให้เกิดความ
ล่าช้า อีกทั้งภาคเอกชนก็ไม่ได้ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เพราะภาคเอกชนเน้นความสำคัญในเชิงธุรกิจมากกว่า
ทำให้ขาดการร่วมมือในการทำงาน อีกทั้งประชาชนก็ไม่พอใจในแนวทางการปิดกั้นเว็บไซต์ซึ่งถือเป็นมาตรการ
หนึ่งในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4785082228 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: INTERNET / REGULATION / STATE AGENCIES / WEBSITE

BUNCHA LIMPASATHAIRAGIT : PROBLEMS AND OBSTACLES OF INTERNET
CONTENT REGULATING BY STATE AGENCIES. THESIS ADVISOR : ASSOC.
PROF. SUTHEE POLPONG, 222 pp.

This Research has the objective to study problems and obstacles of internet content regulating by state agencies including understanding about unsuitable contents in internet. This research studies about 4 state agencies that regulate internet content such as 1. Bureau of Technology and Cyber Crime, Department of Special Investigation, Ministry of Justice. 2. High-Tech Crime Center, Royal Thai Police. 3. Culture Watch Center, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Culture. 4. Center of Technology Usability Patrol, Ministry of Information and Communication Technology. The study relies on these methodologies: in-depth interviews with related personnel.

The research finds that internet attributes is the factor of problems and obstacles because on internet have many content provider and everyone who use internet can produce contents. Source of contents send to Internet from everywhere in the world which different in laws and culture that hard to control or regulate.

At present, there are no laws that deal specifically with the regulation of internet content. For the time being, law enforcement agencies have to rely on existing laws that are applicable such as criminal laws under the section on obscene materials.

Furthermore, agencies have problems and obstacles about budget and personnel that not sufficient and lack of readiness to work because internet have many huge information and content to monitor. Technology is the one factor of problem because it gone very faster than equipment in agencies

And the last, bureaucracy is the important factor to make the problem because it make working lately and the private sector such as company do not to cooperate with state agencies because the private sector more interest in business . Moreover citizen not agree about website blocking that make many problems later

Department Mass Communication
Field of study Mass Communication
Academic year 2006

Student's signature.....*Buncha*.....

Advisor's signature.....*Suthe Polponj*.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยสามารถทำงานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยกำลังใจ ความเอื้ออาทร และการสนับสนุนจากบุคคลหลายท่าน ขอขอบคุณทุกท่านที่กำลังใจที่ได้รับ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่เอื้อเพื่อข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุทธิ พลพงษ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โอฟ้า วงศ์บ้านคู่ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และกรรมสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรงรอง รามสูต ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และ ข้อชี้แนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของงานวิจัยฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการสื่อสารมวลชนทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้อันเป็นประโยชน์ และคอยให้คำแนะนำที่ดีตลอดการศึกษาที่ผ่านมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ในความอนุเคราะห์ ของอาจารย์ปราโมทย์ ธรรมรัตน์ ที่อำนวยความสะดวกด้านสถานที่พิมพ์ และอุปกรณ์การพิมพ์ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้บรรลุผลสำเร็จเป็นรูปเล่ม

และท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่มีได้เอื้อชื่อในที่นี้ ซึ่งเปรียบเสมือนส่วนเติมเต็มให้ชีวิตการเรียนและการทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น จนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ปัญหาคำถามวิจัย.....	5
ข้อสันนิษฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	9
บทที่ 2 ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับสื่ออินเทอร์เน็ตและคุณลักษณะของการสื่อสาร ผ่านทางอินเทอร์เน็ต.....	10
แนวคิดเรื่องโครงสร้างและเนื้อหาในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ต.....	19
แนวคิดเรื่องกลไกการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต.....	24
แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมบนสื่ออินเทอร์เน็ต.....	41
แนวคิดเรื่องปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	63
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	79

บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	82
	แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	82
	ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
	การนำเสนอข้อมูล.....	85
บทที่ 4	ลักษณะและประเภทเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏบนสื่ออินเทอร์เน็ต.....	86
	เนื้อหาลามกอนาจาร.....	86
	เนื้อหาที่แสดงความรุนแรง การแบ่งแยกดินแดน การทรมานสัตว์.....	113
	เนื้อหาเกี่ยวกับการพนัน.....	119
	เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสินค้าผิดกฎหมาย.....	121
บทที่ 5	บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานรัฐในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต.....	125
	บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต.....	125
	ขอบเขตการทำงาน.....	135
บทที่ 6	ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตโดยหน่วยงานภาครัฐ.....	142
	ปัญหาและอุปสรรคด้านคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตและ รูปแบบของเนื้อหาที่ปรากฏ.....	142
	ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำหน้าที่กำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต โดยหน่วยงานภาครัฐ.....	151
	ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมายและกลไกที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน.....	170
บทที่ 7	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	185
	สรุปผลการวิจัย.....	185
	อภิปรายผลการวิจัย.....	193
	ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำวิจัย.....	195
	ข้อเสนอแนะ.....	196
	รายการอ้างอิง.....	197
	ภาคผนวก.....	201
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	222

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตจําแนกตามทวีป	143
2 แสดงผลการรับแจ้งเว็บผิดกฎหมายแบ่งตามประเภทตั้งแต่เดือน มกราคม 2549 ถึง ธันวาคม 2549.....	161
3 เปรียบเทียบปัญหาที่เกิดขึ้นในการกํากับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ตของหน่วยงานภาครัฐ.....	192

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงโครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย.....	21
2 แบบจำลองโครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย.....	22
3 ตัวอย่างภาพแสดงการมีเพศสัมพันธ์.....	45
4 ตัวอย่างภาพแสดงการเล่าโลมที่เข้าใจว่าจะมีเพศสัมพันธ์ต่อไป.....	46
5 ตัวอย่างภาพแสดงการเล่าโลม.....	47
6 ตัวอย่างภาพแสดงความต้องการทางกามารมณ์.....	47
7 ตัวอย่างภาพเบลอที่มีลักษณะเป็นภาพศิลปะ.....	48
8 ตัวอย่างภาพการทำร้ายสัตว์.....	49
9 ปัจจัยทางด้านบุคลากรที่ส่งผลต่อปัญหาทางด้านสมรรถนะภายใต้เงื่อนไขต่างๆ.....	72
10 แสดงเงื่อนไขต่างๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการควบคุมและ ปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	75
11 ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์ Sex Story.....	88
12 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพประเภทภาพเช็กซี.....	89
13 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพที่เห็นหน้าออกชัดเจน แต่อวัยวะเพศไม่ชัดเจน.....	90
14 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพที่เห็นหน้าออกและอวัยวะเพศชัดเจน.....	91
15 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพการร่วมเพศ.....	92
16 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพนางแบบที่ได้รับค่าตอบแทน.....	93
17 ภาพลามกอนาจารเด็ก.....	94

หน้า

18	เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพนางแบบสมัครเล่น.....	95
19	เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพแอบถ่าย.....	96
20	เว็บไซต์ที่นำเสนอภาพนักเรียนในเครื่องแบบในเชิงลามกอนาจาร.....	97
21	เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอคำว่า “แอบถ่าย หรือ นักศึกษา”.....	98
22	เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพการ์ตูนลามกอนาจาร.....	99
23	เว็บไซต์ลามกอนาจารที่มีข้อความเตือนก่อนเข้าชม.....	100
24	เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอคลิปวิดีโอ.....	102
25	เว็บไซต์จำหน่ายภาพยนตร์ลามกอนาจาร.....	104
26	ตัวอย่างหน้าโปรแกรม Pirch.....	105
27	เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอบริการพุดคุยทางโทรศัพท์.....	106
28	ตัวอย่างหน้าโปรแกรมแคมฟร็อก.....	107
29	หน้าเว็บบอร์ดที่มีเนื้อหาแอบแฝง ขณะที่ไม่ได้เป็นสมาชิก.....	108
30	หน้าเว็บบอร์ดที่มีเนื้อหาลามกอนาจาร เมื่อได้สมัครสมาชิกแล้ว.....	109
31	กระตุ้เกี่ยวกับการขายบริการทางเพศ.....	110
32	เว็บไซต์ที่มีการขายตุ๊กตาทายาง.....	111
33	เว็บไซต์ที่แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับเกมลามกอนาจาร.....	113
34	เว็บไซต์ที่แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการแบ่งแยกดินแดน.....	114
35	เว็บไซต์ที่แสดงเนื้อหาต่อต้านการปฏิบัติ.....	115

หน้า

36	เว็บไซต์ที่แสดงเนื้อหาโจมตีรัฐบาลของกลุ่มพวโลก.....	117
37	เว็บไซต์ที่แสดงภาพเกี่ยวกับความทารุณ.....	118
38	เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอวิธีการทำแมวบนไซ.....	119
39	เว็บไซต์การพนันฟุตบอลในประเทศไทย.....	120
40	เว็บไซต์เกี่ยวกับการพนันภาษาไทยของต่างประเทศ.....	121
41	เว็บไซต์ที่เกี่ยวกับนุหรี่ในต่างประเทศ.....	122
42	กระทู้ชายยาสลบ.....	123
43	เว็บไซต์จำหน่ายสินค้าผิดกฎหมาย.....	124
44	แผนผังโครงสร้างหน่วยงานของสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ ภายใต้สังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ.....	127
45	แผนผังโครงสร้างหน่วยงานของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิด ทางเทคโนโลยี.....	129
46	แผนผังโครงสร้างหน่วยงานของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.....	131
47	แผนผังโครงสร้างหน่วยงานของกลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี.....	133
48	แผนภูมิวงกลมแสดงสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก.....	144
49	เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับลัทธินาซี.....	145
50	เว็บไซต์ที่มีการเปลี่ยนชื่อเว็บไซต์ทุกวัน.....	147

หน้า

51	เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแนะนำสถานที่ทำแท้ง.....	148
52	เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถานบันเทิง.....	149
53	กระทู้แสดงข่าวลือเกี่ยวกับเหตุการณ์วางระเบิดในกรุงเทพมหานคร.....	151
54	กระทู้ร้องเรียนในเว็บบอร์ดของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.....	168
55	กระทู้แสดงถึงความไม่พอใจในการปฏิบัติงาน.....	170
56	ตัวอย่างภาพถ่ายอุบัติเหตุทางเพศ.....	180
57	เว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการไปห่วย.....	182
58	หน้าโปรแกรม UltraSurf.....	183

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สื่อมวลชนทุกชนิดไม่ว่าจะเป็น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมถึงสื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งถือเป็นสื่อชนิดใหม่ ได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนสำคัญและมีอิทธิพลต่อสังคม เพราะสื่อมวลชนถือได้ว่าเป็นกระจกที่จะสะท้อนถึงความเป็นไปของสังคม การที่สื่อต่างๆ เหล่านี้นำเสนอเนื้อหาใดๆ ขึ้นมาก็ตามย่อมที่จะก่อให้เกิดผลกระทบไม่มากก็น้อย ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของประเทศนั้นๆ และในขณะเดียวกันหากสื่อมวลชนขาดความรับผิดชอบ ก็จะมีอิทธิพลในการที่จะเบี่ยงเบนพฤติกรรมของคนในสังคมให้เสื่อมโทรมลงได้เช่นกัน อิทธิพลของสื่อมวลชนมีอำนาจมากเนื่องจากความสามารถในการที่จะเข้าถึงประชาชนได้ง่ายและเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ยังไม่สามารถแยกแยะหรือมีความรู้เท่าไม่ถึงการณ์จากการนำเสนอเนื้อหาบางประเภทที่ไม่เหมาะสม อันจะก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ ซึ่งอาจส่งผลให้มีพฤติกรรมรุนแรงจนไม่อาจคาดหมายได้ในอนาคต ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ สื่อหลายประเภทนำเสนอเรื่องราวที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของสังคม เช่น การนำเสนอเรื่องราวของลัทธิอุบาทว์ชักชวนให้ฆ่าตัวตาย การนำเสนอเรื่องราวทางเพศ ภาพลามกอนาจาร ภาพหยาบโลนหรือภาพเปลือย หรือแม้แต่เกมคอมพิวเตอร์ที่มีเนื้อหารุนแรง การที่สื่อมวลชนนำเสนอสิ่งเหล่านี้บ่อยๆ แพร่หลาย อาจทำให้เกิดค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะเยาวชนของชาติที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาบ้านเมืองในอนาคต

สื่ออินเทอร์เน็ตถือเป็นอีกสื่อหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างสูงและถือเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมจนมีผู้ใช้จำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องมาจากสื่ออินเทอร์เน็ตถือเป็นช่องทางสื่อสารที่มีความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพการสื่อสารสูง ความก้าวหน้าของการพัฒนารูปแบบการนำเสนอและแสดงผลจากตัวอักษร (Text) ไปสู่รูปแบบของมัลติมีเดียที่แสดงภาพ ตัวอักษรและเสียงได้ รวมถึงการพัฒนารูปแบบการใช้งานที่ง่ายและสะดวกขึ้น ทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากขึ้น อีกทั้งสามารถผสมผสานความเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่ออื่นๆ ที่มีอยู่ไว้ในสื่ออินเทอร์เน็ต

สื่ออินเทอร์เน็ตนั้นได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารความรู้ที่หลากหลายและถือได้ว่าเป็นสื่อที่ให้ประโยชน์อย่างสูงที่ช่วยให้การติดต่อสื่อสารสามารถทำได้

รวดเร็ว แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีแต่ประโยชน์เพียงด้านเดียว เพราะที่ผ่านมา สื่ออินเทอร์เน็ตก็ถูกนำเสนอในแง่ของภัยที่แฝงมากับการสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัด การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตนั้นก็มีปัญหาเช่นเดียวกับปัญหาการใช้สื่ออื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการบริโภคที่ไม่รู้เท่าทันสื่อ หรือการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม แต่ปัญหาของการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เป็นที่น่าวิตกกังวลก็คือ ปัญหาของเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่แพร่กระจายอยู่ทั่วไปในอินเทอร์เน็ตและไม่สามารถควบคุมได้อย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะปรากฏอยู่ในหน้าเว็บไซต์ต่างๆ ในเนื้อหาจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) หรือบริการอื่นๆอีกมากมายที่อยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จนปัญหาดังกล่าวกลายเป็นประเด็นที่หลายฝ่ายต่างวิตกกังวลถึงสื่อชนิดใหม่นี้ว่าจะก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆตามมา ดังนั้นภาครัฐ รวมถึงภาคประชาสังคมและภาคเอกชนในหลายประเทศทั่วโลกจึงหันมาทบทวนนโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาในอินเทอร์เน็ต

สื่ออินเทอร์เน็ตกลายเป็นสื่อที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระ และการเข้าถึงเนื้อหาอินเทอร์เน็ตนั้นไม่จำเป็นต้องปรากฏตัวผู้ใช้ หรือระบุตัวตนที่แท้จริง ดังนั้นการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต เด็กและเยาวชนจึงสามารถที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอื่นๆโดยไม่มีโอกาสล่วงรู้ได้ว่าผู้ส่งข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นใคร เหมาะสำหรับตนเองหรือไม่ ทั้งนี้หากเนื้อหาที่ส่งผ่านมาเป็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม หรือเป็นเนื้อหาที่ไม่เป็นความจริง รวมถึงเนื้อหาที่อาจนำไปสู่อันตราย เด็กและเยาวชนที่ได้รับเนื้อหาข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นอาจขาดวิจารณญาณจนอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบ หรือถูกหลอกให้หลงเชื่อจนเกิดปัญหาทางสังคมตามมา

ทุกวันนี้ เกือบทุกประเทศทั่วโลกต่างตระหนักดีว่า อินเทอร์เน็ต เป็นเทคโนโลยีที่มีประโยชน์อย่างมหาศาล แต่ขณะเดียวกันก็ยังมีภัยที่โหมหวนอันตราย ซึ่งโทษมหันต์ด้วย ข่าวการเผยแพร่ภาพลามกอนาจารเด็กบนอินเทอร์เน็ต หรือ การหมิ่นประมาทผ่านอินเทอร์เน็ต ต่างเป็นสิ่งที่ชี้ชัดถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตัวบุคคล โดยเฉพาะเด็ก และเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตสูง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการตกเป็นเหยื่อการล่อลวงทางเพศผ่านอินเทอร์เน็ต การเผยแพร่ภาพลามกอนาจาร ปัญหาไซเบอร์บูลลี่ รวมถึงการล่อลวงแรงงานเด็ก

ปัญหาของสื่อที่ไม่เหมาะสมดังเช่น สื่อลามกที่แพร่กระจายอยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนี้จึงเป็นโจทย์สำคัญ สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต ที่จะต้องมีการวางมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา และในส่วนของผู้ที่ดูแลในเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะภาครัฐ การมีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการทำหน้าที่กำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ตถือเป็น

จุดเริ่มต้นที่ดีในการรณรงค์ให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหานี้มากขึ้น เพราะหากภาครัฐเองยังไม่มี ความพร้อมและไม่จริงจังต่อการแก้ไขปัญหาแล้ว ก็เป็นการยากที่จะให้หน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาแก้ไข ปัญหาแทน

นโยบายการกำกับดูแลสื่อของภาครัฐนั้น หากพิจารณาแล้วจะพบว่า สื่อต่างๆ ทั้ง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์จะมีกฎหมายรองรับและมีการกำกับดูแลเป็นรูปธรรม ส่วนสื่อ อินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสื่อชนิดใหม่นั้นยังไม่มีกฎหมายในการกำกับดูแลออกมาอย่างเป็นทางการ แต่ ภาครัฐก็เห็นถึงปัญหาของความไม่เหมาะสมของเนื้อหาต่างๆ ที่แพร่กระจายอยู่ในสื่ออินเทอร์เน็ต รวมถึงการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการก่ออาชญากรรม ทำให้ภาครัฐพยายามที่จะเข้ามา มีบทบาทในการกำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการปิดกั้นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาไม่ เหมาะสมหรือการดำเนินการให้ความรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยแก่เด็ก เยาวชนและ ผู้ปกครอง แต่ในทางปฏิบัติจริงนั้น เป็นไปได้ยากที่จะควบคุมเนื้อหาต่างๆ ที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ต ได้ทั้งหมด เนื่องจากผู้ผลิตเนื้อหานั้นสามารถที่จะเป็นใครก็ได้ รวมไปถึงการค้นหาแหล่งต้นตอที่มา ก็มีข้อจำกัดทางด้านขอบเขตของการสื่อสาร อีกทั้งมาตรการการควบคุมเนื้อหาอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะการปิดกั้นเว็บไซต์ซึ่งเป็นมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่ได้ส่งเสริมให้เกิดความเป็น ระเบียบเรียบร้อยในการเผยแพร่เนื้อหาในสื่ออินเทอร์เน็ตแต่อย่างใด แต่กลับก่อให้เกิดปัญหามาก ขึ้น เพราะมีการนำเสนอเนื้อหาต่างๆ ที่ไม่เหมาะสมด้วยวิธีการที่แปลกใหม่และหลากหลายมากขึ้น ส่วนสื่อมวลชนต่างๆ ก็มีการนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ต ซึ่งมัก ก่อให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และต้องการที่จะเข้าถึงแหล่งข้อมูลในอินเทอร์เน็ต

การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต กำลังเป็นปัญหาใหม่ที่ก่อให้เกิดข้อถกเถียงถึง มาตรการและวิธีการในการกำกับดูแล เนื่องจากเป็นสื่อชนิดใหม่ที่มีขีดจำกัดในการสื่อสาร แตกต่างจากสื่ออื่นๆ ที่มีอยู่ก่อนเดิม ซึ่งแนวทางของการกำกับดูแลนั้น ภาครัฐไม่สามารถที่จะ ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพหากขาดความร่วมมือจากหน่วยงานและภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาคอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ต ผู้ปกครอง เว็บมาสเตอร์ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น การที่รัฐเป็นผู้ให้ ความสำคัญและกำหนดนโยบายขึ้นมา ย่อมทำให้เกิดความตื่นตัวต่อปัญหาที่เกิดขึ้น เปรียบเสมือนการเป็น “เจ้าภาพ” ที่มีหน้าที่ดูแลปัญหาที่ถือว่าเป็นปัญหาระดับชาติ บทบาทที่ สำคัญของหน่วยงานภาครัฐในขณะนี้ก็คือ การทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลเนื้อหาในสื่ออินเทอร์เน็ต ไม่ให้ มีการเผยแพร่เนื้อหาที่ผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรม และส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการ แสวงหาความรู้และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้

แม้ว่าจะมีการศึกษาวิจัยถึงการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต รวมถึงการมีข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่างๆ อีกทั้งยังมีการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันการเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในสื่ออินเทอร์เน็ต และมีการให้คำแนะนำต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา ก็ยังไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติได้มากนัก นอกจากนี้ยังพบว่าเกิดข้อบกพร่องในมาตรการต่างๆ อีกด้วย เนื่องจากพบว่าเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะเว็บลามกอนาจารที่จดทะเบียนในต่างประเทศเกิดขึ้นทุกวัน ซึ่งดูเหมือนว่าการเข้าไปควบคุมถึงต้นตอการผลิตและการตรวจสอบเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นเรื่องที่ไม่สามารถทำได้ ต่างจากสื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ที่มีการตรวจสอบเนื้อหาออกอากาศและสามารถที่จะระบุถึงต้นตอที่มาของผู้เผยแพร่ได้

สภาพเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาคือ การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของรัฐที่พยายามดำเนินการอยู่ โดยเฉพาะการปราบปรามเว็บไซต์ลามกอนาจาร ด้วยการปิดกั้นไม่ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงเว็บไซต์เหล่านั้นได้ รัฐบาลไม่สามารถปิดกั้นได้หมด อีกทั้งยังมีปัญหาในเรื่องของการเข้าถึงและนำเสนอด้วยวิธีใหม่ๆ เช่น การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ในการเป็นช่องทางการสื่อสาร หรือใช้ระบบการสมัครสมาชิกเพื่อเข้าชมเว็บไซต์ เพื่อเป็นการป้องกันการตรวจตราจากเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากไม่สามารถเข้าไปตรวจตราได้หากไม่มีรหัสผ่าน

อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญก็คือ ข้อกฎหมายของประเทศไทยก็ยังไม่มีการรองรับในเรื่องของการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตโดยตรง ซึ่งเมื่อพิจารณาทางด้านกฎหมาย สภาพสังคมและวัฒนธรรมแล้ว การกำกับดูแลสื่อในแต่ละประเทศก็มีความแตกต่างกัน การหันมาสนใจเรื่องดังกล่าวในประเทศไทยจึงเป็นเรื่องสำคัญในการที่จะสร้างสรรค์ และรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งจะมีประโยชน์ทั้งในส่วนของกรวางแผนนโยบายของรัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และในส่วนของผู้ปกครองที่ไม่ต้องการให้สื่ออินเทอร์เน็ตกลายเป็นสื่อที่มีพิษมีภัย และต้องการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในทางสร้างสรรค์

แต่เนื่องจากสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อสมัยใหม่และยังไม่มีกฎหมายใดๆ เข้ามารองรับในเรื่องของการกำกับดูแล การนำกฎหมายอื่นๆ เข้ามาปรับใช้จึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เพราะอาจถูกโต้แย้งได้ว่า ใครหรือหน่วยงานใดควรเป็นผู้มีอำนาจในการตีความเนื้อหาและดำเนินการเพื่อกำหนดเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงปัญหาที่มีผลต่อการสื่อสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะในเรื่องของเนื้อหาที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ และในขณะเดียวกันผู้วิจัยเองใน

ฐานะผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ต พบว่า นโยบายการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อันจะเห็นได้จากยังมีเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมที่ยังสามารถเข้าถึงได้อยู่มาก จึงได้ตระหนักและเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นและต้องการทราบถึงสาเหตุและพร้อมที่จะทำการศึกษาวิจัยเพื่อช่วยแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่ออธิบายลักษณะและประเภทเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏบนสื่ออินเทอร์เน็ต
2. เพื่อศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
3. วิเคราะห์และทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยหน่วยงานภาครัฐ

ปัญหาคำถามวิจัย

1. เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏบนสื่ออินเทอร์เน็ตมีลักษณะอย่างไร และมีประเภทใดบ้าง
2. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต มีอะไรบ้าง
3. มีปัญหาและอุปสรรคใดที่เกิดขึ้นในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยหน่วยงานภาครัฐบ้าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น

1. เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม จะมีหลากหลายลักษณะทั้งภาพ เสียง ข้อความ โดยประเภทเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมนี้สามารถแบ่งออกเป็น

1.1. เนื้อหาลามกอนาจารและการขายวัตถุลามกอนาจาร

1.2. เนื้อหาที่แสดงความรุนแรง การแบ่งแยกดินแดน การทรมานสัตว์

1.3. เนื้อหาที่เกี่ยวกับการพนัน

1.4. เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และสินค้าผิดกฎหมาย

2. บทบาทของหน่วยงานภาครัฐจะมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่ศึกษา ได้แก่

2.1. สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นหน่วยงานในสังกัด กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม จะมีหน้าที่ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ที่มีความสำคัญหรือมีผลกระทบสูง

2.2. ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำหน้าที่ดำเนินคดี สืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดทางทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

2.3. ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม สังกัดกระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่คอยเฝ้าระวังและติดตาม แจ้งข่าวแก่ประชาชนเพื่อให้ทราบ และหาทางป้องกันถึงภัยที่เกิดขึ้นจากสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต

2.4. กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำหน้าที่ตรวจสอบ และดำเนินการปิดกั้นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาผิดกฎหมาย รวมถึงการให้ความรู้แก่ประชาชนในการใช้อินเทอร์เน็ต

3. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยหน่วยงานภาครัฐ คือ การไม่สามารถกำกับดูแลเนื้อหาได้ทั้งหมด หรือไม่สามารถตรวจสอบได้ทั่วถึงซึ่งเกิดจากคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ต ตลอดจนปัญหาการบังคับใช้กฎหมายและปัจจัยที่เกิดขึ้นจากภายในหน่วยงานเอง

ขอบเขตการวิจัย

1. เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่จะทำการวิจัยนั้น ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเนื้อหาต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1. เนื้อหาลามกอนาจารและการขายวัตถุลามกอนาจาร

1.2. เนื้อหาที่แสดงความรุนแรง การแบ่งแยกดินแดน การทรมานสัตว์

1.3. เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพนัน

1.4. เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และสินค้าผิดกฎหมาย

2. การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยโดยมุ่งไปที่หน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต โดยศึกษาจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

2.1. สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม

2.2. ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2.3. ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

2.4. กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สื่ออินเทอร์เน็ต หมายถึง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อถึงกันทั่วโลก โดยการเชื่อมต่องดงกล่าวต้องผ่านอุปกรณ์ต่างๆ เช่น สายโทรศัพท์ สายเคเบิล หรือดาวเทียม เป็นต้น ซึ่งการเชื่อมต่อเหล่านี้ทำให้เกิดกระบวนการสื่อสาร หรือการรับส่งข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น ตัวอักษร ภาพ เสียงระหว่างคอมพิวเตอร์แต่ละเครื่อง รวมทั้งสามารถค้นหาข้อมูลจากที่ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว

คำว่า “หน่วยงานภาครัฐ” ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดหน่วยงานที่จะศึกษาไว้ดังนี้

1. สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ สังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม
2. ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
3. ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
4. กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

การกำกับดูแล หมายถึง การกำหนดวิธีการในการกำกับ ควบคุม ดูแลเนื้อหาต่างๆ บนสื่ออินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นทางด้านกฎหมาย การปิดกั้นและกลั่นกรอง การกำหนดจรรยาบรรณ กฎ กติกา มารยาท การใช้สายด่วนหรือการสร้างความรู้เท่าทันสื่อ เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคของการกำกับดูแล หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้การกำกับดูแลหรือควบคุมการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นไปด้วยความยากลำบากหรือยากต่อการควบคุม

เนื้อหา หมายถึง รูปภาพ ข้อความ เสียง ภาพเคลื่อนไหว ที่ปรากฏอยู่ในอินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของเว็บไซต์ อีเมล หรือบริการอื่นๆ ที่สามารถปรากฏบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ได้

เนื้อหาไม่เหมาะสม หมายถึง เนื้อหาที่ปรากฏบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะไปในทางผิดกฎหมาย หรืออันตรายต่อสังคม ซึ่งได้จำกัดขอบเขตไว้คือ เนื้อหาลามกอนาจาร เนื้อหาที่แสดงความรุนแรง การแบ่งแยกดินแดน การทรมานสัตว์ เนื้อหาเกี่ยวกับการพนัน เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสินค้าผิดกฎหมายเท่านั้น เช่น ภาพการร่วมเพศ การโฆษณาค้าประเวณี การแสดงภาพลบลู่ศาสนา การใช้ข้อความหมิ่นพระมหากษัตริย์ การโพสต์ข้อความแสดงการแบ่งแยกดินแดน การขายสินค้าผิดกฎหมายหรือสิ่งเสพติด รวมถึงข้อความรุนแรง และถ้อยคำหยาบคาย เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจและรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต
2. ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ในเรื่องเกี่ยวกับการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ต อันจะนำไปสู่การวางแผนนโยบายและส่งเสริมการเฝ้าระวังเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏในสื่ออินเทอร์เน็ต
3. เข้าใจถึงปัญหา และรู้เท่าทันเทคโนโลยีใหม่ของการสื่อสาร และก่อให้เกิดจิตสำนึกในการตรวจสอบและเฝ้าระวังปัญหาที่เกิดขึ้นในเครือข่ายการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต
4. ทราบถึงศักยภาพและแนวทางในการปรับปรุงการทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพในหน่วยงานภาครัฐ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีและแนวคิด

สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดแนวคิดและทฤษฎีสำคัญเพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการวิจัยไว้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสื่ออินเทอร์เน็ตและคุณลักษณะของการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต
2. แนวคิดเรื่องโครงสร้างและเนื้อหาในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ต
3. แนวคิดเรื่องกลไกการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต
4. แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมบนสื่ออินเทอร์เน็ต
5. แนวคิดเรื่องปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แนวคิดดังกล่าว จะนำมาประยุกต์และอธิบายข้อสันนิษฐาน เกี่ยวกับเรื่องการทำหน้าที่การกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งอธิบายว่าปัจจัยใดที่ก่อให้เกิดนโยบายการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการควบคุมการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต

แนวคิดเกี่ยวกับสื่ออินเทอร์เน็ตและคุณลักษณะของการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่มีขนาดใหญ่ เครื่องคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องทั่วโลก สามารถติดต่อสื่อสารถึงกัน ได้โดยใช้มาตรฐาน ในการรับส่งข้อมูลที่เป็นหนึ่งเดียว หรือที่เรียกว่าโปรโตคอล (Protocol) ซึ่งโปรโตคอล ที่ใช้บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีชื่อว่า ทีซีพี/ไอพี (TCP/IP: Transmission Control Protocol/Internet Protocol)

ลักษณะของระบบอินเทอร์เน็ต เป็นเสมือนใยแมงมุม ที่ครอบคลุมทั่วโลก ในแต่ละจุดที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตนั้น สามารถสื่อสารกันได้หลายเส้นทาง ตามความต้องการ โดยไม่

กำหนดตายตัว และไม่จำเป็นต้องไปตามเส้นทางโดยตรง อาจจะผ่านจุดอื่น ๆ หรือ เลือกไปเส้นทางอื่นได้หลาย ๆ เส้นทาง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้อธิบายเกี่ยวกับความเป็นมาของสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อที่จะทำความเข้าใจถึงสื่ออินเทอร์เน็ตว่าที่มาจากอย่างไร อันจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาถึงคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตต่อไป โดยประวัติและที่มาของสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น มีดังต่อไปนี้

1. ประวัติและที่มาของอินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ตนั้นเริ่มมีจุดเริ่มต้นจากการวิจัยทางทหารของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ภายใต้ชื่อโครงการว่า ARPAnet (The Advance Research Projects Agency) โดยกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาเครือข่ายการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ขึ้นเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารและส่งข้อมูลได้อย่างสะดวกแม้ว่าจะเกิดการขัดข้องทางเทคนิคหรือเครือข่ายบางส่วนถูกทำลาย โครงการนี้เริ่มใช้ในกิจการทหารเมื่อปี พ.ศ. 2512 ซึ่งเป็นยุคของสงครามเย็น ระหว่างอุดมการณ์สังคมนิยมคอมมิวนิสต์และเสรีนิยมประชาธิปไตย จุดประสงค์ของการพัฒนาโครงการ ARPAnet ก็คือการเตรียมการสร้างระบบติดต่อสื่อสารทางคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถต้านทานการโจมตี โดยอาศัยหลักการส่งข้อมูล ด้วยการแบ่งข้อมูลออกเป็นส่วนย่อย แล้วทยอยส่งข้อมูลนั้นไปยังปลายทางที่กำหนด โดยช่องทางการส่งข้อมูลต่างกระจายกระจายไปอยู่ในที่ต่างๆตามเครือข่าย แต่สามารถที่จะไปรวมกันที่ปลายทางตามลำดับได้อย่างถูกต้อง และถึงแม้ว่าระหว่างการรับส่งข้อมูลจะเกิดความเสียหาย เครื่องคอมพิวเตอร์ปลายทางก็สามารถแจ้งให้เครื่องคอมพิวเตอร์ต้นทางสามารถรู้ได้และส่งข้อมูลไปใหม่โดยใช้เส้นทางอื่นที่มีอยู่ในเครือข่ายแทน อีกทั้งสามารถที่จะส่งเฉพาะข้อมูลที่เสียหายเท่านั้นไม่จำเป็นต้องส่งใหม่ทั้งหมด

ระยะแรกของการดำเนินการนั้นยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับมาตรฐานการรับส่งข้อมูล ซึ่งยังไม่สามารถขยายจำนวนเครือข่ายไปได้มากนัก จึงมีการริเริ่มใช้มาตรฐานใหม่ในการรับส่งข้อมูลที่เรียกว่า TCP/IP จนกระทั่งสามารถที่จะขยายเครือข่ายเครื่องคอมพิวเตอร์จากเริ่มแรกเพียง 4 เครื่อง เป็น 1,000 เครื่อง ในปี พ.ศ. 2527

ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 มูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (National Science Foundation) ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้วางระบบเครือข่ายเพิ่มขึ้น โดยใช้ชื่อว่า NSFNET เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ และใช้มาตรฐานการรับส่งข้อมูลเช่นเดียวกับ ARPAnet ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายอย่างรวดเร็วเนื่องจากสามารถรับส่งข้อมูลกันได้และ

มีมาตรฐานเดียวกัน การใช้อินเทอร์เน็ตจึงเริ่มแพร่หลายมากขึ้นโดยเฉพาะ การส่งแฟ้มเอกสาร การค้นหาข้อมูล และการรับส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) อีกทั้งจำนวนของเครื่องคอมพิวเตอร์ในเครือข่ายก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็น 100,000 เครื่องในปี พ.ศ. 2532

การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทำให้มีหลายหน่วยงานสนใจที่จะเชื่อมต่อเข้าสู่เครือข่ายการสื่อสารนี้ แต่ในขณะเดียวกัน ARPAnet ซึ่งถือเป็นเครือข่ายบุกเบิกการสื่อสารชนิดนี้ก็ลดบทบาทลงจนกระทั่งเลิกใช้ในปี พ.ศ. 2533 ความสำเร็จของ ARPAnet และ NSFNET ทำให้มหาวิทยาลัยต่างๆ ในสหรัฐอเมริกาสนใจและขอเข้าร่วมโครงการโดยเชื่อมต่อเครื่องคอมพิวเตอร์เข้ากับเครือข่ายเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย ในขณะเดียวกัน ก็มีการจัดตั้งสมาคม CIX (Commercial Internet Exchange) ในปี พ.ศ. 2534 และมีการเชื่อมต่อเครือข่ายเข้าสู่ NSFNET จากเครือข่ายอื่น โดยแต่ละเครือข่ายที่เป็นเอกเทศจะดำเนินการจัดหาเงินสนับสนุนและบริหารเครือข่ายของตนเอง จนกระทั่งเกิดเครือข่ายการสื่อสารที่ขยายวงกว้างที่เรียกว่า อินเทอร์เน็ต (Internet) นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเทคโนโลยีจากการนำเสนอในรูปแบบของ ตัวอักษร (Text) ไปเป็นรูปแบบของภาพ (Graphics) ซึ่งเป็นต้นแบบของ World Wide Web (WWW) ในปัจจุบัน

ในส่วนของ การแบ่งยุคของสื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาของสื่ออินเทอร์เน็ต ได้ใช้เกณฑ์ทางด้านรูปแบบการใช้ประโยชน์และกลุ่มผู้ใช้ โดยแบ่งยุคของสื่ออินเทอร์เน็ตได้คร่าวๆ ดังนี้ (พิรงรอง รามสูต อดิเรกธรรม, 2547)

ยุคแรกเริ่ม เป็นยุคของเครือข่ายทางการทหาร เป็นยุคแรกของการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งจำกัดอยู่เฉพาะในวงการทหาร สำหรับรับส่งข้อมูลข่าวกรองและกิจการต่างๆ ของกองทัพ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น

ยุคที่สอง เป็นยุคแห่งเครือข่ายทางการศึกษาวิจัยและพื้นที่ในการสื่อสารในอุดมคติ เริ่มตั้งแต่ในช่วง พ.ศ. 2520 ยุคนี้อินเทอร์เน็ตถูกมองว่าเป็นเสมือนพื้นที่การสื่อสารในอุดมคติ เนื่องจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถสื่อสารเรื่องราวต่างๆ และแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน ได้อย่างกว้างขวาง การที่ NSFNET เปิดให้สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ก่อให้เกิดการขยายตัวของผู้ใช้ และก่อให้เกิดความหลากหลายและครอบคลุมทุกหัวข้อความสนใจ ซึ่งผู้ผลิตเนื้อหาในยุคนี้จะเป็นไปในลักษณะไม่หวังผลกำไร แม้ว่าจะมีผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นบ้างแล้ว แต่ลักษณะการใช้อินเทอร์เน็ตยังเป็นไปเพื่อสันทนากการหรือตอบสนองของความสนใจมากกว่าการหาผลประโยชน์ทางการเงิน นอกจากนี้การนำเสนอยังเป็นเพียงแค่รูปแบบตัวอักษรเท่านั้น

ยุคปัจจุบัน คือยุคแห่งเครือข่ายเพื่อการพาณิชย์ เป็นยุคที่สื่ออินเทอร์เน็ตแพร่หลาย ผู้ใช้ส่วนใหญ่ในยุคนี้ จะเป็นบริษัทต่างๆหรือองค์กรธุรกิจที่ต้องการประชาสัมพันธ์ตนเองผ่านอินเทอร์เน็ต หรือหาประโยชน์จากสื่อชนิดใหม่นี้ การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อการพาณิชย์เกิดขึ้นเนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถแสดงผลในรูปแบบของภาพและเสียงได้ ก่อให้เกิดความเป็นลักษณะสื่อประสม และยังถือเป็นยุคที่ก่อให้เกิดเว็บไซต์ประเภทเว็บท่า (Portals Web) ซึ่งก็คือเว็บไซต์ที่รวบรวมชื่อเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการค้นหาและเชื่อมต่อไปยังเว็บไซต์อื่นๆ โดยมีการจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบและมีกลไกในการค้นหาเว็บไซต์ที่สะดวก รวดเร็ว

สำหรับในส่วนของประเทศไทยเอง มีการนำเอาสื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้งาน โดยจะอธิบายตามหัวข้อต่อไปนี้

2. ความเป็นมาของอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

ในประเทศไทยได้มีการเริ่มติดตั้งและเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต โดยเริ่มตั้งแต่สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) และ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้เชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย เพื่อใช้ในการรับส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ในปี พ.ศ. 2531 ได้เกิดเครือข่ายคอมพิวเตอร์แห่งแรกของประเทศไทยคือ TCSNET (Thai Computer Science Network) โดยความช่วยเหลือจากประเทศออสเตรเลีย

ในปี พ.ศ. 2535 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เข้าวงจรวางเพื่อเชื่อมต่อรับส่งข้อมูลกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยเชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายของ UUNET Technology ซึ่งทำหน้าที่เป็นไอเอสพี (ISP or Internet Provider)¹ ทั้งนี้ยังเกิดเครือข่ายไทยสาร (Thaisarn: Thai Social Scientific Academic and Research Network) ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตภายในประเทศที่สมบูรณ์แบบประกอบด้วยสถาบันการศึกษาภายในประเทศ 6 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลในการดำเนินการ เพื่อให้

¹ ISP (Internet Service Provider) คือผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เป็นองค์กรหรือบริษัทที่ให้บริการในการเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตแก่บุคคลหรือองค์กรต่างๆ

ประโยชน์ทางด้านการศึกษาและการวิจัยโดยเฉพาะ โดยทั้ง 6 สถาบันใช้คอมพิวเตอร์ที่จุพาลงกรรมมหาวิทยาลัยเป็นจุดเชื่อมต่อสำหรับรับส่งข้อมูลกับต่างประเทศเพียงจุดเดียว

ในปี พ.ศ. 2536เครือข่ายของไทยसारได้ขยายขอบเขตเข้าเชื่อมต่อกับสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นเป็น 19 แห่ง และมีเครือข่ายใหม่ที่ชื่อว่า ThaiNet เกิดขึ้นซึ่งเป็นเครือข่ายของสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อมีผู้ใช้บริการมากขึ้นทาง NECTEC จึงได้เพิ่มวงจรเชื่อมต่อจากประเทศไทยเข้าสู่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นสองวงจรเพื่อสำรองการใช้งาน และถัดมาในปี พ.ศ. 2538 จึงเกิดบริษัทที่ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) ประกอบด้วยบริษัท KSC Comnet และ Loxinfo ซึ่งได้ก่อให้เกิดการใช้บริการอินเทอร์เน็ตอย่างสมบูรณ์แบบในประเทศไทย และแพร่หลายจนถึงทุกวันนี้ (พิงรอง รามสูต ธรณะนนท์, 2547)

เมื่อสื่ออินเทอร์เน็ตมีการใช้งานอย่างแพร่หลายแล้ว บริการต่างๆในสื่ออินเทอร์เน็ตจึงมีการพัฒนาเป็นรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมแก่ความต้องการ โดยรูปแบบของบริการต่างๆในอินเทอร์เน็ตจะได้อธิบายในหัวข้อต่อไป

3. บริการต่างๆในอินเทอร์เน็ต

บริการต่างๆที่มีอยู่ในอินเทอร์เน็ตปัจจุบันมีอยู่หลายประเภท และสามารถที่จะเลือกใช้งานได้ตามความต้องการ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทการให้บริการเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆดังนี้

3.1. บริการด้านการสื่อสาร เป็นบริการที่ช่วยให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถที่จะรับส่งข้อมูลข่าวสารได้ในรูปแบบต่าง ได้แก่

3.1.1. บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail หรือ E-Mail) เป็นบริการสำหรับใช้รับส่งจดหมายหรือข้อความถึงบุคคล องค์กร สถาบันต่างๆ โดยอาศัยสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางการสื่อสาร โดยที่ผู้ส่งและรับจะต้องเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อที่จะส่งและรับจดหมาย ซึ่งข้อความที่ถูกพิมพ์ขึ้นนั้นจะปรากฏผ่านจอคอมพิวเตอร์และถูกเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งเปรียบเสมือนตู้จดหมาย การส่งอีเมลไปยังผู้รับ จำเป็นที่จะต้องรู้ถึงที่อยู่ของผู้รับ ซึ่งที่อยู่ทางอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้งานแต่ละคนจะเรียกว่าอีเมลแอดเดรส ซึ่งสามารถขอได้จากทาง ISP โดยต้องมีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ประเทศที่อยู่ รวมถึงวันเดือนปีเกิด เพศและชื่อที่ใช้สำหรับการเข้าใช้บริการ และรหัสผ่าน เพื่อใช้ในการลงทะเบียน อีกทั้งอีเมล

แอดเดรส จะมีชื่อที่ไม่ซ้ำกัน ในปัจจุบันได้มีเว็บไซต์สำหรับให้บริการอีเมลฟรีโดยการรับส่งผ่าน Browser ² รูปแบบของอีเมลแอดเดรสประกอบด้วย 2 ส่วนคือ รหัสประจำตัวของผู้ใช้ และรหัสที่อยู่ของคอมพิวเตอร์ที่ใช้ทำหน้าที่เป็นไปรษณีย์ในการรับส่ง เช่น abcd@yahoo.com โดย abcd เป็นรหัสประจำตัว และ yahoo.com เป็นรหัสที่อยู่ของคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ

3.1.2. บริการโอนย้ายข้อมูล (File Transfer Protocol หรือ FTP) การโอนย้ายข้อมูลมีทั้งรูปภาพ ข้อความ เสียง ภาพเคลื่อนไหว บริการนี้ เป็นการดาวน์โหลดเพิ่มข้อมูลผ่าน Browser ได้เพราะการดาวน์โหลดคือ การคัดลอกโปรแกรมจาก Server ซึ่งก็คือเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการข้อมูล มาไว้ในเครื่องของตน แต่ถ้าจะอัปโหลดเพิ่มข้อมูล ซึ่งหมายถึง การส่งเพิ่มข้อมูลจากเครื่องของตน เข้าไปเก็บใน server เช่นการปรับปรุงเว็บไซต์ ให้ทันสมัย ซึ่งเว็บไซต์ของตนถูกจัดเก็บใน server ที่อยู่อีกซีกโลกหนึ่ง จะต้องใช้โปรแกรมอื่น เพื่อส่งเพิ่มเข้าไปใน Server เช่นโปรแกรม cuteftp หรือ wsftp เป็นต้น การดาวน์โหลดนั้นมีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก หากผู้ให้บริการยอมให้ใครก็ได้เข้าไปดาวน์โหลดเพิ่มข้อมูลใน server ของตน และผู้ใช้บริการรู้ว่าเพิ่มที่ต้องการนั้นอยู่ที่ใด แต่การอัปโหลดมักไม่ง่าย เพราะต้องใช้โปรแกรมเป็น และมีความเป็นเจ้าของในเนื้อที่ที่สามารถเก็บข้อมูลใน Server รวมทั้งอาจจะต้องมีรหัสผ่านเพื่อแสดงสิทธิในการเข้าใช้บริการ

3.1.3. บริการสนทนากลุ่ม (Internet Relay Chat หรือ IRC) เป็นการให้บริการในรูปแบบของการสนทนาออนไลน์ โดยอาศัยโปรแกรมที่ใช้สำหรับการสนทนาเชื่อมต่อเข้าสู่ Server ที่ให้บริการ ซึ่งจะมีการกำหนดห้องสนทนาเพื่อให้ผู้ใช้ได้เลือกเข้าไปสนทนากับผู้ใช้อินเทอร์เน็ตคนอื่นๆได้

3.1.4. บริการข้อมูลข่าวสาร (Usenet Newsgroups) เป็นบริการในลักษณะของศูนย์รวมข่าวสาร โดยสามารถที่จะเลือกอ่านข่าวตามความสนใจได้ โดยจะมีการแบ่งกลุ่มหัวข้อข่าว ซึ่งคล้ายกับกระดานข่าวสำหรับแลกเปลี่ยนข่าวสาร เป็นการรวมกลุ่มของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันเพื่อส่งข่าวสารและแลกเปลี่ยนในเรื่องที่ตนสนใจ

3.1.5. บริการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ข้ามเครือข่ายด้วยการใช้โปรแกรม Telnet ซึ่งเป็นบริการที่ช่วยให้สามารถเข้าใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องอื่นที่อยู่ไกลๆได้ การ

² Browser คือ โปรแกรมเครื่องมือสำหรับการเรียกดูข้อมูลจากเว็บไซต์ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เช่น โปรแกรม Internet Explorer เป็นต้น

ทำงานของ Telnet ก็คือ เป็นการให้ผู้ใช้เข้าไปใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในคอมพิวเตอร์เครื่องอื่น และให้คอมพิวเตอร์เครื่องนั้นทำหน้าที่ประมวลผลโดยผู้ใช้งานจะเป็นผู้ป้อนคำสั่งจากเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเองและแสดงผลกลับมาทางหน้าจอ

3.1.6. บริการ Teleconference หรือการประชุมทางไกลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งอาศัยกล้องวีดีโอในการจับภาพและส่งสัญญาณภาพผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้เข้าประชุมได้

3.1.7. บริการด้านการค้นหาข้อมูลต่างๆ เป็นบริการที่ช่วยให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถที่จะหาข้อมูล ที่มีผู้รวบรวมเผยแพร่ไว้

3.1.8. การหาตัวผู้ใช้ (Finger) เป็นบริการสำหรับหาข้อมูลหรือตัวผู้ใช้งานที่กำลังอยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือไม่ หรือค้นหาว่ามีเครื่องคอมพิวเตอร์ใดที่เชื่อมต่อเครือข่ายอยู่

3.2. บริการสื่อสารด้วยระบบ World Wide Web (WWW) การสื่อสารผ่าน World Wide Web เป็นการสื่อสารโดยการเรียกดูข้อมูลโดยผ่าน Browser ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นรูปแบบของมัลติมีเดีย ประกอบด้วย รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว โดยข้อมูลจะถูกจัดไว้เป็นหน้าๆ เรียกว่า เว็บเพจ (Web Page) ซึ่งหน้าแรกที่เข้าถึงจะเรียกว่าโฮมเพจ (Home Page) และอาศัยการเชื่อมโยงไปยังหน้าเว็บเพจอื่นๆได้โดยการเชื่อมโยงต่อกันไปเรื่อยๆผ่านจุดเชื่อมโยงที่ได้สร้างไว้ตามทีผู้ออกแบบเว็บไซต์ได้ออกแบบเอาไว้ การเชื่อมโยงดังกล่าวจึงทำให้เกิดการเชื่อมโยงไปสู่จุดต่างๆเหมือนเช่นใยแมงมุม จึงทำให้การสื่อสารระบบนี้ถูกเรียกว่าเว็บ (Web)

บริการต่างๆเหล่านี้ บางบริการไม่ได้รับความนิยม จึงไม่มีการพัฒนาโปรแกรมเพื่อนำมาใช้ งาน ส่วนบางบริการที่ได้รับความนิยมก็จะมีการพัฒนาโปรแกรมใหม่เพื่อให้ใช้งานได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น บริการ Teleconference มีการพัฒนาโปรแกรมที่เรียกว่าโปรแกรม Camfrog เพื่อให้สามารถใช้งานได้ง่ายขึ้น โดยสามารถรับส่งข้อมูลทั้งภาพและเสียงได้อย่างรวดเร็ว สามารถสื่อสารโต้ตอบ แม้แต่อยู่คนละซีกโลกได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตประการหนึ่ง จนกระทั่งมีผู้นำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้อธิบายถึงเรื่องของคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตต่อไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่า คุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตส่งผลอย่างไรต่อการกำกับดูแลเนื้อหา

4. คุณลักษณะของการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่มีผลต่อการกำกับดูแลเนื้อหา

4.1. ลักษณะสำคัญของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต ที่ก่อให้เกิดปัญหาการกำกับดูแล มีอยู่ 3 ประการ คือ (พิฑูมา พันธุ์ทวี และคณะ, 2544)

4.1.1. จำนวนผู้ผลิตเนื้อหาอินเทอร์เน็ต บัจุบันนี้เกิดจากการที่สื่ออินเทอร์เน็ตมีลักษณะของการสื่อสารที่เปิดกว้าง และสามารถที่จะส่งข้อมูลใดๆก็ได้เข้าสู่ระบบ และสามารถที่จะสื่อสารโต้ตอบกันได้ ผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตทุกคนสามารถที่จะเป็นผู้ผลิตเนื้อหาได้ในขณะเดียวกัน โดยการจัดทำเว็บไซต์ขึ้นมา ซึ่งเป็นเรื่องง่ายในปัจจุบัน รวมถึงการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) การส่งข้อความในกระดานความคิดเห็น (Web Board) เป็นต้น ดังนั้นการควบคุมดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตจึงหมายถึงการดูแลผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั้งหมดที่มีอยู่เป็นจำนวนมหาศาล

4.1.2. การค้นหาแหล่งต้นตอที่มาของผู้ผลิตเนื้อหาเป็นเรื่องที่กระทำได้ยากและซับซ้อน แตกต่างจากสื่ออื่นๆ เช่น วิทยุหรือโทรทัศน์ที่สามารถตรวจสอบผู้ผลิตรายการได้ง่ายกว่า อีกทั้งเนื่องจากต้องอาศัยความรู้ด้านเทคนิคในการติดตามผู้ผลิตซึ่งเป็นใครก็ได้ที่ใช้อินเทอร์เน็ต และเมื่อพบเจ้าของบัญชีอินเทอร์เน็ตที่ใช้ลงทะเบียนในการเข้าสู่ระบบก็ไม่สามารถที่จะเอาผิดได้ โดยเจ้าของบัญชีอาจอ้างว่าถูกขโมยหมายเลขและแอบใช้โดยบุคคลอื่น หรือการใช้คอมพิวเตอร์จากร้านให้บริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าใครเข้ามาใช้บริการบ้าง

4.1.3. ขอบเขตของอินเทอร์เน็ต ไม่ได้จำกัดอยู่ที่ใดที่หนึ่งดังเช่นสถานีวิจัย หรือโรงพิมพ์ การกระทำผิดกฎหมายโดยใช้อินเทอร์เน็ตจึงเป็นเรื่องยากต่อการจับกุม หรือการเผยแพร่เนื้อหาที่อาจมาจากต่างประเทศ ทำให้การควบคุมเป็นไปได้ยาก

คุณลักษณะของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตนั้น Creech (Creech, 2000) ได้อธิบายว่า มีส่วนเหมือนกับวิทยุและโทรทัศน์ เพราะเนื่องมาจากการพัฒนาเว็บไซต์จนมีลักษณะดึงดูดใจ ประกอบกับประสิทธิภาพความเร็วในการรับส่งข้อมูลสูงขึ้น ทำให้เว็บไซต์ต่างๆดูเหมือนกับโทรทัศน์ ทำให้เส้นแบ่งระหว่างคุณลักษณะของสื่อทั้งสองชนิดลดน้อยลง แต่ข้อหนึ่งของคุณลักษณะที่สื่ออินเทอร์เน็ตไม่สามารถเข้ามาทดแทนได้ก็คือ การร่วมมือประสพการณ์พร้อมหน้าพร้อมตากายในครอบครัวหรือผู้ที่อยู่ร่วมกัน เนื่องจากคนส่วนใหญ่จะใช้เวลาร่วมกันในครอบครัวหรือเพื่อนเพื่อดูโทรทัศน์ และลักษณะดังกล่าวก็เป็นประโยชน์ต่อการกลั่นกรองเนื้อหาเพราะอย่าง

น้อยพ้อแม้ก็สามารถดูได้ แต่อินเทอร์เน็ตมักจะเป็นการใช้งานโดยส่วนตัว และเป็นทางเลือกเข้าถึงข้อมูลเนื้อหาต่างๆโดยสมัครใจซึ่งจะไม่มีคุณลักษณะคล้ายกับสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่า ทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตมีผลกระทบต่อในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสื่อมวลชนเพราะประเด็นเรื่องความเป็นส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง

4.2. Pairash และ Gritsana (Pairash Thajchayapong and Gritsana Changgom, 1999) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของอินเทอร์เน็ตว่าไม่ใช่แค่เครือข่าย แต่เป็นการเชื่อมต่อของเครือข่ายกับเครือข่ายที่มีขนาดใหญ่ และได้อธิบายถึงลักษณะเฉพาะของสื่ออินเทอร์เน็ตไว้ดังนี้

4.2.1. เป็นเครือข่ายระดับโลกที่ไม่รวมศูนย์

โครงสร้างของสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ไม่มีศูนย์กลางข้อมูลเหมือนสื่ออื่นๆ เพราะแต่ละเครือข่ายต่างก็มีศูนย์กลางเป็นของตนเอง หากเครือข่ายใดเกิดความเสียหายก็สามารถที่จะติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายอื่นต่อไปได้ ผู้ให้บริการข้อมูลสามารถที่จะป้องกันการเข้าถึงได้เฉพาะในส่วนที่เป็นของเครือข่ายของตนเท่านั้น แต่ไม่สามารถที่จะไปขัดขวางการเข้าถึงจากเครือข่ายอื่นได้ เพราะหากสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ นั่นก็หมายถึงสามารถติดต่อถึงกันได้หมดในเครือข่าย

4.2.2. เป็นสื่อที่มีปฏิสัมพันธ์

ถือเป็นคุณลักษณะที่เด่นที่สุดของสื่ออินเทอร์เน็ต และทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตแตกต่างจากสื่ออื่นๆ การมีปฏิสัมพันธ์หมายถึงการที่ผู้ใช้งานมีอิทธิพลเหนือข้อมูลที่ปรากฏอยู่หรือสามารถที่จะแก้ไขข้อมูลได้ และผู้ใช้ก็สามารถที่จะรับส่งข้อมูลได้ อีกสิ่งหนึ่งที่มีความแตกต่างจากสื่ออื่นเช่น โทรทัศน์ ก็คือผู้ใช้สามารถเลือกที่จะรับข้อมูลได้โดยไม่ต้องถูกควบคุมจากผังรายการที่วางไว้แล้วและยังสามารถที่จะแก้ไขหรือเพิ่มข้อมูลใหม่ๆเข้าไปได้

4.2.3. เป็นสื่อที่เน้นการกำกับดูแลตนเอง

เนื่องจากลักษณะของการไม่รวมศูนย์ ทำให้ภาครัฐกังวลในเรื่องของการกำกับดูแลแบบรวมศูนย์ ดังนั้นการกำกับดูแลตนเองในการเข้าถึงเนื้อหาโดยผู้ใช้งานจะเป็นผู้เลือกข้อมูลเนื้อหา และอาศัยมารยาทในการใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันการรับส่งข้อมูล

หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการใช้โปรแกรมในการกลั่นกรองเนื้อหาในส่วนของผู้ใช้งานเอง ซึ่งถือเป็นกลไกที่เหมาะสมของสื่ออินเทอร์เน็ตในขณะนี้

แนวคิดเรื่องโครงสร้างและเนื้อหาในการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ต

พื้นที่ที่เรียกว่า ไซเบอร์สเปซ (Cyberspace) เป็นพื้นที่ที่ไม่มีอยู่จริงแต่รับรู้ได้ในอินเทอร์เน็ต พื้นที่ดังกล่าวถือเป็นชุมชนเสมือน ซึ่งประกอบไปด้วยการแสดงความคิดเห็น การพูดคุย หรือการอยู่ร่วมกันของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต พื้นที่ดังกล่าวถือเป็นพื้นที่ที่รัฐควบคุมได้ยาก การบังคับใช้กฎหมายหรือการเข้ามาควบคุมกำกับดูแลนั้นจึงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากโครงสร้างของสื่ออินเทอร์เน็ตมีรูปแบบที่เชื่อมโยงติดต่อถึงกัน และมีเนื้อหาต่างๆอยู่มาก การตรวจสอบเพียงจุดใดจุดหนึ่งจึงไม่เพียงพอเนื่องจากเนื้อหาต่างๆก็ยังคงอยู่ในระบบอินเทอร์เน็ต

การทำเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของโครงสร้างสื่ออินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นเรื่องที่จะช่วยให้ทราบถึงจุดที่ก่อให้เกิดปัญหาในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตอีกจุดหนึ่งเช่นกัน

โครงสร้างด้านมาตรฐานทางเทคนิคของสื่ออินเทอร์เน็ตก็คือ การที่สื่ออินเทอร์เน็ตจะติดต่อสื่อสารผ่านถึงกันได้นั้น จำเป็นต้องมีมาตรฐานในการติดต่อสื่อสารที่ตรงกัน มาตรฐานที่มีอยู่ เรียกว่า TCP/IP ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ใช้กันทั่วโลก ส่วนโครงสร้างด้านการจัดสรรทรัพยากร เป็นการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพ เพราะทรัพยากร เช่น คลื่นความถี่ที่มีอยู่อย่างจำกัด

การกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตด้านโครงสร้างนั้น เป็นการดูแลเกี่ยวกับระบบการทำงาน ในประเทศไทย การกำกับดูแลด้านโครงสร้างนั้น บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และกรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) เป็นผู้ดูแลโดยตรง โดยอยู่ในสังกัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้นโยบายสำคัญก็คือเน้นการแข่งขันและการกระจายการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต ทำให้ประเทศไทยมีผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่เป็นเอกชนอยู่ถึง 23 ราย ในปี พ.ศ. 2550

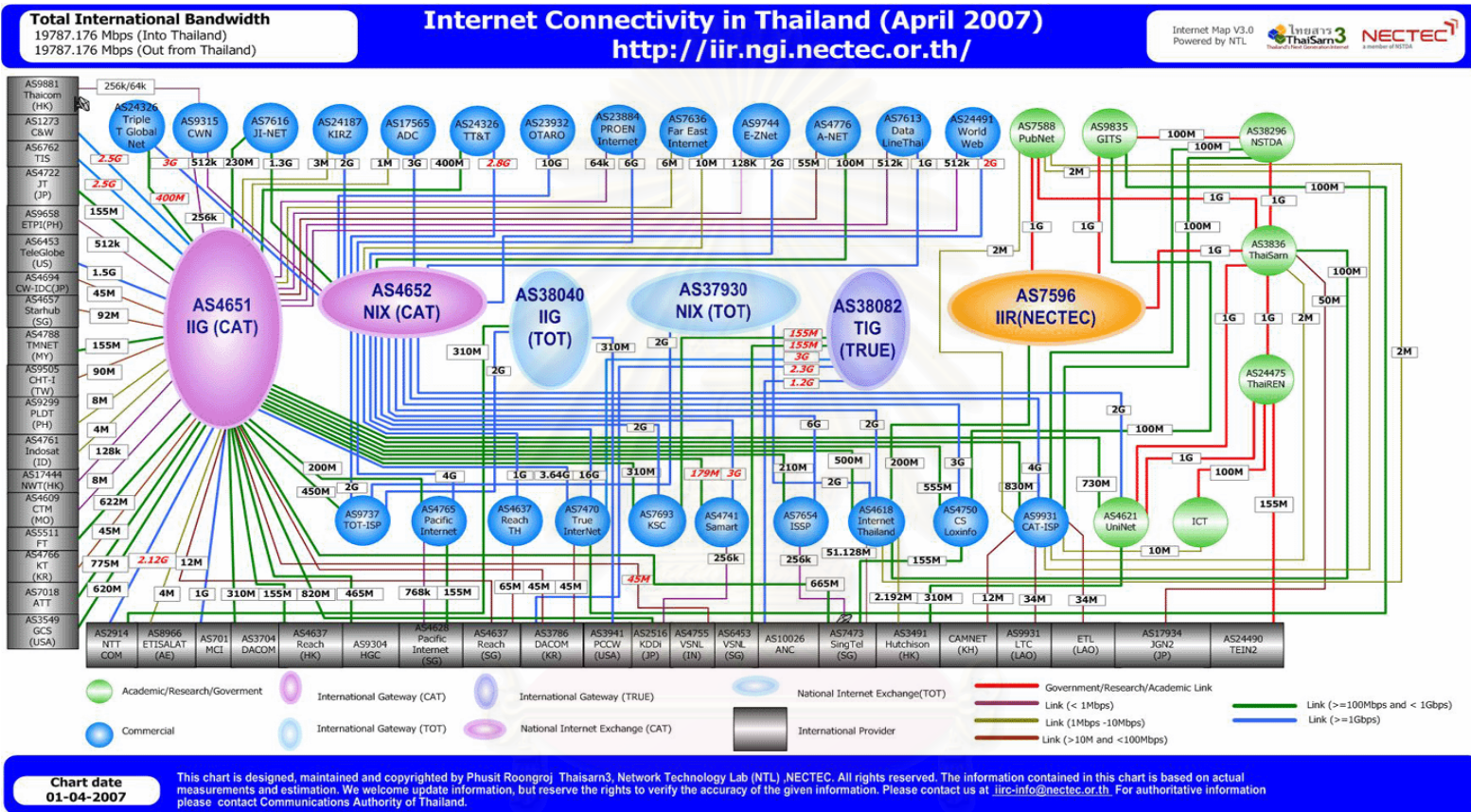
โครงสร้างการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในประเทศไทยนั้นมีลักษณะโครงสร้างที่ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) นั้นเป็นผู้ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไปยังต่างประเทศได้โดยตรงและเปิดให้บริการอินเทอร์เน็ตที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตขอใช้การ

เชื่อมต่อผ่านเครือข่าย และในขณะเดียวกันก็มีบริษัทเอกชนอย่างบริษัท ทูคอร์เปอร์เรชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ TRUE เข้ามาเป็นผู้ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้อีกสายหนึ่งโดยไม่ต้องผ่านบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) หรือ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)

แต่ทั้งนี้ก็มีผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) หลายรายที่ไม่ใช่การเชื่อมต่อกับบริษัทที่เป็นผู้เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแต่อย่างใด แต่ใช้การเชื่อมต่อผ่านดาวเทียม เช่น ผ่านเครือข่ายดาวเทียม SingTel ของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งโครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยมีลักษณะดังภาพต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

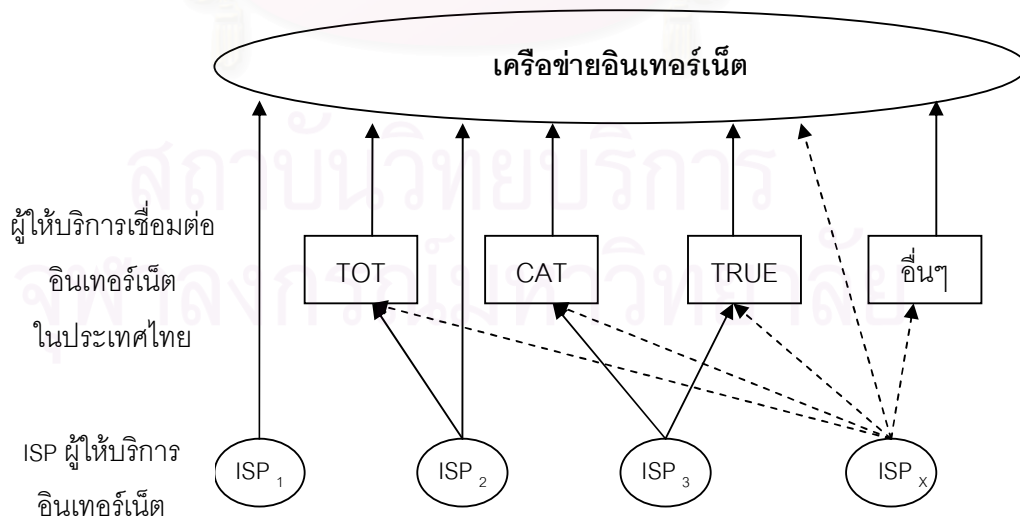

ภาพที่ 1 แสดงโครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในประเทศไทยผู้ต่างประเทศยังมีการเชื่อมต่อผ่านเครือข่ายอื่นๆ เช่น การเชื่อมต่อด้วยเครือข่ายของมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานรัฐ ทำให้โครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยมีลักษณะของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตหลากหลายและไม่ได้เชื่อมต่อสู่อินเทอร์เน็ตผ่านช่องทางใดช่องทางหนึ่งอย่างเดียว ทำให้การกำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ตมีความซับซ้อนและยุ่งยากมากขึ้น นั่นคือ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนั้นไม่สามารถที่จะไปปิดกั้น หรือสั่งการให้มีการปิดเว็บไซต์กับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่ไม่ได้เชื่อมต่อผ่านเครือข่ายอื่นที่ไม่ได้อยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเต็มที่

ในที่นี้จะได้อธิบายโครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยให้ชัดเจนขึ้น นั่นคือ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยประกอบด้วยผู้ให้บริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตหลายราย ซึ่งผู้ให้บริการหลักๆ ได้แก่ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)(TOT) บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)(CAT) และ บริษัท ทรูคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)(TRUE) ทำหน้าที่ในการเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยตรง และ ISP หรือผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งในประเทศไทยมี 23 ราย และจากภาพแบบจำลองโครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย สามารถอธิบายการเชื่อมต่อของ ISP กับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยได้ ดังนี้

ภาพที่2 แบบจำลองโครงสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

ISP₁ ไม่ทำการเชื่อมต่อกับผู้ให้บริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต แต่จะทำการเชื่อมต่อกับโครงสร้างอินเทอร์เน็ตเองโดยตรง

ISP₂ ทำการเชื่อมต่อกับผู้ให้บริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และทำการเชื่อมต่อกับโครงสร้างอินเทอร์เน็ตเองโดยตรง

ISP₃ ทำการเชื่อมต่อกับผู้ให้บริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมากกว่า 1 ราย

ISP_x หมายถึงผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้หลากหลายช่องทาง

ดังนั้นจะสังเกตได้ว่า ISP สามารถทำการเชื่อมต่อกับผู้ให้บริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตหรือไม่ก็ได้ และทำการเชื่อมต่อกับผู้ให้บริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจำนวนกี่รายก็ได้ อีกทั้งยังสามารถเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยตัวเอง โดยไม่ผ่านผู้ให้บริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้อีกด้วย

ขอบเขตอีกด้านหนึ่งของการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตก็คือ การกำกับดูแลด้านเนื้อหา ซึ่งก็คือการกำกับดูแลเนื้อหาต่างๆที่มีการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต และด้วยคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีพลวัตสูง การบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นเรื่องยากโดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายข้ามประเทศ

การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น หากพิจารณาถึงคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันทั่วโลก ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ จะทำอย่างไรหากกฎหมายในประเทศหนึ่งระบุว่าผิด แต่อีกประเทศหนึ่งไม่ถือว่ามีความผิด เช่นในกรณีของประเทศเยอรมนี ที่มีหน่วยงานในการกำกับดูแลเนื้อหาและควบคุมการก่ออาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่า Commissariat 343 (K343) ประสบกับปัญหาการสืบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเผยแพร่เนื้อหารุนแรงและลัทธินาซี ซึ่งปรากฏว่า ข้อมูลเนื้อหานั้นถูกเผยแพร่มาจากประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสหรัฐอเมริกาเองไม่ถือว่าเนื้อหาเหล่านั้นเป็นความผิด เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ระบุความผิดและถือว่าเป็นอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น การขอความร่วมมือเพื่อตรวจสอบติดตามจึงจะต้องเป็นเรื่องที่ผิดต่อกฎหมายสหรัฐอเมริกาด้วย (ธีรเดช รักรัทธิ, 2546)

ในกรณีประเทศไทย เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมมักจะปรากฏในเรื่องของสื่อลามกอนาจารเป็นส่วนมาก ดังนั้น การกำกับดูแลเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามกในอินเทอร์เน็ตจึงอาศัยกฎหมายเกี่ยวกับสื่อลามกมาปรับใช้ การส่งภาพโป๊ ภาพยนตร์ลามกหรือเนื้อหาในรูปแบบอื่นๆที่เข้าข่ายลามกอนาจาร แก่บุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นการส่งทางอีเมลหรือการโพสต์ตามเว็บไซต์ต่างๆ จึงมีความผิดฐานเผยแพร่สื่อลามกอนาจารตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 287 และหากรูปลามกดังกล่าวเป็นการติดต่อภาพนำใบหน้าของบุคคลอื่นมาใส่ไว้ ผู้เผยแพร่อาจต้องรับโทษฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 ซึ่งระบุว่า ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งส่วนใหญ่ทำได้แค่การปิดเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเป็นภาษาไทยหรือเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาการร้ายและเนื้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพเท่านั้นเพราะมีอัตราโทษสูงและเป็นคดีสำคัญ ส่วนเนื้อหาที่เป็นภาษาต่างประเทศถือว่ายังมีปัญหาทั้งในแง่ของกฎหมาย ภาษา วัฒนธรรมและในแง่ของคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหามากมายจนยากจะตรวจพบได้หมด

Lawrence Lessig (Lessig, 1999) ศาสตราจารย์และผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายอินเทอร์เน็ต ได้กล่าวถึงการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตว่า โครงสร้างของการสื่อสารของอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นโครงสร้างที่เชื่อมโยงติดต่อกันหมด การเปลี่ยนแปลงหรือควบคุมสื่ออินเทอร์เน็ต จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อพฤติกรรมการใช้งาน ทั้งนี้ รัฐบาลหรือหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจในการกำกับดูแลมักจะใช้วิธีการควบคุมโดยตรง เช่น ปิดกั้นเว็บไซต์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลไม่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมบางอย่าง

แนวคิดเรื่องกลไกการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต

การควบคุมเนื้อหานั้นสามารถที่จะกระทำได้ตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต โดยผู้ผลิตเนื้อหาเป็นผู้กลั่นกรอง การควบคุมในลักษณะดังกล่าวถือเป็นการควบคุมในแบบของนายทวารข่าวสาร(Gatekeeper) ซึ่งสื่อต่างๆที่ผ่านไปนั้นจะมีผู้ที่ทำหน้าที่รักษาช่องทางการสื่อสารและอาจจะมีหมายถึงตัวของสื่อเองที่จะทำการคัดเลือกกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารต่างๆก่อนนำเสนอต่อสาธารณะ

นายทวารข่าวสารนั้นเปรียบเหมือนกับบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางในช่องทางการสื่อสาร และเป็นผู้ตัดสินใจว่าข่าวสารที่ตนได้รับมานั้นจะส่งไปสู่อุสธารณะอย่างไร ข่าวสารใดควรส่งหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ

Schramm (อ้างในพัชนี เชนจรรยา, 2541) กล่าวว่า นายทวารข่าวสารเป็นผู้มีสิทธิในการเปิดเผย หรือปิดบังข่าวสารที่จะส่งผ่านไปยังประชาชน เป็นเสมือนนายทวารของการรับข่าวสารของประชาชน

Kurt Lewin (อ้างในพัชนี เชนจรรยา, 2541) นักสังคมวิทยา เป็นคนแรกที่นำศัพท์คำนี้มาใช้อธิบายในวงการสื่อสารมวลชน โดยอธิบายว่า ในกระบวนการสื่อสารนั้นจะต้องมีการส่งผ่านข่าวสาร ผ่านช่องทางการสื่อสาร และในช่องทางนี้จะต้องมีผู้หนึ่งที่ทำหน้าที่ในการกั้นกรองข่าวสาร และผู้กั้นกรองนี้ก็ถูกเรียกว่า Gatekeeper

สื่ออินเทอร์เน็ตนั้น จะมีเว็บมาสเตอร์ซึ่งเปรียบเสมือนนายทวารข่าวสารของสื่อดั้งเดิมอื่นๆ ดังที่ Beard F. และ Olsen R.L. (Beard F. and Olsen R.L., 1999) ได้ทำการศึกษาเรื่อง Webmasters as mass media gatekeepers: a qualitative exploratory study ซึ่งได้อธิบายถึงความสำคัญของนายทวารข่าวสารของสื่ออินเทอร์เน็ต โดยอธิบายว่าบรรดาเว็บมาสเตอร์มีบทบาทสำคัญต่อการกั้นกรองเนื้อหาภายในเว็บไซต์ของตน

นอกจากนี้ การควบคุมสื่อมวลชนยังอาศัยการเซ็นเซอร์ ซึ่งหมายถึง การตรวจสอบข่าวสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน โดยผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม เพื่อที่จะจำกัดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไม่ให้ผิดต่อกฎข้อบังคับ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบจะมีหน้าที่ในการตัดคำพูด ข้อความหรือภาพที่เห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนไปยังประชาชน เช่น การเผยแพร่ข่าวสารที่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย หรือขัดต่อศีลธรรม ซึ่งการตรวจสอบดังกล่าวจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเนื้อหา หรือตัดทอนออก และหากไม่ปฏิบัติตามอาจถูกปรับหรือจำคุก ยึดใบอนุญาต แล้วแต่กรณีของการกระทำความผิด

ในส่วนของเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตนั้น การใช้การเซ็นเซอร์จะเป็นไปในรูปแบบของความสมัครใจของผู้เผยแพร่เนื้อหาที่จะทำการเซ็นเซอร์เนื้อหาที่ตนเองคิดว่าไม่เหมาะสมก่อนที่จะเผยแพร่ออกไป ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของแต่ละบุคคลที่เห็นว่าเรื่องใดบ้างเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมต่อการเผยแพร่สู่สาธารณะ และเนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเนื้อหาที่ปรากฏบนสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นยังมีได้มีขึ้นในประเทศไทยจึงก่อให้เกิดปัญหาในการตีความและกำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่จะอนุญาตให้มีการเผยแพร่ได้ ส่วนการคัดกรองจากผู้ดูแลเว็บไซต์นั้นก็เป็นการกั้นกรองหนึ่งในการที่จะทำการเซ็นเซอร์เท่านั้น

ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลในการควบคุมสื่อมวลชนคือ อุดมการณ์และระบบอบการเมือง เช่น สื่ออินเทอร์เน็ตในประเทศจีนถูกควบคุมอย่างเข้มงวดเนื่องจากประเทศจีนมีระบบการปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ซึ่งรัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมสื่อมวลชนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเทศด้วย กรณีของสื่ออินเทอร์เน็ตในประเทศไทยนั้น ยังไม่มีกฎหมายใดๆมารองรับ การควบคุมอินเทอร์เน็ตจึงอาศัยกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติควบคุมสื่อลามกในการเข้ามาจัดการแก้ไขเนื้อหาลามกอนาจารที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ต

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ลักษณะความเป็นเจ้าของสื่อ ซึ่งหากพิจารณาสื่ออินเทอร์เน็ตแล้ว สื่ออินเทอร์เน็ตถือเป็นสื่อที่เป็นลักษณะเจ้าของร่วมกัน ก็คือผู้ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์และเชื่อมต่อเข้าสู่เครือข่าย ถือเป็นผู้ผลิตเนื้อหาไปพร้อมกับผู้บริโภคเนื้อหาด้วย

การกำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นถือเป็นเรื่องใหม่และยังมีข้อถกเถียงมากมาย ทั้งนี้เนื่องจากสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีลักษณะที่เป็นพลวัตสูง การที่จะควบคุมเนื้อหาจึงเป็นเรื่องที่ยากลำบากกว่าสื่อมวลชนอื่นๆ ทั้งนี้มาตรการในการควบคุมสื่อมวลชนที่มีอยู่อาจจำแนกได้เป็นแนวทางต่างๆ ดังต่อไปนี้ (สุรพงศ์ ไสธนะเสถียร ,2533)

การใช้มาตรการควบคุมตนเอง เป็นการอาศัยหลักจรรยาบรรณในการทำอาชีพสื่อมวลชน หรือมีการจัดตั้งสภาวิชาชีพทางด้านสื่อมวลชนเพื่อทำหน้าที่ในการควบคุมการนำเสนอข่าวสาร เนื้อหาและอาจมีบทลงโทษต่อผู้ทำผิดจรรยาบรรณ

นอกเหนือจากการควบคุมตนเองแล้ว ยังมีมาตรการการควบคุมโดยสาธารณะ ซึ่งเป็นมาตรการของการควบคุมในส่วนผู้รับสาร ซึ่งอาจจะแสดงออกมาในรูปของปฏิกิริยาต่อสื่อมวลชน เช่น การงดเปิดรับสื่อเนื่องจากไม่พอใจหรืออาจเป็นในรูปของการงดโฆษณา สนับสนุนในกรณีของผู้ประกอบการ รวมทั้งการแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ในรูปแบบต่างๆ

ส่วนกลไกสุดท้ายที่สำคัญก็คือ การควบคุมด้วยกฎหมาย ถือเป็น การควบคุมที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง เนื่องจากอาศัยอำนาจรัฐเข้ามาดูแล ซึ่งการควบคุมทางกฎหมายจำเป็นต้องคำนึงถึงความถูกต้องและผลประโยชน์โดยส่วนรวมของผู้มีส่วนร่วมในการสื่อสารทุกระดับ เช่น การใช้กฎหมายฟ้องร้องกรณีหมิ่นประมาท หรือการใช้กฎหมายป้องกันการโฆษณาที่หลอกลวง ไม่เป็นความจริง เป็นต้น

กลไกกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตนั้นถือเป็นแนวคิดสำคัญของการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ต เนื่องจากการศึกษาในกรณีเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นนั้น จำเป็นที่จะต้องทราบถึงมาตรการต่างๆที่มีอยู่ การควบคุมเว็บไซต์ต่างๆก็มีสาเหตุหลักมาจากความต้องการในการป้องกันเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏอยู่บนเว็บไซต์ การกลั่นกรองเนื้อหาต่าง ๆ นั้นถือเป็นเรื่องยากเนื่องจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทุกคนสามารถที่จะผลิตเนื้อหาขึ้นมาเองได้ และในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะเผยแพร่ข้อมูลเนื้อหา นั้นได้โดยง่าย สื่ออินเทอร์เน็ตจึงถูกใช้เป็นสื่อในการกระทำความผิดที่ยากแก่การตรวจจับ แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็มีความพยายามที่จะหาวิธีการที่จะกลั่นกรอง ปิดกั้นเนื้อหาที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งก็มีหลักการกว้างๆก็คือ การสร้างรายการเว็บไซต์ต้องห้ามขึ้นมาและปิดกั้นไม่ให้สามารถที่จะเข้าสู่เว็บไซต์นั้นๆได้ และในขณะเดียวกันก็อาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบเว็บไซต์และการสื่อสารหรือบริการอื่นๆในสื่ออินเทอร์เน็ต

ปัญหาเกี่ยวกับกลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาในสื่ออินเทอร์เน็ตต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้น ผู้วิจัยได้สำรวจเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ พบว่ากลไกที่มีอยู่นั้นมีทั้งจุดเด่นและจุดด้อยที่เป็นปัญหา โดยพอที่จะสรุปได้ดังนี้

รายงานการวิจัยของ พิรงรอง รามสูต วัฒนันท์ ได้สรุปแนวทางและกลไกของการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตไว้ดังนี้ (พิรงรอง รามสูต วัฒนันท์, 2547)

1. การกำกับดูแลด้วยกฎหมาย

การใช้กฎหมายถือเป็นมาตรการสำคัญในการกำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ต ดังเช่นที่ได้มีการใช้กฎหมายเพื่อที่จะควบคุมสื่อมวลชนอื่นๆ การใช้กฎหมายนั้นถือเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐโดยตรงซึ่งปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดๆเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต การบังคับใช้กฎหมายในกรณีเกี่ยวกับการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตจึงอาศัยกฎหมายอื่นๆเข้ามาควบคุม เช่น พระราชบัญญัติปราบปรามการทำให้แพร่หลายและการค้าวัตถุลามก พ.ศ. 2471 มาตรา 3 ระบุว่า ผู้ใด เพื่อประโยชน์ในทางการค้าขาย จำหน่ายหรือแสดงอวดแก่สาธารณชน บังอาจทำ ทำให้มีขึ้น มีไว้ในครอบครอง นำหรือส่งเข้ามาจากต่างประเทศ ส่งออกไปนอกประเทศ พาไป ทำให้แพร่หลาย ให้ยืม หรือยังผู้อื่นให้นำหรือส่งเข้ามาจากต่างประเทศ ส่งออกไปนอกประเทศ หรือพาไปซึ่งหนังสืออันบุคคลแต่งขึ้น ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ขึ้น รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ที่ลามก หรือวัตถุลามกอย่างอื่นก็ดีหรือประกอบกิจกรรม

หรือมีส่วนในกิจกรรมเกี่ยวแก่วัตถุหรือสิ่งลามกดังกล่าวแล้วจะในทางสาธารณะหรือส่วนเอกชนก็ดี ท่านว่า มันมีความผิดต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา (พิรุมา พันธุ์ทวี, 2544)

กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดฐานเผยแพร่วัตถุลามก ซึ่งในสื่ออินเทอร์เน็ต การนำกฎหมายนี้เข้ามาช่วยในการปราบปรามก็ถือเป็นแนวทางหนึ่ง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น หากผู้กระทำผิดอยู่นอกราชอาณาจักร หรือไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อประเทศไทย เช่น เป็นภาษาต่างประเทศ ก็ไม่สามารถที่จะเอาผิดได้

เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2539 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (ไอที 2000) เพื่อพัฒนาสังคมและเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางด้านธุรกิจอุตสาหกรรม และการค้าระหว่างประเทศ ในการก้าวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 โดยหนึ่งในมาตรการสำคัญของนโยบายดังกล่าว คือ การปฏิรูปกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ

ต่อมาเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2541 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินโครงการพัฒนากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เสนอโดยกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และให้คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติเป็นศูนย์กลางดำเนินการและประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่กำลังดำเนินการจัดทำกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สังกัดสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการฯ ดำเนินโครงการพัฒนากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยกฎหมาย 6 ฉบับ ได้แก่

ก. กฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (เดิมเรียกว่า “กฎหมายแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์”)

ข. กฎหมายเกี่ยวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ต่อมาได้มีการรวมหลักการเข้ากับกฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และรวมเรียกชื่อเดียวว่า “กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์”)

ค. กฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน (เดิมเรียกว่า “กฎหมายลำดับรองของรัฐธรรมนูญ มาตรา 78”)

- ง. กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
- จ. กฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์
- ฉ. กฎหมายเกี่ยวกับการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ในส่วนของกฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ได้ถูกร่างขึ้นและใช้ชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.....” โดยให้เหตุผลในการร่างกฎหมายฉบับนี้ว่า “ในปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์ได้กลายเป็นส่วนสำคัญของการประกอบกิจการและการดำรงชีวิตของมนุษย์ หากมีผู้กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ระบบคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานตามคำสั่งที่กำหนดไว้หรือทำให้การทำงานผิดพลาดไปจากคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือใช้วิธีการใด ๆ เข้าล่วงรู้ข้อมูล แก้ไข หรือทำลายข้อมูลของบุคคลอื่นในระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ หรือใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จหรือมีลักษณะอันลามกอนาจาร อันก่อให้เกิดความเสียหาย กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจสังคม และความมั่นคงของรัฐ รวมถึงลดทอนความสงบสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน สมควรกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นมา”

การออกกฎหมายในครั้งนี้ ก็เนื่องจากการประกอบอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์นั้น มีความแตกต่างไปจากการประกอบอาชญากรรมแบบเดิมมาก และกฎหมายที่มีอยู่เดิมไม่สามารถนำมาปรับใช้กับพฤติกรรมใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม

การบัญญัติกฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ในต่างประเทศสามารถจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

- ก. การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา อาทิ ประเทศ เยอรมัน แคนาดา ออสเตรเลีย อิตาลี สวิตเซอร์แลนด์ เดนมาร์ค ญี่ปุ่น
- ข. การบัญญัติเป็นกฎหมายเฉพาะ อาทิ ประเทศอังกฤษ สิงคโปร์ มาเลเซีย จีน อิสราเอล
- ค. บัญญัติรวมอยู่ในกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นๆ อาทิ ประเทศฟิลิปปินส์ อินเดีย

ในขณะที่ประเทศไทย บัญญัติกฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์เป็นกฎหมายเฉพาะแทนที่จะแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากลักษณะการก่ออาชญากรรมมีลักษณะพิเศษ จึงควรมีกฎหมายใหม่ที่ไม่ว่างต่อโครงสร้างประมวลกฎหมายอาญาเดิมเพียงแต่กฎหมายนี้จะเข้ามาทำหน้าที่อุดช่องว่างทางกฎหมายของประมวลกฎหมายอาญาที่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ นอกจากนี้ในการบังคับใช้กฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์จำเป็นต้องมีอำนาจพิเศษของเจ้าพนักงานบางประการ อาทิ การถอดรหัสลับข้อมูล การเรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น อีกทั้งการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาจำเป็นต้องใช้เวลาค่อนข้างนาน จึงควรให้มีกฎหมายเฉพาะในลักษณะพระราชบัญญัติ เพื่อให้ทันต่อการกระทำผิดรูปแบบใหม่ที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้รูปแบบของการพัฒนากฎหมายในแต่ละประเทศอาจจะมีหลากหลายแตกต่างกันไปบ้าง แต่การกำหนดฐานความผิดหลักมักจะคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงลักษณะของการใช้คอมพิวเตอร์ในการกระทำความผิดเป็นสำคัญ

เจตนารมณ์ในการร่างกฎหมายฉบับนี้ คือ เพื่อกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ในรูปแบบใหม่ ซึ่งกฎหมายที่มีอยู่นั้นอาจยังไม่สามารถรองรับหรือครอบคลุมถึง เช่น การกระทำให้ระบบคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำตามคำสั่งที่กำหนดไว้หรือทำให้การทำงานผิดพลาดไปจากคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือใช้วิธีการใดๆ เข้าล่วงรู้ข้อมูล แก้ไข หรือทำลายข้อมูลของบุคคลอื่นในระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ หรือใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จหรือมีลักษณะอันลามกอนาจารและเพื่อกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงาน เจ้าหน้าที่ซึ่งต้องมีความรู้ความชำนาญพิเศษทางด้านคอมพิวเตอร์เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายต่อไป

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. แบ่งออกเป็น 2 หมวด โดยหมวดแรกนั้น จะกำหนดเกี่ยวกับฐานความผิดและบทลงโทษเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ส่วนหมวดที่สองนั้น จะกำหนดเกี่ยวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ก่อนบทบัญญัติทั้งสองหมวดนั้น จะเป็นบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับชื่อร่างพระราชบัญญัติ, วันประกาศใช้บังคับ, คำนิยาม และรัฐมนตรีรักษาการ มีการกำหนดคำนิยามที่สำคัญไว้หลายคำ ได้แก่ “ระบบคอมพิวเตอร์” “ข้อมูลคอมพิวเตอร์” “ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์”, “ผู้ให้บริการ”, “ผู้ให้บริการ”, “พนักงานเจ้าหน้าที่”, และ “รัฐมนตรี”

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดลักษณะการกระทำความผิดซึ่งกระทบโดยตรงต่อการรักษาความลับ ความครบถ้วน และสภาพพร้อมใช้งานของระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลคอมพิวเตอร์

สำหรับการกระทำความผิดที่กระทบต่อการรักษาความลับ เช่น การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่นซึ่งมีมาตรการป้องกันการเข้าถึงเอาไว้ การล่วงรู้มาตรการการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ตัวอย่างเช่น การล่วงรู้รหัสผ่านหรือรหัสลับ เป็นต้น การเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่น หรือการดักข้อมูลคอมพิวเตอร์

ส่วนการกระทำความผิดที่กระทบต่อความครบถ้วนของระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้น ความครบถ้วนในที่นี้ หากกล่าวให้เข้าใจโดยง่ายหมายความว่า ในกรณีที่มีการป้อนหรือพิมพ์ข้อมูลคอมพิวเตอร์ไว้เช่นใด โดยทั่วไปหากจะเรียกข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นมาอ่านเรียกดู หรือใช้ข้อมูลดังกล่าวอีกครั้ง ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่อยู่หรือเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์นั้น ก็ควรจะแสดงบนจอคอมพิวเตอร์ด้วยข้อมูลหรือข้อความที่ครบถ้วนเหมือนที่พิมพ์หรือป้อนไว้แต่เดิม ตัวอย่างการกระทำความผิดในลักษณะนี้ เช่น การรบกวนการทำงานของข้อมูลคอมพิวเตอร์ด้วยการทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมข้อมูลคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ส่วนการกระทำความผิดที่กระทบต่อสภาพพร้อมใช้งานตามปกติของระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ เช่น การกระทำความผิดด้วยการป้อนชุดคำสั่งหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ “ไวรัส” ในคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ระบบคอมพิวเตอร์ทำงานผิดเพี้ยนไปจากเดิมหรือไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ

อย่างไรก็ตามในการกระทำความผิดอันเป็นการรบกวนระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ให้ทำงานหรือแสดงผลต่างไปจากเดิมหรือไม่เป็นไปตามปกติ นั้น ร่างพระราชบัญญัติก็ได้มีการกำหนดโทษหนักขึ้นในกรณีที่หากมีกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดผลอันเป็นความเสียหายแก่ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือกระทบต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

³ไวรัสในความหมายของคอมพิวเตอร์ หมายถึง โปรแกรมที่ทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่สามารถที่จะทำงานได้อย่างปกติอีกทั้งสามารถตัดลอกตัวเองให้เข้าไปอยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์อื่นๆที่อยู่ในเครือข่ายได้ และมักจะทำลายข้อมูลหรือเปลี่ยนแปลงการทำงานจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อเครื่องคอมพิวเตอร์

ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การบริการสาธารณะ หรือการกระทำต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือชีวิตของประชาชน ผู้กระทำผิดดังกล่าวก็ต้องรับโทษหนักขึ้น

นอกจากนั้น ยังได้มีการกำหนดฐานความผิดสำหรับการจำหน่ายหรือเผยแพร่โปรแกรมที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดที่กล่าวมาข้างต้น เช่น การจงใจหรือเจตนาเผยแพร่ไวรัสคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการก่อให้เกิดความเสียหายหรือทำลายข้อมูลคอมพิวเตอร์

นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติในส่วนของการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์ในทางมิชอบ หรือเพื่อกระทำความผิดในลักษณะต่างๆ เช่น การปลอมแปลงข้อมูลคอมพิวเตอร์ การเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จซึ่งก่อให้เกิดความตื่นตระหนกกับประชาชน การเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันมีลักษณะลามก การกระทำความผิดของผู้ให้บริการที่มีได้ลบข้อมูลคอมพิวเตอร์อันไม่เหมาะสมและการติดต่อภาพอันทำให้บุคคลอื่นเสียหาย เป็นต้น

ในขณะที่บางประเทศเช่น สหรัฐอเมริกาได้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงทางกามารมณ์ และถือเป็นประเทศแรกที่มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอินเทอร์เน็ต โดยกฎหมายฉบับนี้คือ กฎหมายควบคุมสื่อลามกและข้อความรุนแรงบนอินเทอร์เน็ต หรือเรียกว่า CDA (Communications Decency Act) กฎหมายฉบับนี้ออกมาเพื่อที่จะกำกับดูแลการใช้อินเทอร์เน็ตและเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะ ซึ่งขณะที่มีการร่างกฎหมายนั้นก็ได้รับการคัดค้านทั้งที่วัตถุประสงค์หลักของกฎหมายก็คือ ป้องกันมิให้ภาพลามกอนาจารหรือความรุนแรงต่างๆที่ปรากฏอยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเข้าถึงเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

การคัดค้านเกิดขึ้นเนื่องจากประเด็นในเรื่องของสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและความเป็นส่วนตัว เพราะการใช้บริการอินเทอร์เน็ตนั้นผู้ใช้ส่วนมากมักจะเรียกดูข้อมูลภายในบริเวณส่วนตัว เช่น ภายในบ้าน อีกทั้งการเซ็นเซอร์ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เพราะประชาชนมีสิทธิในการเข้าถึงเนื้อหาข่าวสารได้โดยอิสระ อีกทั้งการตีความว่าเนื้อหาใดลามกอนาจารหรือรูปภาพใดมีความหยาบโล้นนั้น ใครจะเป็นผู้ดำเนินการและจะเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพความเป็นส่วนตัวหรือไม่ หากการพูดจา การดูรูปภาพหรือการอ่านข้อความเนื้อหาของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะต้องถูกตรวจสอบ ในขณะที่เดียวกันผู้ยกร่างกฎหมายก็ได้อธิบายว่า

กฎหมายฉบับนี้พยายามที่จะรักษาสมดุลระหว่างสิทธิและหน้าที่ไปพร้อมๆกับการปกป้องคุ้มครองเยาวชนไม่ให้ตกเป็นเป้าของสิ่งชั่วร้ายทางอินเทอร์เน็ต ทั้งสิ่งลามก ยาเสพติด ความรุนแรง เป็นต้น

ทั้งนี้ พฤติกรรมก่อกวนเพื่อนเพื่อคุยเรื่องการคุมกำเนิด การทำแท้ง หรือเรื่องรักร่วมเพศนั้นเป็นเรื่องส่วนตัวที่ทุกคนพึงกระทำได้ หากกฎหมาย CDA ผ่านร่างออกมา ย่อมหมายความว่าสิ่งต่างๆบนอินเทอร์เน็ตจะถูกควบคุม เนื่องจากคำว่าไม่เหมาะสมของกฎหมายดังกล่าวครอบคลุมถึงการให้ความเห็น คำแนะนำ ข้อเสนอ รูปภาพเรื่องระหว่างเพศหรือการสื่อสารที่พรรณนาในลักษณะอุจาดลามกเกินกว่ามาตรฐานสังคม ซึ่งก็หมายความว่าวรรณคดีคลาสสิกที่มีคำพูดเปรียบเทียบในเรื่องเพศ ภาพเปลือยศิลปะที่วาดโดยศิลปินเอกของโลก รวมถึงการแสดงความคิดเห็นเรื่องการเมืองที่มีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและการให้คำแนะนำแก่เด็กในเรื่องการคุมกำเนิดจะไม่สามารถกระทำต่อไปในอินเทอร์เน็ต

และแม้ว่าจะมีผู้คัดค้านมากกว่าหนึ่งแสนรายที่ร่วมลงนามและประท้วงในอินเทอร์เน็ตแต่กฎหมาย CDA ก็ผ่านสภาในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 และในวันแรกที่มีการประกาศใช้กฎหมาย คือเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 สภาคอมมิชชันแพ่งอเมริกัน และสภาคองเกรสอเมริกาจึงยื่นฟ้องศาลขอให้ประกาศว่ากฎหมาย CDA ขัดต่อรัฐธรรมนูญว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและสิทธิความเป็นส่วนตัว

รัฐบาลอเมริกันได้ยกข้อต่อสู้ว่ากฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นไว้สำหรับผู้ให้บริการที่ไม่รู้ว่าข้อความที่ผ่านคอมพิวเตอร์ของตนนั้นเป็นข้อความหรือภาพลามก รวมทั้งผู้กระทำการโดยสุจริตที่ไม่รู้ว่าผู้เยาว์ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในสถานที่ของตน เนื่องจากอินเทอร์เน็ตนั้นสามารถที่จะเชื่อมต่อได้ง่ายมากเพียงมีสายโทรศัพท์ก็เชื่อมต่อได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังอ้างว่า กฎหมายนี้ไม่ได้จำกัดสิทธิเสรีภาพและสิทธิความเป็นส่วนตัวของทุกคน เพียงแต่จำกัดเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อายุยังไม่ถึง 18 ปีเท่านั้น เช่น กำหนดให้มีข้อความเตือนว่าภาพหรือข้อความที่จะปรากฏต่อไปเป็นภาพหรือข้อความลามกอนาจาร และยังให้มีการจำแนกอายุโดยใช้ระบบเครดิตการ์ดเนื่องจากผู้เยาว์ยังไม่สามารถมีเครดิตการ์ดได้ แต่ก็มีข้อถกเถียงที่ว่า หากให้มีการจัดอันดับ (Rating) ก็เท่ากับเป็นการบังคับให้เว็บไซต์ที่เป็นองค์กรการกุศลหรือบุคคลธรรมดาต้องจ่ายเงินค่าบริการการจำแนกอายุ ซึ่งเท่ากับเป็นการเลือกปฏิบัติและจำกัดการเข้าเครือข่าย และเป็นการเลือกปฏิบัติและจำกัดสิทธิของเด็กและเยาวชนอีกด้วย

ท้ายที่สุด ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2540 ศาลสูงสุดได้พิจารณาว่า กฎหมายฉบับนี้ไม่สามารถนำมาใช้ได้ เพราะขัดต่อรัฐธรรมนูญ ผลของคำพิพากษาจึงเป็นเครื่องชี้ว่า การกำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ตโดยภาครัฐนั้นขัดต่อความคิดเห็นและสิทธิเสรีภาพของประชาชน

แต่ในกรณีของประเทศไทยเองนั้น การปิดกั้นเว็บไซต์ลามกอนาจารไม่ได้มีการเคลื่อนไหวในรูปแบบของการประท้วงคัดค้านแต่อย่างใด ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากสังคมไทยเป็นสังคมที่มีค่านิยมในเรื่องเพศแบบปิดบัง และถือว่าเรื่องสื่อลามกอนาจารเป็นสิ่งไม่ควรเผยแพร่อยู่แล้ว แต่ทั้งนี้ปัญหาการเผยแพร่เนื้อหาลามกอนาจารก็ยังไม่หมดไป เนื่องจากยังมีเว็บไซต์หลายแห่งที่ยังไม่ถูกปิดกั้น อีกทั้งเว็บไซต์ลามกอนาจารเกิดขึ้นใหม่เรื่อยๆ ในสื่ออินเทอร์เน็ต

ในขณะที่การวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “กฎหมายสำหรับการบริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย” (เลอสรรร ธนสุกาญจน์, 2541) ได้ให้ความเห็นว่า “จากการวิจัย ผู้วิจัยพบว่าความพยายามของรัฐบาลและประเทศต่างๆ ที่จะควบคุมหรือสอดส่องเครือข่ายอินเทอร์เน็ตล้มเหลวทั้งหมด โดยเฉพาะมาตรการที่มีผลกระทบต่อการลดรอนสิทธิเสรีภาพ โดยเฉพาะสังคมทุนนิยม”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นเพียงแค่มาตรการหนึ่งซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนหากไม่ได้พิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ ทั้งนี้ในหัวข้อต่อไปจะอธิบายถึงกลไกหรือวิธีการอื่นในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตต่อไป

2. การใช้วิธีปิดกั้นและกลั่นกรองเนื้อหา ได้มีการแบ่งประเภทออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1. การปิดกั้นโดยภาครัฐนั้นมักจะทำในระดับเครือข่ายใหญ่ ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายหรือมาตรการของรัฐ เช่น ในประเทศจีนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะถูกควบคุมผ่านเมืองใหญ่ๆไม่กี่แห่งเพื่อสะดวกต่อการควบคุม โดยรัฐบาลจีนใช้หลักเกณฑ์กว้างๆ ในการควบคุมเนื้อหา คือ ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี

การปิดกั้นโดยภาครัฐ ในส่วนของประเทศไทยนั้น มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดังกล่าวหลักๆ อยู่ 2 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่วนการสื่อสารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิในการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสู่ต่างประเทศ จะเป็นผู้ดำเนินการด้านเทคนิคและสนับสนุนการปิดกั้นเมื่อได้รับการร้องขอ แต่โดย

ปกติแล้วจะเน้นความสำคัญในการดูแลผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ส่วนหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นมักจะเป็นไปในรูปแบบของการแจ้งเตือนหรือให้ข่าวสารเพื่อให้หน่วยงานที่ปิดกั้นเว็บไซต์ดำเนินการ

ในส่วนของประเทศไทยเองซึ่งยังไม่มีกฎหมายใดๆออกมาเพื่อควบคุมเนื้อหาอินเทอร์เน็ต การปิดกั้นจึงเป็นหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ทำงานประสานกับหน่วยงานต่างๆ และเป็นศูนย์รับแจ้งและร้องเรียนถึงปัญหาของเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ต และจะส่งรายชื่อเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมเหล่านั้นประสานไปยังกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อที่จะทำการปิดกั้นต่อไป หรืออาจมีการติดตามจับกุมผู้ที่เกี่ยวข้องเผยแพร่เนื้อหาที่ผิดกฎหมาย เช่น การโฆษณาค้าประเวณี เป็นต้น โดยเกณฑ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ใช้ในการปิดกั้นเว็บไซต์มีดังต่อไปนี้ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ,2547)

- ก. หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ
- ข. เนื้อหาเกี่ยวกับยาเสพติด
- ค. การมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก
- ง. ขาวัวตุลลามกอนาจาร
- จ. คำประเวณี
- ฉ. ขายนินคำลอกเลียนลิขสิทธิ์
- ช. การทรมานสัตว์
- ซ. ตั้งกลุ่มทำลายปัจเจกบุคคล
- ฅ. ขัดต่อศีลธรรมประเพณี (เช่น เพศสัมพันธ์ระหว่างพ่อลูก ลบหลู่ศาสนา)

การกำหนดเนื้อหาดังกล่าวเพื่อที่จะนำไปเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าเนื้อหาใดมีลักษณะผิดกฎหมายก็จะทำการปิดกั้นและนำไปดำเนินคดีต่อไป

2.2. การปิดกั้นแบบ Notice and Take-down

การปิดกั้นแบบดังกล่าวเป็นการปิดกั้นในลักษณะของการแจ้งเหตุจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเมื่อพบเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม โดยแจ้งไปที่ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตโดยตรง หรือแจ้งไปยังหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง และเมื่อทางผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตได้รับแจ้งแล้วก็จะมีการตรวจสอบ และหากพบว่าปรากฏเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมและผิดกฎหมายจริงก็จะทำการปิดกั้นต่อไป ทั้งนี้บางประเภทเนื้อหานั้นอาจไม่ได้ผิดกฎหมายแต่อาจมีอันตราย จึงไม่ได้ทำการปิดกั้นแต่ให้อยู่ในวิจาร์ณญาณของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเอง

2.3. การกลั่นกรองในระดับผู้ใช้ (User-oriented Filter System)

การกลั่นกรองในระดับผู้ใช้นั้น เป็นการกลั่นกรองโดยอาศัยการจัดอันดับหรือระดับของเนื้อหาที่นำเสนอ (Rating) หรืออาจมีการใช้ศัพท์หรือคำสำคัญเพื่อกลั่นกรอง ซึ่งผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถที่จะเลือกได้ว่าเนื้อหาใดควรจะถูกลั่นกรอง ทั้งนี้การกลั่นกรองนั้นจะต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ค่านิยม เพศ อายุและความหลากหลายทางความคิด ซึ่งแตกต่างกันออกไป

ระบบกลั่นกรองในปัจจุบันที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง ได้แก่ ระบบ IRCA หรือ Internet Content Rating Association ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องในการแบ่งและจัดประเภทเนื้อหาอินเทอร์เน็ต โดยระบบของการกลั่นกรองมีขั้นตอนต่างๆ คือ จัดอันดับเนื้อหาโดยให้ผู้ที่เผยแพร่เนื้อหาเป็นผู้ประเมินตนเอง และมีป้ายบอกประเภทเนื้อหาในเว็บไซต์ของตน มีการใช้โปรแกรมกลั่นกรองซึ่งจะทำหน้าที่อ่านป้ายที่ติดอยู่ในเว็บไซต์ ซึ่งผู้ใช้งานสามารถกำหนดได้ว่าจะเลือกกลั่นกรองเนื้อหาประเภทใดบ้าง นอกเหนือจากนั้นยังมีการเพิ่มเติมรายชื่อเว็บไซต์ที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์เพื่อที่จะทำการปิดกั้นกลั่นกรอง หรือส่งเสริมการเปิดรับอีกด้วย

3. กฎ กติกา มารยาท

ถือเป็นการสร้างจรรยาบรรณของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต การสร้างกฎ กติกา มารยาทจะเป็นกลไกในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตวิธีหนึ่ง เนื่องจาก ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจะมีความสำนึกและจรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต รู้ว่าสิ่งใดควรกระทำ และสิ่งใดไม่ควรกระทำ กฎ กติกา มารยาทซึ่งผู้ใช้อินเทอร์เน็ตรู้จักก็คือ Netiquette (อ่านเพิ่มเติมในภาคผนวก)

Netiquette ถือได้ว่าเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ได้วางขึ้น เพื่อที่จะส่งเสริมการใช้ อินเทอร์เน็ตไปในทางที่ดี การสร้างจรรยาบรรณของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตนั้นจึงต้องอาศัยความสมัครใจ และธรรมเนียมปฏิบัติก็จะมี ความแตกต่างกันออกไปตามกลุ่มสังคมย่อย ตัวอย่างของกฎ กติกา มารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ต เช่น การไม่รบกวนผู้อื่นด้วยการส่งจดหมายลูกโซ่ หรือส่งโฆษณาไปยังผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก (ชนิษฐา รุจิโรจน์, 2548)

4. สายด่วน (Hotlines) ถือเป็นกลไกหนึ่งในการสร้างช่องทางการสื่อสารเพื่อที่จะแจ้ง ข่าวสารแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การใช้กลไกนี้มักจะใช้ในทางของการแจ้งเนื้อหาผิดกฎหมายแก่ หน่วยงานรัฐ ซึ่งมีช่องทางทั้งอินเทอร์เน็ต และสื่ออื่นๆ

5. การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตนั้น ผู้ใช้จำเป็นต้อง มีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อที่จะสามารถกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้ใช้งานว่ามีความสามารถเท่าใด ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ เหล่านี้

ก. มีความสามารถ ความเข้าใจในคุณลักษณะของอินเทอร์เน็ต และสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลได้ดี

ข. เข้าใจบริบทสังคมและเนื้อหาต่างๆ สามารถประเมินถึงข้อดี ข้อเสียของ เนื้อหาที่ปรากฏได้

ค. เข้าใจและรู้ว่าเว็บไซต์ใดมีประโยชน์ มีความสำคัญน่าเชื่อถือ

ง. มีความสามารถในการผลิตเนื้อหา ตลอดจนการตีความและผลิตพิน กับอินเทอร์เน็ตซึ่งมีผลโดยตรงต่ออัตลักษณ์ของผู้ใช้แต่ละคน

กลไกต่างๆที่ได้กล่าวมาทั้งหมด ถือเป็นวิธีการในการแก้ไขปัญหาในเรื่องของการ ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตและปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาไม่เหมาะสมที่ปรากฏบนสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งในปัจจุบัน การใช้กลไกใดกลไกหนึ่งมากำกับดูแลเนื้อหาบนสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น ย่อมไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ เพียงพอ อีกทั้งยังมีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ และมีการนำไปใช้ในทางที่ผิดจนเกิดปัญหาตามมา ดังนั้น ทางศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติจึงได้แนะนำวิธีการป้องกัน

ตนเองจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมหรือสิ่งทีอาจเป็นอันตรายจากสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งถือเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเป็นการป้องกันตัวจากภัยที่แฝงมาในสื่ออินเทอร์เน็ต

6. กฎและการป้องกันตัวจากภัยอินเทอร์เน็ต

กลไกสำคัญอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตนั้น ก็คือผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมีความสามารถในการป้องกันตัวจากภัยที่เกิดขึ้นจากสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งทางศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติได้รวบรวมแนวทางเกี่ยวกับการป้องกันภัยจากอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ดังนี้ (พิรุมา พันธุ์ทวี ,2544)

6.1. แนวทาง 4 ประการ สำหรับผู้ปกครองของเยาวชนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

6.1.1. ข้าพเจ้าจะใช้เวลาเล่นอินเทอร์เน็ตด้วยกันกับบุตรหลานของข้าพเจ้าเพื่อเรียนรู้ว่าเขาใช้อินเทอร์เน็ตไปในทางใด และมีความสนใจในเรื่องใด

6.1.2. ข้าพเจ้าจะสอนให้บุตรหลานรู้ถึงศิลปะป้องกันตัวทั้ง 7 ประการสำหรับเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ต

ศิลปะป้องกันตัว 7 ประการสำหรับเยาวชนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่

ก. ข้าพเจ้าจะไม่บอกข้อมูลส่วนตัว เช่น ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ชื่อโรงเรียน ที่ทำงาน หรือเบอร์ที่ทำงานของผู้ปกครอง ให้แก่บุคคลอื่นที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ต โดยไม่ขออนุญาตจากผู้ปกครองก่อน

ข. ข้าพเจ้าจะแจ้งให้ผู้ปกครองทราบโดยทันที หากข้าพเจ้าพบข้อความ หรือรูปภาพใดๆ บนอินเทอร์เน็ตที่หยาบคาย หรือไม่เหมาะสมโดยประการทั้งปวง

ค. ข้าพเจ้าจะไม่ยินยอมไปพบบุคคลใดก็ตามที่ข้าพเจ้ารู้จักทางอินเทอร์เน็ต โดยไม่ขออนุญาตจากผู้ปกครองก่อน และหากผู้ปกครองอนุญาตให้ข้าพเจ้าไปพบบุคคลผู้นั้นได้ ข้าพเจ้าจะไปพบเขาในที่สาธารณะซึ่งมีคนผ่านไปมา โดยมีผู้ปกครองของข้าพเจ้าไปด้วย

ง. ข้าพเจ้าจะไม่ส่งรูปหรือสิ่งของใดๆ ให้แก่ผู้อื่นที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ต โดยมิได้ขออนุญาตจากผู้ปกครองก่อน (ผู้ประสงค์ร้ายสามารถนำรูปไปใช้ในทางมิชอบ เช่น นำไปตัดต่อในลักษณะลามกอนาจารได้)

จ. ข้าพเจ้าจะไม่ตอบคำถามหรือต่อความกับผู้ที่ไม่ขอความหยาบคายหรือไม่เหมาะสม แต่ข้าพเจ้าจะแจ้งให้ผู้ปกครองทราบโดยทันที

ฉ. ข้าพเจ้าจะเคารพต่อข้อตกลงอื่นๆ ที่ให้ไว้กับผู้ปกครอง เช่น กำหนดระยะเวลาที่ข้าพเจ้าจะใช้อินเทอร์เน็ตได้ เว็บไซต์ที่ข้าพเจ้าเข้าได้ และข้อตกลงอื่นอย่างเคร่งครัด

ช. ข้าพเจ้าจะไม่พยายามหลบเลี่ยงกฎทั้งหมดข้างต้น ไม่ว่าจะในกรณีใด

6.1.3. ข้าพเจ้าจะพูดคุยทำความเข้าใจกับบุตรหลานเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตของเขา เช่น เวลาที่ใช้ได้ จำนวนชั่วโมงที่ให้ใช้ได้ ประเภทของเว็บไซต์หรือกิจกรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เข้าร่วมได้ เป็นต้น

6.1.4. ข้าพเจ้าจะวางคอมพิวเตอร์ที่บุตรหลานใช้ไว้ในที่เปิดเผย เช่น ห้องนั่งเล่น มากกว่าที่จะวางในห้องนอน หรือห้องส่วนตัวของเขา

6.2. นอกจากนี้ ยังมีกรให้คำแนะนำที่เรียกว่า กติกาของการเล่นอินเทอร์เน็ตที่พ่อแม่ต้องทำความเข้าใจกับเด็ก (เจนเนตร มณีนาค, 2545)

6.3. ในช่วงแรกที่เด็กๆ ท่องอินเทอร์เน็ต ท่านควรใช้เวลาไปกับเขา เพื่อช่วยเขาเลือกเว็บไซต์ให้คำแนะนำ และดูว่าเขาสนใจเว็บไซต์แบบไหน

6.4. สอนให้เด็กๆ หวงข้อมูลส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็น ชื่อจริง นามสกุล ที่อยู่ หรือเบอร์โทรศัพท์ ห้ามเขาให้ข้อมูลแก่คนที่เขาติดต่อด้วยจากหน้าจอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้อง Chat หรือ กระดานข่าว สำหรับเพื่อนเด็กด้วยกันเอง ห้ามบอก รหัสผู้ใช้ และ รหัสผ่าน

6.5. ตอกย้ำถึงอันตรายที่จะนัดพบกับคนที่คุยด้วยทางอินเทอร์เน็ตตามลำพัง

6.6. สอนให้เด็กๆ หนักแน่น ไม่หวั่นไหวไปกับการสื่อสารที่เชิญชวน เช่น อีเมล ที่ดูแล้วไม่ชอบมาพากล การ Chat ที่ดูแล้วล่อแหลม ถ้าเด็กๆ ได้รับอีเมลเหล่านี้บ่อยๆ ก็คงเตือน เขาเสมอๆ ไม่ให้ใจอ่อนกับการหลอกล่อในรูปแบบเหล่านี้

6.7. กฎพื้นฐานของการใช้อินเทอร์เน็ต ต้องระบุระยะเวลาในการใช้งาน ท่านเองก็ต้องสอดส่องหาอุปกรณ์ หรือวิธีการเสริมอื่นๆ หรือโปรแกรม ซอฟต์แวร์ที่ช่วยกรองเว็บไซต์ ล่อแหลมด้วย

6.8. จัดวางเครื่องคอมพิวเตอร์ของครอบครัวในห้องกลาง หรือที่ๆ มีที่ว่างในบ้าน หรือให้ไปใช้ร่วมกันในห้องสมุด หรือในโรงเรียน

มาตรการดังกล่าวข้างต้นถือเป็น มาตรการที่ผู้ปกครองสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการป้องกันดังกล่าวก็เป็นเพียงแนวทางที่จะต้องนำไปปฏิบัติตาม ซึ่งก็มีโอกาสที่จะปฏิบัติตามหรือไม่ก็ได้

แม้ว่าสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีประโยชน์มากเพียงใดแต่แต่สื่ออินเทอร์เน็ตก็มีโทษหากนำไปใช้ในทางที่ผิด เนื้อหาที่หลากหลายในสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นมีทั้งประโยชน์และโทษ วิธีการหนึ่งที่จะป้องกันไม่ให้เนื้อหาหรือพฤติกรรมไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นก็คือ การเข้ามากำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างใกล้ชิด และการสร้างความรู้เท่าทันสื่อ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็มีผู้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับเรื่องของการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตได้นำเสนอว่า

“หมวกใบที่หนึ่งในฐานะที่เป็นผู้ใช้อินเทอร์เน็ต และก็เคยเข้าเปิดชมเว็บโป๊ หมวกใบที่สองในฐานะที่เป็นคนเขียนคอลัมน์ มีพลังของสื่ออยู่ในมือ จึงจำเป็นต้องเขียนงานออกมาให้เป็นประโยชน์และจรรโลงสังคม ทำให้ผมเองยังไม่รู้เลยว่าควรจะแสดงความคิดเห็นและจุดยืนในเรื่องนี้อย่างไรจึงจะเป็นผลดีที่สุดต่อผู้อ่าน เพราะไม่ว่าจะยืนโอนเอนไปด้านใดก็จะมีผลเสียตามมา ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า Dilemma กล่าวคือถ้าจะให้เขียนบทความตามแบบพวกเคร่งครัดในศีลธรรม ผมก็จะบอกว่าเว็บโป๊เป็นด้านมืดและเป็นจุดดำพร้อยในโลกอินเทอร์เน็ตที่จะต้องถูกกำจัดออกไป ซึ่งก็เท่ากับการขัดต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล หรือว่าถ้าจะให้เขียนบทความตามแบบพวกหัวก้าวหน้าที่ต้องการรักษาสติและเสรีภาพ ก็จะต้องบอกว่าเว็บโป๊เป็นสิทธิเสรีภาพของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ใครคิดว่าดีก็ไป ใครคิดว่าไม่ดีก็ไม่ต้องมาดู ซึ่งนั่นเท่ากับการขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม ขัดถกเถียงทั้ง

สองฝ่ายแบบนี้มีให้เห็นเกลื่อนกลาดจนน่าเบื่อ เพราะมันไม่มีทางหาข้อสรุปได้ ไม่มีใครถูกทั้งหมด และไม่มีใครถูกทั้งหมด” (วุฒิสัย กฤษณะประกรกิจ, 2543)

และได้สรุปในตอนสุดท้ายว่า สังคมอเมริกันยึดมั่นในอุดมการณ์สิทธิเสรีภาพในการแก้ปัญหา แต่หากพิจารณาสิงคโปร์กลับลิดรอนสิทธิเสรีภาพ ในการเซ็นเซอร์อินเทอร์เน็ตแต่สังคมก็ดูเหมือนสงบสุขดี เศรษฐกิจก็รุ่งเรือง และเมื่อมองประเทศไทย มีการหาทางออกด้วยการประนีประนอม คือมีได้แต่ต้องอยู่ในข้อจำกัด ซึ่งสรุปว่า เราไม่สามารถที่จะรักษาศีลธรรมอันดีงาม และไม่สามารถรักษาสิทธิเสรีภาพได้ เพราะเว็บปียังมีเกลื่อนกลาด แต่มีข้อจำกัดในลักษณะเนื้อหาและการเข้าถึง

ทั้งนี้ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน จำเป็นต้องศึกษาและรู้ถึงรายละเอียดของสื่ออินเทอร์เน็ตว่ามีลักษณะอย่างไร เนื้อหาใดเป็นภัยต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งในส่วนของเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏบนสื่ออินเทอร์เน็ตจะได้อธิบายถึงแนวคิดและประเภทของเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในหัวข้อต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมบนสื่ออินเทอร์เน็ต

ในหัวข้อนี้จะเป็นการอธิบายถึงแนวคิดที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ต้องมีการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ต นั่นก็คือ เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมต่างๆ ซึ่งเป็นต้นตอของปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และเพื่อที่จะทำความเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดในหัวข้อดังกล่าว ไว้ดังนี้

1. เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ต

เนื้อหาข้อมูลที่ไม่เหมาะสมบนสื่ออินเทอร์เน็ตที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ตนั้นประกอบไปด้วยเนื้อหาหรือภาพที่ไม่เหมาะสม ขัดต่อศีลธรรม โดยเฉพาะภาพโป๊เปลือยซึ่งปรากฏอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ยังปรากฏเนื้อหาต่างๆมากมายที่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาเผยแพร่สู่สาธารณะ ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การให้บริการดาวน์โหลดเพลงที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งถือเป็นเนื้อหาประเภทหนึ่งที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมแต่ขัดต่อข้อกำหนด การหมิ่นประมาทผู้อื่นในอินเทอร์เน็ต ซึ่งยากต่อการฟ้องร้องดำเนินคดี นอกจากนี้ยังมีปัญหาการล่อลวงโดยใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือ โดยมักจะปรากฏในรูปแบบของการพูดคุยผ่านโปรแกรมต่างๆ

การเกิดขึ้นของปัญหาเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องแปลกอย่างไร หากพิจารณาว่าปัญหาอย่างเดียวกันก็เกิดขึ้นกับสังคมปกติ แต่ทว่าความแตกต่างอันก่อให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมกำกับดูแลเนื้อหาในสื่ออินเทอร์เน็ตก็คือ การเข้าถึงโดยอิสระจากผู้ใช้งาน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ปัจจัยสำคัญก็คือ เด็กและเยาวชนนั้นถือว่ามีวิจารณญาณในการรับรู้ข้อมูล และประเมินถึงสิ่งที่ได้พบเห็นได้น้อยกว่าผู้ใหญ่ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น บางครั้งผู้ใหญ่เองก็ยังหลงเชื่อหรือขาดวิจารณญาณในการประเมินข้อมูลได้เช่นเดียวกัน

ทั้งนี้หากวิเคราะห์ถึงภัยและความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการใช้อินเทอร์เน็ตจะพบว่าภัยที่เกิดขึ้นจากการใช้อินเทอร์เน็ตนั้นมีตั้งแต่การได้รับความเดือดร้อนรำคาญ จนไปถึงการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน หากมีการพลัดหลงเข้าไปในเว็บไซต์ หรือห้องสนทนาที่มีเรื่องลามก มีเนื้อหารุนแรงหยาบคาย หรือเนื้อหาที่เกี่ยวกับยาเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย และผู้ที่มักตกเป็นเหยื่อก็มักจะหนีไม่พ้นเด็กและเยาวชน ดังนั้นจึงมีการจัดหมวดหมู่หรือเว็บไซต์ที่ควรจะถูกถ่วงถ่วงและปิดกั้นดังนี้ (ศรีดา ตันทะอธิพานิช, 2544)

1.1. เนื้อหาทางเพศที่ชัดเจน (Sexually Explicit)

ได้แก่เนื้อหาทางเพศที่ชัดเจน มีคำบรรยาย ภาพโป๊เปลือยหรือภาพแสดงการกระทำทางเพศ รวมถึงพฤติกรรมทางเพศที่ผิดปกติ ข้อความหรือรูปภาพที่แสดงความรุนแรงทางเพศ เครื่องเพศ สินค้าประเภทอุปกรณ์หรือของเล่นทางเพศ ซีดีรอมและวีดีโอลามก บริการทางเพศ รวมไปถึงการนัดพบและจับคู่ บริการส่งหญิงบริการและคลับเปลื้องผ้าต่างๆ

เนื้อหาทางเพศที่ชัดเจนหรือลามกอนาจารได้ผลิตและแพร่หลายออกไปในรูปแบบต่างๆ มากมายหลายประเภท อาทิเช่น หนังสือ ภาพยนตร์ วีดีโอเทป วีดีโอซีดี เคเบิลทีวี และอีกมากมายหลายประเภท สาเหตุสำคัญที่ทำให้สื่อลามกสามารถเผยแพร่กระจายไปสู่สังคมประเทศต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วในปัจจุบัน เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการพิมพ์ การถ่ายภาพ การบันทึกเสียง และการส่งเอกสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศผสมผสานความก้าวหน้าทางระบบการสื่อสารทำให้สื่อลามกข้ามประเทศเป็นไปอย่างง่ายดายและรวดเร็ว ซึ่งสื่อลามกทุกวันนี้ วางขายกันอย่างเสรี ทั้งหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น การ์ตูนลามกที่มาจากญี่ปุ่น ที่วาดภาพคนร่วมเพศกันในท่วงท่าต่างๆ พร้อมคำพูดประกอบภาพที่ชวนให้เกิดอารมณ์ทางเพศ

เป็นที่ทราบกันดีว่า สื่อลามกนั้นปรากฏอยู่ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวีดิทัศน์ และสื่ออื่นๆที่มีอยู่มาก่อนหน้านี้ และเมื่อสื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งมีความสามารถในการรวมเอาคุณลักษณะของสื่ออื่นๆมารวมไว้ เช่น สามารถอ่านหนังสือพิมพ์จากหน้าเว็บไซต์ สามารถฟังวิทยุผ่านวิทยุออนไลน์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเนื้อหาจากผู้ผลิตซึ่งเป็นใครก็ได้ รวมกับคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่สามารถเผยแพร่เนื้อหาได้โดยง่ายและไม่ถูกปิดกั้น ทั้งในเรื่องของพรมแดนประเทศและหน่วยงานที่จะเข้ามาควบคุม ทำให้สื่อลามกแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในสื่ออินเทอร์เน็ต

หากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตใช้ค้นหาข้อมูลผ่านเว็บไซต์ค้นหาข้อมูลชื่อดังอย่าง www.google.com ด้วยคำว่า nude, xxx หรือ sex ซึ่งจะได้ผลลัพธ์เป็นเว็บไซต์ต่างๆที่มีเรื่องเกี่ยวข้องกับภาพหรือวิดีโอโป๊เปลือยมากกว่าร้อยละร้อยล้านเว็บไซต์ ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกแต่อย่างใดที่เด็กและเยาวชนจะสามารถเข้าไปชมเนื้อหาเหล่านี้ได้อย่างง่ายดายและมีให้เลือกมากมาย

คำว่าลามกอนาจารนั้น ตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา ถือตามวิญญูชนผู้มีใช้เคร่งต่อจารีตประเพณีโดยไม่ยอมเปลี่ยนแปลงไปตามสมัยของโลก ถ้าวิญญูชนมีความรู้สึกน่าอัปอาย น่าอูจาด บัดสี โน้มนำไปสู่การมรณธ์ ถือว่าเป็นสิ่งลามก (คำพิพากษาฎีกาที่ 978/2492: อ่างใน เอกรัตน ทัศเจริญ, 2544)

คณิต ญ นคร มีความเห็นว่า สิ่งใดเป็นสิ่งลามกหรือไม่นั้นเป็นเรื่องยากที่จะวินิจฉัย เพราะเกี่ยวข้องกับเรื่องของศิลปะ การที่จะวินิจฉัยว่าสิ่งใดเป็นสิ่งอันลามกหรือไม่นั้นจึงมิใช่การพิจารณาว่าสิ่งนั้นฝ่าฝืนความรู้สึกทางศีลธรรมโดยทั่วไปของวิญญูชน แต่ต้องพิจารณาว่าผู้ที่พอมีความเข้าใจทางศิลปะ รู้สึกเช่นนั้นหรือไม่ ซึ่งอาจจะต้องพิจารณาเป็นรายๆไป (อ่างใน เอกรัตน ทัศเจริญ, 2544)

ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ กล่าวว่า สื่อลามก หมายถึง สื่อต่างๆที่หลากหลายโดยสื่อเหล่านี้เกี่ยวข้องกับ การนำเสนอภาพร่างกายหรือการกระทำทางเพศต่อร่างกาย โดยนำเสนอภาพการร่วมเพศของคนต่างเพศ หรือเพศเดียวกัน มีทั้งในหนังสือ นิตยสาร การ์ตูน ภาพยนตร์เรทอาร์ หรือ เรทเอ็กซ์ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปในระดับของความโจ่งแจ้งและความรุนแรง (ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์, ม.ป.ป.)

Diana Russell (Russell, n.d.) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่าสื่อลามกไว้ว่าเป็นสื่อที่ทำให้บุคคลเกิดความต้องการทางกามารมณ์ ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม มองข้ามมาตรฐานศีลธรรมอันดีงามของสังคม และส่งเสริมให้เกิดความปรารถนาทางเพศหรือพฤติกรรมทางเพศที่รุนแรงหรือไม่เหมาะสม

การให้ความหมายคำว่าสื่อลามกของ Russell นั้น จะแตกต่างกับการให้คำจำกัดความของคำนี้ในทางกฎหมาย ในตัวบทกฎหมายนั้นจะมุ่งเน้นในประเด็นของสื่อลามกที่เป็นวัตถุหรือสื่อที่ก่อให้เกิดความน่ารังเกียจ บัณฑิต แต่ในความหมายนี้ใช้ในความหมายที่กว้างกว่า คือการกล่าวรวมไปถึงสื่อที่เป็นภาพยนตร์ที่นำเสนอความรุนแรงทางเพศหรือการ์ตูนที่สื่อในทางยั่วยุกามารมณ์ด้วย

ขณะที่แนวทางของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าภาพที่จะขัดต่อมาตรา 22 (3) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้แก่ ภาพที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค, 2539)

ก. ภาพที่เข้าข่ายลักษณะลามกอนาจาร ได้แก่

ภาพแสดงการร่วมเพศ คือภาพที่แสดงให้เห็นว่ากำลังมีการร่วมเพศระหว่างชายกับหญิงและรวมถึงภาพที่แสดงให้เห็นว่ากำลังมีการร่วมเพศระหว่างชายกับชาย(Homosexual) หญิงกับหญิง(Lesbian) หรือคนกับสัตว์ ไม่ว่าจะภาพนั้นจะแสดงให้เห็นอวัยวะเพศหรือไม่ก็ตาม เช่น ภาพชายกับหญิงกำลังร่วมเพศกัน ภาพหญิงกับหญิงกำลังร่วมเพศกันโดยใช้อวัยวะเทียม ภาพหญิงเปลือยกายกอดกับหญิง หรือภาพที่แสดงการร่วมเพศอย่างวิถาวร เป็นต้น ส่วนภาพชายกับหญิงที่ทำให้ผู้ดูเข้าใจได้เองว่า กำลังจะมีการร่วมเพศ ภาพปืนที่แสดงการร่วมเพศ เช่น ภาพศิลปะกรรมของอินเดย์โบราณ ถ้านำไปใช้ในทางยั่วยุกามารมณ์ก็ถือเป็นภาพลามกอนาจารก็ถือว่าเป็นภาพที่เข้าหลักเกณฑ์ข้อนี้ ดังตัวอย่างภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3 ตัวอย่างภาพแสดงการมีเพศสัมพันธ์

ภาพเล่าโลมกันจนเป็นที่เข้าใจได้ว่าจะกำลังร่วมเพศหรือกำลังจะร่วมเพศ ได้แก่ ภาพที่ทำให้ผู้ดูเข้าใจอย่างชัดเจนว่าจะมีการร่วมเพศกันต่อไปอย่างแน่นอน เช่น ภาพชายนอนทับหญิงบนเตียงนอนแสดงการเล่าโลมกันจนเห็นได้ว่าจะมีการร่วมเพศกันต่อไป แม้หญิงจะสวมเสื้อยกทรงมองไม่เห็นถันก็ตาม และภาพที่ชายยื่นจูบชอกคอหญิง มือจับที่หน้าอก เป็นต้น ดังเช่นภาพตัวอย่างด้านล่าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4 ตัวอย่างภาพแสดงการเล้าโลมที่เข้าใจว่าจะมีเพศสัมพันธ์ต่อไป

และสุดท้าย ภาพที่แสดงเจตนาแสดงให้เห็นอวัยวะเพศของชายหรือหญิง ซึ่งมีได้ใช้ในวิชาการแพทย์หรือการศึกษา และไม่ได้อยู่ในเอกสารทางแพทย์หรือการศึกษา หรือมิใช่ภาพศิลปะ การพิจารณาภาพในกรณีนี้ต้องพิจารณาถึงสิ่งพิมพ์ประกอบภาพนั้นด้วยว่า ผู้พิมพ์มีเจตนาแท้จริงในทางวิชาการแพทย์หรือการศึกษาหรือไม่

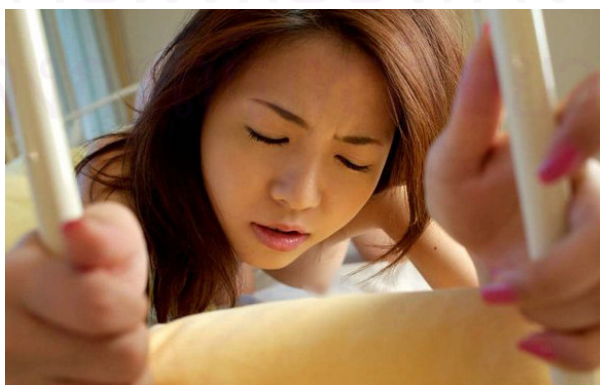
ข. ภาพอันอาจเข้าข่ายลักษณะที่อาจนำไปสู่ความเสื่อมเสียศีลธรรมอันดีงามและวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้แก่

ภาพแสดงการเล้าโลมไม่ว่าผู้กระทำจะเป็นเพศเดียวกัน หรือต่างเพศกัน และไม่ว่าผู้กระทำจะมีเครื่องแต่งกายหรือไม่ก็ตาม คือ ภาพเล้าโลมกันจนเห็นได้ว่ากำลังมีความรู้สึกทางกามารมณ์ เช่น ภาพหญิงจูบกับหญิง และสีหน้าแสดงความรู้สึกทางกามารมณ์ ดังภาพตัวอย่างที่ 5

ภาพที่ 5 ตัวอย่างภาพแสดงการเล้าโลม

ภาพแสดงความต้องการทางกามารมณ์ ได้แก่ ภาพที่แสดงให้ผู้ดูเข้าใจได้ว่า ผู้
นั้นกำลังมีอารมณ์ทางกามารมณ์ เช่น ภาพหญิงนอนถ่างขา มีสีหน้าแสดงความรู้สึกทาง
กามารมณ์ หรือภาพหญิงนอนบิดตัว มือจับที่หน้าอกตัวเอง เป็นต้น ดังภาพตัวอย่างที่ 6

ภาพที่ 6 ตัวอย่างภาพแสดงความต้องการทางกามารมณ์

ภาพที่แสดงการเปลือยกายเปลือยอกของหญิง ซึ่งไม่มีลักษณะเป็นศิลปะ เช่น ภาพหญิงแต่งชุดละครร่า สวมชฎาแต่เปลือยอก ภาพดังกล่าวไม่ว่าจะมีการลบเลือนเฉพาะ บริเวณปลายถันหรือไม่ ก็ถือว่าอาจนำไปสู่ความเสื่อมเสียศีลธรรมอันดีงามและวัฒนธรรม แห่งชาติได้ ภาพบางภาพ เช่น ภาพเปลือยของมาริลีน มอนโร เป็นภาพแสดงความสวยงามของ สตรีและเป็นภาพที่มีชื่อเสียงจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นภาพศิลปะ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ข้อนี้ ดังเช่นภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 7 ตัวอย่างภาพเปลือยที่มีลักษณะเป็นภาพศิลปะ

การจะพิจารณาว่าสิ่งใดเข้าลักษณะลามกหรือไม่นั้น เป็นเรื่องยากที่จะวินิจฉัย แยกแยะ เพราะเป็นเรื่องที่มีความเป็นนามธรรมสูง ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม อาจสรุปรวมได้ว่า สื่อลามกเป็นสิ่งที่ผู้พบเห็นหรือได้รับชมเกิดความรู้สึกน่าอึดใจ น่าบัดสี น่าอับอาย ซึ่งส่วนใหญ่จะแสดงออกมาในรูปของภาพเปลือยมนุษย์ ภาพอวัยวะเพศทั้ง หญิงและชายหรือภาพการร่วมเพศของมนุษย์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้พบเห็นเกิดความใคร่ทาง กามารมณ์ ไม่ว่าจะแสดงออกในรูปของภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สื่อสิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมายรูปภาพ ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ หรือสิ่งอื่นใดก็ตาม หากมีลักษณะและจุดประสงค์ดังกล่าวล้วนเป็นสื่อลามกทั้งสิ้น

เมื่อย้อนกลับมาในสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วเนื้อหาต่างๆที่ปรากฏใน รูปแบบของสื่อลามกอนาจารนั้นมีอยู่มากมายหลายรูปแบบ ในเว็บไซต์ต่างๆบางเว็บไซต์นั้นเป็น เว็บไซต์ที่ปรากฏเนื้อหาลามกอนาจารอย่างชัดเจนซึ่งมีทั้งแบบที่ต้องจ่ายค่าสมาชิกเพื่อรับชมและ แบบที่ให้ดูฟรีโดยไม่มีการเก็บค่าดูแต่อย่างใด แต่ที่น่าเป็นห่วงก็คือ บางเว็บไซต์นั้นมีเนื้อหาลามก

อนาจารแอบแฝงอยู่ และดูเผินๆแล้วก็ไม่แน่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาลามกอนาจาร เว็บไซต์แอบแฝงเหล่านี้จะมีปัญหาในการควบคุมอย่างมาก เพราะผู้ปกครองอาจไม่ทราบว่าภายในมีเนื้อหา ดังกล่าวซ่อนอยู่

1.2. เนื้อหารุนแรง(Hatred/Hate Speech, Violence and Gore)

ได้แก่เนื้อหาที่มีภาพหรือคำบรรยายแสดงการทำร้ายมนุษย์หรือสัตว์ หรือสถาบัน เป็นเนื้อหาที่ส่งเสริมหรือยุยงให้ต่อต้าน หรือโจมตีคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ศาสนาหรือเชื้อชาติ เนื้อหาแสดงการบูชาตัณหา คำบรรยายแสดงวิธีการฆาตกรรม การฆ่า เลือดหรือการตายที่น่าสยดสยอง วิธีการฆ่าตัวตาย การตัดสินใจส่วนน้อยวัยวะ เว็บไซต์ที่มีหลักสูตรการทำระเบิดหรืออุปกรณ์อันตรายอื่นที่มีผลทำลายล้าง เว็บไซต์ที่ยกย่องลัทธิแห่งความชั่วร้ายและพิธีกรรมต่างๆที่บังคับหรือเน้นการหาสมาชิกเข้ากลุ่ม หรือลัทธิที่มีการชี้นำไปในทางต่างๆ ดังภาพตัวอย่างที่แสดงถึงความรุนแรงในการทำร้ายสัตว์

ภาพที่ 8 ตัวอย่างภาพการทำร้ายสัตว์

1.3. เนื้อหาเกี่ยวกับการพนัน (Gambling)

ได้แก่เว็บไซต์ที่มีการเชิญชวนให้เล่นการพนัน ไม่ว่าจะเป็นการพนันออนไลน์หรือไม่ก็ตาม เว็บไซต์ที่ให้เบอร์โทรศัพท์หรือสถานที่ติดต่อ หรือคำแนะนำเพื่อเดินทางไปยังแหล่งการพนัน กลุ่มข่าวหรือเว็บไซต์ที่มีการพูดคุยในเรื่องการพนัน

1.4. เนื้อหาเกี่ยวกับยาเสพติด แอลกอฮอล์และสิ่งผิดกฎหมาย (Drugs, Alcohol and Illegal Object)

ได้แก่เว็บไซต์ที่เสนอสูตรหรือขั้นตอนในการผลิตสิ่งผิดกฎหมาย เว็บไซต์ที่แสดงออกถึงเรื่องการนิยมชมชอบแอลกอฮอล์ ยาเสพติดและยาสูบ เว็บไซต์ที่ส่งเสริมให้เสพหรือให้ผูกติดกับความสำราญในการใช้ยาเสพติดต่างๆ เนื้อหาที่มีการอธิบายวิธีการเสพ การใช้อุปกรณ์การเสพยาเสพติด หรือจัดหาสิ่งเสพติด สิ่งผิดกฎหมายทั้งที่แจกฟรีและเสียค่าใช้จ่าย

เนื้อหาประเภทต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นถือเป็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมต่อการเผยแพร่และยังเป็นเนื้อหาที่มีลักษณะผิดกฎหมาย ขัดต่อศีลธรรมอันดีงามและอาจก่อให้เกิดผลเสียอื่นๆตามมา การได้รับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้ อาจก่อให้เกิดการอยากรู้อยากเห็นและอยากลองซึ่งเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยทั้งร่างกายและทรัพย์สิน การป้องกันการเข้าถึงเนื้อหาเหล่านี้จึงไม่พ้นวิธีการกำกับดูแลซึ่งมีวิธีการแตกต่างกันออกไป นอกจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏบนสื่ออินเทอร์เน็ตแล้ว ยังมีภัยคุกคามประเภทอื่นๆที่เกิดขึ้นบนสื่ออินเทอร์เน็ต ดังนี้

2. พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดโทษโดยอาศัยอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือ

ในการสัมมนาเรื่อง ปัญหาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมไทยบนอินเทอร์เน็ต ได้มีการอธิบายถึงรูปแบบของการกระทำผิดซึ่งเข้าข่ายอาชญากรรมหรือเป็นการประทุษร้ายต่อสังคมซึ่งพิจารณาเป็นรูปแบบต่างๆได้ดังนี้ (พิรงรอง รามสูต รัตนันท์, 2547)

2.1. แอบถ่าย คือ การตั้งกล้องถ่ายภาพเพื่อแอบถ่ายภาพคนที่เข้าห้องน้ำแล้วมีการนำภาพเหล่านั้นไปเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต

2.2. การใส่ความ เป็นการใส่ความบุคคลอื่น โดยอาจกระทำผ่านกระดานข่าวหรือที่รู้จักกันว่าเว็บบอร์ด หรืออาจเป็นกรณีของการใส่ความเพื่อทำลายคู่ต่อสู้ในทางการเมืองก็ได้ เช่นมีการตั้งกลุ่มแชท⁴ เพื่อเป็นการสร้างกระแสโดยใช้ข้อความที่เป็นการใส่ความอีกฝ่ายหนึ่งให้เสียหาย

⁴ แชท (Chat) เป็นการพูดคุยแบบโต้ตอบได้ทันทีโดยอาศัยการทำงานของโปรแกรมผ่านทางคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต

2.3. การขายบริการทางเพศผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งโฆษณา และมีการตั้งราคาขึ้น โดยอาจจะมียานหน้าเป็นตัวแทนติดต่อ ซึ่งการขายบริการทางเพศของนักศึกษานั้นมีจำนวนมาก นอกจากนั้นแล้ว ยังมีการติดต่อขายบริการทางเพศโดยติดต่อผ่านทางจอภาพ หมายถึงการใช้กล้องเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต และสามารถติดต่อสื่อสารโต้ตอบกันได้ทันที

2.4. การเจาะระบบ หมายถึงการเข้าไปในเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาต และเมื่อเข้าไปแล้วก็ทำการสำรวจ ทั้งข้อความ เบ็ดโปรแกรม ลบ แก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือขโมยข้อมูล

2.5. การลักโดเมนเนม⁵หรือการขโมยเว็บไซต์ การลักโดเมนเนมหรือการขโมยเว็บไซต์สามารถทำได้โดยการเข้าไปเปลี่ยนข้อมูลซึ่งต้องอาศัยความรู้ในการเจาะระบบหรือรหัสผ่าน และเข้าไปเปลี่ยนแปลงเนื้อหาหรือให้ระบบชี้ข้อมูลไปที่เครื่องคอมพิวเตอร์อื่น ทำให้ไม่สามารถที่จะเข้าเว็บไซต์ที่เจ้าของที่แท้จริงจดทะเบียนไว้ได้

2.6. เว็บไซต์เกี่ยวกับสื่อลามกอนาจาร เป็นการเผยแพร่ภาพลามกอนาจารหรือข้อความต้องห้ามบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งนอกจากจะมีบริการขายภาพอนาจารแก่ผู้ที่ต้องการซื้อแล้ว บางครั้งมีการส่งภาพลามกอนาจารของตนเองผ่านทางอินเทอร์เน็ตไปให้บุคคลอื่นๆดูบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2.7. การขโมยหมายเลขบัตรเครดิต เพื่อที่จะนำไปใช้ซื้อสินค้าต่างๆ ในอินเทอร์เน็ตโดยใช้หมายเลขบัตรเครดิตของผู้อื่นที่ได้ขโมยมา

2.8. การขโมยบัญชีการใช้อินเทอร์เน็ต (Account) เพื่อที่จะนำออกมาขายหรือนำไปใช้ฟรี โดยการเจาะระบบของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP)

2.9. การพนันบนอินเทอร์เน็ต เช่นการพนันบอล

⁵ โดเมนเนม (Domain Name) เป็นชื่อที่ใช้จดทะเบียนเพื่อที่จะนำไปเป็นชื่อเว็บไซต์ของตนเอง เช่น Google.com ถือเป็นโดเมนเนมของเว็บไซต์ที่ให้บริการสืบค้นข้อมูลแห่งหนึ่ง

2.10. การเซทซึ่งมักจะมีการใช้คำหยาบคาย หรือเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมหรือ มีการตั้งชื่อห้องที่ไม่เหมาะสมต่างๆ

2.11. การส่งไวรัสเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่น ทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานได้อย่างปกติและแพร่กระจายไปสู่เครื่องอื่นๆ ได้ผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต

2.12. การล่อลวงโดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อ โดยอาศัยการเซทเพื่อความมุ่งหมายในทางที่มีขอบ นอกจากนี้ยังรวมถึงการขโมยข้อมูลโดยอาศัยอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางอีกด้วย การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อชวนเชื่อประชาชนให้ทำในสิ่งผิดศีลธรรมหรือผิดต่อกฎหมาย เช่น การยุยงให้เกิดการแบ่งแยกดินแดน

และจากพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดโทษโดยอาศัยสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือซึ่ง นอกจากจะสร้างความเสียหายหรือก่อให้เกิดปัญหาสังคมแล้ว ในทางกฎหมายการกระทำ บางอย่างยังถือว่าเป็นอาชญากรรมด้วย

3. อาชญากรรมคอมพิวเตอร์

อาชญากรรมคอมพิวเตอร์คือ การกระทำผิดกฎหมายที่ใช้ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ เป็นปัจจัยหลักสำคัญในการก่ออาชญากรรมนั้น ตัวอย่างเช่น หากนาย ก. ได้ส่งข้อความทางไปรษณีย์หลอกหลวงนาง ข. ให้ส่งเงินเข้ามาลงทุนในกิจการที่ไม่มีตัวตน หากนาง ข. หลงเชื่อ แล้วส่งเงินมาให้ นาย ก. การกระทำของ นาย ก. เป็นความผิดฐานขโมยในลักษณะ อาชญากรรมพื้นฐาน (Conventional Crimes) แต่หากปรากฏข้อเท็จจริงฟังได้ความว่า นาย ก. ได้ส่งข้อความหลอกหลวงนั้นไปให้นาง ข. ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) โดยผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต และนาง ข. ได้โอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เข้าบัญชีของนาย ก. ดังนั้นการกระทำของ นาย ก. แม้ยังคงเข้าองค์ประกอบเป็นความผิดฐานขโมย แต่รายละเอียดวิธีการกระทำผิดเข้า ลักษณะเป็นอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (Computer Crime) ตามนิยามความหมายนี้

ตามนิยามความหมายของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ข้างต้นจะเห็นว่า อาชญากรรมอื่นที่แม้จะมีการใช้ หรือเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ แต่การกระทำผิดสำเร็จมิใช่เป็นผล โดยตรงมาจากการใช้ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ เช่น การลักทรัพย์อุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่ง แม้ว่ากระทำประเภทต่างๆนี้จะเข้าข่ายเป็นการกระทำผิดตามกฎหมายแต่ก็ไม่ถือว่าเป็น

อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ตามนิยามความหมายนี้ แต่โดยทั่วไปจะเรียกความผิดในลักษณะนี้ว่า เป็น “อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์” (Computer-related Crimes)

อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ นอกจากจะเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย และในบางกรณีก็ยังสามารถทำลายศีลธรรมอันดีของบ้านเมือง เช่น การเผยแพร่ภาพลามก หรือคำประเวณีเด็กทาง อินเทอร์เน็ต อาชญากรรมบางประเภทก็อาจจะสร้างความสูญเสียให้แก่ประเทศชาติได้อย่างใหญ่ หลวง มีผลให้เกิดความเสียหายรุนแรงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การพนันประเภทต่างๆ ที่มีอยู่ อย่างมากมายบนอินเทอร์เน็ตที่ทำให้เงินไหลออกนอกระบบการหมุนเวียนภายในประเทศ กระทบกระเทือนต่อความสงบสุขของสังคม และความมั่นคงของประเทศ เช่น บนอินเทอร์เน็ตมี ข้อมูลเกี่ยวกับการก่อการร้าย หรือ วิธีการทำระเบิดแสวงเครื่อง

ความหมายของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์นั้นในภาษาอังกฤษมักพบคำว่า Computer Crime และ Cyber Crime ทั้งสองคำมีความหมายคล้ายกัน แต่อธิบายในช่วงเวลาที่ แตกต่างกัน Cyber Crime จะหมายถึง Computer Crime ที่กระทำความผิดบนเครือข่าย คอมพิวเตอร์ซึ่งมักจะหมายถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะคำว่าไซเบอร์นิยมใช้เพื่อบ่งบอกถึง ลักษณะที่มาจากอิเล็กทรอนิกส์ หรือ ภูมิประเทศเสมือนที่อยู่บนการสื่อสารออนไลน์ หรือกล่าวได้ อีกอย่างหนึ่งว่า Cyber Crime เป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เป็นการกระทำ ความผิดโดยใช้อินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นองค์ประกอบในการกระทำความผิด

ดังนั้น อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ก็คืออาชญากรรมที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็น องค์ประกอบในการกระทำความผิด ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังมีลักษณะ ดังนี้

- ก. ใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด
- ข. เป็นเป้าหมายในการกระทำความผิด
- ค. ใช้ในการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

3.1. ประเภทของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

อาชญากรรมคอมพิวเตอร์สามารถจำแนกได้หลายมุมมอง สำหรับในประเทศไทย เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ สามารถจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1.1. อาชญากรรมแบบดั้งเดิมที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการกระทำความผิด(Traditional Computer Crimes) หรืออาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ (Computer Related Crimes) เป็นความผิดตามกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตช่วยในการกระทำความผิด โดยสามารถปรับใช้กฎหมายที่มีอยู่ดำเนินคดีได้

3.1.2. อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ (Computer Crimes) เป็นอาชญากรรมรูปแบบใหม่ซึ่งกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่เพียงพอที่จะปรับใช้และดำเนินคดี จำเป็นต้องออกกฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ขึ้นมารองรับโดยตรง ได้แก่

- ก. การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ หรือ ระบบเครือข่ายโดยไม่มีสิทธิในการเข้าถึง
- ข. การเปลี่ยนแปลงแก้ไข เพิ่ม ลบหรือทำลายข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์
- ค. การดักจับข้อมูลผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยไม่มีสิทธิ

นอกจากนี้หลาย ๆ ประเทศเริ่มให้ความสนใจกับ การก่อการร้ายทางไซเบอร์ (Cyber Terrorists) ซึ่งเป็นการกระทำของกลุ่มผู้ก่อการร้าย ที่ใช้คอมพิวเตอร์ และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในการก่อการร้าย โดยมีลักษณะที่แตกต่างจากอาชญากรรมทั่วไปในแง่ของการสร้างความตื่นกลัว ก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับประชาชนจำนวนมาก ได้แก่ การโจมตีโครงสร้างระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ สำหรับประเทศกลุ่มที่พัฒนาแล้ว มีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ควบคุมการทำงานระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ทำให้การโจมตีระบบคอมพิวเตอร์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ใช้ควบคุมสามารถทำให้เกิดความเสียหายได้อย่างมหาศาล เช่น การโจมตีระบบควบคุมของรถไฟฟ้า, สนามบิน, โรงพยาบาล, แหล่งผลิตไฟฟ้า, การยึดการควบคุมดาวเทียม เป็นต้น

ในขณะเดียวกัน กลุ่มผู้ก่อการร้ายได้มีการปรับรูปแบบในการหาแหล่งเงินทุนโดยก่ออาชญากรรมในรูปแบบใหม่ ได้แก่ การฉ้อโกงประชาชน โดยหลอกลวงให้โอนเงินมาให้, หลอกลวงให้ส่งข้อมูลสำคัญ เช่น รหัสผ่าน , ข้อมูลบัตรเครดิต โดยแอบอ้างว่าเป็นสถาบันการเงินติดต่อมาผ่านทางอีเมล, การจำหน่ายสารประกอบยาเสพติดผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

จากการเติบโตของกลุ่มประชากรที่ใช้คอมพิวเตอร์ที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีบุคคลบางกลุ่มได้สังเกตเห็นประโยชน์จากการใช้คอมพิวเตอร์เป็นช่องทางซึ่งใช้การกระทำความผิดหรือก่อให้เกิดความเสียหาย โดยบุคคลกลุ่มดังกล่าวนี้แบ่งออกได้เป็นหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มการก่อการร้าย (Terrorisms) กลุ่มอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (White Collar) และกลุ่มคนร้ายปกติ (Criminal)

กลุ่มอาชญากรเหล่านี้ จะมีจุดประสงค์และวิธีการที่แตกต่างกันในการดำเนินการกับคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย ซึ่งสามารถแบ่งการดำเนินการดังกล่าวออกได้เป็น 3 แบบ ประกอบด้วย

ก. การใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด เช่น กลุ่มคนร้ายอาจใช้การสร้างเว็บไซต์ หรือ การส่งอีเมลเพื่อหลอกลวงบุคคลอื่นให้หลงเชื่อ และยินยอมทำธุรกรรมด้วย เช่น การหลอกขายสินค้าราคาถูก การหลอกให้โอนเงินค่าธรรมเนียมต่างๆ

ข. การมองคอมพิวเตอร์เป็นเป้าหมายในการกระทำความผิด เช่น กลุ่มคนร้ายอาจใช้การเจาะระบบเครือข่ายเข้าไปและขโมยเอาข้อมูลสำคัญออกมา หรือ ช่มชู้ว่าจะทำให้เกิดความเสียหาย หากเจ้าของเครื่องคอมพิวเตอร์หรือระบบเครือข่ายไม่ยินยอมทำตามความต้องการ หรือแม้กระทั่งกลุ่มก่อการร้าย อาจใช้การเจาะระบบเพื่อทำให้เกิดความเสียหายต่างๆในระบบสาธารณูปโภค ระบบการสื่อสาร เป็นต้น

ค. การใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องช่วยในการกระทำความผิด เช่น การใช้อีเมลแนบรูปภาพซึ่งซ่อนข้อมูลที่สำคัญเอาไว้ ในการสื่อสารหรือใช้อุปกรณ์ทางคอมพิวเตอร์จัดเก็บข้อมูลสำคัญ เช่นซอฟต์แวร์สำหรับการคำนวณและจัดเก็บข้อมูลของลูกค้าหายได้ดิน

อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดนโยบายการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตขึ้น เนื่องจากกรก่ออาชญากรรมนั้น ถือเป็นพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย และด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารที่รวดเร็วและมีความสะดวกเช่น สื่ออินเทอร์เน็ต ทำให้อาชญากรที่มีความรู้ในด้านคอมพิวเตอร์สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการก่ออาชญากรรมโดยไม่จำเป็นต้องล่องละเมียดทางกายภาพ หลักฐานที่เป็นวัตถุพยานก็ไม่สามารถจับต้องได้ เพราะอยู่ในรูปคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ดังนั้นสื่ออินเทอร์เน็ตจึงกลายเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกแก่การ

ประกอบอาชญากรรมพื้นฐาน ซึ่งแบ่งเป็นประเภทอาชญากรรมต่างๆดังนี้ (รัฐฎาวรรณ ชัชวาล, 2544)

ก. การใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด เช่น การสร้างเว็บไซต์ หรือ การส่งอีเมลเพื่อหลอกลวงบุคคลอื่นให้หลงเชื่อ และยินยอมทำธุรกรรมด้วย เช่น การหลอกขายสินค้าราคาถูกโดยไม่มีสินค้าให้

ข. การพนัน ได้มีการพัฒนาช่องทางการเล่นการพนันในรูปแบบคาสิโนออนไลน์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งใช้วิธีการเปิดเว็บไซต์ โดยอาศัยการจ่ายเงินผ่านการระบุหมายเลขบัตรเครดิต บอนคาสิโนในอินเทอร์เน็ตนี้ไม่ต้องจำภาษี โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งยังไม่มีกฎหมายใดเข้ามาควบคุมโดยตรง

ค. การเผยแพร่สิ่งลามกอนาจาร ผิดศีลธรรม รวมถึงการตัดต่อภาพ หรือการแอบถ่ายซึ่งถือว่ามีผิดกฎหมายและสิ่งลามกอนาจารเกี่ยวกับเด็ก

ง. การค้าประเวณีบนอินเทอร์เน็ต เป็นการอาศัยอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางสื่อสารเพื่อให้ผู้ซื้อและผู้ขายได้พบกัน โดยอาจจะเปิดเป็นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเชิญชวนให้เข้ามาใช้บริการ หรือการโพสต์ข้อความประกาศค้าประเวณีบนเว็บบอร์ด เป็นต้น

จ. ข่าวลือ ข่าวลอกลวง เป็นการกระจายข่าวผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต โดยมักจะเป็นการหมิ่นประมาทหรือสร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือการสร้างข่าวลือเพื่อให้เกิดความแตกแยก

ฉ. การลวงละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เช่น การลักลอบดาวน์โหลดเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากเว็บไซต์

ช. การต่อต้านอำนาจรัฐ เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกลุ่มต่างๆที่ต่อต้านรัฐ

3.2. ลักษณะทางอาชญากรรมและแนวโน้มการคุกคามในประเทศไทย

รูปแบบของอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ตามที่สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยีได้รับแจ้งจากประชาชนและหน่วยงานราชการอื่นๆ พบลักษณะการกระทำผิดแบ่งออกเป็นดังนี้

3.2.1. การใช้ระบบเครือข่ายเป็นเครื่องมือในการกระทำผิด โดยการใช้การเผยแพร่ข้อมูลหมิ่นประมาทผู้อื่น บุคคลซึ่งกระทำความผิดในกลุ่มนี้ มักเป็นประชาชนธรรมดา ซึ่งมีความไม่พอใจในบุคคลหรือองค์กรใดแล้วนำเอาข้อความในลักษณะอันเป็นการหมิ่นประมาทมาเผยแพร่ตามเว็บไซต์ต่างๆ ซึ่งพบว่ามีการกระทำผิดในลักษณะนี้มากและมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น คดีประเภทนี้นับเป็นคดีที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยคดีแรกที่มีการฟ้องร้องดำเนินคดี จนมีคำพิพากษาตัดสินคดีไปเรียบร้อยแล้ว คือคดีติดต่อภาพลามกอนาจาร เป็นการนำภาพใบหน้าของดาร่า ไปติดต่อเข้ากับภาพลามกอนาจารที่มีอยู่มากมายในอินเทอร์เน็ต คดีนี้ เกิดเหตุระหว่างเดือนมิถุนายน 2542 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2542 พิพากษาวันที่ 22 มีนาคม 2545 โดยพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 ฐานหมิ่นประมาทผู้อื่น โดยการโฆษณา จำคุก 1 ปี ปรับ 40,000 บาท มาตรา 287 ฐานเพื่อความประสงค์แห่งการค้า เพื่อแสดงอวดแก่ประชาชน ทำให้แพร่หลายด้วยประการใดๆ ซึ่งสิ่งพิมพ์รูปภาพหรือสิ่งอื่นใดอันลามก จำคุก 1 ปี ปรับ 6,000 บาท รวมจำคุก 2 ปี ปรับ 46,000 บาท จำเลยให้การรับสารภาพ ลดโทษกึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 จำคุก 12 เดือน ปรับ 23,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 2 ปี

3.2.2. คดีหมิ่นประมาท การข่มขู่แสดงความอาฆาตมาดร้าย มิได้เกิดขึ้นเฉพาะกับประชาชนทั่วไป หรือ บุคคลที่มีชื่อเสียง แต่ยังรวมไปถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ และผู้นำประเทศอื่น ๆ โดยที่ผ่านมามีการจับกุมไปแล้ว จำนวน 3 คดี และยังคงอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล นอกจากนี้ยังมีการก่อความเดือดร้อนรำคาญให้กับผู้อื่น โดยมักจะใช้วิธีการเขียนกระทู้ในกระดานข่าวตามเว็บไซต์ต่าง ๆ ให้โทรกลับไปยังเบอร์โทรศัพท์ของผู้เสียหาย ส่วนมากจะมีลักษณะต้องการเพื่อนแก้เหงา หรือใช้วิธีการส่งข้อความผ่านทางเว็บไซต์ที่เปิดให้บริการ เพื่อส่ง เบอร์โทรศัพท์ของผู้เสียหาย เข้าไปยังเบอร์โทรศัพท์มือถือของประชาชนทั่วไป เป็นจำนวนมาก ลักษณะการกระทำผิดแบบนี้ ผู้กระทำความผิดมักจะเป็นเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน สาเหตุมักมาจากเรื่องชู้สาว

3.2.3. การใช้ระบบเครือข่ายเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง โดยบุคคลกลุ่มนี้จะนำเอารูปหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับสถาบันต่างๆ เช่น สถาบันกษัตริย์, รัฐบาล ไปบิดเบือนและเผยแพร่สู่ประชาชนทางเว็บไซต์ต่างๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความแตกแยกของประชาชน

3.2.4. การหาประโยชน์โดยการทำให้เสียหายทางธุรกิจ โดยกรณีดังกล่าวนี้ เป็นลักษณะของการเจาะระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และเข้าไปแก้ไขข้อมูลภายในระบบให้ผิดไปจากความเป็นจริง ส่งผลให้ระบบทำงานผิดพลาดและเกิดความเสียหายแก่องค์กรนั้นๆ ในกลุ่มนี้ผู้ต้องสงสัยมีแนวโน้มว่าจะเป็น บริษัทคู่แข่งที่ขัดผลประโยชน์กันว่าจ้างผู้อื่นมาทำให้เกิดความเสียหาย

3.2.5. การเรียกค่าไถ่ข้อมูล โดยกรณีดังกล่าวนี้ เป็นลักษณะของการเจาะระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ คัดลอกทำสำเนาและลบข้อมูลของบุคคลหรือองค์กรทั้ง พร้อมทั้งทั้งข้อความในการเรียกร้องทรัพย์สิน หรือเรียกร้องให้ผู้เสียหายยอมกระทำตามความต้องการของตน

3.2.6. กรณีการปลอมแปลงเป็นเจ้าของโดเมนหรือเว็บไซต์ แล้วขอแก้ไขข้อมูลการจดทะเบียนแล้วนำเอาโดเมนเนม (Domain Name) ไปประกาศขาย ผู้กระทำความผิดในกลุ่มนี้จะเป็นผู้มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี มีการปกปิดซ่อนพรางตนเอง และใช้การโอนเงินระหว่างประเทศ

3.2.7. การหลอกลวงโดยอาศัยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือเว็บไซต์ในการหลอกลวงเพื่อให้ซื้อสินค้า หรือโอนเงิน เช่น หลอกลวงว่าถูกรางวัลเป็นเงินจำนวนมากและให้โอนเงินค่าธรรมเนียม ปัจจุบันมีผู้เสียหายเป็นคนไทยที่หลงเชื่อโอนเงินไปให้จำนวนหลายราย รวมไปถึงการหลอกลวงว่าจะจำหน่ายสินค้าราคาถูกให้ เมื่อโอนเงินไปแล้ว กลับไม่มีการส่งมอบสินค้า โดยการกระทำความผิดดังกล่าวมักทำในเว็บไซต์สำหรับประกาศขายสินค้า เช่น เว็บไซต์ pramool.com คดีแรกที่พบในประเทศไทย คือการฉ้อโกง จากการติดต่อซื้อขายสินค้าผ่านทางเว็บไซต์ eBay.com ซึ่งมีลักษณะเป็นเว็บไซต์สำหรับเปิดให้ประมูลสินค้า คดีนี้ผู้เสียหายประมูลโทรศัพท์นี้ได้ แต่ปรากฏว่าเมื่อชำระเงินเรียบร้อยแล้ว พัสดุที่ส่งมาให้กลับเป็นเพียงเศษแก้วเท่านั้น ต่อมาทาง eBay.com ได้มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินการให้รัดกุมยิ่งขึ้นเพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แต่ก็ยังคงมีการฉ้อโกงเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากความโลภของผู้เสียหายที่ต้องการได้สินค้าราคาถูก และติดต่อไป

ยังผู้เสนอขายโดยตรงผ่านทางอีเมล และนำไปสู่การฉ้อโกง กรณีเช่นนี้ทางเว็บไซต์ eBay.com จะไม่รับผิดชอบกับความเสียหายที่เกิดขึ้น

คดีฉ้อโกง จะมีลักษณะการใช้กระดานข่าวตามเว็บไซต์ชื่อดังทั้งหลายเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด โดยจะเขียนกระทู้ขายโทรศัพท์มือถือในราคาถูก พร้อมกับให้เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อกลับ เมื่อผู้เสียหายติดต่อกลับไป คนร้ายจะหลอกลวงให้โอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร ส่วนมากผู้เสียหายมักจะหลงเชื่อ เนื่องจากคนร้ายมักมีความรู้เรื่องโทรศัพท์มือถือเป็นอย่างดี ประกอบกับผู้เสียหายเชื่อว่าหมายเลขบัญชีธนาคารเป็นหลักฐานที่สามารถใช้ดำเนินคดีกับคนร้ายได้ คดีประเภทนี้คนร้ายมักหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อเปิดใช้บัญชีธนาคารของผู้อื่น โดยเจ้าของบัญชีไม่รู้เรื่อง และกดเงินผ่านทางเครื่องเอทีเอ็ม

การฉ้อโกงมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในประเทศไทย ในต่างประเทศมักมีการส่งอีเมลหลอกลวงผู้เสียหายว่า ตนได้รับมรดกจำนวนมหาศาล แต่ไม่มีเงินจ่ายค่าภาษี จึงต้องการระดมเงินจากประชาชนเพื่อไปจ่ายภาษี เมื่อได้รับมรดกแล้วจะจ่ายเงินคืนให้หลายเท่าตัวของเงินที่ยืมมา หรือหลอกลวงในลักษณะการส่งอีเมลไปยังผู้เสียหาย และหลอกลวงว่าผู้เสียหายได้รับรางวัลจากการสุ่มตัวอย่าง โดยผู้เสียหายต้องจ่ายค่าธรรมเนียมและภาษีไปให้ก่อน ปัญหาที่เกิดขึ้นมักเกิดจากความโลภของผู้เสียหาย และขาดการใช้วิจารณญาณ

ความเสียหายที่เกิดขึ้นมักเป็นความเสียหายต่อบุคคล แต่ทั้งนี้ก็ปรากฏว่าได้มีการพัฒนารูปแบบการฉ้อโกงให้แยบยลขึ้น และมีผลกระทบต่อธุรกิจของประเทศไทยโดยตรง เช่น การเปิดเว็บไซต์ในต่างประเทศโดยนำเอาข้อมูลรูปภาพโรงแรม รีสอร์ทต่างๆ ในประเทศไทยไปลงไว้ในเว็บไซต์ดังกล่าว เพื่อเปิดให้นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาในประเทศไทยสามารถจองห้องพักล่วงหน้าในราคาพิเศษ ความผิดประเภทนี้ ชาวต่างชาติมักหลงเชื่อและกระทบต่อความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยในอนาคต ความผิดประเภทนี้จะทำให้เกิดมูลค่าความเสียหายเป็นจำนวนมาก และเป็นคดีที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนหามาตรการป้องกันที่เหมาะสม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวในการจองที่พักผ่านทางเว็บไซต์ที่เป็นของจริง

3.2.8. การจำหน่ายหรือแสดงสิ่งของผิดกฎหมาย เช่น จำหน่ายซีดี ภาพยนตร์ลามก , วัตถุลามกอนาจาร , ยาหรือสารเสพติด ซึ่งที่ผ่านมาได้ทำการตรวจสอบหาเว็บไซต์ในลักษณะดังกล่าว และแจ้งให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำการปิดกั้นไม่ให้เผยแพร่ จำนวน

ประมาณ 2,000 เว็บไซต์ แต่การสืบสวนจับกุมทำได้ยากเนื่องจากเว็บไซต์ดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่จะมีแหล่งที่ตั้งอยู่ต่างประเทศ ทำให้ยากต่อการตรวจสอบและสืบสวน

3.2.9. ภาพลามกอนาจาร มักมีการเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ในต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เว็บไซต์ลามกอนาจารที่คนไทยจัดทำขึ้นมักจะเปิดให้บริการเว็บไซต์ฟรีของต่างประเทศ เป็นช่องทางการเผยแพร่ หากเป็นการจำหน่ายซีดีภาพลามกอนาจาร ผู้กระทำผิดก็จะเช่าบริการเปิดเว็บไซต์ในต่างประเทศ โดยจะเลือกประเทศที่การกระทำดังกล่าวไม่มีความผิดในประเทศนั้น ๆ เมื่อลูกค้าสั่งซื้อสินค้าแล้ว จะใช้วิธีการชำระเงินผ่านทางบัตรเครดิต หรือ โอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร และส่งของโดยทางพัสดุไปรษณีย์ เว็บไซต์ภาพลามกอนาจารบางแห่งมิได้เปิดเพื่อจำหน่ายสินค้าโดยตรง แต่มีรายได้จากการโฆษณา เนื่องจากมีผู้เข้ามาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก

เว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมหลายเว็บไซต์ มักเปิดช่องทางให้ผู้เข้าชมส่งรูปจากที่บ้านเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนขึ้นมาในสังคม ได้แก่ การถ่ายภาพอนาจารของตนเอง, การแอบถ่ายภาพจากสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงการแอบถ่ายภาพบุคคลในครอบครัว เป็นต้น สำหรับเว็บไซต์บางแห่งมีการเปิดให้บริการเก็บรูปภาพส่วนตัวไว้บนเว็บไซต์ฟรี จากการตรวจสอบพบว่า มีรูปภาพลามกอนาจารเป็นจำนวนมาก รวมทั้งภาพลามกอนาจารของเด็ก ซึ่งต่างประเทศให้ความสำคัญเป็นอย่างมากและมีการประสานขอความร่วมมือเพื่อให้ดำเนินคดีกับเจ้าของเว็บไซต์ แต่เนื่องจากภาพลามกอนาจารถูกส่งเข้ามาเก็บในเว็บไซต์โดยสมาชิก จึงไม่สามารถดำเนินคดีกับเจ้าของเว็บไซต์ได้ การสืบสวนคดีจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากเจ้าของเว็บไซต์ แต่ส่วนใหญ่จะไม่สามารถติดตามตัวผู้กระทำผิดได้ เนื่องจากไม่มีการจัดเก็บหมายเลขไอพี และยังไม่มีความหมาย หรือมาตรการควบคุมเว็บไซต์ให้ต้องจัดเก็บข้อมูลตลอดจนระบุความรับผิดชอบของเจ้าของเว็บไซต์

นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์บางแห่งที่อยู่ในประเทศไทยทำการเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ลามกอนาจารต่างประเทศ ซึ่งเป็นความผิดในลักษณะช่วยให้แพร่หลายซึ่งภาพลามกอนาจาร เช่นเดียวกับเว็บไซต์หรือวารสาร ที่เผยแพร่วิธีการหลบเลี่ยงการปิดกั้นเว็บไซต์ของทางราชการเพื่อไปดูเว็บไซต์ลามกอนาจาร ซึ่งส่งผลในประเด็นที่เกี่ยวกับ วิธีการหลบเลี่ยงการปิดกั้นเพื่อไปดูเว็บไซต์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่เว็บไซต์ภาพลามกอนาจาร เช่น เว็บไซต์เผยแพร่วิธีการก่อการร้าย การทำวัตถุระเบิด เว็บไซต์เกี่ยวข้องกับความมั่นคง เป็นต้น

นอกจากนี้ โดยทั่วไปผู้ให้บริการอีเมลฟรีชั้นนำ ได้เปิดบริการเพิ่มเติมให้ผู้ใช้อีเมลสามารถส่งข้อความด่วน ไปยังผู้ใช้อีเมลรายอื่น ๆ ได้ โดยสามารถตรวจสอบสถานะของผู้อื่นได้ว่ากำลังออนไลน์อยู่หรือไม่ นอกจากนี้ยังมีขีดความสามารถในการส่งภาพเคลื่อนไหวพร้อมเสียงผ่านทางกล้องได้อีกด้วย กลุ่มผู้กระทำความผิดประเภทนี้มักใช้ห้องสนทนาเป็นช่องทางติดต่อกันในเบื้องต้น เมื่อมีความสนิทสนมจึงติดต่อกันโดยตรงผ่านทางโปรแกรมส่งข้อความสนทนาต่อไป ช่องทางนี้นับเป็นช่องทางใหม่ ที่กลุ่มวัยรุ่นนิยมใช้ในการเผยแพร่ภาพลามกอนาจารของตนเอง ซึ่งผู้ปกครองมักไม่ทราบ คิดว่าบุตรหลาน กำลังใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา

3.2.10. การกระทำอนาจาร, ชมชื่น, ชิงทรัพย์, ปล้นทรัพย์ รูปแบบการกระทำความผิดประเภทนี้มักใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการทำความรู้จักกันจนเชื่อใจให้เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ และนำไปสู่การพบปะกัน จนมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ปัจจุบันเกมออนไลน์ที่กำลังเป็นที่นิยมในกลุ่มเด็กและวัยรุ่น เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ผู้กระทำความผิดสามารถเข้าถึงเด็กและเยาวชนได้อย่างง่ายดาย เนื่องจากเกมออนไลน์นั้นผู้เล่นแต่ละคนสามารถพิมพ์ข้อความพูดคุยกันได้ เช่นเดียว กับกับห้องสนทนาและกระดานข่าว ดังนั้นเมื่อเล่นเกมด้วยกันจะเกิดความสนิทสนมได้ง่าย และเป็นช่องทางนำไปสู่การกระทำความผิดดังกล่าว การพิมพ์ข้อความพูดคุยกันในเกมออนไลน์ยังสามารถใช้เป็นช่องทางหมิ่นประมาทและก่อความเดือดร้อนรำคาญให้ผู้อื่นได้

นอกจากนี้ในการเล่นเกมนออนไลน์เอง ก็ยังมีการใช้เทคนิคการขโมยอาวุธหรืออุปกรณ์เสริมต่างๆและนำมาซื้อขายผ่านทางเว็บไซต์ ซึ่งสามารถประเมินค่าซื้อขายเป็นเงินสดได้ แม้ว่ากรกระทำดังกล่าวไม่ถือเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่ก็ควรมีการศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อกำหนดแนวทาง มาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมผู้ประกอบการ และผู้เล่น เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสังคม

3.2.11. การจำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ สินค้าผิดกฎหมาย การจำหน่ายซอฟต์แวร์ เพลง ภาพยนตร์ ละเมิดลิขสิทธิ์ ผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยเปิดเว็บไซต์ไว้ที่ต่างประเทศ เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ผู้กระทำความผิด เริ่มใช้เป็นช่องทางในการจำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ในช่วงที่ผ่านมา การชำระเงินใช้การโอนเงินผ่านบัญชีธนาคาร และส่งสินค้าผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ ส่วนการจำหน่ายสินค้าที่ผิดกฎหมาย มักมีแนวโน้มนำไปสู่การซื้อโกงโดยผู้เสียหายส่งสินค้าแล้วไม่ได้สินค้า

การลอกเลียนแบบเว็บไซต์ของผู้อื่น นำภาพและข้อมูลต่าง ๆ มาเปิดเป็นเว็บไซต์ของตนเอง ก็เป็นคดีอีกลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้น และมีการดำเนินคดี จำนวนหลายคดี บางคดีมีรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้น ได้แก่ การเจาะระบบเข้าไปยังเว็บไซต์จำหน่ายซอฟต์แวร์ของผู้อื่น แล้วนำข้อมูลทั้งหมด รวมทั้งซอฟต์แวร์มาจำหน่ายในเว็บไซต์ของตนเอง

3.2.12. การพนัน ส่วนใหญ่การพนันผ่านทางอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย มักเป็นการพนันฟุตบอล ซึ่งเว็บไซต์ที่เปิดรับพนันจะเป็นเว็บไซต์ต่างประเทศ และเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายในประเทศนั้นๆ ทั้งนี้ได้มีการประสานไปยังผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปิดกั้นเว็บไซต์การพนันต่างๆ เมื่อประมาณปลายปี 2547 ได้มีการจับกุมคดีการพนันผ่านทางเว็บไซต์ โดยผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่า เป็นเจ้ามือรับพนันในประเทศไทย โดยจะส่งต่อไปยังเว็บไซต์การพนันในต่างประเทศอีกทีหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีการตรวจพบเว็บไซต์การพนันฟุตบอลในประเทศไทย โดยผู้เล่นจะต้องสมัครเป็นสมาชิกล่วงหน้า โดยหน้าแรกของเว็บไซต์จะต้องใส่ชื่อผู้ใช้งานและรหัสผ่านจึงจะสามารถเข้าสู่ระบบได้ แม้จะทราบว่าเป็นเครื่องมือขายอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตรายใด แต่ผู้กระทำความผิดอาศัยช่องว่างของกฎหมาย โดยอ้างว่าให้บริการเช่าช่วงต่อไปให้บุคคลอื่น ซึ่งได้รับเงินล่วงหน้าจึงไม่ได้จดยละเอียดของลูกค้านำไป เมื่อขอหมายเข้าตรวจค้นที่บริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ปรากฏว่าเว็บไซต์การพนันได้ปิดไปแล้วอย่างรวดเร็ว มีความเป็นไปได้สูงที่จะมีผู้ร่วมกระทำความผิดอยู่ในบริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตดังกล่าว

3.2.13. การจำหน่ายยาผิดกฎหมาย คดีนี้ได้มีการจับกุมคดีจำหน่ายสารประกอบยาเสพติดผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยมีผู้ร่วมกระทำความผิดจำนวนหลายคน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันทำงานอย่างเป็นระบบ และเปิดเว็บไซต์สำหรับรับสั่งซื้อสินค้าไว้ที่สหรัฐอเมริกา คดีนี้เริ่มต้นจากประเทศสหรัฐอเมริกาตรวจพบพัสดุซึ่งซ่อนยาผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก ซึ่งถูกส่งมาจากประเทศไทย จึงได้ขอความร่วมมือมายังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อเฝ้าตรวจสอบพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดและวางแผนเข้าตรวจค้นจับกุม

ผู้ต้องหาถูกจับกุมได้ที่ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ ขณะกำลังตรวจสอบรายการสั่งซื้อของลูกค้านำผ่านทางอินเทอร์เน็ตแม้ว่าผู้ต้องหาจะถูกจับกุมไปแล้ว แต่เว็บไซต์ก็ยังคงมีการเปิดให้บริการอยู่ตามปกติ

3.2.14. การขโมยข้อมูลบัตรเครดิต โดยใช้เครื่องสำหรับดักเก็บข้อมูลบัตรเครดิตโดยกลุ่มคนร้ายขโมยข้อมูลในบัตรเครดิตของลูกค้าที่มาใช้บริการเพื่อนำข้อมูลไปทำบัตรเครดิตปลอม โดยคนร้ายจะให้เงินกับพนักงานของบริษัท ห้าง ร้านต่าง ๆ เป็นค่าตอบแทนการขโมยข้อมูลในบัตรเครดิตของลูกค้า จะใช้เครื่องสำหรับรูดบัตรเครดิต และจัดเก็บข้อมูลลงในเครื่องบันทึกข้อมูลซึ่งมีขนาดเล็กพกพาสะดวกทำให้ ยากต่อการสังเกต ในช่วงแรกๆนั้น แม้จะสามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดได้ แต่ก็ไม่สามารถดำเนินคดีได้ เนื่องจากไม่มีข้อมูลหมายรองรับโดยตรง ต่อมาจึงได้มีการปรับแก้ไขกฎหมายอาญา เพิ่มหมวดความผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิตทรอนิกส์ และมีผลบังคับใช้ เมื่อประมาณกลางเดือนตุลาคม 2547 ทำให้ปัจจุบันสามารถดำเนินคดีกับความผิดประเภทนี้ได้

3.2.15. การหลอกลวงขโมยข้อมูลบัตรเครดิตผ่านทางเว็บไซต์ การกระทำความผิดในลักษณะนี้ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการส่งอีเมลไปหลอกลวงเจ้าของบัตรเครดิต ให้เข้าไปในเว็บไซต์ที่ทำเลียนแบบเว็บไซต์ที่แท้จริงของธนาคาร เพื่อให้กรอกข้อมูล รหัสผู้ใช้ รหัสผ่าน และรายละเอียดอื่นๆเพื่อขโมยข้อมูลดังกล่าวนำไปใช้ทำบัตรเครดิตปลอมซึ่งถือเป็นความผิดกฎหมายอาญา แก้ไขเพิ่มเติมในหมวดความผิดเกี่ยวกับบัตรเครดิตทรอนิกส์

จากข้อมูลข้างต้น รวมถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นรวมถึงกรณีข่าวต่างๆตามที่ปรากฏในสื่อหลายประเภท จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดมาตรการการควบคุมอินเทอร์เน็ต โดยภาครัฐถือเป็นผู้มีบทบาทในการรับผิดชอบแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เนื่องจากเป็นปัญหาสังคม และเป็นประเด็นปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องไปถึงในเรื่องของอาชญากรรมและความมั่นคง จนกลายเป็นนโยบายสำคัญโดยเฉพาะการปราบปรามสื่อลามกที่ปรากฏในสื่ออินเทอร์เน็ต ดังนั้นการศึกษาวิจัยในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตของหน่วยงานภาครัฐ จึงต้องเข้าใจแนวคิดในเรื่องของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติควบคู่กันไปด้วย

แนวคิดเรื่องปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตนั้น นอกจากการทำความเข้าใจในเรื่องของสื่ออินเทอร์เน็ตดังกล่าวข้างต้นแล้ว อีกเรื่องที่จะต้องทำความเข้าใจก็คือ เรื่องของปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบาย เพราะการวิจัยในครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาถึงหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่การกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตโดยตรง ว่ามีปัญหเกิดขึ้นอย่างไรบ้างในการปฏิบัติหน้าที่

แนวความคิดเรื่องปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์

ความหมายของคำว่า “นโยบาย” นั้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2535 ให้ความหมายว่า “หลักและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินกร”

สมควร กวียะ (อ้างใน พรพัฒนา สิงคเสลิต, 2539) ให้ความหมายของคำว่า “นโยบาย” คือ สิ่งที่ยังบอกว่าจะทำอะไรให้บรรลุผลสำเร็จ

ทั้งนี้หากเป็นนโยบายที่เกิดขึ้นโดยรัฐเป็นฝ่ายกำหนดขึ้น มักจะมีชื่อเรียกต่างๆ เช่น นโยบายของรัฐ นโยบายมหาชน นโยบายประเทศ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นในภาษาอังกฤษได้ใช้คำว่า Public Policy ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า นโยบายสาธารณะ (ธันยวัฒน์ รัตส์ค, 2546)

Thomas Dye (อ้างใน ศุภชัย ยาวะประภาษ, 2540) ได้ให้ความหมายของคำว่า นโยบายสาธารณะไว้ว่า สิ่งใดก็ตามที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ

คำว่า “นโยบายสาธารณะ” ของธันยวัฒน์ รัตส์ค ได้ให้ความหมายว่า “การตัดสินใจของรัฐบาลในการเลือกแนวทางที่พึงประสงค์เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นกรอบในการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล โดยมีความมุ่งหวังที่จะแก้ไขปัญหา ป้องกันปัญหา รวมทั้งให้เกิดสภาพการณ์ต่างๆที่พึงประสงค์ขึ้นในสังคม (ธันยวัฒน์ รัตส์ค, 2546)

ในส่วนของความหมายที่กล่าวมาข้างต้น น่าจะทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของนโยบายชัดเจนขึ้น ซึ่งในส่วนที่จะอธิบายต่อไปคือ เรื่องขององค์ประกอบที่สำคัญของนโยบายสาธารณะ จะเป็นการอธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญที่จะต้องมีการกำหนดนโยบาย ซึ่งจะเชื่อมต่อไปถึงในเรื่องของปัจจัยต่างๆที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จหรือล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1. องค์ประกอบที่สำคัญของนโยบายสาธารณะ

สำหรับองค์ประกอบที่สำคัญของนโยบายสาธารณะได้มีการกำหนดเอาไว้ ดังนี้ (พรพัฒนา สิงคเสลิต, 2539)

1.1. มีเป้าหมายที่ชัดเจน กล่าวคือ สิ่งใดก็ตามที่จะยอมรับได้ว่าเป็นนโยบายสาธารณะได้นั้น จะต้องมีความชัดเจนเป็นอันดับแรก และเป้าหมายนั้นจะต้องสอดคล้องหรือตอบสนองตรงความต้องการของประชาชน

1.2. มีแนวทางหรือหลักการที่สามารถก่อให้เกิดผลสำเร็จ เป้าหมายที่วางไว้ อย่างชัดเจนจะต้องมีการกำหนดแนวทางหรือหลักการเพื่อนำเอานโยบายนั้นไปปฏิบัติด้วย

1.3. เป็นทางเลือกหนึ่งของการตัดสินใจ เพื่อให้มีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรืองดเว้นการกระทำ การเลือกหนทางในการปฏิบัตินโยบายจะต้องผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบว่า เป็นหนทางที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

1.4. ต้องอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ หมายความว่า ในสภาพแวดล้อมและช่วงเวลาที่เป็นอยู่นั้น สามารถที่จะนำเอานโยบายไปปฏิบัติแล้วก่อให้เกิดผลสำเร็จได้จริง

1.5. มีการประกาศให้ประชาชนรับทราบโดยทั่วกัน การประกาศให้ประชาชนรับทราบอาจทำได้ในหลากหลายรูปแบบ เช่น การประกาศผ่านสื่อมวลชน เป็นต้น

1.6. มีการดำเนินงานปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน

1.7. เป็นนโยบายที่รัฐบาลกำหนดขึ้น

1.8. มีการกำหนดเป็นโครงการไว้ล่วงหน้าแล้ว การกำหนดโครงการอาจเป็นโครงการเพื่อหวังผลระยะสั้น หรืออาจจะเป็นโครงการเพื่อหวังผลระยะยาวก็ได้ ซึ่งสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ในภายหลัง

1.9. ต้องประกอบด้วยข้อความที่ได้บ่งชี้ให้เห็นถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ กล่าวคือ การกำหนดนโยบายของรัฐไม่ว่าจะเป็นนโยบายประเภทใดก็ตามจะต้องกำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องหรือตอบสนองต่อผลประโยชน์ของประเทศ

นอกจากนี้ กุลธน ธนาพงศธร (กุลธน ธนาพงศธร, 2522) ได้กำหนดปัจจัยองค์ประกอบพื้นฐานของนโยบายสาธารณะไว้ว่ามีอยู่ 3 ปัจจัยสำคัญคือ

ก. ปัจจัยเรื่องผลประโยชน์ของชาติ นโยบายที่กำหนดขึ้นมานั้นจำเป็นที่จะต้องสอดคล้องกับผลประโยชน์ของชาติ และตอบสนองต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ผลประโยชน์ของชาติ คือ สิ่งที่มีอำนาจทางการเมืองในขณะนั้นได้ตัดสินใจหรือยึดถือว่ามีความสำคัญต่อความมั่นคงของรัฐ ความกินดีอยู่ดี หรืออาจหมายถึงเป้าหมายของประเทศที่ต้องการบรรลุให้ถึง ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ระดับคือ ผลประโยชน์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เช่น ความมั่นคงของประเทศ ความเจริญทางเศรษฐกิจ และผลประโยชน์ที่มีความสำคัญรองลงมา เช่น การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี

ข. ปัจจัยเรื่องวิธีการที่ใช้ในการกำหนดนโยบาย กล่าวคือ วิธีการที่ใช้ในการกำหนดนโยบายของแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งวิธีการที่ใช้หากเป็นวิธีการที่สลับซับซ้อน มีการพิจารณาปัจจัยต่างๆ แต่นโยบายที่ได้มานั้นมีความถูกต้องเหมาะสมและก่อให้เกิดประโยชน์ก็ถือว่าวิธีการนั้นเป็นวิธีการที่ดี ในทางตรงกันข้ามหากวิธีการกำหนดนโยบายไม่มีกฎระเบียบแน่นอน ยากแก่การปฏิบัติ ย่อมเสี่ยงต่อความล้มเหลว และสูญเสียทรัพยากรโดยใช่เหตุ

ค. ปัจจัยเรื่องความรู้ต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย ซึ่งได้แก่ ปัจจัยเรื่องความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้นๆ เช่น เข้าใจถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อที่จะกำหนดนโยบายและวิธีการควบคุมสื่ออินเทอร์เน็ต ความรู้ความสามารถของบุคคลที่เป็นผู้กำหนดนโยบายก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะผู้กำหนดนโยบายจะต้องมีความรู้ในระดับหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงปัจจัยในเรื่องขององค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีขอบเขตอำนาจหน้าที่อย่างไร

ในหัวข้อข้างต้นนั้น ได้กล่าวถึงนโยบายสาธารณะว่าจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญใดๆบ้าง โดยที่แต่ละองค์ประกอบจะถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการปฏิบัติงานหรือตัวนโยบายเอง เช่น หากเป้าหมายที่ตั้งไว้ขัดต่อความต้องการของประชาชนก็ย่อมส่งผลไปถึงการนำนโยบายนั้นมาปฏิบัติ ซึ่งในหัวข้อต่อไปจะได้อธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อนโยบาย ดังนี้

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย (ศุภชัย ยาวะประภาษ, 2540)

2.1. บรรทัดฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย

ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของความสำเร็จในการดำเนินนโยบายนั้น วัตถุประสงค์ของนโยบายเป็นเรื่องสำคัญ ปัจจัยที่ส่งผลถึงความสำเร็จประกอบด้วย

ก. ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ในเรื่องความชัดเจนของวัตถุประสงค์นั้น หากเกิดความไม่กระจ่างชัดอาจทำให้การทำงานล้มเหลว ผู้ที่กำหนดนโยบายจึงต้องมีความชัดเจนในวัตถุประสงค์ หรือมีเป้าหมายที่แน่นอน

ข. ความสอดคล้องต้องกันของวัตถุประสงค์ นอกจากความกระจ่างชัดเจนในตัววัตถุประสงค์แล้ว ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นก็เป็นปัจจัยหนึ่งก่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

ค. ความยากง่ายในการรับรู้วัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจ และดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย

ง. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของนโยบาย ในนโยบายที่กำหนดขึ้นนั้น จำเป็นต้องแสดงให้เห็นว่ามีสิ่งใดเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของวัตถุประสงค์นั้น

จ. ความเที่ยงตรงของข่าวสารที่มีไปยังผู้ปฏิบัติงาน โดยความเที่ยงตรงของข่าวสารจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติงานได้ดีและประสบผลสำเร็จ

ในส่วนของปัจจัยทางด้านของวัตถุประสงค์นั้น การศึกษาถึงหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ถือเป็นปัจจัยที่สามารถนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และยังสามารถที่จะนำมาประเมินได้ว่า นโยบายการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตนั้น ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด และมีจุดบกพร่องด้านใดบ้าง อันเป็นปัจจัยหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำหน้าที่ดังกล่าว

2.2. ความเป็นไปได้ทางการเมือง

ตัวแปรสำคัญของความสำเร็จหรือล้มเหลวในการปฏิบัติตามนโยบายนั้น สิ่งแวดล้อมทางการเมืองถือเป็นปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้น

ก. การเจรจาระหว่างรัฐบาลกับเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากความสำเร็จของนโยบายก็มีเอกชนมาเกี่ยวข้อง หากเอกชนสนับสนุนหรือคัดค้านก็จะก่อให้เกิดปัญหา เช่นเดียวกัน หากมองในแง่ของการวิจัยในครั้งนี้ ปัญหาในเรื่องของการสนับสนุนจากภาคเอกชน โดยเฉพาะใน ส่วนของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่จะช่วยเป็นกำลังสำคัญในการสอดส่องดูแลเนื้อหา ร่วมกับภาครัฐ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลถึงการทำหน้าที่กำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ข. ความสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะการทำงานในหน่วยงานภาครัฐนั้น จำเป็นต้องมีการร่วมมือกันทำงาน เพราะอาจก่อให้เกิดปัญหาทางาน ข้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันได้

ค. กระทบต่อกลุ่มอาชีพที่มีอิทธิพล หากผลที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลในแง่ลบ ก็ จะได้รับการคัดค้านเช่น ในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ถูกคัดค้านในเรื่องของกฎหมาย ควบคุมเนื้อหาบนสื่ออินเทอร์เน็ตจากสมาคมห้องสมุดอเมริกัน

ง. ความสนับสนุนจากชนชั้นนำ ความสำคัญของกลุ่มชนชั้นนำนั้นหาก ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังอาจทำให้การปฏิบัติตามนโยบายเกิดความล้มเหลวได้

จ. การสนับสนุนจากสื่อมวลชน Van Meter (อ้างในวัลลภ ลำพวย, 2540) กล่าวว่า การสนับสนุนจากสื่อมวลชน ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไปจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการ ผลักดันให้นโยบายนั้นประสบความสำเร็จ นโยบายที่ขาดการสนับสนุนจากสื่อมวลชนหรือ ประชาชนโดยทั่วไปมักประสบปัญหาในทางปฏิบัติอย่างมาก

2.3. ปัจจัยด้านลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

ก. ประเภทของหน่วยงาน หน่วยงานที่มีนโยบายสอดคล้องและมีทรัพยากร ต่างๆพร้อมอยู่แล้วนั้น มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ และหน่วยงานที่มีประสบการณ์จะมี ปัญหาน้อยกว่าหน่วยงานที่ไม่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ

ข. โครงสร้างและลำดับชั้นของการบังคับบัญชา โครงสร้างลำดับชั้นจะเป็น ตัวแปรสำคัญในการปฏิบัติงาน เพราะหากมีโครงสร้างซับซ้อนก็อาจก่อให้เกิดความไร้ ประสิทธิภาพขึ้นได้ และปัญหาที่มักเกิดกับหน่วยงานราชการคือ

ความสามารถของผู้นำ การมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งและมีความสามารถจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการช่วยให้เกิดความสำเร็จในนโยบาย

การไม่ยอมรับโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลประโยชน์หรือความต้องการสาธารณะ ซึ่งอาจทำให้นโยบายล้มเหลวได้

และหากในหน่วยงานมีแนวโน้มที่จะรวมอำนาจการตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งจะเป็นการยากที่หน่วยงานอื่นจะเข้ามาร่วมมือ แม้จะมีเป้าหมายเดียวกัน และอาจส่งผลกระทบต่อดำเนินงานได้เพราะไม่มีการร่วมมือ

ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย หากมีความสัมพันธ์กันมาก โดยเฉพาะในรูปแบบไม่เป็นทางการ โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จในนโยบายมีมาก หากนำแนวคิดดังกล่าวมาวิเคราะห์ก็จะมองเห็นถึงความสัมพันธ์ของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ว่าส่งผลอย่างไรบ้าง และเป็นปัจจัยหนึ่งหรือไม่ที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคขึ้น

2.4. ปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์กร

ก. ปัจจัยด้านบุคลากร การขาดแคลนกำลังคน หรือความไม่พร้อมของบุคลากร โดยเฉพาะในเรื่องความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ

ข. ปัจจัยเกี่ยวกับเงินทุน ปัญหาการปฏิบัติงานอาจเกิดขึ้นได้ถ้าหากผู้ปฏิบัติงานถูกจำกัดในการใช้เงินทุน หรือมีระเบียบข้อบังคับจนขาดความยืดหยุ่น หรืออาจเกิดจากความจำเป็นที่ต้องใช้เงินทุนจำนวนมากในการปฏิบัติงาน แต่ไม่สามารถที่จะหามาได้ ก่อให้เกิดความล่าช้าและบั่นทอนสมรรถนะในการปฏิบัติงาน

ค. ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นประโยชน์ถือเป็นสิ่งจำเป็น แต่ในบางกรณี อาจเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีที่มากับวัสดุอุปกรณ์นั้น ส่วนในเรื่องของเทคโนโลยีและความรู้ต่างๆหากไม่สอดคล้องกับสถานการณ์อาจก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานได้ ดังนั้นปัจจัยเหล่านี้จึงอาจจะส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้

2.5. ทักษะของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

ก. ทักษะต่อวัตถุประสงค์ก่อนนโยบาย ผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัตินั้น หากมีทัศนคติที่ดีและเข้าใจก็จะทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพในการทำงาน

ข. ผลกระทบที่จะมีต่อพฤติกรรมของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ หากนโยบายใดมีผลให้ผู้ปฏิบัติงานต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีแนวโน้มว่ามักจะประสบความสำเร็จ

ค. ความขัดแย้งที่มีต่อค่านิยมของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ หากค่านิยมของผู้ปฏิบัติงานและวัตถุประสงค์ของนโยบายขัดแย้งกันแล้ว อาจนำไปสู่การเพิกเฉย หรือเลือกปฏิบัติเฉพาะส่วนที่ไม่ขัดต่อค่านิยม อันจะนำไปสู่ความล้มเหลวของนโยบาย

ง. ความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง หากผู้ปฏิบัติงานมีความร่วมมือกันก็จะทำให้นโยบายประสบความสำเร็จ ความร่วมมือยังหมายถึงการปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับด้วย

จ. การกำหนด หรือการเลือกตัวผู้ที่มีนโยบายไปปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้าหน่วยปฏิบัติ ผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวจะต้องประสานกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

หัวข้อที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นแนวคิดในเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนโยบาย ซึ่งปัญหาในการปฏิบัติงานก็เกิดขึ้นจากปัจจัยต่างๆ ที่ได้อธิบายมาข้างต้น ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยต่างๆ มีลักษณะดังหัวข้อต่อไปนี้

3. ปัญหาในการปฏิบัติงาน

ลักษณะของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีกรอบของการเสนอที่จะครอบคลุมถึงปัญหาต่างๆ รวม 5 ด้านหลักด้วยกัน (วรเดช จันทรศร, 2540) ในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในแต่ละด้านของปัญหาจะมีปัจจัยย่อยต่างๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับลักษณะของปัญหาหลัก ตลอดจนมีอิทธิพลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งลักษณะการเกิดขึ้นของปัญหาดังกล่าวไม่จำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นเป็นลำดับไปที่ละขั้น ในอีกนัยหนึ่ง ลักษณะของปัญหาอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและแปรเปลี่ยนไป

เรื่อยๆตามลักษณะและเงื่อนไขของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้องต่างๆในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3.1. ปัญหาทางด้านสมรรถนะ

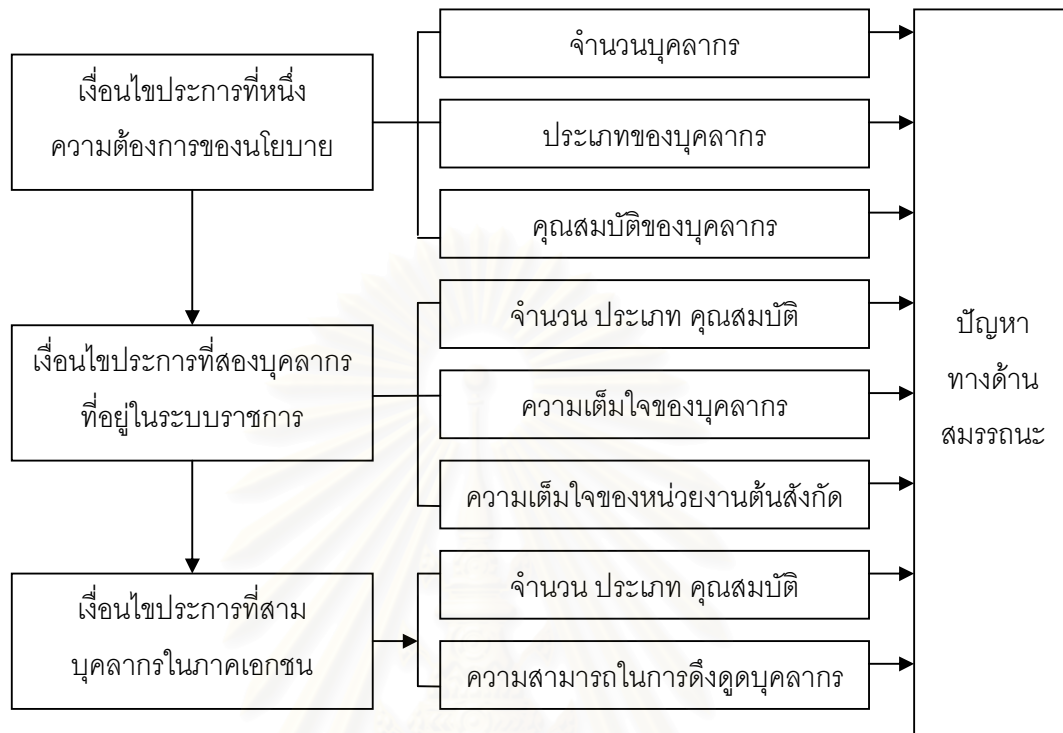
ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไม่ว่าจะนโยบายนั้นจะเป็นประเภทใดก็ตามอาจกล่าวได้ว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสามารถในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้นได้มากน้อยแค่ไหน เพียงใด ดังนั้นปัญหาหลักด้านหนึ่งของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึง ได้แก่ ปัญหาทางด้านสมรรถนะ ปัญหาในลักษณะดังกล่าวจะมีมากน้อยเพียงใดยังขึ้นอยู่กับปัจจัยย่อยอีกหลายๆประการ ตั้งแต่ ปัจจัยทางด้านบุคลากร ปัจจัยทางด้านเงินทุน และปัจจัยทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนปัจจัยทางด้านวิทยาการหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้น

ก. ปัจจัยทางด้านบุคลากร ปัญหาทางด้านสมรรถนะจะมีมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหลายๆ ประการ ได้แก่

เงื่อนไขประการแรก นโยบายที่จะถูกนำไปปฏิบัตินั้นต้องการบุคลากรจำนวนเท่าใด ต้องการบุคลากรประเภทใด และต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติอย่างไร

เงื่อนไขประการที่สอง บุคลากรที่ต้องการเหล่านั้นมีอยู่แล้วในระบบราชการหรือไม่ หากมีอยู่แล้ว บุคลากรเหล่านั้นมีคุณภาพ ความรู้ ความสามารถที่จะปฏิบัติตามนโยบายนั้นได้หรือไม่ บุคลากรเหล่านี้มีความยินดี หรือความตั้งใจที่จะมาร่วมเป็นผู้ปฏิบัติในนโยบายนั้นหรือไม่ หน่วยงานที่มีบุคลากรเหล่านั้นอยู่ยินดีที่จะให้บุคลากรเหล่านั้นมาเป็นผู้ร่วมปฏิบัติในนโยบายนั้นหรือไม่

เงื่อนไขประการที่สาม หากไม่มีบุคลากรที่ต้องการเหล่านั้นอยู่ในระบบราชการ หรือมีไม่พอ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถหาบุคลากรจากภาคเอกชนได้หรือไม่ จะมีความสามารถหรือวิธีดึงดูดบุคลากรเหล่านั้นให้ปฏิบัติงานในนโยบายหรือโครงการได้อย่างไร

ภาพที่ 9 ปัจจัยทางด้านบุคลากรที่ส่งผลต่อปัญหาทางด้านสมรรถนะภายใต้เงื่อนไขต่างๆ

จากภาพในเงื่อนไขที่หนึ่ง จะเห็นได้ว่าปัญหาทางด้านสมรรถนะจะมีมากขึ้น ถ้าหากว่านโยบายที่ถูกกำหนดมีความต้องการที่จะต้องอาศัยบุคลากรผู้ปฏิบัติเป็นจำนวนมาก หลายๆประเภท ตลอดถึงจะต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณสมบัติหรือความรู้ ความสามารถสูง ปัญหาในลักษณะนี้โดยส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาในขั้นเริ่มต้นของการนำนโยบายไปปฏิบัติ หากการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวไม่สามารถที่จะหาบุคลากรได้ทันท่วงที ความล่าช้าในการปฏิบัติก็อาจเกิดขึ้น หากทางบุคลากรนี้มีคุณภาพไม่เหมาะสม ปัญหาในการนำไปปฏิบัติก็จะเกิดขึ้นโดยส่วนหนึ่ง

ในเงื่อนไขประการที่สอง ปัญหาในการนำไปปฏิบัติจะมีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น หากบุคลากรที่ต้องการนั้นมีอยู่ไม่เพียงพอในระบบราชการ หรือบุคลากรไม่มีความพร้อมหรือเต็มใจที่จะเข้ามาร่วมปฏิบัติในนโยบายนั้น และหากบุคลากรกระจัดกระจายกันอยู่ตามส่วนราชการต่างๆ หลายๆ หน่วย ก็อาจเกิดปัญหาความไม่เต็มใจของหน่วยงานต้นสังกัดที่จะช่วยให้ข้าราชการในต้นสังกัดมาร่วมปฏิบัติตามนโยบายนั้น

ในเงื่อนไขประการที่สาม หากการปฏิบัติตามนโยบายนั้นจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรจากทางภาคเอกชนเข้ามาร่วมปฏิบัติด้วย ปัญหาการได้มาซึ่งบุคลากรเหล่านี้ดูจะมีความยากลำบากมากยิ่งขึ้น และในประการสำคัญหน่วยราชการย่อมมีข้อติดขัดตามกฎหมาย ระเบียบ ค่าตอบแทนต่างๆ ที่จะเป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการดึงดูดบุคลากรจากภาคเอกชนให้เข้ามาร่วมปฏิบัติงานในนโยบายนั้นได้ตามที่ต้องการ และอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ในภาพรวมจะส่งผลกระทบต่อสมรรถนะของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนต่อความสำเร็จของนโยบายโดยส่วนรวม

ข. ในด้านปัจจัยเกี่ยวกับเงินทุน ปัญหาทางด้านสมรรถนะจะมีมากขึ้นหากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติถูกจำกัดโดยเงื่อนไขของการใช้เงินทุน ซึ่งข้อจำกัดในการใช้เงินทุนมีมาก หรือมีระเบียบข้อบังคับไว้มากจนขาดความยืดหยุ่นก็จะเป็นการบั่นทอนสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติมากขึ้นเท่านั้น ในประการสำคัญหากหน่วยปฏิบัติมีความต้องการที่จะใช้เงินเพิ่มมากขึ้นกว่าที่กำหนดไว้เป็นไปได้หรือไม่เพียงใดที่รัฐบาลหรือหน่วยงานจากส่วนกลางจะสามารถให้การตอบสนองได้ทันต่อเวลาหรือทันท่วงที หากไม่สามารถตอบสนองได้ ความล่าช้าในการปฏิบัติก็อาจจะเกิดขึ้นและอาจจะส่งผลมาถึงความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยส่วนรวมได้

ค. ในปัจจัยที่เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนปัจจัยทางด้านวิทยาการหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ปัญหาทางด้านสมรรถนะจะทวีมากขึ้นถ้าหน่วยที่รับผิดชอบไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอหรือทันต่อเวลา ในบางกรณีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นมีลักษณะที่ต้องใช้วิทยาการหรือเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ปัญหาทางด้านสมรรถนะจะมีมากยิ่งขึ้น ถ้าหากผู้ปฏิบัติขาดความรู้หรือความเข้าใจในเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในเรื่องนี้จะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับปัจจัยทางด้านบุคลากรโดยตรงดังที่ระบุมาแล้ว

ฉะนั้น ในภาพรวมอาจกล่าวได้ว่าปัญหาสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติจะมีมากขึ้นหากหน่วยงานนั้นขาดความพร้อมทางด้านบุคลากร เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนวิทยาการหรือเทคโนโลยี ปัจจัยเหล่านี้ก็จะส่งผลทำให้เกิดความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้

3.2. ปัญหาทางด้านการควบคุม

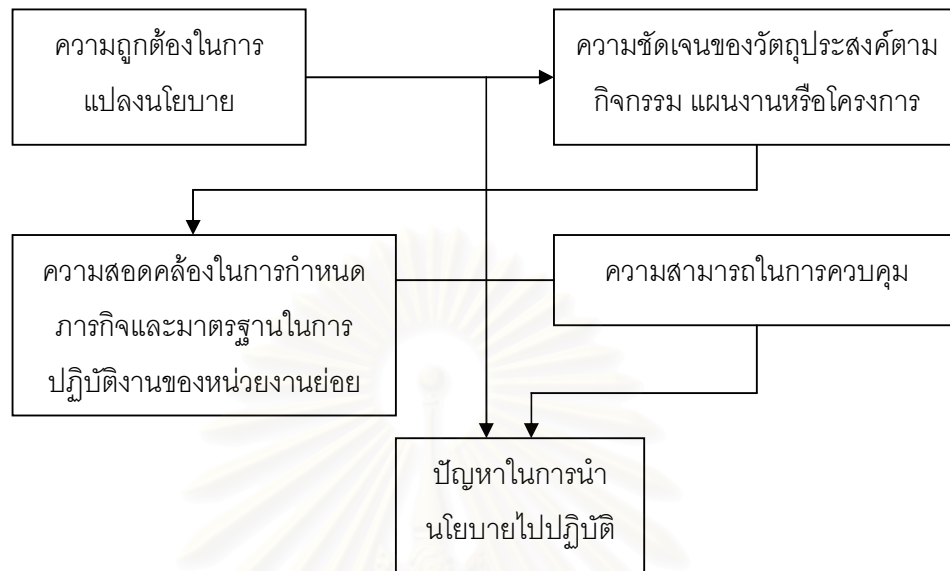
ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุม ซึ่งหมายถึงความสามารถในการวัดความก้าวหน้าหรือผลการปฏิบัติของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการมีผลงานเป็นจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่า ปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะเพิ่มมากขึ้น ถ้าหากว่าผู้รับผิดชอบในนโยบายนั้นขาดความสามารถที่จะทำการวัดผลหรือควบคุมผลงานของหน่วยปฏิบัติ ปัญหาทางด้านการควบคุมจะมีอย่างน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่างๆหลายประการ

เงื่อนไขประการแรก ขึ้นอยู่กับความสามารถของหน่วยที่รับผิดชอบในการแปลงนโยบายว่าจะสามารถแปลงนโยบายนั้นๆ ออกมาเป็นแนวทางปฏิบัติ แผนงาน หรือโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของนโยบายเพียงใด

เงื่อนไขประการที่สอง ขึ้นอยู่กับว่ากิจกรรมของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการนั้นมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพียงใด

เงื่อนไขประการที่สาม ขึ้นอยู่กับกรณีที่หน่วยปฏิบัติจะมีการกำหนดภารกิจ ตลอดจนมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติงานรวม แผนงาน หรือโครงการนั้นเพียงใด

เงื่อนไขทั้งสามประการนี้จะมีผลโดยตรงต่อการสร้างความสามารถในการควบคุมหรือการวัดความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานที่จะสามารถสนองต่อความต้องการของนโยบายได้และในขณะเดียวกันก็จะมีผลโดยตรงต่อปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วย

ภาพที่ 10 แสดงเงื่อนไขต่างๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการควบคุมและปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

เงื่อนไขต่างๆ เหล่านี้จะถือได้ว่ามีความสำคัญต่อการสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะนโยบายจะประสบความสำเร็จไม่ได้หากผู้ปฏิบัติขาดความรู้ความเข้าใจว่าตนเองควรจะทำอะไรบ้าง ความเข้าใจเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้หากการแปลงนโยบายไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ กิจกรรม แผนงาน หรือโครงการขาดความชัดเจนหรือคลุมเครือ ตลอดจนหน่วยงานย่อยไม่ได้มีการกำหนดภารกิจและมาตรฐานในการทำงานให้สอดคล้องกับกิจกรรมหลัก แผนงาน หรือโครงการ ในท้ายสุดความเข้าใจของผู้ปฏิบัติดังกล่าวเมื่อแปลงออกมาเป็นผลการปฏิบัติในส่วนต่างๆ ให้ประสานซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุผลของนโยบายตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

3.3. ปัญหาทางด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

ไม่ว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีสมรรถนะสูงเพียงใด การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จไม่ได้ถ้าหากปราศจากความร่วมมือจากสมาชิกในองค์กรหรือหน่วยงาน ปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีสูงขึ้นเป็นอย่างมาก ถ้าสมาชิกในองค์กรหรือหน่วยงานไม่ให้ความร่วมมือหรือต่อต้านนโยบายนั้น

มีเงื่อนไขหรือเหตุผลหลักๆอย่างน้อย 7 ประการที่มีผลทำให้สมาชิกในองค์กรหรือหน่วยงานไม่ให้ความร่วมมือหรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากนโยบาย กล่าวคือ

เงื่อนไขแรก สมาชิกไม่เห็นถึงความสำคัญของนโยบายนั้น หรือ นโยบายนั้นไม่ได้มาจากความต้องการของตนที่แท้จริง

เงื่อนไขที่สอง สมาชิกทำการต่อต้านเพราะเห็นว่านโยบายนั้นมีผลให้การปฏิบัติงานประจำของตนต้องเปลี่ยนแปลงไป

เงื่อนไขที่สาม หัวหน้าของหน่วยงานไม่สนับสนุนนโยบายนั้น

เงื่อนไขที่สี่ สมาชิกทำการต่อต้านเพราะเห็นว่าการปฏิบัติตามนโยบายจะส่งผลกระทบต่อปริมาณ อัตราค่าจ้าง อีกทั้งยังอาจจะก่อให้เกิด การปรับเปลี่ยนในภารกิจและหน้าที่ของบุคลากรอย่างขนานใหญ่

เงื่อนไขที่ห้า สมาชิกเห็นว่านโยบายที่กำหนดขึ้นโดยฝ่ายบริหารไม่เข้าใจว่าสภาพความเป็นจริงเป็นอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ประชาชนจำนวนมากฝ่าฝืนไม่ยอมข้ามถนนตามทางม้าลายที่ทางราชการกำหนดไว้ ผู้บริหารของกระทรวงมหาดไทยจึงสั่งการให้จับกุมผู้ที่ไม่ข้ามทางม้าลาย เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรอาจเห็นว่านโยบายนั้นเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ หากประชาชนไม่ร่วมมือ จับกุมอย่างไรก็ไม่มีความหมาย และอาจทำให้ผู้ถูกจับกุมไม่พอใจมากขึ้น

เงื่อนไขที่หก สมาชิกไม่เห็นด้วยกับวิธีการปฏิบัติในนโยบายนั้น เพราะไม่ได้มีส่วนเข้าไปตัดสินใจ

เงื่อนไขสุดท้าย สมาชิกขาดความเข้าใจว่าจะปฏิบัติตามนโยบายนั้นอย่างไร

3.4. ปัญหาทางด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาหลักอีกด้านหนึ่งของการนำนโยบายไปปฏิบัติก็คือ ปัญหาทางด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรที่เกี่ยวข้อง การพิจารณาถึงปัญหาทางด้านนี้กล่าวได้ว่า เป็นการก้าวล้ำไปจากปัญหาทางด้านสมรรถนะ ปัญหาด้านการควบคุมและปัญหาทางด้านความร่วมมือและ

การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในองค์กร ไปสู่ข้อบ่งชี้ของปัญหาที่เกิดขึ้นจากองค์กร อื่นๆ ที่อาจเป็นผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งอาจจะเป็นผู้รับผิดชอบหรือมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากเรื่องของอำนาจและความสัมพันธ์ ระหว่างองค์กรที่รับผิดชอบ ซึ่งจะมีอย่างน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ

ก. ลักษณะของการติดต่อและความสัมพันธ์ที่หน่วยปฏิบัติมีกับหน่วยงานที่ ควบคุมนโยบายดังกล่าว

ข. ระดับความจำเป็นที่หน่วยงานปฏิบัติจะต้องแสวงหาความร่วมมือ หรือ ทำความตกลงกับหน่วยงานหลักอื่นๆ

ค. ระดับของความเป็นไปได้ที่เจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานจะสามารถ ทำงานร่วมกันได้

ในเงื่อนไขประการแรก การนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีความยากลำบากมากขึ้นถ้า หากการทำงานของหน่วยงานปฏิบัติจะต้องผ่านขั้นตอนการควบคุมกั้นกรองจากหน่วยงานที่ ควบคุมนโยบายมากจนเกินจำเป็น หรือจนทำให้การปฏิบัติงานขาดความยืดหยุ่น ในบางกรณี ปัญหาจะยิ่งมากขึ้นถ้าหากความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานไม่ราบรื่น ซึ่งจะส่งผลต่อนโยบายใน ภาพรวม

ในเงื่อนไขประการที่สอง ปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติยังขึ้นอยู่กับระดับ ความจำเป็นที่หน่วยปฏิบัติจะต้องแสวงหาความร่วมมือ พึ่งพาหรือทำความตกลงกับหน่วยงาน หลักอื่นๆ ยิ่งนโยบายใดมีความจำเป็นที่ต้องอาศัยความร่วมมือมาก โอกาสที่นโยบายจะประสบ ความสำเร็จยิ่งน้อยลง เนื่องจากหน่วยงานต่างๆ มักมีวัตถุประสงค์และความตระหนักในความเร่ง ด่วนของนโยบายแตกต่างกันออกไป ในบางกรณีแม้จะมีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์แต่ อาจจะไม่มีความเห็นพ้องในด้านวิธีการที่จะบรรลุนโยบาย ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและนำมา ซึ่งความล้มเหลวของนโยบายได้

เงื่อนไขประการที่สาม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่จะต้องมีการทำงานร่วมกัน ความ ล้มเหลวของนโยบายจะมีแนวโน้มสูง ถ้าหากเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานไม่สามารถทำงาน ร่วมกันได้ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหามีอยู่หลายประการ นับตั้งแต่ความแตกต่างด้านสภาพแวดล้อม รูปแบบการบริหาร เป้าหมายที่แตกต่างกัน เป็นต้น

3.5. ปัญหาทางด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กร หรือบุคคลที่สำคัญ (Key actors)

นโยบายใดก็ตาม หากปราศจากการสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลสำคัญแล้ว ปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติอาจจะเกิดขึ้นก็ได้ ความสนับสนุนดังกล่าว นั้น ได้แก่ กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์นักการเมือง ข้าราชการระดับสูง สื่อมวลชน เป็นต้น สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในกรณีนี้ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขดังต่อไปนี้

ประการแรก ผู้รับผิดชอบหรือหน่วยราชการที่รับผิดชอบมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับฝ่ายการเมืองและฝ่ายบริหารหรือไม่ การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลในฝ่ายการเมืองและฝ่ายบริหาร อาจทำให้เกิดปัญหาและนำมาซึ่งอุปสรรคของนโยบาย

ประการที่สอง กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีความเข้าใจ ตลอดจนสูญเสียผลประโยชน์ในนโยบายนั้นเพียงใด ซึ่งเป็นปัจจัยในการนำมาซึ่งการคัดค้านนโยบายได้

และประการที่สาม บุคคลสำคัญในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติให้ความสนับสนุนนโยบายนั้นเพียงใด ซึ่งเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย ซึ่งหากไม่ได้รับการสนับสนุนก็อาจเกิดการต่อต้านหรือไม่ให้การสนับสนุนทั้งในแง่ทางการเมือง เงินทุนหรืองบประมาณ

สำหรับทุกแนวคิดที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจะได้นำมาเป็นกรอบในการวิจัย และนำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับสิ่งที่พบในการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยเองได้ศึกษาในส่วนของงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย หรือเป็นการต่อยอดรวมถึงการนำมาวิเคราะห์เพิ่มเติมในงานของผู้วิจัยด้วย สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิรงรอง รามสูต อดิชา นันทน์ และนิธิมา คณานิธินันท์ (พิรงรอง รามสูต อดิชา นันทน์, 2547) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ได้อธิบายว่า ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดเกี่ยวกับการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตโดยตรง แต่อาศัยกฎหมายอื่น ๆ เป็นปรับใช้ไป ส่วนกลไกหลักในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต จะประกอบด้วย การใช้กฎหมาย การปิดกั้นกั้นกรอง การใช้กฎ กติกา มารยาท สายด่วน รวมถึงการรู้เท่าทันสื่อ ผสมผสานกัน และได้เสนอแนะว่า แนวทางที่ควรได้รับการส่งเสริมคือ การสร้างวัฒนธรรมแห่งความรับผิดชอบร่วมกันมากกว่าการใช้กฎหมายหรือการปิดกั้น ซึ่งเป็นมาตรการที่ขัดต่อสิทธิเสรีภาพและไม่เหมาะสมในระยะยาวเนื่องจากคุณลักษณะของอินเทอร์เน็ต

สำหรับการวิจัยดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญเกี่ยวกับปัญหาของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตคือ เจ้าของเว็บไซต์นั้นจะหลีกเลี่ยงกลไกการกำกับดูแลโดยการจดโดเมนเนมใหม่ หรือให้มีบริการสมาชิกเพื่อหลีกเลี่ยงจากการตรวจสอบ และปัญหาในด้านของกฎหมายที่ล้าสมัย ไม่รองรับเทคโนโลยีของสื่ออินเทอร์เน็ต การทำวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาถึงรายละเอียดของปัญหาที่เกิดขึ้นว่า จริงๆแล้วหน่วยงานรัฐในฐานะผู้ดูแลสื่ออินเทอร์เน็ตโดยตรงนั้น ประสบปัญหาใดบ้างนอกจากที่กล่าวมา อีกทั้งยังศึกษาถึงความต้องการของหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ตว่า ต้องการการสนับสนุนในเรื่องใดบ้าง อันเป็นข้อแตกต่างของการวิจัยในครั้งนี้ และยังเป็นการต่อยอดการวิจัยโดยมองปัญหาการวิจัยไปในทางด้านของฝ่ายรัฐเพียงอย่างเดียว เนื่องจากภาครัฐเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดความตระหนักและเป็นผู้นำในปัญหาที่เกิดขึ้น

พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์ (พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์, 2543) ได้ทำการศึกษาการแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นทางเพศของวัยรุ่นไทยที่นำเสนอผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกวัยรุ่นไทย ทั้งชายและหญิง จำนวน 32 คน พบว่า วัยรุ่นชายมักชอบค้นหาภาพลามกมากกว่าเนื้อหาทางเพศ ส่วนวัยรุ่นหญิงมักชอบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาทางเพศมากกว่า

บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศคือเพื่อน วัยรุ่นชายส่วนใหญ่จะสนใจภาพโป๊ ในขณะที่วัยรุ่นหญิงจะสนใจข้อความมากกว่าภาพ เช่น ประสบการณ์ในการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งวัยรุ่นชายจะเห็นว่าการดูสื่อลามกทางอินเทอร์เน็ตนี้เป็นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ระบายอารมณ์ทางเพศ และประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา ส่วนวัยรุ่นหญิงก็เพื่อความ

สนุกสนานเพลิดเพลิน ได้เพื่อนใหม่ ได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องทางเพศที่กว้างขวางขึ้น และสามารถระบายอารมณ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้

การศึกษาวิจัยนี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถที่จะนำเอาแนวทางการวิเคราะห์ในเรื่องของการเข้าถึงเนื้อหาทางเพศซึ่งถือเป็นเนื้อหาหนึ่งที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับเนื้อหาลามกอนาจาร มาประกอบการวิเคราะห์ได้ว่า หน่วยงานรัฐยังขาดวิสัยทัศน์ หรือต้องการนโยบายใดมารองรับหรือรณรงค์การแก้ไขปัญหาในเรื่องของเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงเยาวชน

ทศพร มุลรัตน์ (ทศพร มุลรัตน์ ,2546) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีทางอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายในการควบคุมอินเทอร์เน็ตนั้นยังไม่เกิดขึ้น จึงอาศัยกฎหมายเกี่ยวกับความผิดในการค้าประเวณีมาใช้ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการรวบรวมหลักฐาน หรือปัญหาการสืบจับผู้ประกาศโฆษณาการค้าประเวณี และได้เสนอให้มีการบัญญัติเกี่ยวกับกฎหมายที่จะเข้ามาบังคับใช้ในการป้องกันโดยตรง รวมทั้งเสนอให้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการควบคุมเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

การศึกษาวิจัยดังกล่าวมุ่งเน้นไปในทางด้านของกฎหมาย ซึ่งผลวิจัยสอดคล้องกับข้อสันนิษฐานที่ได้ตั้งไว้ ดังนั้นการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงสามารถที่จะศึกษาต่อยอดความรู้ทางด้านของประเด็นในเรื่องของอุปสรรคการใช้กฎหมายในการกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ต และเป็นการศึกษาที่เน้นทางด้านของสาขาวิชานิติศาสตร์ อันจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาต่อไป อีกทั้งการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นการศึกษาวิจัยในด้านการกำกับดูแลเนื้อหาที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ต ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาเพียงแค่เรื่องการค้าประเวณีเพียงอย่างเดียว

รัชฎาภรณ์ ชัชวาล (รัชฎาภรณ์ ชัชวาล, 2544) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ต โดยกล่าวว่าอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ที่อาจไม่ต้องมีการกระทำทางกายภาพ และสามารถก่อให้เกิดความเสียหายได้มากกว่าอาชญากรรมรูปแบบเดิม รวมถึงกฎหมายไม่สามารถดำเนินคดีได้อย่างครอบคลุม ผลการวิจัยพบว่า การตีความและเอาผิดกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์นั้นจะแตกต่างกับอาชญากรรมโดยทั่วไปเพราะวัตถุประสงค์แห่งการกระทำ ความผิดไม่สามารถจับต้องได้ ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย พบว่าปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากสภาพไร้พรมแดนของสื่ออินเทอร์เน็ต ประกอบกับกฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ยังไม่ได้มีผลบังคับใช้ ปัญหานुकูลากรและงบประมาณก็มีค่อนข้างจำกัด

จากงานวิจัยดังกล่าว พบว่ามีความสอดคล้องกับข้อสันนิษฐานในเรื่องของปัญหาที่เกิดขึ้น แต่การวิจัยนี้เน้นไปในด้านของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นการศึกษาในแง่ของกฎหมายและการปราบปราม ซึ่งเป็นหน้าที่ของตำรวจเพียงหน่วยงานเดียว ยังไม่ได้ศึกษาในเรื่องของหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยเองจะได้ศึกษาเพิ่มเติมในส่วนที่งานวิจัยดังกล่าวไม่ได้ทำการวิจัยไว้

งานวิจัยเรื่องธุรกิจบนอินเทอร์เน็ต ศึกษากรณีการประกอบธุรกิจสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ตโดยนายอิทธิพล ปรีดีประสงค์ นางสาวมณฑนา สีสสุวรรณ และนายมณฑนา สีสสุวรรณ กล่าวถึงถึงประสิทธิภาพของมาตรการดังกล่าวว่ากระทำได้ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ซึ่งหลังจาก บล็อกเว็บไม่นาน ก็สามารถกลับเข้าไปใช้บริการได้อีก เนื่องจากผู้ประกอบการเว็บลามก พยายามหลีกเลี่ยงโดยเปลี่ยนชื่อโดเมนของเว็บไซต์ เช่น ตัดคำว่า WWW ออก ผลก็คือทำให้เว็บดังกล่าวยังคงมีอยู่ นอกจากนี้ไอเอสพีก็ดำเนินการเพียงบางรายเท่านั้น เพราะหากให้ความร่วมมือมักถูกกล่าวหาจากผู้ใช้งานว่าละเมิดสิทธิและเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารและเลิกใช้บริการหันไปใช้ผู้ให้บริการรายอื่นที่ไม่บล็อกแทน (อิทธิพล ปรีดีประสงค์, มณฑนา สีสสุวรรณ, มณฑนา สีสสุวรรณ, 2546)

งานวิจัยข้างต้นได้ทำการศึกษาวิจัยถึงปัญหาของธุรกิจสื่อลามก ซึ่งในประเทศไทยถือเป็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมและผิดกฎหมาย แต่ในงานวิจัยของผู้วิจัยในครั้งนี้จะทำการศึกษาถึงเนื้อหาที่หลากหลายมากกว่าและศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากมาตรการและนโยบายของภาครัฐที่มีอยู่ในปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในเรื่อง “ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตของหน่วยงานภาครัฐ” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งเน้นปัญหาด้านการควบคุมการสื่อสารของสื่ออินเทอร์เน็ต และให้ความสำคัญกับหน่วยงานภาครัฐเนื่องจากภาครัฐถือเป็นผู้ที่มีบทบาทในการควบคุมสื่อมวลชนมาในทุกยุคทุกสมัย

การศึกษาถึงปรากฏการณ์เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการกำกับดูแลการสื่อสารในครั้งนี้จึงได้ใช้การวิจัยเชิงนโยบายเป็นสำคัญ โดยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยไว้ดังนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้กำหนดถึงแหล่งที่มาของข้อมูลไว้ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลโดยการสำรวจงานจากเอกสารบทความต่างๆ และการวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ อาศัยการเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของหนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และในส่วนของข้อมูลที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 2 การศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต โดยเน้นที่บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในสื่ออินเทอร์เน็ตของหน่วยงานรัฐ ซึ่งได้แก่หน่วยงานต่างๆต่อไปนี้

1. พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม
2. พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
3. ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
4. นักวิชาการคอมพิวเตอร์ กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549 จนถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2550 รวมระยะเวลา 12 เดือน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต จะค้นคว้าแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาประกอบการวิจัย โดยศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของสื่ออินเทอร์เน็ต และกลไกกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตที่มีอยู่ รวมถึงการค้นคว้าหาข่าวสารใหม่ๆ จากสื่ออินเทอร์เน็ตเอง

ส่วนในด้านของข้อมูลที่ได้จากตัวบุคคลนั้น จะใช้วิธีการติดต่อเพื่อขอสัมภาษณ์ รวมถึงการใช้แนวคำถามแบบเดียวกันสำหรับการสัมภาษณ์ อีกทั้งจะใช้เทคนิควิจัยมากกว่าหนึ่งวิธี ซึ่งเป็นการใช้เทคนิควิจัยหลายวิธีในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยจะใช้วิธีการ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) การสัมภาษณ์แบบละเอียดและเฉพาะเจาะจงในเรื่องที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลในเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยจะเก็บข้อมูลด้วยวิธีดังกล่าวเป็นหลัก โดยสัมภาษณ์บุคคลที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างละเอียด

2. การจดบันทึกเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังศึกษา (Field Notes) ขณะเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งนอกจากนี้ ยังมีการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เพื่อบันทึกการสัมภาษณ์หรือพูดคุยกับผู้ให้ข่าวสำคัญ

นอกจากนี้ผู้วิจัยจะได้อาศัยการสังเกตและจดบันทึกเกี่ยวกับมาตรการใหม่ๆ ที่ปรากฏขึ้นระหว่างการทำวิจัย ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของข่าวสารต่างๆ หรือเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จะนำข้อมูลเอกสารที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีลักษณะอย่างไร และแนวทางกลไกที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีข้อดีหรือข้อเสียมากน้อยเพียงใด อีกทั้งจะวิเคราะห์ให้เห็นถึงแนวโน้มการแก้ไขปัญหาในอนาคตโดยเน้นที่หน่วยงานรัฐว่ามีจะมีการผลักดันมาตรการใดๆ ออกมาเพื่อป้องกันการเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมต่างๆ โดยการวิเคราะห์จะแบ่งตามปัญหานำวิจัย เพื่อที่จะตอบปัญหาการวิจัยในครั้งนี้ คือ

1. เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏบนสื่ออินเทอร์เน็ตมีลักษณะอย่างไร และมีประเภทใดบ้าง
2. บทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต มีอะไรบ้าง ซึ่งผู้วิจัยจะได้อธิบายถึงหน้าที่ต่างๆ ของแต่ละหน่วยงาน รวมถึงขอบเขตการทำงานของแต่ละหน่วยงาน
3. ปัญหาและอุปสรรคใดที่เกิดขึ้นในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยหน่วยงานภาครัฐมีอะไรบ้าง โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์และหาสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลถึงปัญหาและอุปสรรคของการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของหน่วยงานรัฐ โดยอาศัยกลุ่มแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการนำนโยบายไปปฏิบัติควบคู่กับแนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นกรอบในการศึกษาว่าเกิดจากปัจจัยใดบ้าง

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำเอาข้อมูลสำคัญที่สามารถตอบปัญหาการวิจัยมาอธิบาย และผู้วิจัย จะทำการประเมินคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด มาเขียนวิเคราะห์ในรูปแบบของการพรรณนา และการยกตัวอย่างประกอบ โดยจะอธิบายปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งจากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลเอกสารประกอบกัน เพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ลักษณะและประเภทเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏบนสื่ออินเทอร์เน็ต

ลักษณะและประเภทของเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่ปรากฏบนสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและพบว่ามีความหลากหลายประเภท โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ออกเป็นประเภทเนื้อหาออกเป็นรูปแบบต่างๆ ซึ่งผลวิจัยมีดังต่อไปนี้

เนื้อหาลามกอนาจาร

1. Sex Story

ในเว็บไซต์ภาษาไทยมักเรียกว่า เล่าเรื่องเสียว หรือ ประสบการณ์เสียว มักปรากฏในเว็บไซต์หรือเว็บบอร์ดต่างๆ โดยเนื้อหาที่ปรากฏจะเป็นไปในรูปของเรื่องเล่าเหมือนกับหนังสือปกขาว ซึ่งจะมีลักษณะของการอธิบายด้วยข้อความอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ไปจนถึงการร่วมเพศ มีการอธิบายเป็นเรื่องคล้ายกับเรื่องสั้น ซึ่งเรื่องราวที่ปรากฏมีทั้งแบบแต่งขึ้น หรือผู้แต่งอ้างว่าเกิดจากเรื่องจริงของตนเป็นประสบการณ์ที่ตนพบมา ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าเรื่องใดเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องใดเป็นเรื่องที่แต่งขึ้น แต่หากเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นจะสามารถทราบได้ค่อนข้างแน่นอน เช่น ผู้แต่งบอกกล่าวเอาไว้หรือเป็นเรื่องที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริง เช่น การชมชื่นดารา และเรื่องเล่าที่มีตัวละครสมมติ โดยเรื่องราวนั้นมีตั้งแต่การแอบดู การร่วมเพศกับเพื่อน คนรัก คนแปลกหน้าไปจนถึงเรื่องที่ขัดต่อวัฒนธรรมอย่างรุนแรงเช่น การมีเพศสัมพันธ์กับพ่อแม่ พี่น้อง การชมชื่น ครูกับลูกศิษย์หรือการร่วมเพศกับสัตว์ ซึ่งจากที่ปรากฏมีทั้งในโรงเรียน ในบ้าน บนรถเมล์ ฯลฯ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถที่จะเลือกเนื้อหาเรื่องราวเพื่ออ่านได้ตามต้องการ ซึ่งเว็บไซต์เหล่านี้มักให้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาไทยเป็นหลัก แต่บางเรื่องอาจเป็นภาษาอังกฤษ ในกรณีของภาษาต่างประเทศนั้นขึ้นอยู่กับว่าผู้จัดทำเว็บไซต์ได้ใช้ภาษาใดเป็นหลัก ในกรณีของเว็บไซต์ภาษาไทยนั้น ผู้จัดทำจะเป็นคนไทย ส่วนเรื่องราวต่างๆที่นำมาเผยแพร่ นั้นมีที่มาจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่ส่งเรื่องของตัวเองไปให้ผู้จัดทำเผยแพร่ หรือบางเว็บไซต์ใช้กระดานสนทนา หรือที่เรียกกันว่าเว็บบอร์ด ให้ผู้เข้าชมได้เผยแพร่เนื้อหาได้โดยตรงผ่านกระดานสนทนา การเข้าถึงเนื้อหาประเภทนี้ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ค้นหาข้อมูล โดยการค้นหาผ่านคำที่เกี่ยวข้อง เช่น "เล่าเรื่องเสียว, Thai Sex Story" เป็นต้น แต่ในปัจจุบัน เว็บไซต์ประเภทนี้ได้ถูกปิดกั้นไปเป็นจำนวนมากจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้

จำนวนของเว็บไซต์ประเภทนี้ลดลงอย่างมาก แต่ทั้งนี้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตก็ยังมีช่องทางอื่นๆ ในการเผยแพร่และเข้าถึงเนื้อหาประเภทนี้ได้ เช่น การใช้โปรแกรมสนทนา เช่น โปรแกรม Pircb ซึ่งในโปรแกรมดังกล่าวจะมีห้องสนทนาให้ผู้เข้าเข้าไปพูดคุยแล้วแต่ความสนใจ ซึ่งห้องสนทนาที่มีเนื้อหาประเภทนี้ เช่น ห้องเล่าเรื่องเสียว เป็นต้น

ลักษณะของ Sex story นั้นเป็นการบอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์ทางเพศ ซึ่งผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถส่งเนื้อเรื่องเข้ามาลงในเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาของเรื่องส่วนใหญ่ที่ส่งเข้ามาจะมีส่วนสำคัญที่คล้ายๆกัน คือส่วนใหญ่ผู้ชายจะเป็นผู้ส่งเรื่องเข้ามา โดยมีการบอกชื่อเล่นและ อีเมลแอดเดรสของผู้ส่ง และแทบจะทุกเรื่องผู้ชายจะอธิบายลักษณะของผู้หญิงด้วยการบรรยายว่าผู้หญิงคนนั้นเป็น และผู้เขียนเรื่องจะพยายามพรรณนาถึงรูปร่างหน้าตา ความสวยของฝ่ายหญิง

เรื่องเล่าประสบการณ์ทางเพศส่วนมากพยายามจะชี้แนะว่าผู้หญิงที่เข้าร่วมเพศด้วย แต่งตัวยั่วชวนใส่เสื้อสายเดี่ยว คอกว้าง ใส่ชุดนอนบางๆ ไม่ใส่เสื้อชั้นใน ใส่กระโปรงสั้น และมีกริยาท่าทาง คำพูด ยั่วชวน และสื่อไปในเรื่องกามารมณ์ เสมือนว่าผู้หญิงเป็นฝ่ายที่มีอารมณ์ ความต้องการทางเพศและยั่วผู้ชายก่อน เพราะฉะนั้นผู้ชายเป็นเพียงผู้ตอบสนองความปรารถนาทางเพศให้กับผู้หญิง ถ้าผู้หญิงพยายามที่จะปฏิเสธ และไม่ต้องการร่วมเพศ คำว่า “อย่า” ของผู้หญิงก็เปรียบเสมือนเป็นคำพูดที่เชิญชวนผู้ชายเสียมากกว่า ถึงแม้ว่าผู้หญิงจะขอร้องหรือขัดขืนอย่างไร ก็ตามผู้ชายก็ยังกระทำกรูกรางทางเพศต่อไป เพราะผู้ชายมักจะคิดกันว่านี่คือจริตของหญิง ซึ่งในระหว่างการร่วมเพศ ผู้ที่ส่งเรื่องมาจะบรรยายว่า ผู้หญิงเองก็มีอารมณ์ร่วมในระหว่างการร่วมเพศ ด้วยการส่งเสียงร้องครวญครางและเร่งเร้าการกระทำของฝ่ายชาย แม้ว่าฝ่ายชายจะเป็นฝ่ายที่ลงมือ ช่มชืนโดยที่ผู้หญิงขัดขืน แต่เมื่อเจอฝ่ายชายรุกเร้าหนักเข้าผู้หญิงคนนั้นก็สยยอม และหลายๆเรื่องผู้หญิงจะหยุดการขัดขืนถ้าถูกผู้ชายจูบปาก และผู้หญิงก็จะสยยอมและมีอารมณ์ร่วม

เนื้อหาหลักของเรื่องที่ส่งเข้ามาคือการบรรยายถึง หน้าตา รูปร่าง สัดส่วน โดยเฉพาะหน้าอก อวัยวะเพศ และวิธีการที่ทำให้ตนเองได้ร่วมเพศกับผู้หญิง ไม่ว่าจะเป็นการแอบวางยานอนหลับในเครื่องดื่ม แอบดูผู้หญิงอาบน้ำ มอมเกล้า ปล้ำ ลักหลับ (ช่มชืนในระหว่างหลับ) รวมไปถึง อธิบายขั้นตอนของกิจกรรมทางเพศหรือการช่มชืนนั้นอย่างละเอียด และลักษณะของการร่วมเพศในทุกๆลีลาท่าทาง จนผู้ชายสำเร็จความใคร่และจะภูมิใจกับการได้ปล่อยน้ำอสุจิเข้าไปในช่องคลอด หรือปล่อยไปที่หน้าหรือภายในปากของผู้หญิง อีกทั้งผู้ชายก็พยายามจะเขียนบรรยายถึงขนาดของอวัยวะเพศของตัวเองว่ายาว ใหญ่ และทำให้ผู้หญิงมีความสุขในการร่วมเพศ

และผู้ชายมักบ่นว่า เสียหายที่ไม่ได้ถ่ายรูปเอาไว้

ลักษณะของหน้าเว็บไซต์เกี่ยวกับเนื้อหาประเภทนี้ จะมีการตั้งชื่อเรื่องเพื่อเรียกร้องความสนใจ ดังเช่นตัวอย่างหน้าเว็บไซต์แห่งหนึ่ง

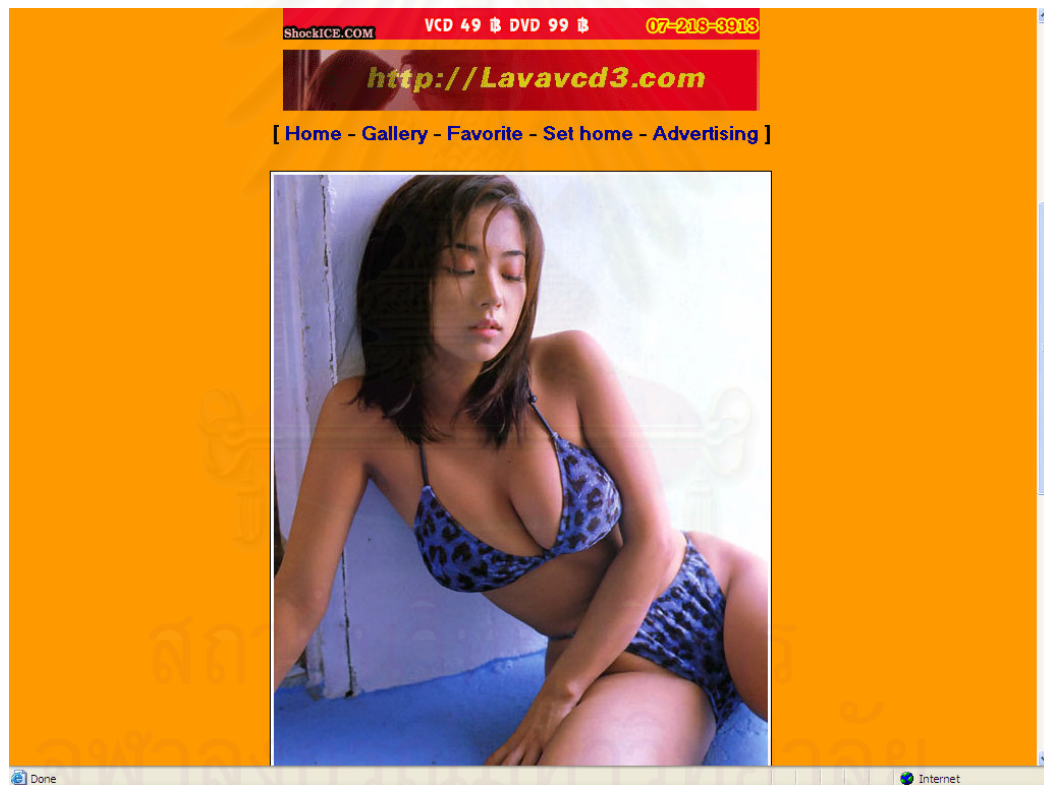

ภาพที่ 11 ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์ Sex Story

2. ภาพโป๊เปลือย

เป็นเนื้อหาที่ปรากฏมากที่สุดบนสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งจะปรากฏได้แทบทุกๆบริการในอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ อีเมล เว็บไซต์บอร์ด ภาพโป๊เปลือยที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ตมีทั้งภาพของชายและหญิง และทุกสีผิว ภาพต่างๆเหล่านี้มีหลากหลายรูปแบบ โดยหากแบ่งตามประเภทของความโป๊เปลือยในอินเทอร์เน็ตแล้วสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

2.1. ภาพที่ไม่เห็นหน้าอกและอวัยวะเพศอย่างชัดเจน แต่จะเห็นสัดส่วนรูปร่างชัดเจน ในกลุ่มของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมักจะเรียกภาพประเภทนี้ว่า ภาพเซ็กซี่ และในประเทศไทยถือว่าไม่ผิดกฎหมาย เช่น ภาพของนางแบบในชุดชั้นใน หรือมีการใช้มือปิดหน้าอกตนเอง ภาพประเภทนี้มักปรากฏตามหน้านิตยสาร หนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ ภาพประเภทดังกล่าวในสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นมักปรากฏในเว็บไซต์ต่างๆทั่วไป แต่หากต้องการเข้าถึงเฉพาะเจาะจงแต่เนื้อหาประเภทนี้ มักจะปรากฏอยู่ในเว็บไซต์เกี่ยวกับดาราศาสตร์หรือเว็บไซต์บันเทิงต่างๆ ดังนั้นภาพประเภทนี้จึงสามารถหาดูได้ง่ายในสื่ออินเทอร์เน็ตเนื่องจากไม่ผิดกฎหมายแต่อย่างใด และสังคมไทยก็ยอมรับกับการเผยแพร่ภาพประเภทนี้ เพียงแต่อาจจะไม่เหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน อีกทั้งอาจขัดต่อวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย ลักษณะตัวอย่างของภาพประเภทดังกล่าว มีลักษณะดังนี้

ภาพที่12 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพประเภทภาพเซ็กซี่

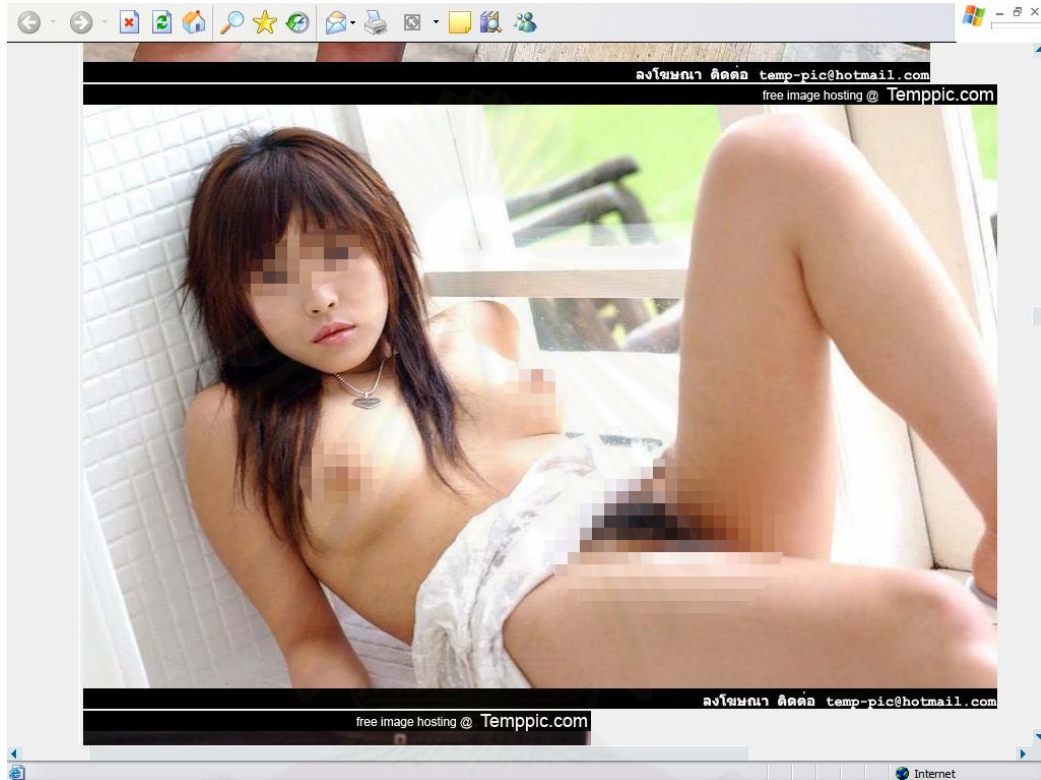
2.2. ภาพที่เห็นหน้าอกชัดเจน แต่อวัยวะเพศไม่เห็นชัดเจน เป็นภาพที่ถือว่าผิดกฎหมายในประเทศไทย เนื่องจากเป็นภาพที่มีการเปิดเผยหน้าอกอย่างชัดเจน เพียงแต่มองไม่เห็นหรือผู้เผยแพร่ได้ทำการปิดบังบริเวณอวัยวะเพศไว้ ภาพดังกล่าวในทางกฎหมายถือว่าเป็นภาพอนาจาร ผู้เผยแพร่มีความผิดตามกฎหมาย ภาพที่เห็นหน้าอกชัดเจนแต่ไม่เห็นอวัยวะเพศมีตัวอย่างดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่13 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพที่เห็นหน้าอกชัดเจน แต่อวัยวะเพศไม่ชัดเจน

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

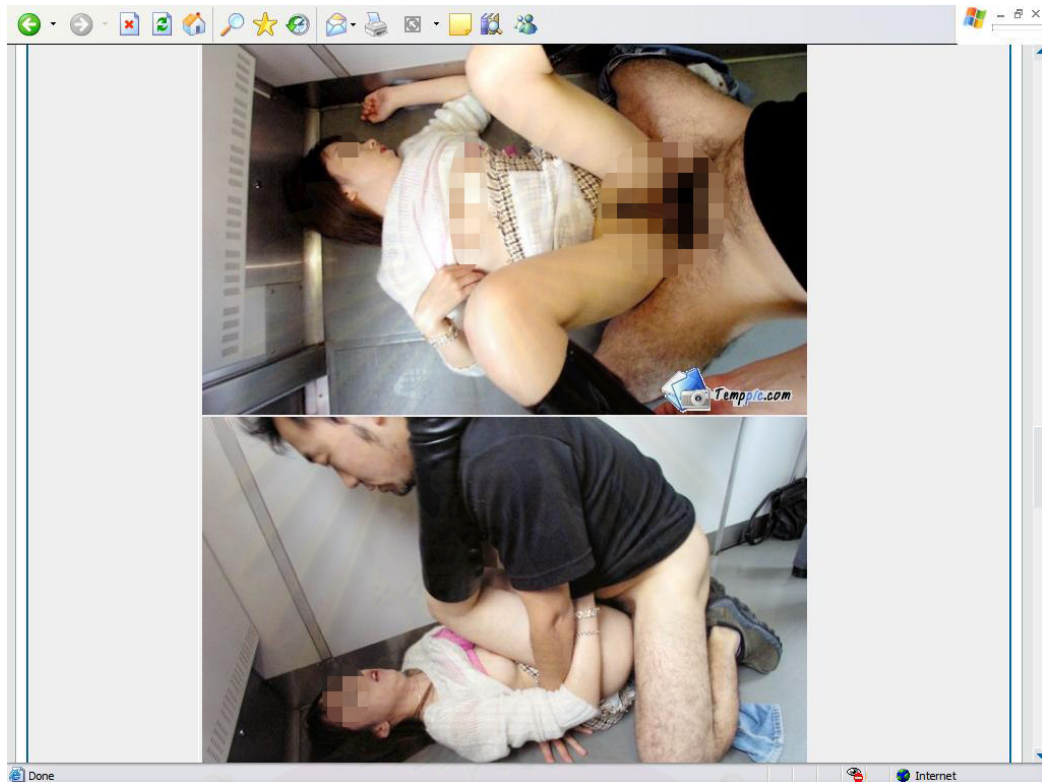
2.3. ภาพที่เห็นหน้าอกและอวัยวะชัดเจน เป็นภาพที่มีลักษณะคล้ายกับภาพข้างต้นเพียงแต่สามารถมองเห็นอวัยวะเพศชัดเจน ซึ่งลักษณะของภาพดังกล่าวมีตัวอย่างดังนี้

ภาพที่14 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพที่เห็นหน้าอกและอวัยวะเพศชัดเจน

2.4. ภาพแสดงการร่วมเพศ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจะเรียกภาพประเภทนี้ว่าภาพ Hardcore เป็นภาพที่แสดงการร่วมเพศอย่างชัดเจน ซึ่งอาจมองเห็นหรือไม่เห็นหน้าอก และอวัยวะเพศก็ได้ รูปแบบของภาพมีตั้งแต่การร่วมเพศแบบปกติ ไปจนถึงการมีเพศสัมพันธ์กับสัตว์ การใช้อุปกรณ์หรือวัตถุต่างๆ เพื่อสำเร็จความใคร่ นอกจากนี้ยังมีภาพที่แสดงให้เห็นถึงความวิตถารต่างๆ เช่น ภาพการทารุณด้วยวิธีการต่างๆ ในขณะมีเพศสัมพันธ์ การอุจจาระขณะมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นตัวอย่างเว็บไซต์ที่การนำเสนอภาพการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งปรากฏให้เห็นหน้าอกและอวัยวะเพศชัดเจน

ภาพที่15 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพการร่วมเพศ

นอกจากนี้ภาพโป๊เปลือยยังสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ตามลักษณะของผู้เป็นแบบ คือ

ก. ภาพโป๊ของนางแบบหรือนายแบบที่ได้รับค่าตอบแทน ภาพในลักษณะนี้จะคัดเลือกนางแบบหรือนายแบบที่มีชื่อเสียง หรือมีรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณที่ดี มีการจัดแสงและจัดองค์ประกอบของภาพ ทำให้ภาพโป๊ลักษณะนี้มีความชัดเจนสวยงาม และดึงดูดทางเพศได้มาก ดังนั้นจึงมีภาพโป๊เปลือยของบรรดานางแบบ นายแบบทั่วโลกปรากฏในเว็บไซต์ลามกอนาจาร หากเป็นภาพของผู้หญิงจะเป็นชาวญี่ปุ่นเป็นส่วนมาก เพราะผู้หญิงญี่ปุ่นผิวขาวและนางแบบจะเป็นวัยรุ่นและเด็กจึงเป็นที่ถูกใจของผู้ชายชาวไทย อีกทั้งกฎหมายญี่ปุ่นอนุญาตให้มีการเผยแพร่ภาพดังกล่าวได้ หากเป็นผู้ชายส่วนใหญ่จะเป็นนายแบบจากยุโรปหรืออเมริกา เนื่องจากมีลักษณะรูปร่างที่สูงใหญ่กำยำ ส่วนใหญ่เน้นที่อวัยวะเพศที่ใหญ่โต มีลักษณะดึงดูดความสนใจมากกว่า

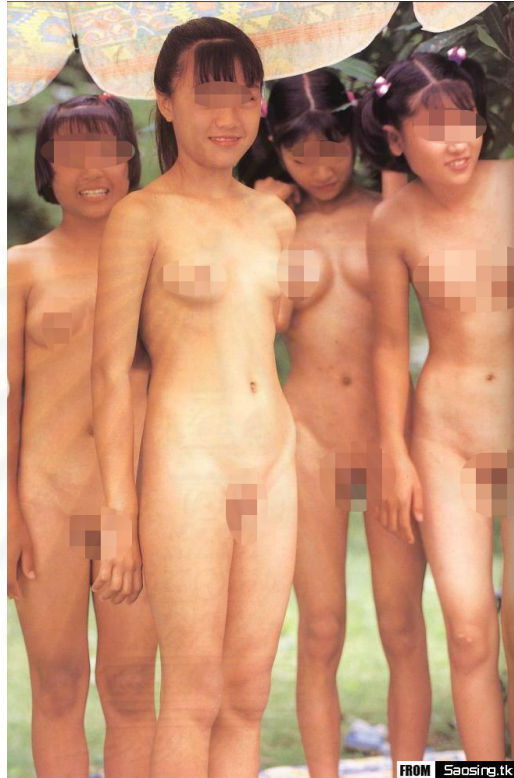
ตัวอย่างเว็บไซต์นี้แสดงให้เห็นถึงเว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพนางแบบที่มีการเปลือยกาย โดยลักษณะภาพมีความชัดเจน

ภาพที่16 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพนางแบบที่ได้รับค่าตอบแทน

ภาพโป๊ที่ถูกถ่ายภาพด้วยความยินยอมจากตากล้องมืออาชีพจะมีหลากหลายเชื้อชาติ และหลายวัย หากเป็นนางแบบวัยเด็กจะถูกเรียกว่า "Lolita" และมีเว็บไซต์ของต่างประเทศมากมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ "Lolita" โดยเฉพาะ แต่เว็บไซต์ลามกของไทยที่เข้าไปดูโดยไม่เสียเงิน จะไม่มีภาพที่เกี่ยวกับ "Lolita" โดยเฉพาะแต่จะพบปะปนอยู่กับภาพโป๊เปลือยทั่วไป รวมไปถึงภาพแนว Hardcore ด้วย ภาพโป๊เปลือยของนางแบบวัยเด็กนั้น ทุกประเทศถือว่าผิดกฎหมาย ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่าจะจำกัดอายุของนางแบบไว้ที่เท่าใด ส่วนใหญ่แล้วกฎหมายจะระบุว่านางแบบหรือนายแบบต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี นอกจากนี้ภาพที่ปรากฏอาจจะถูกเสริมแต่งด้วยการให้ตัวแบบใส่ชุดต่างๆ เช่น ชุดนักเรียน เพื่อสนองความต้องการของผู้เสพและเป็นการสร้างความเข้าใจว่าตัวแบบนั้นมีอายุน้อย

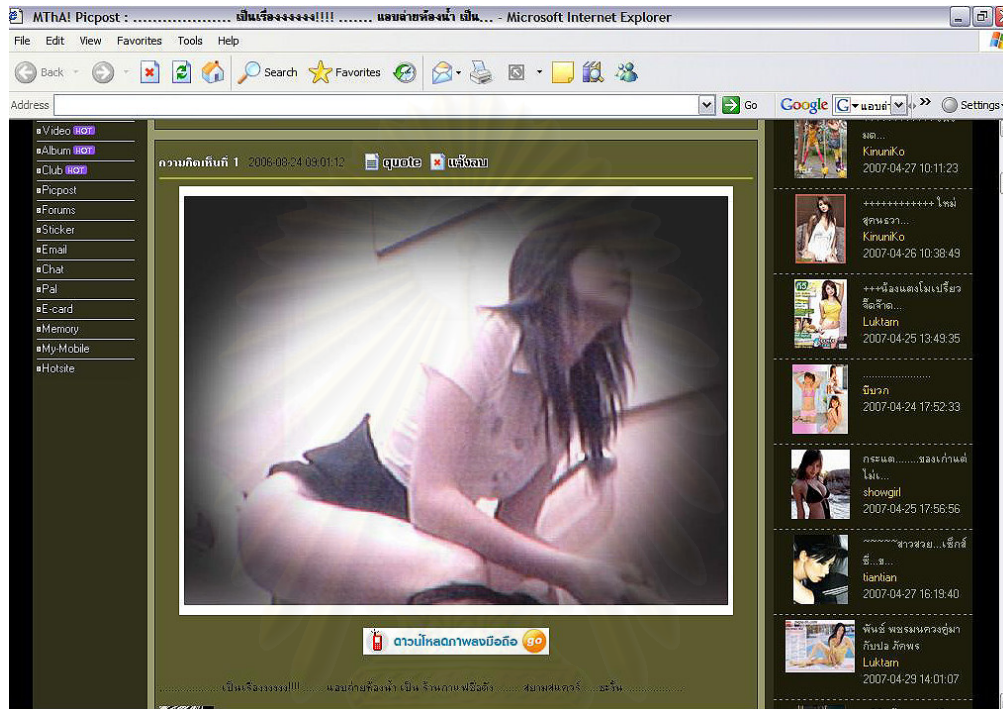
ตัวอย่างภาพเปลือยเด็กซึ่งถือว่าผิดกฎหมายในทุกประเทศทั่วโลก ซึ่งปรากฏใน
เว็บไซต์เกี่ยวกับภาพลามกอนาจารเด็ก มีลักษณะดังนี้

ภาพที่17 ภาพลามกอนาจารเด็ก

ข. ภาพของนางแบบสมัครเล่น หรือภาพแบบถ่ายกันเอง ซึ่งเว็บไซต์หลาย
แห่งได้เปิดโอกาสให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตส่งภาพเข้าในเว็บบอร์ดที่จัดไว้ให้ ภาพถ่ายที่ถูกส่งเข้ามาก็มี
ความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการอยากเปิดเผยรูปร่างตนเองหรือไม่ก็เป็นการแสดง
ว่าตนเองมีความสามารถในการสรรหาภาพมาให้ผู้อื่นได้ชม ภาพถ่ายแบบสมัครเล่นมีทั้งภาพของ
ผู้หญิงผู้ชายและเด็ก ซึ่งภาพส่วนใหญ่ ผู้ชายจะเป็นคนส่งมา การถ่ายภาพโดยใช้กล้องแบบ
ดิจิทัลทำให้ไม่ต้องนำฟิล์มไป ล้างอัดรูปที่ร้านถ่ายรูป ทำให้ภาพถ่ายในลักษณะนี้ถูกถ่ายเก็บไว้
โดยรักษาความเป็นส่วนตัวระหว่างผู้หญิงผู้ชายไว้ได้ แต่ปัญหามักจะเกิดขึ้นเมื่อความสัมพันธ์ของ
หญิงชายคู่นั้นสิ้นสุด เพราะภาพเหล่านี้จะถูกนำมาเผยแพร่ภาพถ่ายแบบสมัครเล่นของผู้หญิงที่ถูก
ส่งเข้ามา อาจจะถ่ายเก็บไว้แบบส่วนตัวและเป็นความเต็มใจ ณ ช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้นหรือเป็น
ความไม่เต็มใจก็ได้ ซึ่งภาพถ่ายเหล่านี้อาจไม่ได้รับความยินยอมจากผู้หญิงในการเผยแพร่ แต่โดย

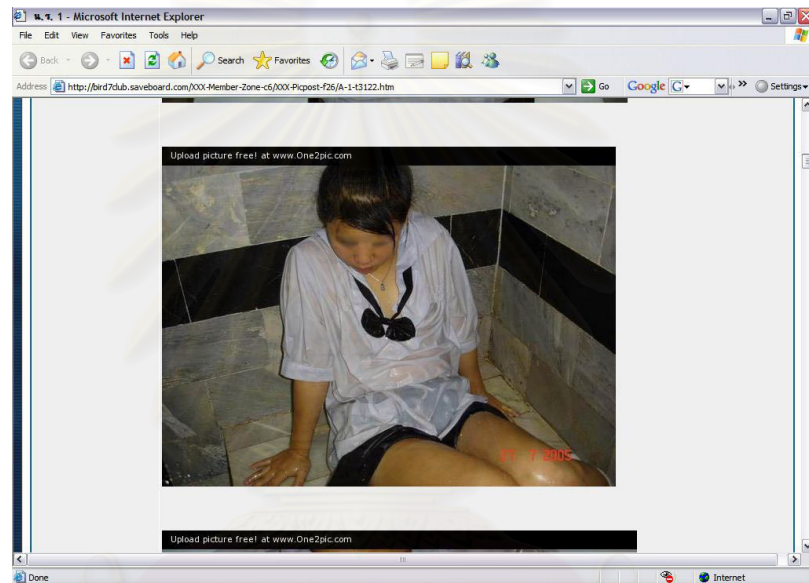
เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพแอบถ่ายดังตัวอย่างต่อไปนี้ แสดงให้เห็นถึงภัยจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในทางที่ผิด

ภาพที่19 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพแอบถ่าย

นอกจากนี้รูปแบบของภาพแอบถ่ายก็มีหลายแบบด้วยกัน เช่น ภาพแอบถ่ายใต้กระโปรง ภาพแอบถ่ายในห้องน้ำ ภาพแอบถ่ายในห้องลงเสื้อ ภาพแอบถ่ายในขณะที่ผู้หญิงผลอในอิริยาบถต่างๆ ซึ่งภาพแอบถ่ายบางภาพไม่ได้มีความโป๊เปลือยแต่ผู้ถ่ายพยายามถ่ายภาพออกมาโดยมีเจตนาช่วยுகามารมณณ์ เช่น เน้นให้เห็นหน้าอก หรือเรียวกา ส่วนภาพแอบถ่ายในห้องลงเสื้อ หรือในห้องน้ำจะเป็นการแอบติดตั้งกล้องไว้ในมุมลับ บางภาพถ่ายตามสถานศึกษา ในห้องสมุด ซึ่งคนที่ถ่ายจะไปนั่งโต๊ะเดียวกับเหยื่อที่ใส่กระโปรงสั้น ตัวคนถ่ายภาพนั่งอย่างคนปกติแต่มีมือก็กดกล้องถ่ายรูปอยู่ได้โต๊ะโดยที่เหยื่อไม่รู้ตัว ภาพถ่ายแบบแอบถ่ายเป็นการคุกคามทางเพศและละเมิดสิทธิของผู้หญิงที่รุนแรงมาก การแอบถ่ายภาพของผู้หญิง ในสภาพที่เจ้าของร่างกายไม่พึงปรารถนาให้ใครเห็น เป็นการทำลายสภาวะความเป็นตัวตนของผู้หญิงและยังถูกซ้ำเติมด้วยการนำภาพไปเผยแพร่สู่สาธารณะ

ทั้งนี้ ในปัจจุบัน ค่านิยมการเสฟสื่อลามกของสังคมไทยกำลังเปลี่ยนไปจากที่เคยชื่นชมภาพโป๊เปลือยต่างๆ กลับหันไปชื่นชมภาพแอบถ่าย และภาพตัดต่อโดยการนำใบหน้าของดารารหรือผู้มีชื่อเสียงมาทำให้เป็นภาพโป๊เปลือย และที่กำลังได้รับความนิยมจะเป็นภาพที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนักศึกษาโดยเฉพาะภาพหญิงสาวที่อยู่ในเครื่องแบบนักเรียน นักศึกษาที่นิยมใส่เสื้อรัดรูป ซึ่งสังเกตได้จากคำโฆษณาในเว็บไซต์ต่างๆ รวมถึงกระทู้ต่างๆมักจะปรากฏรูปภาพแอบถ่าย หรือบางภาพเป็นการจงใจถ่ายแล้วอ้างว่าเป็นนักเรียนนักศึกษา เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

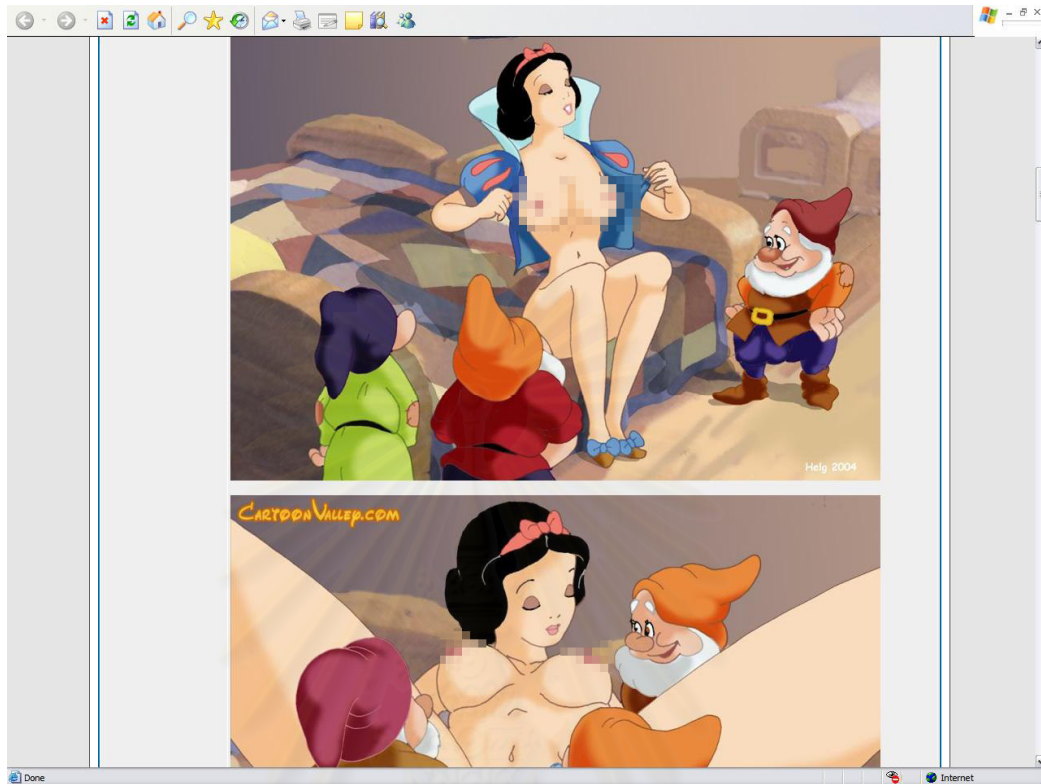
ภาพที่20 เว็บไซต์ที่นำเสนอภาพนักเรียนในเครื่องแบบในเชิงลามกอนาจาร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 21 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอคำว่า “แอบถ่าย หรือ นักศึกษา”

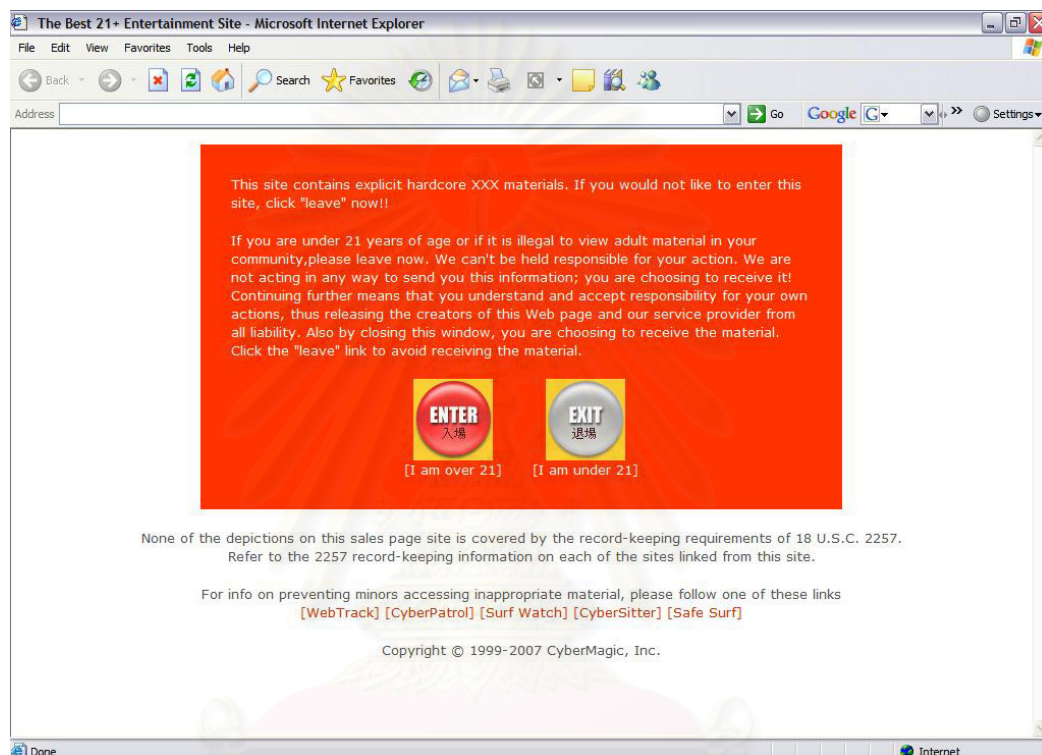
ประเด็นปัญหาของภาพโป๊เปลือยนั้น ในประเทศไทยถือว่าขัดต่อวัฒนธรรมอันดี และกฎหมาย ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการปิดกั้นเว็บไซต์หรือใช้อำนาจกฎหมายเพื่อจับกุมผู้กระทำผิดนั้น ไม่สามารถที่จะทำได้ทั้งหมด เนื่องจากจำนวนเว็บไซต์ที่มีอยู่มากมายมหาศาล และภาพโป๊เปลือยนั้น บางประเทศไม่ถือว่าผิดกฎหมาย ลักษณะเพียงประการเดียวของภาพลามกอนาจารที่ทั่วโลกถือว่าผิดกฎหมายคือ ภาพลามกอนาจารเด็ก หรือภาพการมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการยินยอมจากเด็กหรือไม่ก็ตาม แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะนี้คือ เรื่องของการถกเถียงในประเด็นที่ว่า หากภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการวาด ภาพการ์ตูน หรือภาพอนิเมชันที่มีการสร้างขึ้นมา โดยมิได้นำบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาเป็นแบบจะถือว่ามีความผิดหรือไม่ เพราะภาพลามกอนาจารไม่ได้มีแค่ภาพที่เป็นภาพถ่ายเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 22 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอภาพการ์ตูนลามกอนาจาร

และการเข้าถึงเนื้อหาในส่วนของภาพโป๊เปลือยต่าง ๆ นั้น สามารถที่จะกระทำได้อย่างง่ายดาย เพราะในปัจจุบัน ธุรกิจเซ็กส์ออนไลน์ถือเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาล ประกอบกับลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้ทั่วโลก ทำให้ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมีโอกาสที่จะเข้าถึงเนื้อหาเหล่านี้ได้อย่างง่ายดาย เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาประเภทดังกล่าวเป็นภาษาไทยมีอยู่มากมาย แต่ก็มีหลายเว็บไซต์ปิดตัวหรือถูกปิดกั้นจากหน่วยงานรัฐ แต่ทั้งนี้ ก็มีเว็บไซต์ประเภทนี้เกิดขึ้นใหม่มากมาย โดยบางครั้งเป็นการเปลี่ยนชื่อใหม่ และส่วนใหญ่มักจะให้เข้าชมฟรีต่างจากเว็บไซต์ที่เป็นภาษาต่างประเทศ ที่มักจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าชม แต่ถึงอย่างไรก็ตามยังมีเว็บไซต์ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่ให้บริการฟรีอยู่มาก จึงเป็นเรื่องที่ไม่ยากนักที่เด็กและเยาวชนจะสามารถเข้าไปดูภาพโป๊เปลือยได้อย่างเต็มที่ แม้ว่าเว็บไซต์ที่มีภาพลามกอนาจารเหล่านี้จะมีข้อความกำกับหรือมีคำเตือนห้ามไม่ให้ผู้ที่อายุต่ำกว่า 18 หรือ 21 ปีเข้าชม และเป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อสามารถเข้าสู่เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาประเภทนี้แล้วจะมีการโฆษณาหรือเปิดหน้าต่างใช้งานขึ้นมาใหม่เพื่อเชื่อมต่อไปยังเว็บไซต์โป๊เปลือยอื่นๆ อีกมากมาย โดยเนื้อหาต่างๆ จะมีทั้งภาพโป๊เปลือย ภาพการ์ตูนร่วมเพศ รวมไปถึงภาพแอบถ่าย ภาพโป๊ที่ถ่ายเล่นกันเองและ รวมไปถึงหนังโป๊และ Sex toys อีกทั้งยังมีโฆษณาเกี่ยวกับการให้บริการพุดคุยผ่านโทรศัพท์ที่มีค่า

โฆษณาไปในทางเชิญชวนเกี่ยวกับเรื่องเพศ และนอกจากเว็บไซต์ทั่วไปที่มีการนำเสนอเนื้อหาเหล่านี้แล้ว ยังมีช่องทางอื่นๆในการเข้าถึงภาพโป๊เปลือยในลักษณะอื่นๆอีก เช่น การได้รับภาพดังกล่าวจากอีเมล การสมัครเข้าไปในกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องดังกล่าวเพื่อขอรับชมภาพ โดยภาพนั้นจะถูกส่งโดยสมาชิกในกลุ่มผ่านอีเมลของสมาชิก

ภาพที่ 23 เว็บไซต์ลามกอนาจารที่มีข้อความเตือนก่อนเข้าชม

3. สื่อลามกประเภทภาพเคลื่อนไหว หรือที่เรียกกันว่า “หนังโป๊”

เป็นสื่อลามกที่มีการสร้างให้เป็นเรื่องราวคล้ายกับภาพยนตร์ ที่สำคัญคือ เป็นภาพที่ผู้คนแสดงจริง และเมื่อสื่ออินเทอร์เน็ตได้รับการพัฒนาจนมีขีดความสามารถสูงจนสามารถที่จะรับส่งข้อมูลด้วยความเร็วสูง หรือที่เรียกกันว่า Broadband Internet หรือ Hi-Speed Internet รวมถึงเทคโนโลยีในการบันทึกข้อมูลที่สามารพัฒนาขนาดความจุของอุปกรณ์เก็บข้อมูลได้มากมายมหาศาล ทำให้หนังโป๊กลายเป็นสื่ออีกรูปแบบหนึ่งที่กำลังเข้ามาทดแทนภาพโป๊ เนื่องจากขนาดของไฟล์วีดีโอนั้นมีขนาดค่อนข้างใหญ่ ในอดีตหนังโป๊จึงปรากฏในรูปของวีดีโอ หรือวีซีดี แต่ในปัจจุบันการจำหน่ายวีซีดีประเภทนี้ถูกเจ้าหน้าที่ตรวจตราและเข้มงวดอย่างมาก ทำให้แหล่งซื้อขายหนังโป๊ซึ่งมักอยู่ตามศูนย์การค้าประเภทเกี่ยวกับอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ลดน้อยลงอย่างมาก

ประกอบกับเทคโนโลยีด้านสื่ออินเทอร์เน็ตที่เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้สามารถที่จะดาวน์โหลดหนังไปจากสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างง่ายดาย และมีให้เลือกมากมาย ซึ่งมีทั้งแบบเสียค่าใช้จ่ายและแบบไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

ในกรณีของเว็บไซต์ภาษาไทยที่มีบริการให้ดาวน์โหลดหนังไปนั้น จะใช้วิธีการโพส ข้อความในเว็บบอร์ดซึ่งเป็นเว็บบอร์ดที่เกี่ยวกับเนื้อหาประเภทนี้โดยเฉพาะ โดยผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจำเป็นต้องลงทะเบียนเป็นสมาชิกก่อนจึงจะสามารถเข้าใช้งานได้ ซึ่งขั้นตอนการสมัครเป็นสมาชิกรุ่นนั้นก็ไม่ง่าย และไม่มีบริการเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใดในการเข้าเป็นสมาชิก จากนั้นเมื่อสามารถเข้าสู่เว็บบอร์ดได้แล้ว ก็จะมีพบกระทู้ต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าไปดูกระทู้ข้อความต่างๆได้ และจะพบกับรายชื่อเว็บไซต์ที่ให้บริการดาวน์โหลด

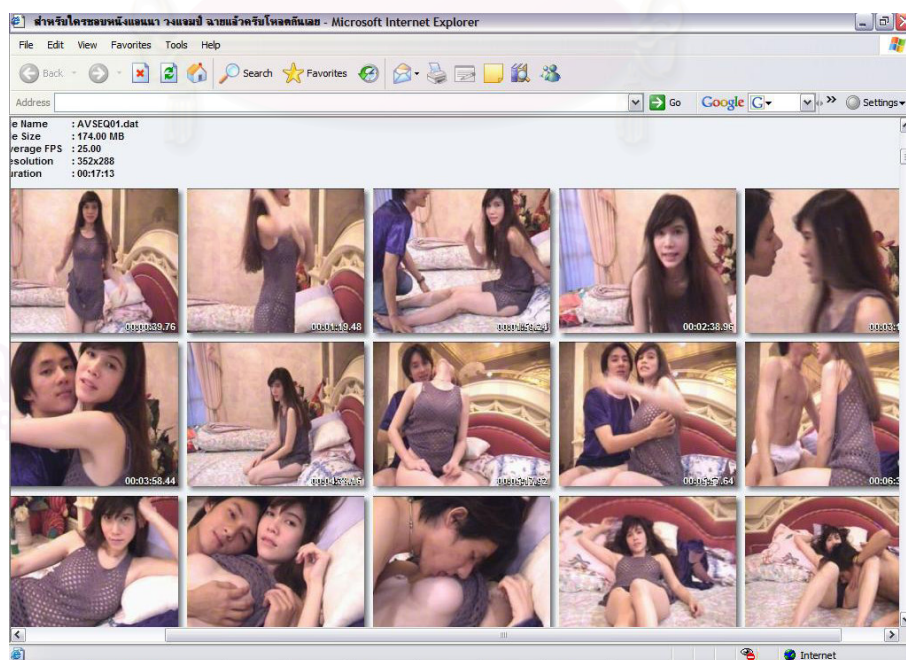
การดาวน์โหลดในลักษณะนี้จะเป็นการฝากไฟล์ไว้ในเซิร์ฟเวอร์ของเว็บไซต์ที่ให้บริการรับฝากไฟล์ โดยที่เว็บไซต์ที่ให้บริการเหล่านี้มีทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยจะกำหนดระยะเวลาการฝากไว้ หากเกินกำหนดก็จะทำการลบไฟล์นั้นทิ้ง นอกจากนี้ผู้ใช้บริการจะเสียค่าใช้จ่ายเพื่อให้สามารถใช้บริการได้โดยไม่มีกำหนดเวลาและได้รับสิทธิพิเศษอื่นๆ

การให้บริการรับฝากไฟล์นี้เองทำให้เว็บไซต์เหล่านี้กลายเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลได้โดยไม่ถูกปิดกั้น เพราะเจ้าของเว็บไซต์เองก็ไม่ได้ตรวจสอบถึงเนื้อหาที่ถูกส่งเข้ามาฝากเอาไว้ อีกทั้งประเภทของไฟล์ที่นำมาฝากก็ไม่ได้เป็นไฟล์ภาพหรือไฟล์ภาพยนตร์โดยตรงแต่จะเป็นไฟล์บีบอัดประเภทต่างๆเช่น .ZIP ซึ่งจะต้องทำการคลายการบีบอัดด้วยโปรแกรมเพื่อถอดรหัสไฟล์ออกมาให้เป็นไฟล์ปกติที่สามารถนำมาดูด้วยโปรแกรมต่างๆได้ จากที่ถูกบีบอัดไว้ อีกทั้งยังสามารถตั้งรหัสผ่านในการเข้าถึงไฟล์นั้นๆด้วย ดังนั้นผู้ที่รู้รหัสผ่านจึงไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่าไฟล์ที่ถูกบีบอัดและมีการเข้ารหัสชนิดนั้น แท้จริงแล้วเป็นไฟล์ประเภทใด แต่ในเว็บบอร์ดดังกล่าวจะมีการแจ้งรหัสผ่านของแต่ละไฟล์ให้สมาชิกได้ทราบ เพื่อที่จะสามารถถอดรหัสไฟล์นั้นๆได้

นอกจากนี้ในปัจจุบัน การดาวน์โหลดหนังไปสามารถทำได้ง่ายขึ้น เมื่อมีผู้คิดค้นโปรแกรมในการแบ่งไฟล์ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเองให้ผู้อื่นได้ใช้งาน ซึ่งเรียกว่า Bit Torrent โดยโปรแกรมดังกล่าวจะทำหน้าที่ค้นหาไฟล์ที่ผู้ใช้ต้องการและทำการดาวน์โหลดจากเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ที่แบ่งปันไฟล์นั้น ข้อจำกัดของโปรแกรมประเภทนี้ก็คือ ผู้ดาวน์โหลดจะต้องเป็นผู้แบ่งปันไฟล์ให้ผู้อื่นด้วย หากไม่ทำการแบ่งปันไฟล์ให้ผู้อื่นแล้ว จะทำให้อัตราการดาวน์โหลดสูงกว่าอัตราการแบ่งปันไฟล์ ซึ่งจะถูกระงับการใช้งาน โปรแกรมนี้กำลังถูกโจมตีอย่างหนักใน

ประเด็นของการโหลดเพลงหรือโปรแกรมที่ละเมิดลิขสิทธิ์ รวมถึงการดาวน์โหลดสื่อลามกอนาจาร เช่นหนังโป๊ด้วย

ส่วนผู้ที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงนั้น การดาวน์โหลดไฟล์อาจจะต้องใช้เวลานานหรือไม่สามารถดาวน์โหลดได้ เพราะไฟล์ภาพยนตร์เหล่านี้มีขนาดใหญ่ จึงได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เป็นวิดีโอขนาดสั้นที่เรียกกันว่า คลิปวิดีโอ โดยคลิปวิดีโอเหล่านี้ส่วนใหญ่เกิดจากการนำไฟล์วิดีโอที่มีขนาดใหญ่มาย่อขนาดให้มีขนาดเล็ก และตัดเนื้อหาบางส่วนออก แต่ที่นิยมกันมากในปัจจุบันคือ คลิปวิดีโอที่ถ่ายจากโทรศัพท์มือถือ โดยคลิปวิดีโอดังกล่าวเป็นภาพเคลื่อนไหวที่ถ่ายด้วยกล้องจากโทรศัพท์มือถือ มักมีขนาดเล็กและไม่ยาวมากนัก จึงเป็นที่นิยมในหมู่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเนื่องจากสามารถดาวน์โหลดได้รวดเร็วและสามารถนำมาใส่ในโทรศัพท์มือถือของตนเองเพื่อเอาไว้ดูได้ทุกหนทุกแห่ง คลิปวิดีโอประเภทนี้มีทั้งให้บริการดาวน์โหลดฟรี หรืออาจจะมีการเรียกเก็บค่าบริการ คลิปวิดีโอเหล่านี้มักปรากฏตามเว็บไซต์ลามกทางอินเทอร์เน็ตและวัยรุ่นที่นิยมส่งต่อ มีความยาว 2-3 นาที มีแทบทุกรูปแบบ มีการตั้งชื่อเรื่องต่างๆ เช่น น้องขวัญ น้องแนน ดาราดีง เด็กพาณิชย์ เป็นต้น คลิปวิดีโอประเภทนี้มักจะเป็นคลิปวิดีโอเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กวัยรุ่น หรืออาจจะเป็นคลิปวิดีโอโป๊เปลือยต่างๆ แต่ที่มักตกเป็นข่าวมักจะเป็นคลิปวิดีโอที่เป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมอย่างรุนแรง เช่น การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์ หรือคลิปวิดีโอที่เกี่ยวกับดารา ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 24 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอคลิปวิดีโอ

แต่หากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตไม่ต้องการดาวน์โหลดให้เสียเวลา ก็มีบริการขายหนังสือออนไลน์ โดยจะจัดส่งให้เป็นรูปวีซีดีหรือดีวีดี ปัจจุบันมีเว็บไซต์ที่จำหน่ายวีซีดีหนังสืออยู่หลายเว็บไซต์ การซื้อขายทำได้ง่ายเพียงแค่เลือกเรื่องที่ต้องการสั่งซื้อจากนั้นจึงส่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่รับสินค้า การชำระเงินก็สามารถทำได้ง่ายด้วยการโอนเงินผ่านธนาคาร จากนั้นก็รอรับสินค้าผ่านทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ที่ได้แจ้งไว้

แม้ว่าหนังสือจะไม่ใช้สิ่งแปลกใหม่ และเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ทั่วไปในสังคมไทยแต่หนังสือในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงและพัฒนา รูปแบบไปอย่างมาก โดยมีเว็บไซต์ลามกของไทยเป็นตัวกลางในการกระจาย เผยแพร่ หนังสือที่เป็นจุดขายของเว็บไซต์เหล่านี้เป็นหนังสือมาจากญี่ปุ่น แต่จริงๆ แล้วก็มีอยู่มากมายหลายชาติ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือไทย จีน ฝรั่งเศส อินเดีย เทคนิคในการขายสินค้าเหล่านี้ ก็จะโฆษณาในเว็บไซต์ลามกทั่วไป และก็มีภาพมีตัวอย่างให้ชมทั้งภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว โดยนำเสนอภาพของดาราดังที่น่าแสดงเป็นจุดขายเพื่อให้ลูกค้าได้เห็นตัวอย่างก่อนซื้อ พร้อมบรรยายเนื้อเรื่องอย่างย่อเอาไว้ บางเว็บไซต์มีการบอกประวัติของดาราที่แสดงนำชื่อ อายุ สัดส่วน และหนังสือบางเรื่องมีผู้แสดงเป็นเด็กผู้หญิง ซึ่งประเภทของหนังสือจะมีอยู่สองประเภทคือ R เป็นหนังสือที่มีการเซ็นเซอร์อวัยวะเพศ ส่วนใหญ่แล้วดารานำแสดงจะหน้าตาดี เป็นที่รู้จักในวงการ และ X เป็นหนังสือที่ไม่มีการเซ็นเซอร์ใดๆ นอกจากนี้ยังมีหนังสือที่ตอบสนองกลุ่มรักร่วมเพศ และกลุ่มฆราวาสด้วย โดยจะเป็นเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกัน หรือระหว่างคนกับสัตว์ รวมถึงการข่มขืน การกระทำทารุณระหว่างมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

รูปแบบเนื้อหาของแต่ละเรื่องแตกต่างกันไป บางเรื่องถ่ายทำกันกลางแจ้ง บางเรื่องก็เป็นเรื่องราวของครูข่มขืนนักเรียน หรือบางเรื่องเป็นหนังสือที่มาจากการ์ตูนดิสนีย์ในโรงแรมมานูรูต บางเรื่องก็มาจากที่เป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น เรื่องที่มีหน้าตาคล้ายนักร้องสาวคนหนึ่ง เป็นต้น ซึ่งราคาของวีซีดีหนังสือมีราคาถูก พร้อมทั้งมีการโฆษณาการรับประกันความคมชัดของสินค้า วิธีสั่งซื้อก็ง่าย เพียงแต่กรอกข้อมูลลงไปแล้วก็รอพัสดุเก็บเงินปลายทางหรือจ่ายด้วยวิธีการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร ถ้าซื้อหลายๆ เรื่องก็จะมีส่วนลดมากตามไปด้วย ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์ที่มีการจำหน่ายวีซีดีหรือดีวีดีภาพยนตร์ลามกอนาจาร จะมีตัวอย่างหน้าปกให้สามารถเลือกชมก่อนตัดสินใจสั่งซื้อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่25 เว็บไซต์จำหน่ายภาพยนตร์ลามกอนาจาร

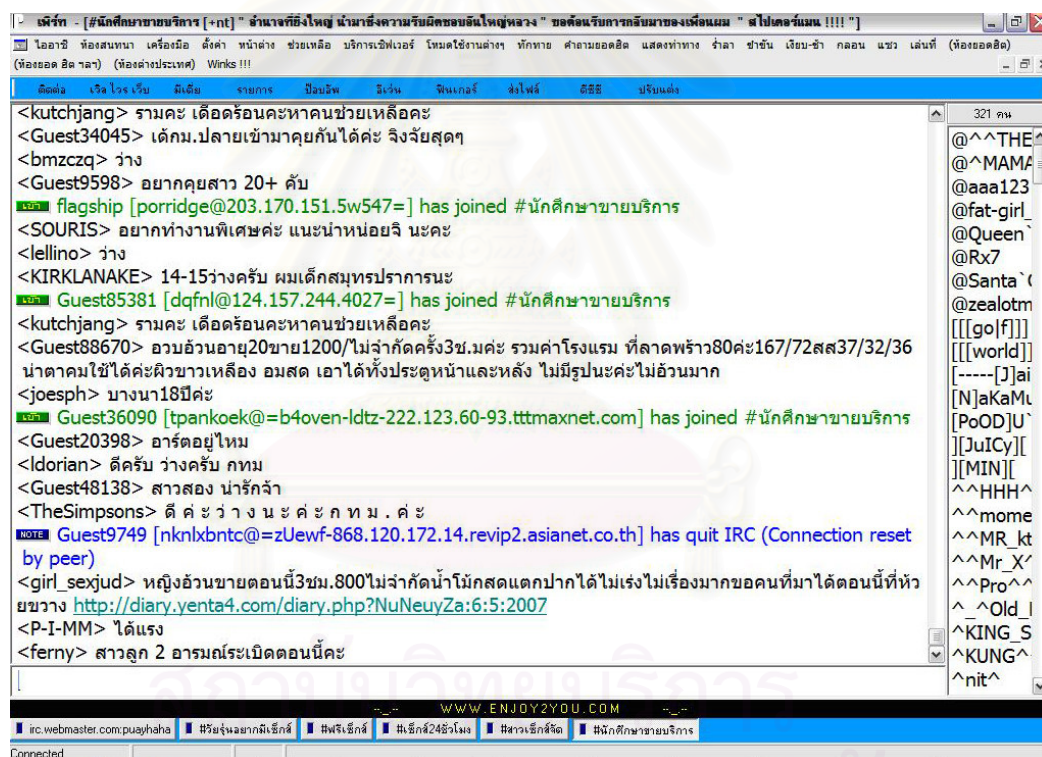
4. Sex Chat

ด้วยความก้าวหน้าของสื่ออินเทอร์เน็ตที่สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพูดคุยโต้ตอบกันได้อย่างทันทีทันใด ทั้งภาพ เสียง และตัวอักษร ทำให้การพูดคุยสนทนาเรื่องเพศในอินเทอร์เน็ตกลายเป็นเรื่องง่าย ประกอบกับการไม่จำเป็นต้องเห็นหน้าตาผู้สนทนาก่อนให้เกิดความกล้าที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจะเข้าสู่รูปแบบของสื่อลามกที่เรียกว่า Sex Chat

การแชทเป็นการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ตที่ได้รับความนิยมสูงมาก ซึ่งมีโปรแกรมหลายโปรแกรมมารองรับ อาทิ pirc, icq, msn นอกจากนี้จะสนทนาผ่านตัวหนังสือ บางโปรแกรมยังสามารถสนทนากันได้ทั้งภาพและเสียงอีกด้วย บางเว็บไซต์ก็ตอบสนองความต้องการนี้ด้วยการสร้างโปรแกรมเพื่อให้มีการแชทในเว็บไซต์ของตนเอง การสนทนากันส่วนมากจะใช้ชื่อปลอมเพื่อปิดบังตัวตนที่แท้จริง สาระในการสนทนาจึงเป็นเรื่องกามารมณ์เป็นหลัก เนื้อหาที่สนทนากันจะมีหลากหลายรูปแบบ คู่สนทนาบางคู่สนทนาในลักษณะเสมือนการร่วมเพศระหว่างกัน ซึ่งหากผู้สนทนามีกดปุ่มเว็บแคมซึ่งเป็นกล้องที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตก็สามารถที่จะเห็น

รูปร่างหน้าตากันได้ การแชทผ่านกล้องเว็บแคมในปัจจุบันมีผู้หญิงตกเป็นเหยื่อมากมาย เพราะผู้ชายจะหลอกล่อให้ผู้หญิงถอดเสื้อผ้า และทำการบันทึกไว้และนำไปเผยแพร่ต่อในเว็บไซต์ต่างๆ

การแชทผ่านโปรแกรม Pirch หรือ irc ซึ่งชื่อเต็มๆว่า Internet Relay Chat ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมาก ห้องสนทนาของโปรแกรมนี้จะมีมากมายหลายประเภท และเรื่องทางเพศก็ถูกสร้างเป็นห้องเฉพาะขึ้นมา โดยใช้ชื่อต่างๆกันไปเช่น ห้องชายตัว ห้องอยากมีเซ็กส์ ห้องมหาลัยสาวชายตัว ห้องเซ็กส์สาวมัธยม ห้องคุยเซ็กส์ ห้องสาวเซ็กส์จัด และชื่อห้องในลักษณะเดียวกันอีกมากมาย เพราะทุกคนสามารถสร้างห้องเหล่านี้ขึ้นมาได้ และผู้ใช้ก็สามารถสนทนาโต้ตอบได้ทันที ซึ่งลักษณะของโปรแกรมดังกล่าวมีลักษณะดังนี้

ภาพที่ 26 ตัวอย่างหน้าโปรแกรม Pirch

ผู้ที่เข้ามาพูดคุยในห้องประเภทนี้ส่วนมากมักเป็นผู้ที่ต้องการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ และการเข้ามาซื้อขายบริการทางเพศ ซึ่งการแชทผ่านโปรแกรมต่างๆทำให้เกิดการคุกคามทางเพศกับผู้หญิงเพราะการสนทนาแบบนี้คู่สนทนาจะไม่รู้จักตัวตนที่แท้จริงของแต่ละฝ่ายได้ และเมื่อมีการติดต่อกันบ่อยครั้ง จนเกิดความไว้วางใจ ในที่สุดก็นำไปสู่การนัดพบซึ่งอาจจะนำไปสู่อันตรายหรือการก่ออาชญากรรมได้

นอกจากนี้ Sex Chat ยังรวมไปถึงการอวดรูปร่างเปลือยของตนผ่านอินเทอร์เน็ต โดยการพูดคุยนั้น ๆ จะทำได้ทั้งทางการพิมพ์เป็นตัวอักษรหรือการใช้เสียงพูดคุยกันจริงๆ แต่ที่เพิ่มขึ้นมาคือการอวดรูปร่าง หรือที่เรียกกันว่า การโชว์หรือการวิวนั้น เป็นการแสดงหรืออวดอวัยวะของตนให้ผู้อื่นดู ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว เกิดขึ้นหลังจากที่สื่ออินเทอร์เน็ตสามารถสื่อสารด้วยภาพเคลื่อนไหวผ่านทางกล้องเว็บแคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของการโชว์นั้น มักจะมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องเพศไปด้วย การพูดคุยเรื่องเพศนี้ไม่ใช่เป็นการพูดคุยในเรื่องเพศที่เป็นวิชาการ แต่เป็นการพูดคุยเพื่อทำให้ตนเองหรือคู่สนทนาสำเร็จความใคร่ พฤติกรรมเช่นนี้ส่วนใหญ่เป็นความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย หรืออาจเป็นการหารายได้โดยมีการเก็บค่าชมหรือพูดคุย โดยอาจจ่ายเป็นหมายเลขบัตรเติมเงินโทรศัพท์แก่คู่สนทนาเป็นต้น และในห้องสนทนาหรือเว็บไซต์ประเภทนี้ส่วนใหญ่มักมีโฆษณาเกี่ยวกับ Sex Chat โดยการโทรศัพท์ไปยังหมายเลขที่ขึ้นต้นด้วย 1900 ซึ่งคิดค่าบริการค่าบริการ 9 บาทต่อนาที

เราคัดเด็ก นักศึกษาสาว มหาลัยดังๆ โชคดี โชคดี โชคดี มาโพเนแบบถึงใจ ใจแตก คอยกันดูใจ นิดเคท ก็กักันได้ เรื่องนั้นตกลงกันเองคะ !! โทรเลย.
1900-555-502

อีกเบอร์ที่เราอยากแนะนำ หลังจากที ประสบความสำเร็จ เรื่อง SEX Phone โทร. **1900-555-502** สายนี้ เจ๋งจริงๆ คอยกับเด็กเรา รับรองจะคิดใจ โทรเลยยย!

ปีใหม่นี้เพิ่ม สาวๆ LINE อีก 50 คน สวยๆทั้งนั้น เจมาจะ เบอร์นี้เท่านั้น

นักศึกษาสาวชอบคุย **เซียว คอยเซ็กต์** เบนกันถึงใจ เรื่องมันคุยกันเอง เด็กมหาลัยเซ็กต์ไลน์เบอร์นี้เลย โทร. **1900-555-502** (โทรผ่านเว็บ sexphone ดูไปหัดเองโดยมีเจ้าหน้าที่คอยตอบ)

เบอร์ **1900-555-502** --- สำหรับ ผู้ใหญ่ใช้ หา คู่นอน หากัก (Adult Only) อยากเสียวฟรี โทรเลย!

เด็กนักศึกษา ม.กรุงเทพ ทอการค้า เอเบค ทำ PartTime ที่สวยของเรา คิดหน้าตามแล้วคะ

เบอร์ **1900-999-463** --- สำหรับ หาเพื่อน หาแฟน หากัก คอยสนุกๆ นิดเจอกัน ถูกใจ มีฟรี เหมือนกัน (เพื่อนชายและหญิง) โทรเข้าเบอร์สองเบอร์ข้างบน รับบัตรออบนำที่เข้มมานูอล และ ไปดูเบื้องหลังถ่ายไป ที่นี้ตรงสวย Cute. เข้ามาอ่านรายละเอียด

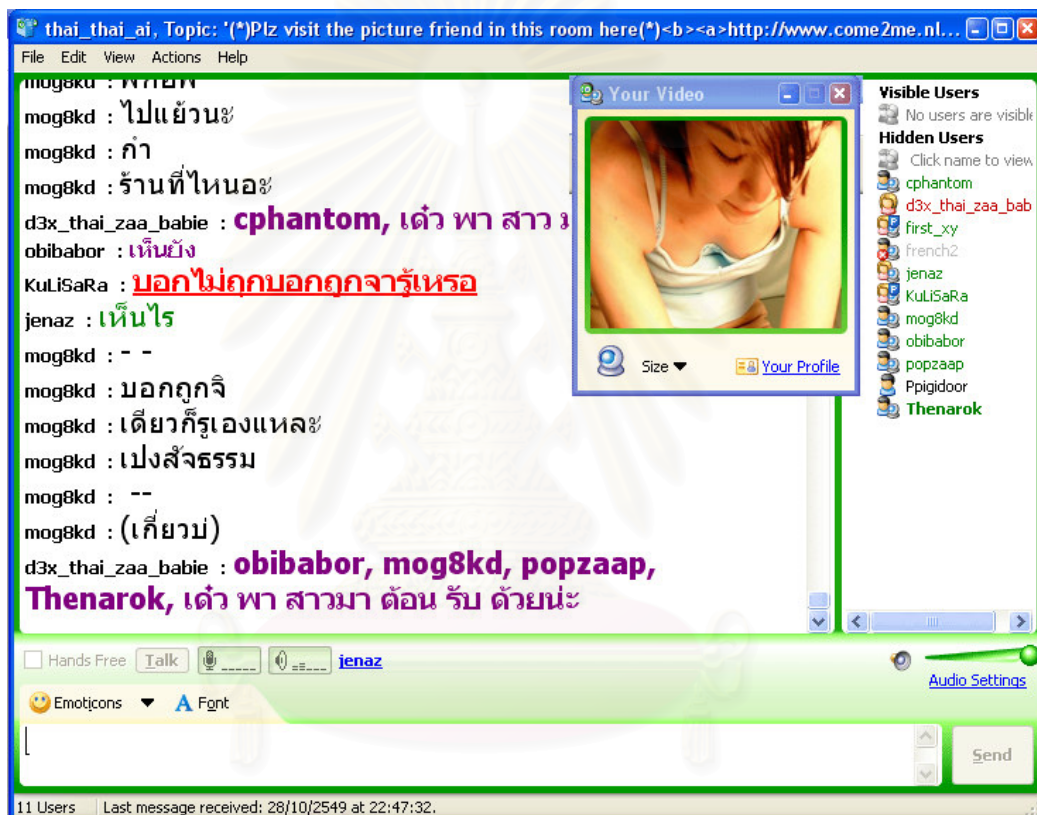
พิเศษแถมฟรีให้
โทร. **1900-555-502**
(ทุกไลน์เจอกัน ได้ละ)

คุยเสียวกับนางสาว นักศึกษา 161 โทรหาเราๆ ได้ด้วย ! ออบการ์ดของโทร. 1900-555-502 และดูรูปนางสาว **1900 555 502**

สายคล้ายเหงา [คลิกมาคุยกันสิคะ] อยากเสียวคะ

ภาพที่ 27 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอบริการพูดคุยทางโทรศัพท์

ปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาโปรแกรมเพื่อใช้พูดคุย ให้สามารถเห็นภาพของคู่สนทนา ได้ด้วย ซึ่งโปรแกรมที่ชื่อฮามากในช่วงที่ผ่านมา คือ โปรแกรมแคมฟร็อก (Camfrog) ซึ่งมี ผู้ใช้บริการมากมายเพื่อใช้ในการโซว์ลามกอนาจาร จนกระทั่งกระทรวงวัฒนธรรมได้มีการออกมา เตือนภัยถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจนกลายเป็นข่าวตามสื่อต่างๆ สำหรับหน้าโปรแกรมดังกล่าวมี ลักษณะ ดังภาพประกอบนี้

ภาพที่ 28 ตัวอย่างหน้าโปรแกรมแคมฟร็อก

5. เว็บบอร์ดเกี่ยวกับเรื่องเพศ

เว็บบอร์ดประเภทนี้จะเป็นเว็บบอร์ดที่มีเนื้อหาหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่แล้วจะ เน้นไปในเรื่องทางเพศ การดาวน์โหลดหนังโป๊ก็อยู่ในเว็บบอร์ดเหล่านี้ด้วยเช่นกัน เว็บบอร์ดนี้จะมี หัวข้อต่างๆที่เกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารต่างๆ เช่น บอร์ดโพสรูปเพื่อเผยแพร่รูปลามกอนาจารต่างๆ บอร์ดหนังก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับแหล่งดาวน์โหลดหนังลามกอนาจารต่างๆ บอร์ดเล่าเรื่องเสียวิก็จะ เป็นบอร์ดที่มีการพูดคุยเรื่องประสบการณ์ทางเพศต่างๆ รวมถึงบอร์ดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสถาน บริการต่างๆ การเข้าใช้เว็บบอร์ดเหล่านี้จำเป็นต้องมีการสมัครสมาชิก ซึ่งมีทั้งแบบเสียค่าใช้จ่าย

และแบบไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การที่เว็บบอร์ดต่างๆเหล่านี้ใช้ระบบสมาชิกในการเข้าชมทำให้เป็นปัญหาในการตรวจสอบเนื่องจากเนื้อหาของเว็บบอร์ดนั้นจะมีเรื่องราวต่างๆไปแทรกอยู่ด้วย เช่น เป็นบอร์ดเกี่ยวกับเพลง บอร์ดเกี่ยวกับท่องเที่ยว เป็นต้น การจะเข้าถึงเนื้อหาলামกอนาจารย์ได้ต้องสมัครสมาชิกก่อน เว็บบอร์ดเหล่านี้จึงถือเป็นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาแอบแฝงอยู่ภายใน ซึ่งการเข้าใช้งานจำเป็นต้องมีรหัสผ่าน ดังนั้น อันตรายที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นกับเยาวชนเนื่องจากผู้ปกครองไม่สามารถทราบได้ว่าเนื้อหาภายในนั้นประกอบด้วยเรื่องใดบ้าง หากมองเผินๆก็ดูเหมือนว่าเว็บบอร์ดนี้ไม่มีเนื้อหาอันตรายแต่อย่างใด

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นเว็บบอร์ดที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมแอบแฝงอยู่ โดยภาพที่ 29 จะเป็นหน้าแรกของเว็บบอร์ดซึ่งไม่ได้สมัครสมาชิก และภาพที่ 30 จะเป็น หน้าเว็บบอร์ดเมื่อมีการสมัครสมาชิกเรียบร้อยแล้ว

หัวข้อ	ตอบ	คนเข้าชม
๐๐๐ นานาสาระ ๐๐๐ สำหรับโพสเรื่องมีสาระบ้าง..มีสาระนิดๆหน่อยๆก็ยังดีครับ.ไว้เพื่อนำอ่านกันครับ อับเดททุกๆเรื่อง ชาวสามาแรง update Moderators: veelacop, kebkea, Stupid, lokiman009	944	2245
ท่องเที่ยว อาหาร โรงแรม แนะนำข้อมูลการท่องเที่ยว อาหารและที่พัก update Moderators: veelacop, I2, lokiman009, ความทรงจำสีจาง จาง	59	326
ห้องความสุข ความงาม สุขภาพ ปัญหาsex ห้องนี้เป็นห้องเกี่ยวกับความสุข ความงาม สุขภาพ นะครับเชิญห้องนี้ update Moderators: veelacop, kebkea, I2, Stupid, lokiman009, ความทรงจำสีจาง จาง	263	646
ความรู้เรื่องรถ ใครมีความรู้อะไร เกี่ยวกับรถยนต์และรถจักรยานยนต์ หรือ อื่นๆ มาโพสที่ห้องนี้ครับ update Moderators: veelacop, lokiman009	75	186
Music Reviews พูดคุยกันเรื่องเกี่ยวกับดนตรีเพลง ไม่ว่าจะป็นประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร คอนเสิร์ต ต่างๆ แนะนำวงดนตรีต่างๆใครชอบวงไหน แนะนำให้เพื่อนๆได้ฟังได้นะคับ พูดคุยเรื่องดนตรี สำหรับนักดนตรีทุกคน แจก/ขอ เนื้อเพลง คอร์ดก็ด้าร์ update Moderators: veelacop, lokiman009	43	107

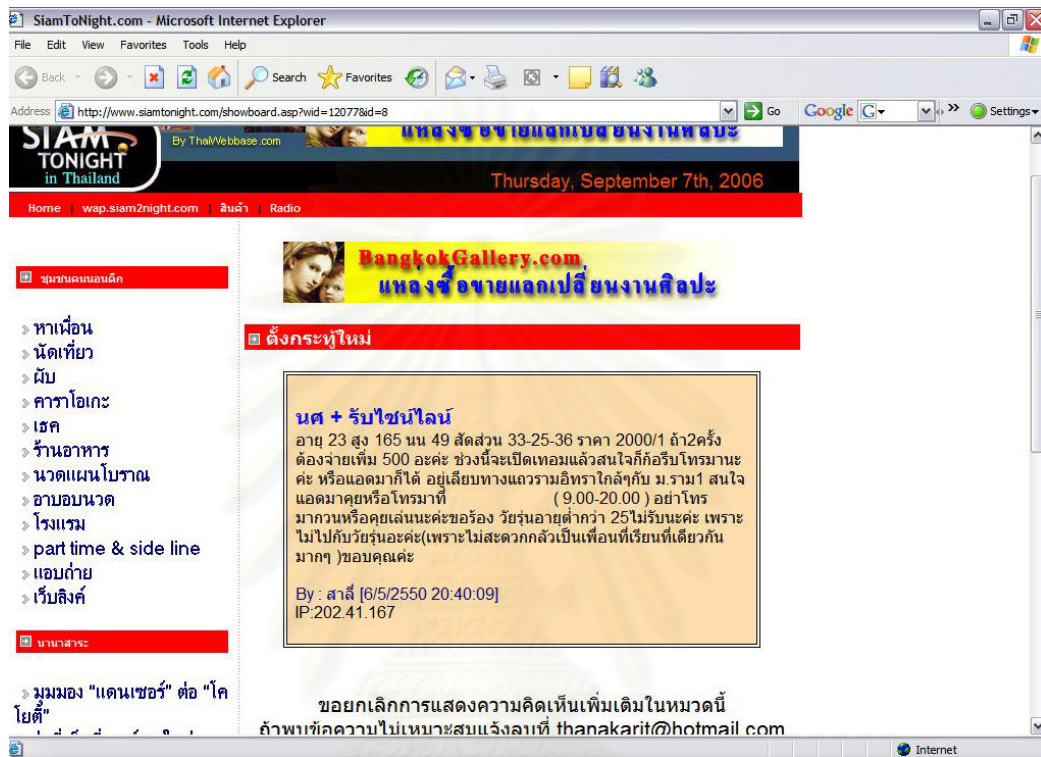
ภาพที่29 หน้าเว็บบอร์ดที่มีเนื้อหาแอบแฝง ขณะที่ไม่ได้เป็นสมาชิก

โพสรูปสาวสวยๆ ทางบ้านถ่ายเล่น นักศึกษาสาวๆ มาดูได้ทีครับเห็นกันเต็มสองรูตา HOT HNT update	1649	40039	ดู... และ... วันนี้... Today at 5:36 pm Dianglae L *D
Hentai Picpost (xxx) รวมภาพการ์ตูน xxx หนังสือการ์ตูน ที่เกี่ยวกับการ์ตูนเข้ามาดูกันเลย อู๋ยซัดแน่นอน HOT HNT update	173	13101	milk feb 11new!!... Today at 5:28 pm aronidse *D
Hentai Movie (xxx) สำหรับคอหนังการ์ตูน XXX ห้องเนี่ยถูกจ๊ายแน่นอนใครมีมาแจกหรือมาโหลดที่นั่นะครับ HOT HNT update	46	4124	NEW!! เรื่องใหม่มา... Today at 5:04 pm tung1112 *D
X-Story ใครมีเรื่องเสียว เล่าสู้กันฟังเร็วๆ เพื่อนๆ รออยู่นะครับ มาเลยห้องนี้มีไรซั๊ดๆ อู๋ๆอ่าๆ HOT HNT update	213	3000	ขอลูกกับบ้าน... Today at 5:27 pm James112 *D

ภาพที่30 หน้าเว็บบอร์ดที่มีเนื้อหาลามกอนาจาร เมื่อได้สมัครสมาชิกแล้ว

นอกจากเว็บบอร์ดประเภทนี้แล้ว เว็บบอร์ดอื่นๆทั่วไปก็สามารถมีเนื้อหาลามกอนาจารปะปนอยู่ด้วย เนื่องจากผู้ที่เข้ามาโพสข้อความหรือเนื้อหาต่าง ๆ นั้นสามารถที่จะเป็นใครก็ได้ และมักจะเป็นการโฆษณาต่างๆเกี่ยวกับเรื่องเพศ โดยส่วนใหญ่แล้วกระทู้ต่างๆที่พบบนเว็บบอร์ดโดยทั่วไปมักจะปรากฏข้อความในลักษณะของการค้าประเวณี หรือการแสดงความต้องการในเรื่องเพศอย่างชัดเจน เช่น "ชื่อเบลค่ะ ต้องการหาพี่ชายใจดีอุปการะรายเดือน ดูรูปก่อนตัดสินใจได้ค่ะ สนใจโทร 01581..." ซึ่งบางข้อความมีการลงรูปภาพประกอบด้วยและบางครั้งเป็นการหลอกลวงทำให้เจ้าของภาพที่ปรากฏในเนื้อหานั้นหรือชื่อนั้นๆได้รับความเสียหาย และถือเป็นการหมิ่นประมาทได้ในทางกฎหมาย พื้นที่ของเว็บบอร์ดจึงเสมือนพื้นที่สำหรับแสดงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดภายในที่ไม่สามารถแสดงออกในเวลาปกติได้ ซึ่งเนื้อหาที่จะเกี่ยวกับเรื่องกามารมณ์เป็นหลัก ผู้ที่เข้ามาตั้งกระทู้อาจจะระบุ ชื่อ หรืออีเมลล์ของตน และคนทั่วไปก็สามารถเข้ามาแสดงความคิดเห็น หรือตั้งหัวข้อมกระทู้ได้อย่างเสรี แม้กระทั่งเว็บไซต์เพื่อความบันเทิงทั่วไปที่ไม่มีเรื่องเกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจารก็ปรากฏข้อความที่แฝงถึงความต้องการทางเพศ เช่น "อยากได้หนุ่มๆพาเที่ยวคืนนี้ค่ะ" หรือ "อยากอุปการะนักเรียน นักศึกษาหญิง หน้าตาดี"

ตัวอย่างเว็บไซต์ต่อไปนี้ เป็นเว็บไซต์ที่มีเว็บบอร์ดในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งถูกนำมาใช้เพื่อการขายบริการทางเพศ

ภาพที่31 กระบวนการเกี่ยวกับการขายบริการทางเพศ

ส่วนการโพสรูปในเว็บบอร์ดถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ส่งภาพและผู้ชม โดยการชักทายผู้ส่งภาพและช่วยกันวิจารณ์ภาพที่น่าเสนอลงอยู่ ผู้ส่งภาพจะได้รับคำขอขอบคุณจากผู้เข้าชมต่างๆว่าสามารถสรรหาภาพเด็ดๆมาให้ได้ชื่นชม อีกทั้งจะได้รับการยกฐานะให้เป็นผู้ดูแลเว็บบอร์ดจากเว็บมาสเตอร์ได้ด้วยหากเป็นผู้ที่เข้ามาโพสรูปประจำ โดยจะมีอำนาจในการแก้ไขเนื้อหาต่างๆภายในเว็บบอร์ดได้ตามที่เว็บมาสเตอร์ได้ให้อำนาจไว้

6. Sex Toy

เนื้อหาในส่วนนี้เป็นส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าลามกอนาจารต่างๆ ซึ่งสินค้าเหล่านี้มักจะถูกเรียกว่าของเล่นสำหรับผู้ใหญ่ เพราะสินค้าประเภทนี้มักจะเป็นอุปกรณ์หรือของเล่นเพื่อกิจกรรมทางเพศ โดยในบางประเทศนั้นถือว่าเป็นสินค้าถูกกฎหมายแต่ในประเทศไทยแล้ว สินค้าประเภทนี้ถือว่าเป็นผิดกฎหมายจึงไม่สามารถวางจำหน่ายได้ตามท้องตลาด การจำหน่ายจึงต้องมีการ

ลักลอบนำเข้า และลักลอบซื้อขายกัน แต่เมื่อสื่ออินเทอร์เน็ตเติบโตมากขึ้น สินค้าเหล่านี้จึงมีสื่อทางเลือกในการโฆษณาสินค้าเหล่านี้

อย่างเช่น ตุ๊กตาทายซึ่งพยายามทำให้ใกล้เคียงกับของจริง คือทำให้เหมือนผู้หญิง มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม อวัยวะต่างๆมีลักษณะใกล้เคียงของจริงอย่างมาก ทั้งผิวหนัง ผม อวัยวะเพศ ซึ่งราคาจะแตกต่างกันไปตามลักษณะและคุณภาพของตุ๊กตา หากมีลักษณะเหมือนมนุษย์จริงจะมีราคาสูงมาก ดังตัวอย่างเว็บไซต์นี้ ที่มีการนำเสนอตุ๊กตาทายที่มีลักษณะเหมือนมนุษย์อย่างมาก

Hello SEX TOYS

ตุ๊กตาทายบริษัท Orient Industry ประเทศญี่ปุ่น รุ่น Jewel Rosa รหัส 216

เห็นocabบรรยายครบ ดูรูปด้วยตัวคุณเองดีกว่าครับ

วางเงินมัดจำ 80,000 บาท รอสินค้า 45 วัน เมื่อสินค้ามาถึง เราจะแจ้งให้ทราบ หากท่านไม่ชำระยอดเงินที่เหลือภายใน 7 วันหลังจากการแจ้ง เรามีความจำเป็นที่จะไม่คืนเงินมัดจำให้ท่าน และหลังจากวางเงินมัดจำแล้วท่านจะไม่สามารถยกเลิกการสั่งซื้อได้

- สูง 155 ซม.
- น้ำหนัก 27 กิโลกรัม
- รอบอก 90 ซม.
- เอว 58 ซม.
- รอบสะโพก 80 ซม.

ราคา 549999 บาท

ภาพที่32 เว็บไซต์ที่มีการขายตุ๊กตาทาย

นอกจากนี้ยังมีอวัยวะเพศชายเทียม ผลิตภัณฑ์นี้จะมีรูปแบบสีส้นและขนาดที่หลากหลาย มีทั้งแบบเคลื่อนไหวได้และเคลื่อนไหวไม่ได้ อวัยวะเพศชายเทียมนี้ ดูเหมือนว่าจะเป็นอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้หญิงมากกว่า แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้ชายจะเป็นฝ่ายใช้กับผู้หญิง เพราะมักจะถูกนำมาใช้ เพื่อเพิ่มอรรถรสในการร่วมเพศ หรือใช้แทนอวัยวะของตัวเองในกรณีที่อวัยวะเพศไม่แข็งตัว อวัยวะเพศชายเทียมนี้ยังมีแบบที่ใช้เพิ่มขนาดแบบที่สวมลงไปแล้วมีสายรัดที่

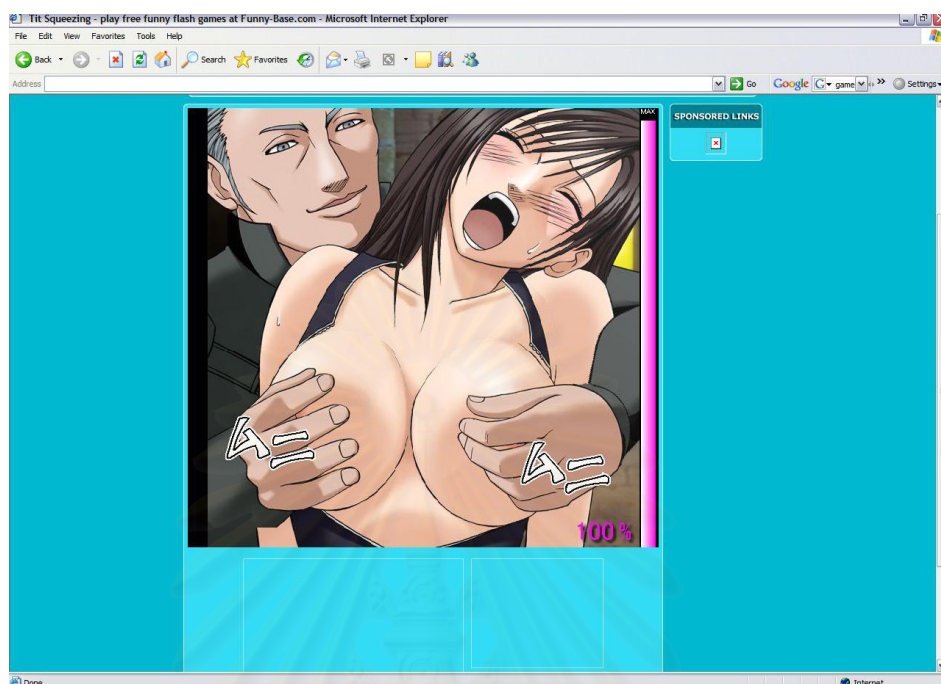
ขาเหมาะสำหรับผู้ที่มีความอวัยวะของตัวเองเล็ก หรือเพื่อเพิ่มอรรถรสในการร่วมเพศ หรือใช้กับคนที่หย่อนสมรรถภาพทางเพศ

สินค้าประเภทนี้ยังมีอีกหลากหลายรูปแบบ บางสินค้ามีความพิสดารจนไม่คิดว่าจะมีเป็นสินค้าได้ ซึ่งมีตั้งแต่ ถู่น่อง ถูขยงแบบแปลกๆ อวัยวะเพศหญิงเทียมไปจนถึงสินค้าที่ดูแล้วแสดงถึงความรุนแรง หวาดเสียว เช่น แฉ่ กุญแจมือ เหล็กแหลม เป็นต้น เว็บไซต์ที่ขายสินค้าประเภทนี้จะอธิบายถึงคุณสมบัติของสินค้าแต่ละชนิด นอกจากนี้ยังมีจำหน่ายวีซีดี ชุดชั้นใน รวมไปถึงสินค้าผิดกฎหมายอย่างยากระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ยาสลับหรือยานอนหลับด้วย ซึ่งวิธีการสั่งซื้อมีลักษณะคล้ายกับการสั่งซื้อวีซีดีลามกเช่นกัน

7. เกมลามกอนาจาร

เกมประเภทดังกล่าวจะมีหลากหลายลักษณะแตกต่างกันไป แต่สิ่งที่เหมือนกันคือลักษณะของเกมที่เน้นไปในด้านของเรื่องเพศ เนื้อหาของเกมเหล่านี้ มีลักษณะคล้ายกับเกมทั่วไป เพียงแต่นำเอาเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้อง บางครั้งยังมีเกมง่ายๆ อย่างเกมต่อจิ๊กซอว์ที่เป็นภาพของหญิงสาวเปลือยกาย เป็นต้น ซึ่งแต่ละเกมก็จะมีวิธีการเล่นแตกต่างกันไป เกมลามกอนาจารเหล่านี้โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีลักษณะของความรุนแรงเป็นส่วนแฝงมาด้วย ความรุนแรงที่ปรากฏนั้นมักจะออกมาในรูปแบบของการข่มขืน ส่วนบางเกมนั้นก็เน้นแนวจีบสาวเพื่อมีเพศสัมพันธ์ หรือเกมแต่งตัวที่ผู้เล่นสามารถถอดเสื้อผ้าของตัวละครในเกมออกได้ทั้งหมด และบางเกมจะเน้นไปในด้านการมีเพศสัมพันธ์โดยตรง เช่น เกมที่ให้ผู้เล่นพยายามทำให้ตัวละครในเกมสำเร็จความใคร่ให้ได้ เป็นต้น ดังเช่นภาพตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นเกมที่ให้ผู้เล่นพยายามทำให้ตัวละครหญิงสำเร็จความใคร่ โดยมีแถบเปอร์เซ็นต์เป็นตัววัดว่าตัวละครหญิงมีอารมณ์ทางเพศในระดับใด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

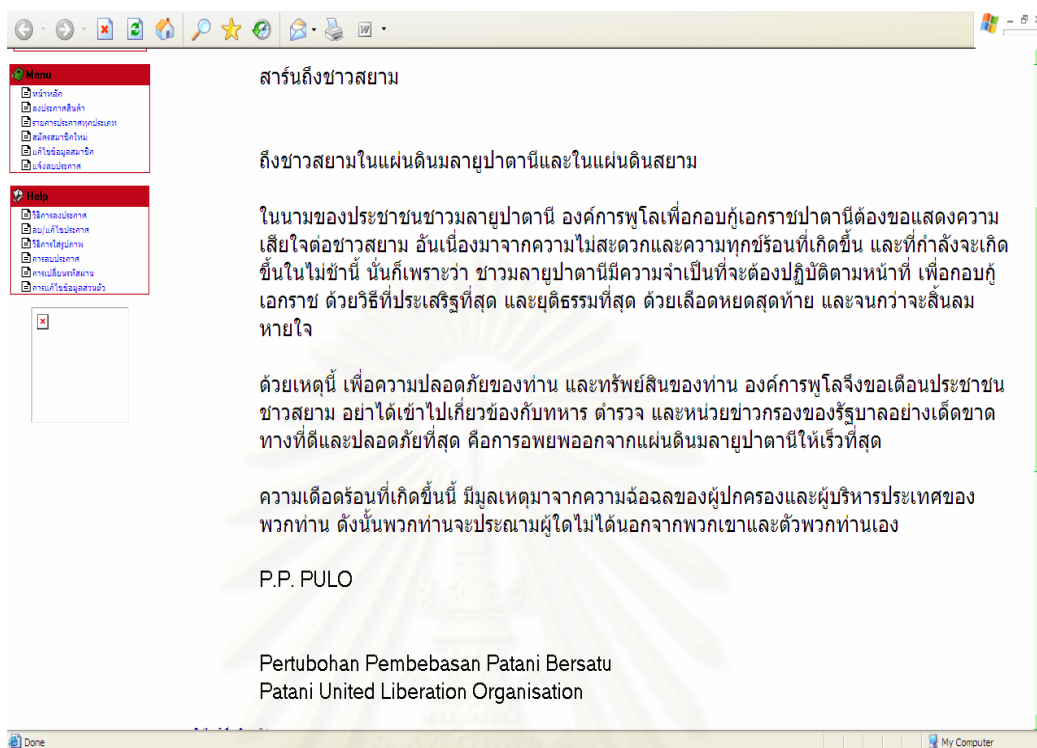

ภาพที่ 33 เว็บไซต์ที่แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับเกมลามกอนาจาร

เนื้อหาที่แสดงความรุนแรง การแบ่งแยกดินแดน การทรمانสัตว์

เนื้อหาประเภทนี้ จะแสดงออกถึงการใช้กำลัง การต่อสู้ วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวด ภาพอันน่าสยดสยองรวมไปถึงลัทธิหัวรุนแรงต่างๆ เนื้อหาประเภทนี้ มักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของอาชญากรรมต่างๆ รวมถึงอุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ โดยการนำเสนอออกมาทั้งในรูปแบบของตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว โดยเฉพาะในกรณีของภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวนั้นจะปรากฏอย่างมากในสื่ออินเทอร์เน็ต

สำหรับตัวอย่างเว็บไซต์ต่อไปนี้เป็นเว็บไซต์ที่มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการข่มขู่ และแสดงความต้องการแบ่งแยกดินแดน ของกลุ่มพุนโด โดยเป็นการตั้งกระทู้ผ่านเว็บบอร์ด

ภาพที่34 เว็บไซต์ที่แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับการแบ่งแยกดินแดน

เนื้อหาที่แสดงความรุนแรง เนื้อหาประเภทนี้หากเป็นข้อความหรือถ้อยคำ จะเป็นเนื้อหาที่ประกอบด้วยคำหยาบคาย มีการใช้คำพูดที่รุนแรงส่อเสียด มักพบได้ตามเว็บบอร์ดที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการเมือง หรือเว็บบอร์ดที่ไม่ได้มีการควบคุม காแสดงออกด้วยถ้อยคำหยาบคาย รุนแรง มักเป็นไปในทางของการแสดงความคิดเห็นของตนเอง รวมถึงการกล่าวหาผู้อื่นให้ได้รับความเสียหาย

อีกประเภทหนึ่งของเนื้อหาที่แสดงถึงความรุนแรงในลักษณะของตัวอักษรก็คือการใช้คำพูด ข้อความหรือการโฆษณาซึ่งก่อให้เกิดการยุยง ส่งเสริมให้เกิดความแตกแยก หรือเป็นคำชักจูงโฆษณาชวนเชื่อของลัทธิต่างๆ ที่มีแนวโน้มให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกแตกแยก ต้องการแสดงออกในรูปแบบของการใช้กำลัง หรือขัดต่อวัฒนธรรมประเพณีอันดี ตัวอย่างของข้อความที่มีลักษณะรุนแรงปรากฏเด่นชัดมากในช่วงที่มีการแบ่งแยกอุดมการณ์ทางความคิดทางการเมืองในช่วงที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นสมัยที่สอง ซึ่งมีกลุ่มแกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเป็นกลุ่มที่ต่อต้านการดำรงตำแหน่งและชุมนุมขับไล่ให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรออกจากตำแหน่ง ซึ่งในเว็บไซต์ต่างๆมีการวิพากษ์วิจารณ์ รวมไปถึงการตำหนิระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มผู้ต่อต้านปรากฏในเว็บไซต์อย่างมาก การตำหนิในเว็บไซต์ชื่อ

ดังต่างๆที่มีระบบการควบคุมคำหยาบคาย ก็จะปรากฏในลักษณะของการสะกดผิดอักขระแต่คงไว้ซึ่งลักษณะการออกเสียงใกล้เคียงกัน เช่น "ม.ร.ง.(มิ่ง),เซี่ย (เหี้ย),สาด (สัตว์)" เป็นต้น ส่วนเว็บไซต์ที่มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ก็มีปรากฏบทความที่แสดงออกถึงความรุนแรง การต่อต้านรัฐบาล ซึ่งมักมีคำที่ผู้อ่าน อ่านแล้วเกิดความสะใจ เช่น "จัญไร หรือ ไอ้หน้าเหลี่ยม" เป็นต้น ส่วนกลุ่มผู้สนับสนุนก็มักจะตอบโต้ด้วยถ้อยคำที่รุนแรงไม่แพ้กัน เช่น ด่าทอว่าไร้การศึกษา หรือ ทำดีทำต่อย เป็นต้น เนื้อหาที่รุนแรงเกี่ยวกับเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมืองเช่นนี้นำไปสู่เนื้อหาอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เนื่องจากต่างฝ่ายต่างอ้างถึงการกระทำของตนว่าถูกต้อง และทำเพื่อสถาบันพระมหากษัตริย์ จนนำไปสู่การพาดพิงและหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ

นอกเหนือจากนี้ การปฏิบัติเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 ก็ก่อให้เกิดการควบคุมสื่ออินเทอร์เน็ตโดยการออกคำสั่งเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นและการเสนอข่าวในอินเทอร์เน็ต เพราะการปฏิบัติครั้งนี้ถือเป็นการปฏิบัติครั้งแรกในประเทศไทยที่มีสื่ออินเทอร์เน็ตเกิดขึ้น ทำให้เกิดความไม่พอใจของคนบางกลุ่ม จนกระทั่งมีการจัดทำเว็บไซต์แสดงความคิดเห็น ดั่งภาพตัวอย่าง

"เครือข่าย 19 กย. ต้านรัฐประหาร"

19sep.org
19 กันยายน 2549

สื่อใหม่ของคนไทย

บ๊วย เป็นคนจุดประเด็น"ทหารมหาราช"
ไม่บอกใครเขาที่รู้ทหารต้องทำเพื่อมหาราช
มันจะพูดทำไม..
ทหารมหาราช แต่ฝั่งคำสั่งใคร
มหาราชสั่งให้ปฏิบัติ ตอนไหน
ก่อนทำอะไร ทำไม่ไปตามมหาราชก่อน ทำ

โดย คุณชายใหญ่ เมื่อ วัน เสาร์ ที่ 21 ตุลาคม 2549, 18: 54 น.

ความคิดเห็นที่ 1

"ใครทำ...ใครทำ...ใครทำ"
"ทำทำไม่...ทำทำไม่...ทำทำไม่"

คำวันที่ 19 กย

โดย เรา เมื่อ วัน เสาร์ ที่ 21 ตุลาคม 2549, 21 : 00 น.

ความคิดเห็นที่ 2

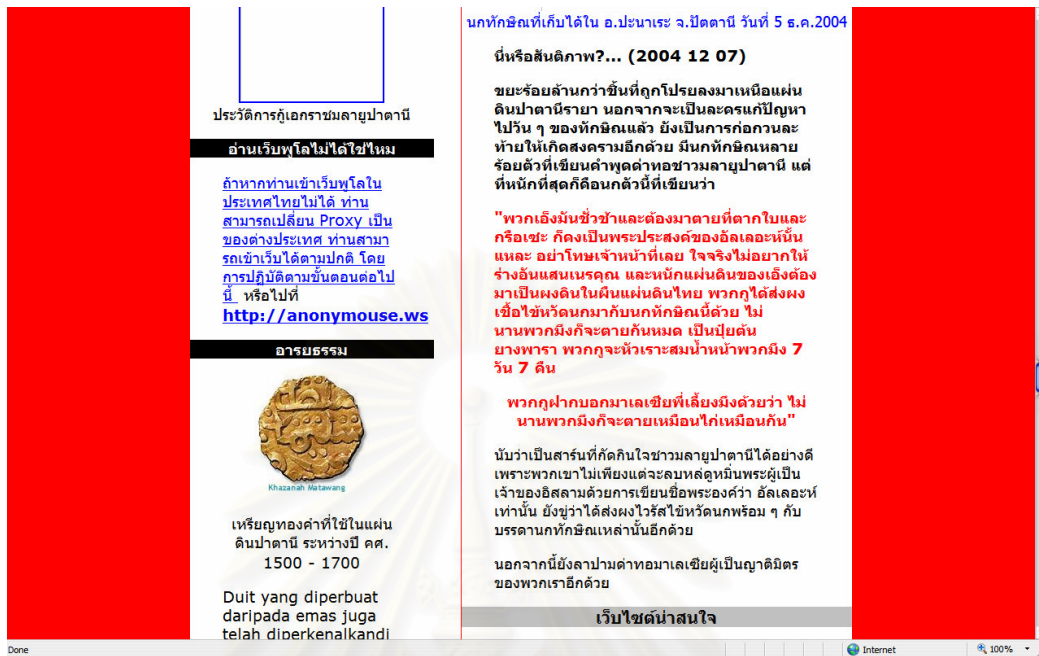
น่าจะมีทหารของบ้านบ้างนะ

ภาพที่35 เว็บไซต์ที่แสดงเนื้อหาต่อต้านการปฏิวัติ

ส่วนความรุนแรงที่ปรากฏในรูปของภาพหรือภาพเคลื่อนไหวนั้น มักจะปรากฏในรูปของการต่อสู้ การโจมตี สงครามหรือการฆ่า การทารุณ เนื้อหาประเภทนี้พบได้ตามเว็บไซต์ต่างๆทั่วไป ซึ่งมีตั้งแต่ภาพสยดสยองของอุบัติเหตุ ภาพการทารุณเขลยสงครามต่างๆ ภาพดังกล่าวหากถือหลักสื่อมวลชนแล้วไม่สมควรที่จะเผยแพร่ต่อสาธารณะ แต่เนื่องด้วยลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่สามารถควบคุมผู้เผยแพร่ได้ ทำให้มีการนำภาพต่างๆออกมาเผยแพร่อย่างมาก อีกทั้งบางเนื้อหายังเป็นที่สนใจอย่างมาก ทำให้เจ้าของเว็บไซต์ตัดสินใจเผยแพร่เพราะเหตุผลทางด้านของธุรกิจ

ที่น่าตกใจก็คือ เนื้อหาที่นำมาเผยแพร่ไม่ได้ถูกตัดทอนหรือทำการเซ็นเซอร์ก่อนเลย จึงทำให้ภาพที่ออกมาดูน่าสะพรึงกลัว อย่างเช่น ภาพของศพในเหตุการณ์สึนามิ หรือภาพการตัดชิ้นส่วนอวัยวะ การผ่าตัด ซึ่งผู้ที่เผยแพร่อาจไม่ได้ตั้งใจที่จะสร้างความตกใจ หาดูใจแก่ผู้ดู แต่นำมาเผยแพร่เพื่อเป็นวิทยาทาน หรือในเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาจะมีให้ดูภาพศพเพื่อปลงสังขาร บางครั้งผู้เผยแพร่ยังมีการเตือนด้วยข้อความเช่น "น่ากลัวมาก ไม่มั่นใจอย่าเปิดดู" สื่ออินเทอร์เน็ตจึงกลายเป็นสื่อที่สามารถเผยแพร่ได้อย่างอิสระ ต่างจากการเผยแพร่ภาพทางโทรทัศน์หรือสิ่งพิมพ์ ที่มีการตรวจสอบก่อนนำเสนอ

สำหรับกรณีเนื้อหาที่แสดงถึงการแบ่งแยกดินแดน เนื้อหาประเภทนี้เป็นเนื้อหาที่เกิดขึ้นจากกลุ่มต่อต้านรัฐบาลต่างๆ ซึ่งในกรณีของประเทศไทยเอง เว็บไซต์ที่ต่อต้านรัฐบาลและต้องการแบ่งแยกดินแดน มักจะเป็นกลุ่มที่ต้องการแบ่งแยกชายแดนภาคใต้ โดยมีการจัดสร้างเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกลุ่มของตน การโจมตีรัฐบาล การออกประกาศแถลงการณ์ต่างๆ เพื่อแสดงถึงข้อเรียกร้องของกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีการทำเว็บไซต์เพื่อโฆษณาชวนเชื่อ และก่อให้เกิดความเข้าใจผิด อีกทั้งยังมีเนื้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ อย่างเช่น กรณีของเว็บไซต์ Manusaya หรือ เว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นของกลุ่มก่อความไม่สงบ เช่น www.pulo.org เป็นต้น (ปัจจุบันเว็บไซต์ดังกล่าวถูกปิดไปแล้ว เนื่องจากมีผลต่อความมั่นคงของประเทศ) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่36 เว็บไซต์ที่แสดงเนื้อหาโจมตีรัฐบาลของกลุ่มพุนิด

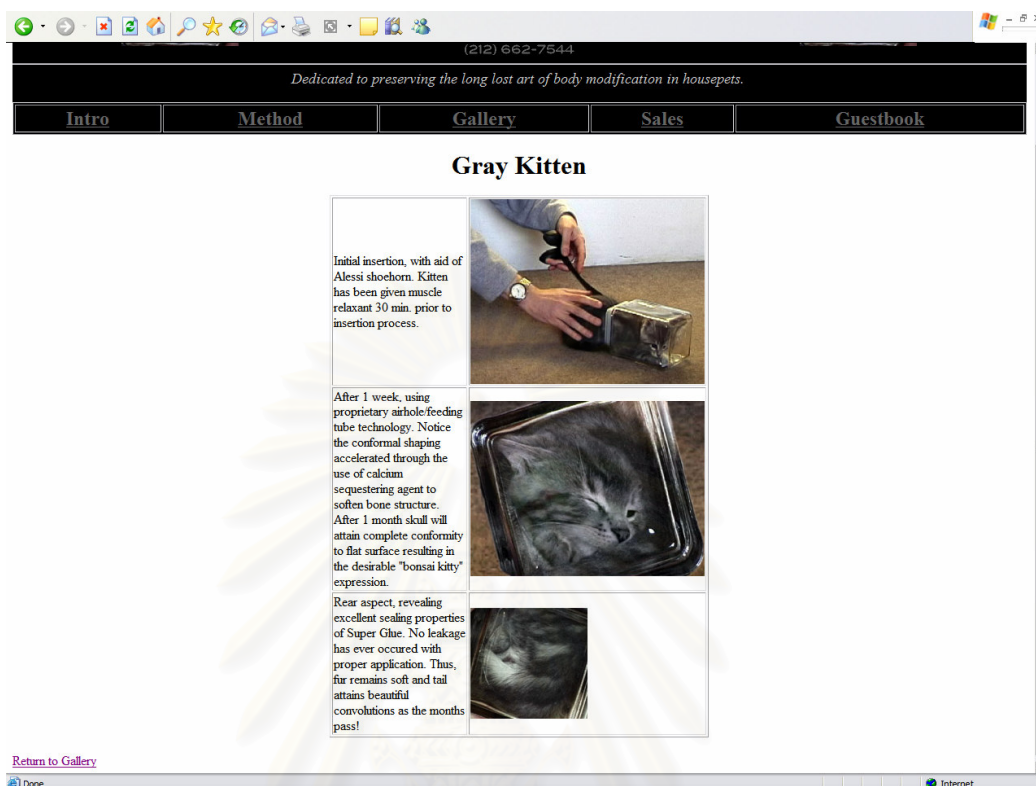
ตัวอย่างเว็บไซต์ที่แสดงความทารุณดังต่อไปนี้ เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่สามารถอธิบายได้ว่าเกิดขึ้นจริงหรือไม่ อย่างไร และการนำเสนอเนื้อหาภาพเหล่านี้ก็อาจก่อให้เกิดความรู้สึกสยดสยองสะอิดสะเอียนแก่ผู้พบเห็นอีกด้วย

ภาพที่37 เว็บไซต์ที่แสดงภาพเกี่ยวกับความทารุณ

นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการทรมานสัตว์ ซึ่งจะเป็นเนื้อหาที่แสดงออกถึงความทารุณ เช่น การบริโภคสมองลิงในขณะที่ยังมีชีวิต หรือการทำแมวบอนไซด้วยการนำลูกแมวไปเลี้ยงไว้ในขวดจนกระดูกของแมวบิดเบี้ยวไปตามรูปทรงของขวด เนื้อหาในลักษณะนี้ไม่ค่อยพบบ่อยเท่าใดนัก ทั้งนี้เนื่องมาจากเนื้อหาเหล่านี้ไม่ได้เป็นที่น่าสนใจของคนโดยทั่วไป ต่างจากเนื้อหาประเภทลามกอนาจารที่มีสิ่งดึงดูดใจและตอบสนองความต้องการของผู้ชมได้มากกว่า

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

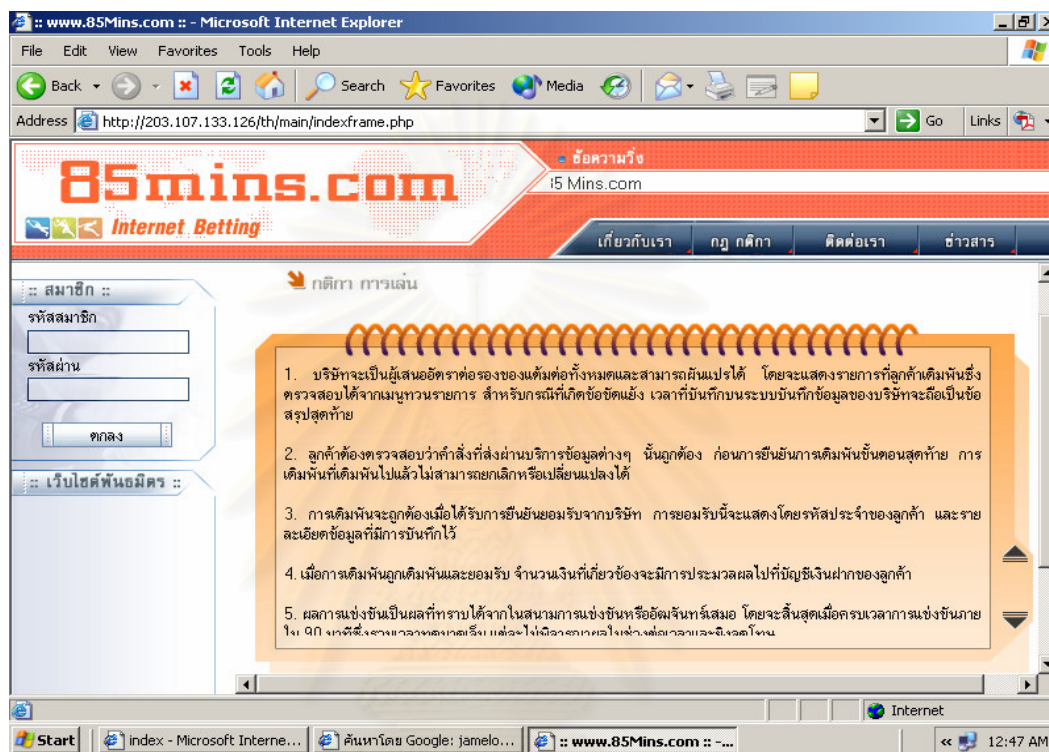

ภาพที่38 เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอวิธีการทำแมวบอนไซ

เนื้อหาเกี่ยวกับการพนัน

เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพนันนั้น ในประเทศไทยเองมักจะไม่ปรากฏในรูปแบบของการพนัน ในอินเทอร์เน็ต แต่จะเป็นการให้อัตราต่อรอง และการวิจารณ์และทำนายผลการแข่งขัน ซึ่งไม่ใช่เป็นการพนันโดยตรงเนื้อหาดังกล่าวจึงไม่ผิดกฎหมาย ส่วนต่างประเทศที่เปิดให้มีการเล่นพนันอย่างถูกต้องตามกฎหมายนั้น จะมีเว็บไซต์ที่สามารถเข้าไปเล่นพนันได้โดยตรงผ่านโปรแกรมที่เว็บไซต์ทำขึ้น โดยอาศัยการชำระเงินผ่านระบบบัตรเครดิตและหากได้รับเงินพนันก็จะมีกรโอนเงินผ่านบัญชีธนาคาร แต่ที่น่าเป็นห่วงก็คือ ในประเทศไทยแม้จะมีเว็บไซต์ที่รับพนันอยู่น้อย แต่เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพนันเหล่านี้อาจจะนำไปสู่การเล่นพนันจริงๆ เพราะเปรียบเสมือนเป็นการเชิญชวนให้เล่นการพนัน ซึ่งนอกจากจะมีเว็บไซต์ที่ให้บริการเกี่ยวกับข้อมูลการแข่งขันฟุตบอลแล้ว ยังมีเว็บไซต์อื่นๆที่เข้าข่ายชักชวนให้เกิดการเล่นการพนันต่างๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการแข่งขันและอัตราต่อรองในกีฬามวยไทยหรือการไต่หอย ซึ่งถึงแม้จะเป็นการพนันที่ถูกกฎหมาย แต่ก็เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความลุ่มหลง โดยเฉพาะในกรณีของการไต่หอยต่างๆ ซึ่งบางเว็บไซต์มีการให้ออนไลน์เข้าบัญชีของผู้จัดทำเพื่อแลกกับสูตรหรือเลขเด็ดสำหรับงวดนั้นๆ

ดังเช่นตัวอย่างหน้าเว็บไซต์ดังต่อไปนี้เป็นหน้าเว็บไซต์ที่มีการเล่นพนันผ่านเว็บไซต์โดยตรง

ภาพที่39 เว็บไซต์การพนันฟุตบอลในประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The screenshot shows the Ladbrokes.com website interface. At the top, there's a navigation bar with 'Ladbrokes.com' and a search bar. Below that, a menu lists various sports: โยน, แข่งม้า, คริกเกต, ฟุตบอล, กีฬา, สเปนเชิลส์, เบิกเกอร์, คาสโน, เกมส์, INT_TAB_Bingo, ลีดได้, การเงิน. The main content area is titled 'bet in play' and features a 'FOOTBALL' section. A table lists several matches with their respective odds and bet types. The table below shows a match between 'ชาร์ลอตต์ vs สเปนอร์ส' (Charlotte vs Spentors) on 2007-05-07 at 20:00:00. The table has columns for odds, bet types, and a 'bet slip' button.

ชาร์ลอตต์ vs สเปนอร์ส	ชาร์ลอตต์ vs สเปนอร์ส	ชาร์ลอตต์ vs สเปนอร์ส
ชาร์ลอตต์	0 & +0.5 บอล	1.80
ชาร์ลอตต์	0 & -0.5 บอล	2.04

ภาพที่ 40 เว็บไซต์เกี่ยวกับการพนันภาษาไทยของต่างประเทศ

เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสินค้าผิดกฎหมาย

เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้น จากที่ศึกษามาทราบว่ามีอยู่น้อย และเป็นภาษาต่างประเทศ ในส่วนของภาษาไทยเองนั้น ยังไม่เคยพบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่จะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับโฆษณาสุรา ซึ่งสามารถทำการโฆษณาได้ แต่ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายอื่น ๆ นั้น ไม่พบในเนื้อหาภาษาไทยแต่อย่างใด มีเพียงแต่การโฆษณาหรือขายสิ่งเสพติดที่ถูกต้องกฎหมาย เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งในและต่างประเทศ ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่41 เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ในต่างประเทศ

แต่ที่น่าเป็นห่วงก็คือ มีการจำหน่ายสิ่งผิดกฎหมายต่างๆ เช่น การจำหน่ายปืน ปากกา การจำหน่ายยาต่างๆ เช่น ยาเสพติด ยาที่ห้ามจำหน่ายในร้านขายยาหรือเป็นยาที่ต้องมีใบสั่งยาจากแพทย์เท่านั้น เนื้อหาประเภทนี้มักปรากฏตามเว็บบอร์ดต่างๆ โดยจะมีการให้อีเมลไว้เพื่อติดต่อกลับ พร้อมทั้งบอกถึงตัวสินค้าและสรรพคุณ รวมถึงราคาที่จำหน่าย ทั้งยังบอกวิธีการจัดส่งด้วยว่าจะจัดส่งทางไปรษณีย์เท่านั้น ไม่มีการไปรับของด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นเพราะว่าเจ้าของสินค้ากลัวที่จะถูกจับได้ หากมีการล่อซื้อ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อ : ***** ยาสลบแบบละลายน้ำ ของแท้ ออกจากร
พ. ขอเฉพาะคนที่สนใจเท่านั้น ของมีจริง จำกัด

ข้อความ : ผมมียาสลบอย่างแรง ชื่อ ketamine Hcl
 (เป็นของรพเดิมในสต็อคที่ใช้ได้ ใช้ในการวางยาสลบ)
 วงในแอมบ์ออกมา ค่อนข้างเสียงมาก
 เป็นหลอดสีน้ำตาล แต่เอามาผสมแบ่งขาย ถ้าขวดเข้มขึ้นขนาด 20 cc แบ่งออกมาจากห้องวางยา อันนี้เอาไปผสมน้ำเอง อีก 100 cc
 ไป แบ่งใช้หรือแบ่งขายเองก็ได้แล้วแต่ใช้ครั้งละ 1 ฝา ลิโพ ใช้ได้ 25 ครั้ง ขึ้น
 อันนี้ ขวดละ 6500 บาท เพราะเอาออกมาขายมาก
 ไม่น่าว่าเอาออกมาได้อีก 3 ปี ล้วนๆ มี 3 ขวด

แต่ถ้าใครจะเอาแบบที่แบ่งผสมแล้วแบ่งขาย(แบ่งมาผสมให้เองเรียบร้อยแล้ว)
 ขนาด 20 cc ใช้ปริมาณเท่ากัน คือฝา ลิโพ 1 ฝา นะ
 ใช้ได้ ประมาณ 4 ครั้ง ขวดนี้ราคา 2500 บาท มีของแค่ 5 ขวด เพราะเจ็วจางอัตราส่วนนี้ได้ 5 ขวดครับ

ใช้ผสมเครื่องดื่มได้ทุกชนิด ไม่มีรส ได้ใส่สารละลาย dextrose
 ไว้ให้แล้วมีรสหวานนิดๆจะได้ใช้ง่ายยามที่ผสมแล้ว

มีอายุการใช้งาน 1 ปี ถ้ายังไม่ได้ผสมเก็บไว้ได้ถึงปี 2552

ออกฤทธิ์ ใช้เวลา ไม่เกิน 5 นาที จะหลับปุ๋ยไม่รู้เรื่อง ออกฤทธิ์ แรง 4-6 ชม

ตื่นมาจะมีอาการง่วงเล็กน้อยจำไม่ได้ คอแห้งนิดหน่อยแต่ 10-15 นาทีจะหายไป ไม่มีผลข้างเคียงอย่างอื่น

-- ราคา fix แล้ว -- นะครับ เพราะผมเสี่ยงเอาออกมาขาย

ภาพที่ 42 กระชู้ขายยาสลบ

ส่วนที่เป็นเว็บไซต์ที่ขายสินค้าผิดกฎหมายโดยได้แก่ เว็บไซต์ Siam Underground ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่จำหน่ายสินค้าผิดกฎหมายต่างๆ เช่น ยานอนหลับ โดยเนื้อหาหลักๆของเว็บไซต์จะแสดงรายการและราคาสินค้าต่างๆ รวมถึงวิธีการสั่งซื้อ โดยหน้าแรกจะมีคำโฆษณาว่า "ยินดีต้อนรับเว็บไซต์ที่มียอดการสั่งซื้อสูงสุด และเปลี่ยน hosting บ่อยที่สุดแห่งแรก และแห่งเดียวในประเทศไทย" เนื่องจากเว็บไซต์นี้เคยถูกแจ้งว่าเป็นเว็บไซต์ผิดกฎหมายจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนชื่อไปเรื่อยๆ และจะมีระบบแจ้งส่งชื่อใหม่สำหรับเรียกดูเว็บไซต์ในกรณีที่สมัครเป็นสมาชิกผ่านทางอีเมล

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่43 เว็บไซต์จำหน่ายสินค้าผิดกฎหมาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในแต่ละหน่วยงานต่างมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป โดยสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นหน่วยงานในสังกัด กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม มีบทบาทในฐานะหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายและการสืบสวนสอบสวน ติดตามดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดต่างๆที่เกิดขึ้นในสื่ออินเทอร์เน็ต

สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า DEPARTMENT OF SPECIAL INVESTIGATION มีชื่อย่อว่า DSI ซึ่งมีบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในด้านต่างๆ ซึ่งในส่วนของสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.1. ปฏิบัติงานด้านการป้องกัน ปราบปรามและสืบสวนผู้กระทำความผิดทางคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ

1.2. ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดทางคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ

1.3. ปฏิบัติงานวิเคราะห์และพิสูจน์ความผิดทางคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ เนื่องจากสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศเป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในเรื่องเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

1.4. ปฏิบัติงานด้านการป้องกัน ปราบปราม สืบสวนและสอบสวนผู้กระทำความผิดในคดีอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.5. ดำเนินการวิเคราะห์ วิจัย วางแผนงาน บริหารจัดการและประสานงาน เพื่อการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ

1.6. ดำเนินการเก็บรักษาพยานหลักฐานและของกลางในคดี

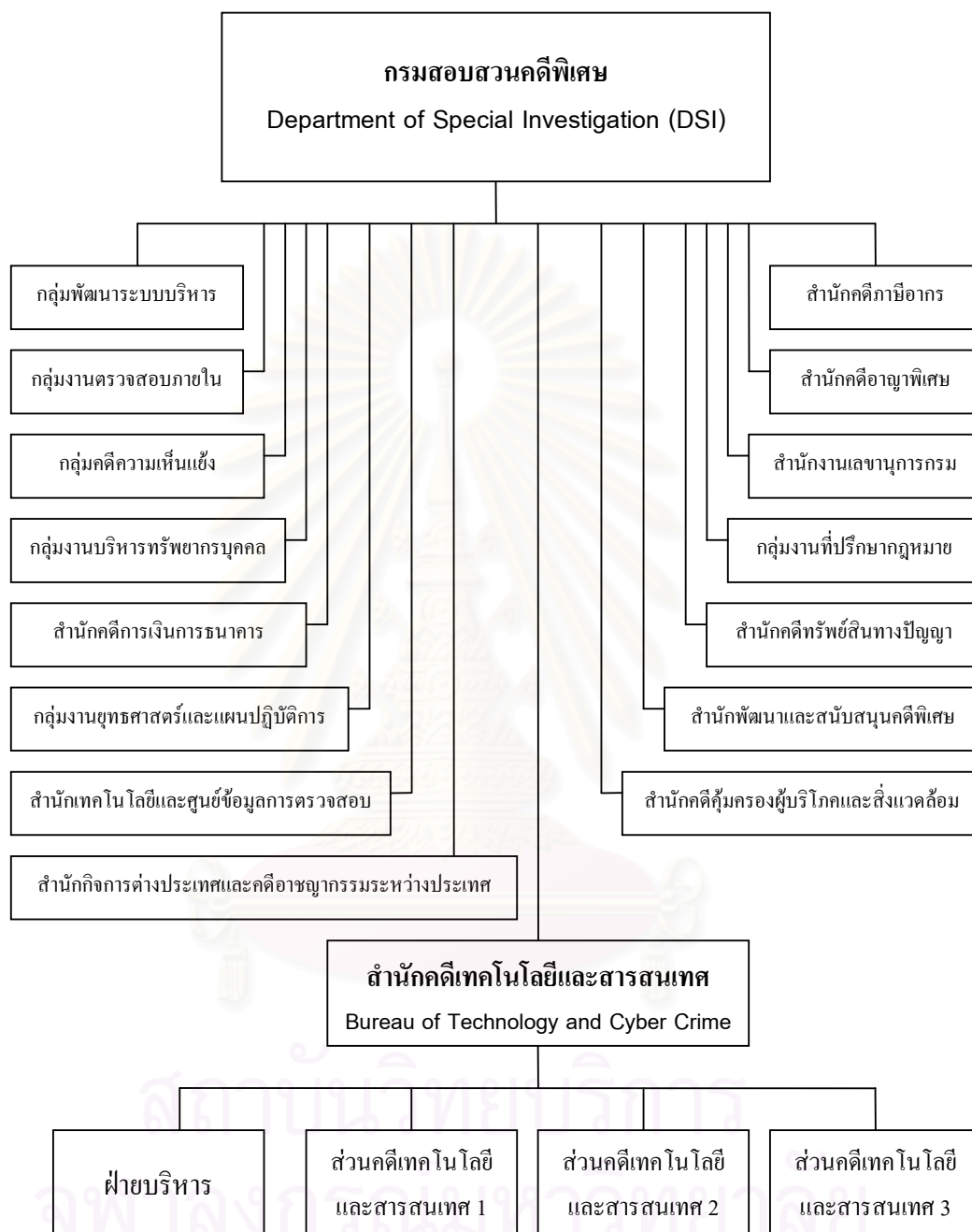
1.7. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

1.8. ดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลและสถิติคดีในงานที่รับผิดชอบ

บทบาทหน้าที่โดยรวมของสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นการทำหน้าที่ในเชิงของการใช้กฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ซึ่งตัวหน่วยงานเองถือเป็นผู้รับนโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตบนากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และนำมาปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดมา

จากการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องของบทบาทหน้าที่ว่า “ไอซีทีเป็นผู้กำหนดนโยบาย แต่เรามีหน้าที่เพียงแค่ควบคุมและกำหนดแนวทางในเกี่ยวกับคดีที่เกิดขึ้นในอินเทอร์เน็ต โดยดีเอสไอ จะเป็นผู้ปราบปราม จับกุม เรียกว่าเป็นฝ่ายปฏิบัติไม่ใช่ฝ่ายนโยบาย” (พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ, 7 กันยายน 2549)

การทำหน้าที่ในส่วนของการปราบปรามและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดนั้นไม่ได้ทำในส่วนของความผิดที่เกิดขึ้นเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ตเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการจับกุมผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอื่นๆด้วย เช่น การกระทำความผิดโดยใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นเครื่องมือ เพราะเนื่องจากคดีที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีนั้นเป็นคดีที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการสืบสวนสอบสวนและมีวิธีการในการทำงานแตกต่างจากคดีอื่นๆทั่วไป โดยโครงสร้างการทำงานของสำนักคดีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดูได้จากแผนผังโครงสร้างต่อไปนี้

ภาพที่ 44 แผนผังโครงสร้างหน่วยงานของสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ
ภายใต้สังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ

2. ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยีเป็นหน่วยงานใหม่ ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ โดยจัดตั้งขึ้นในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 มีฐานะเป็นกองบังคับการ สังกัดสำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารซึ่งมีฐานะเป็นกองบัญชาการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการพิสูจน์ทราบ ตรวจจับ การสืบสวน และแก้ไขปัญหาทางคดีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เกิดขึ้น ป้องกันการบุกรุกทางเครือข่ายของระบบสารสนเทศและการสื่อสาร สนับสนุนผู้ใช้งาน และหน่วยงานอื่น ๆ ทางด้านคดีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

การเกิดขึ้นของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี เกิดขึ้นมาเพื่อรองรับกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ที่กำลังจะเกิดขึ้น โดยเป็นการจัดตั้งขึ้นแทนที่หน่วยงานเดิมที่มีชื่อว่า ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ ซึ่งเดิมทำหน้าที่ในฐานะผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เช่นเดียวกัน

การทำหน้าที่ของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี จะเน้นไปในด้านของการสืบสวนและยืนยันผู้ต้องสงสัย รวมถึงการสืบพิสูจน์ถึงแหล่งที่มาของเนื้อหาต่างๆในอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการทำหน้าที่เพื่อสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอื่นๆตามที่ได้รับร้องขอด้วย เช่น การพิสูจน์หลักฐานเพื่อนำไปประกอบสำนวนคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบคดีในท้องที่ต่างๆ ทั้งนี้ยังต้องทำหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น ตรวจสอบข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์ของกลางที่ยึดจากผู้ต้องหา เป็นต้น การทำหน้าที่เหล่านี้จะคล้ายคลึงกับสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ เพียงแต่จะมีขอบเขตการรับผิดชอบที่มากกว่า

บทบาทหน้าที่ของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี จึงเป็นการทำหน้าที่ในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมาย ดำเนินการด้านการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ แต่ไม่ได้เป็นผู้ออกนโยบายในการกำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ต อีกทั้งไม่มีอำนาจในการปิดกั้นเว็บไซต์แต่อย่างใด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พนักงานสืบสวนท่านหนึ่งได้ข้อมูลดังนี้

“เราเป็นหน่วยงานที่รับเรื่องร้องเรียนต่างๆ แต่ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการบล็อกเว็บ เพราะไอซีทีเขาจะเป็นคนออกคำสั่งบล็อกกับไอเอสพี แต่จริงๆ แล้วไอซีทีก็ไม่ได้มีอำนาจในการสั่งบล็อกเว็บ แต่ที่ทำอยู่คือเขาทำเอาเอง ไม่มีกฎหมายอะไรรองรับเลย” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 30 สิงหาคม 2549)

สำหรับศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี เป็นหน่วยงานที่มีโครงสร้างอยู่ในสังกัดสำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังโครงสร้างต่อไปนี้

ภาพที่ 45 แผนผังโครงสร้างหน่วยงานของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี

3. ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

เป็นหน่วยงานในสังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ.2545 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดูแล ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม มีการประเมินเนื้อหาว่าเนื้อหาใดที่ไม่เหมาะสม ขัดต่อวัฒนธรรมประเพณีหรือศีลธรรมอันดี มีการวางแผนการดำเนินงาน โดยดำเนินการตรวจสอบและเฝ้าระวังความเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรมเชิงรุกและเชิงรับ มีการสร้างระบบเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก เพื่อเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมและสร้างภาพลักษณ์ของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

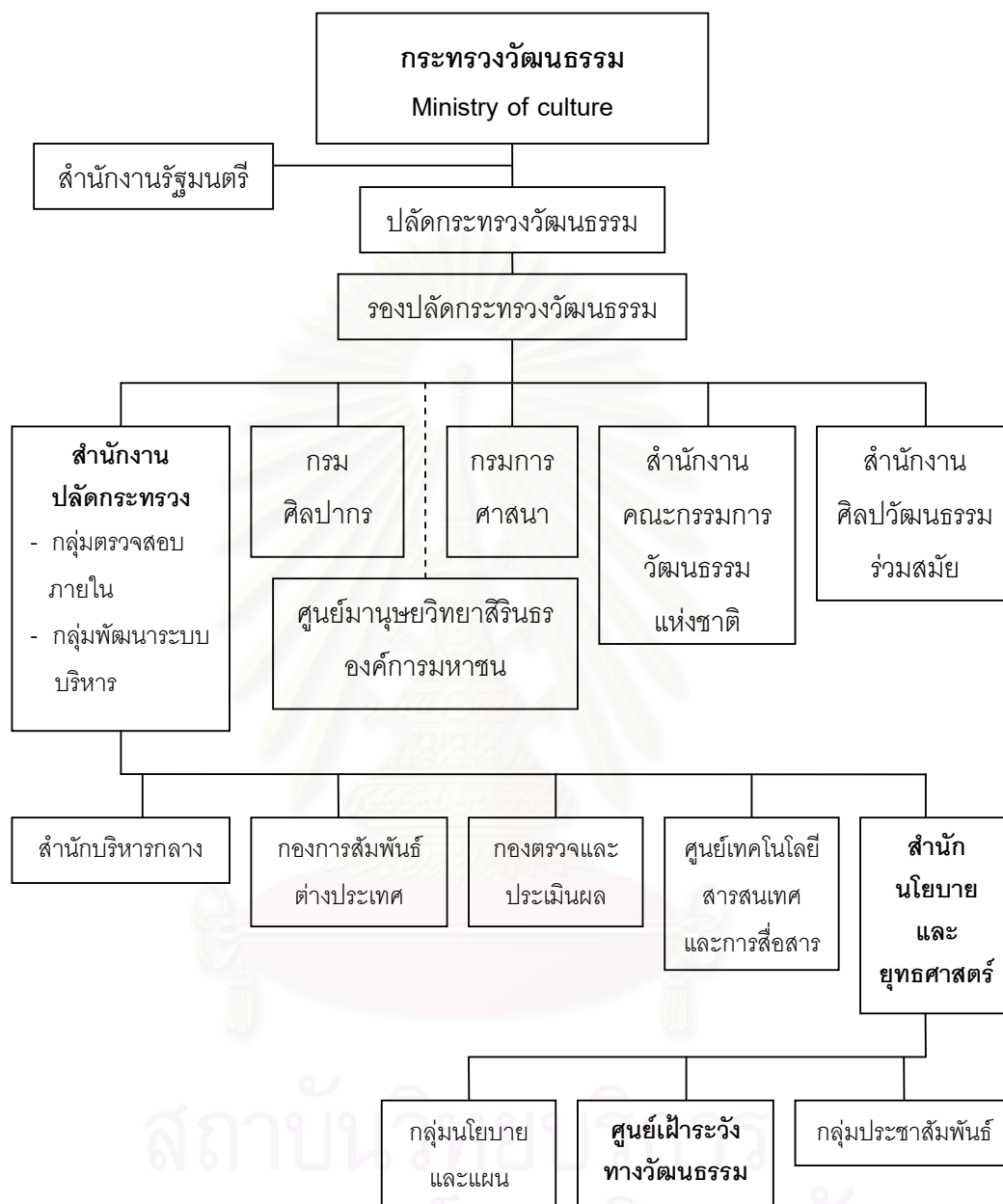
ดำเนินการพัฒนาเครือข่ายโดยใช้ยุทธวิธีเชิงรุก ด้วยการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนในทุกรูปแบบ ทั้งทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม มีบทบาทภาระหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

3.1. เฝ้าติดตามเหตุการณ์ความเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งเกิดจากการกระทำของคนในสังคม และจากการเผยแพร่ของสื่อต่างๆ

3.2. ศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ความเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม และเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ เป็นการเตือนถึงอันตรายต่อวัฒนธรรม

3.3. แก้ไขและป้องกันความเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม โดยประสานงานและขอความร่วมมือ กับ หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดผลทางการปฏิบัติและเพื่อให้การดำเนินงานครอบคลุมในทุกระบบของสังคม

โดยรวมแล้วบทบาทหน้าที่ของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม จะเป็นหน่วยงานที่คอยตรวจสอบถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่เผยแพร่ตามสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต ทางศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมจะคอยตรวจสอบถึงเนื้อหาต่างๆที่ปรากฏและจะแจ้งเตือนถึงกรณีการนำเสนอเนื้อหาหรือเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต โดยโครงสร้างของหน่วยงานมีลักษณะดังนี้

ภาพที่46 โครงสร้างหน่วยงานของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมพยายามจะเข้ามาเป็นผู้ตรวจสอบและประเมินเนื้อหาต่างๆว่าสิ่งใดไม่เหมาะสม เนื้อหาใดขัดต่อวัฒนธรรม ซึ่งจะแตกต่างกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ยึดถือตัวบทกฎหมายในการประเมินเนื้อหาเป็นหลัก ซึ่งจุดนี้เองทำให้ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมมีบทบาทในการทำงานเกี่ยวกับการประเมินเนื้อหา ซึ่งบางเนื้อหาไม่ผิดกฎหมายแต่ขัดต่อวัฒนธรรม ก็จะถูกจับตามองจากศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมและมีการแจ้งเตือนไปยัง

ประชาชน ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่นิยามตนเองในฐานะผู้เฝ้าระวัง หรือผู้เตือนภัย นั่นก็คือ บทบาทหน้าที่การทำงานจะออกมาในรูปแบบของผู้ที่เฝ้าจับตามองความเคลื่อนไหวต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม หากเกิดสิ่งผิดปกติจะมีการแจ้งเตือนผ่านสื่อมวลชนไปยังประชาชนให้ทราบถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้สังคมช่วยกันติดตามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม โดยผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมกล่าวว่า “ที่นี่เปรียบเหมือนสัญญาณเตือนภัยเวลาที่เกิดไฟไหม้ ให้คนรู้และหาทางแก้ไขให้เร็วที่สุด ทางศูนย์ฯเองจะคอยเฝ้าติดตามเหตุการณ์ต่างๆทุกวัน หากพบเห็นอะไรผิดปกติก็จะแจ้งไปยังประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทันที อย่างเช่นกรณีแคมป์ร็อก เราก็เป็นผู้เตือนภัย เป็นคนสร้างกระแส เราเจอโซเชียล เราก็ออกมาเตือนให้ทุกคนรู้ว่าตอนนี้เด็กของเราทำอะไรกัน จนไอซีทีต้องออกมาบล็อค” (ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม, 16 พฤศจิกายน 2549)

4. กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยีก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 หน่วยงานนี้ถือเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหลักในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต และเป็นหน่วยงานที่ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ถือได้ว่าเป็นเจ้าภาพในการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยตรง โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการสืบสวน ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมต่างๆรวมถึงเนื้อหาที่ผิดกฎหมายในสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการสืบสวน ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์นั้น ทำหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบ และปิดกั้นและกั้นกรองเนื้อหาต่างๆที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะที่ปรากฏในเว็บไซต์ โดยทางคณะกรรมการจะมีอำนาจหน้าที่คือ

4.1. ติดตามสืบสวน และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

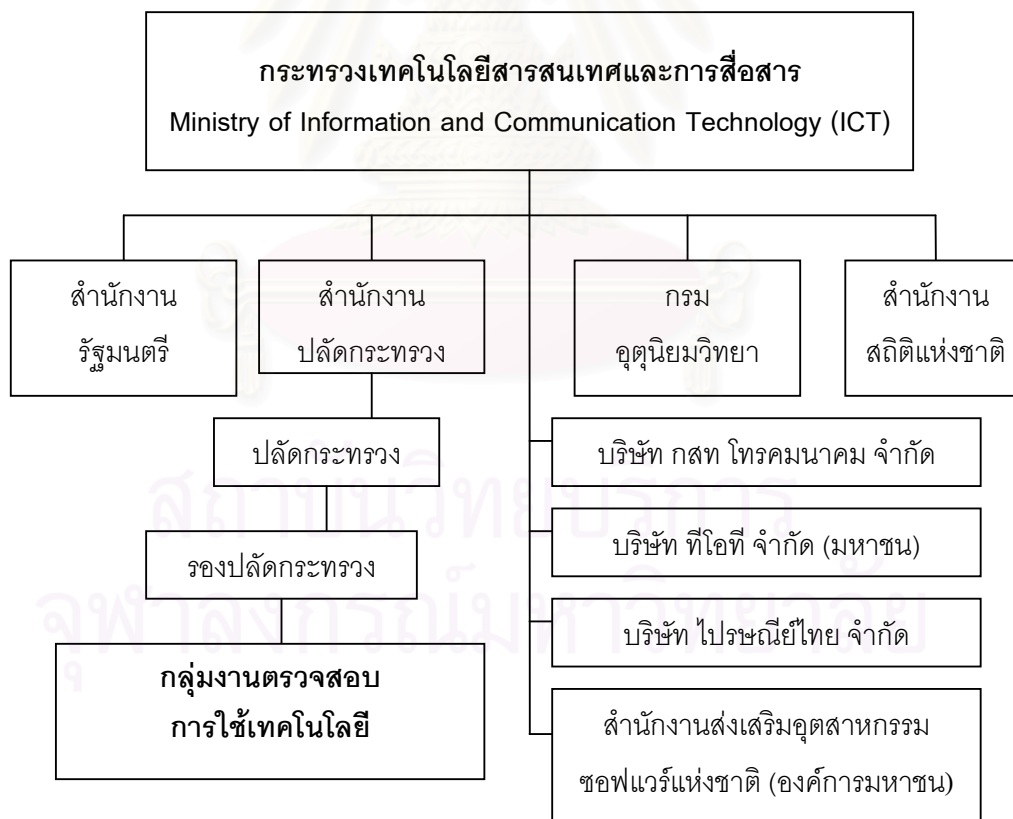
4.2. วางมาตรการ นโยบายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

4.3. ดำเนินการด้านการให้ความรู้และแจ้งข่าวสารแก่ประชาชน รวมถึงการพัฒนาอาสาสมัครในการป้องกันและแจ้งภัยที่เกิดขึ้นในสื่ออินเทอร์เน็ต

4.4. ดำเนินการต่างๆตามที่รัฐมนตรีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมอบหมาย

4.5. วางแผนสกัดกั้นการเผยแพร่ และติดตามข้อมูลเพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีเว็บไซต์ผิดกฎหมายต่างๆ ตลอดจนติดตามเฝ้าระวังเกี่ยวกับการเผยแพร่เนื้อหาต่างๆที่ไม่เหมาะสม

สำหรับโครงสร้างของหน่วยงานนั้น ได้แสดงตามภาพดังนี้ กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี เป็นหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังแผนผังโครงสร้างต่อไปนี้

ภาพที่ 45 แผนผังโครงสร้างหน่วยงานของกลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี

ในปี พ.ศ.2548 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้มีการจัดตั้งโครงการไซเบอร์คิลิน โดยโครงการนี้เกิดขึ้นเนื่องจากปัจจุบันมีการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ สารบันเทิง และสินค้าจำนวนมาก ข้อมูลในเว็บไซต์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตเป็นข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่าย ไม่จำกัดจำนวนผู้เยี่ยมชม อีกทั้งข้อมูลที่เผยแพร่ดังกล่าวยังเป็นข้อมูลที่หลากหลาย มีหลายรูปแบบทั้งภาพและเสียงรวมทั้งสามารถเผยแพร่ไปทั่วโลกได้โดยทันที ทำให้การควบคุมเนื้อหาเป็นการยาก ที่ผ่านมามีการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบ แกะไขสิ่งที่ไม่เหมาะสม อันได้แก่สิ่งที่ผิดกฎหมาย สร้างความแตกสามัคคีต่อคนในชาติ ล่วงละเมิดต่อสถาบัน และขัดต่อวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ โดยอาศัยความร่วมมือกันทั้งภาครัฐ ผู้ให้บริการ และผู้บริโภคเพื่อยุติการเผยแพร่สิ่งที่ไม่เหมาะสมดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

โครงการ ไซเบอร์คิลิน เป็นโครงการที่อาศัยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน ในการหยุดยั้งการเผยแพร่สิ่งที่ไม่เหมาะสมทางเว็บไซต์ โดยภาครัฐจะช่วยในการดูแลตรวจสอบสิ่งที่ไม่เหมาะสมแล้วแจ้งให้ผู้ให้บริการทราบ สำหรับภาคเอกชนในส่วนผู้ให้บริการเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ช่องทางการแจ้งสิ่งที่ไม่เหมาะสมบนเว็บไซต์และยุติสิ่งที่ไม่เหมาะสมเมื่อได้รับแจ้งจากภาครัฐ และส่วนผู้บริโภคเป็นผู้แจ้งให้ภาครัฐทราบถึงสิ่งที่ไม่เหมาะสมที่พบเมื่อเข้าชมเว็บไซต์

นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาโปรแกรมเพื่อใช้กั้นกรองเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมโดยทางกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้จัดตั้งโครงการ “House Keeper” และมีการแถลงข่าวเปิดตัวเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 โดยโครงการดังกล่าวจัดตั้งขึ้นเพื่อแจกจ่ายโปรแกรมในการป้องกันการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมแก่บรรดาผู้ปกครองและสถานศึกษา ผู้ประกอบการ ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ โปรแกรมดังกล่าวเป็นโปรแกรมที่ติดตั้งได้สะดวก และวิธีการใช้งานไม่ยุ่งยาก โดยโปรแกรมที่แจกจ่ายจะมีคุณสมบัติในการป้องกันเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน และสามารถปรับปรุงฐานข้อมูลรายชื่อเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมจากระบบแม่ข่ายได้โดยอัตโนมัติ โดยไม่รบกวนการทำงานของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ สามารถควบคุมระยะเวลาและช่วงเวลาการเล่นเกมส์ของเยาวชน และให้ผู้ติดตั้งสามารถเปลี่ยนแปลงตารางเวลาและระยะเวลาได้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเองได้ อีกทั้งสามารถรายงานประวัติการใช้งานของเครื่องคอมพิวเตอร์ ในการใช้เว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม การเล่นเกมหรือการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ตโดยผ่าน E-Mail ที่กำหนดได้ เพื่อทำให้ผู้ติดตั้งหรือผู้ปกครองสามารถเฝ้าระวังและตรวจสอบพฤติกรรมของเยาวชนได้อย่างใกล้ชิด

โครงการ “House Keeper” ได้เปิดให้บริการดาวน์โหลดโปรแกรมได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ได้ตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.2549 เป็นต้นมา โดยมีการแจกจ่ายโปรแกรม 2 โปรแกรม ได้แก่ โปรแกรม House Keeper ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้ในการป้องกันการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมและจำกัดระยะเวลาในการเล่นเกมส์และอินเทอร์เน็ต และโปรแกรม People Clean จะเป็นโปรแกรมแจ้งเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมแก่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ในขณะที่การกำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ตของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะออกมาในรูปแบบของการปิดกั้นเว็บไซต์และการดำเนินโครงการเพื่อให้ประชาชนได้กำกับดูแลตนเอง แต่บทบาทที่สำคัญที่สุดของกลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี คือ การให้ความรู้แก่ประชาชนโดยเฉพาะการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต แต่ประชาชนจะเข้าใจว่ากระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอยู่ในฐานะของผู้ปิดกั้นเว็บไซต์

นักวิชาการคอมพิวเตอร์ของกลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี ได้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นนี้ว่า “คนทั่วไปมองไอซีทีเป็นผู้ร้าย เป็นพวกล่าหลังขอบบล็อกเว็บ แต่จริงๆแล้วเราไม่ได้อยากทำ กระทรวงไอซีทีที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาให้คนใช้เทคโนโลยีได้เก่งๆแต่ดันมาบล็อกการใช้เทคโนโลยีซะเอง อันนี้เป็นปัญหาจากที่ทางผู้ใหญ่ ผู้บริหารไม่เข้าใจปัญหา ปิดเท่าไรก็ไม่หมดงานหลักของเราคือพยายามให้ความรู้ ให้ผู้ปกครองรู้ ให้ได้รู้ว่าอินเทอร์เน็ตมีประโยชน์และโทษยังไง” (นักวิชาการคอมพิวเตอร์ กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี)

ขอบเขตการทำงาน

1. สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับสื่ออินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์รวมถึงการกระทำความผิดทางเทคโนโลยีประเภทอื่นๆ โดยจะรับผิดชอบในส่วนที่เรียกว่า “คดีพิเศษ” โดยอาศัยการตีความจากพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พุทธศักราช 2547 มาตรา 21 ซึ่งระบุว่า คดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ความผิดทางอาญาต่อไปนี้

1.1. คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พุทธศักราช 2547 และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการ

เสนอแนะของคณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) โดยคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายดังกล่าว จะต้องมึลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้

1.1.1. คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

1.1.2. คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

1.1.3. คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม

1.1.4. คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือสนับสนุน ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่ กคพ. กำหนด

1.2. คดีความผิดทางอาญาอื่นนอกจากข้อ 1.1.ตามที่ กคพ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในคดีที่มีการกระทำอันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท และบทใดบทหนึ่งจะต้องดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ หรือคดีที่มีการกระทำความผิดหลายเรื่องต่อเนื่องหรือเกี่ยวพันกัน และความผิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะต้องดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนสอบสวนสำหรับความผิดบทอื่นหรือเรื่องอื่นด้วย และให้ถือว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีพิเศษ

บรรดาคดีใดที่ได้ทำการสอบสวนเสร็จแล้วโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้ถือว่า การสอบสวนนั้นเป็นการสอบสวนในคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว

บทบัญญัติในมาตรานี้ให้ใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดด้วย

จากบทบัญญัติมาตราดังกล่าวของพระราชบัญญัติข้างต้น ทำให้สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีขอบเขตการทำหน้าที่เฉพาะคดีที่เข้าข่ายและได้รับมอบหมายเท่านั้น

ส่วนวิธีการกำหนดว่าคดีใดเป็นคดีพิเศษนั้นไม่ได้มีบทบัญญัติว่าให้มีลักษณะอย่างไรจึงจะเรียกว่าคดีพิเศษ แต่จะใช้วิธีการกำหนดจากการประชุมในหน่วยงานเพื่อประเมินว่าจะรับคดีใดมาเป็นคดีพิเศษ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเกี่ยวกับขอบเขตการทำงานนั้น ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เรามีขอบเขตการทำงานโดยจะทำเฉพาะคดีพิเศษ ซึ่งคดีพิเศษที่ว่ายังไม่มีการกำหนดเป็นกฎหมาย จึงต้องใช้การประชุมร่วมกันในหน่วยงานขึ้นมา แล้วตัดสินใจว่าจะรับทำหรือเปล่า โดยมองถึงฐานความผิด อัตราโทษและความเสียหาย เพราะบางที่บางคดีความผิดน้อยแต่มีผลกระทบกับสังคมมาก เราก็ต้องทำ” (พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ, 7 กันยายน 2549)

2. ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

มีบทบาทคล้ายคลึงกับสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ แต่แตกต่างกันตรงที่ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยีจะดูแลคดีทั้งหมดที่เกิดขึ้นในสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งบางครั้งอาจไม่ใช่เจ้าของคดีโดยตรงแต่เป็นการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจเจ้าของคดีในพื้นที่ต่างๆ เนื่องจากสถานีตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจเจ้าของคดีไม่มีความรู้ทางด้านอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังรวมถึงการให้การช่วยเหลือเกี่ยวกับความผิดทางอินเทอร์เน็ตเมื่อได้รับการร้องขอจากหน่วยงานอื่น เช่น การตรวจสอบข้อมูลต่างๆ เพื่อประสานงานกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นต้น และส่งข้อมูลหรือผลการพิสูจน์ตรวจสอบกลับไปยังหน่วยงานที่ร้องขอให้ดำเนินการต่อไป ทั้งนี้หากคดีใดเข้าข่ายคดีพิเศษ ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติก็จะไม่มีหน้าที่เข้าไปดูแลแต่อย่างใด ดังนั้นขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่นั้นจะกว้าง และดูแลหลากหลายคดี

การทำงานของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี จะมุ่งเน้นไปในด้านของการรับเรื่องร้องเรียน และประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการตรวจสอบการกระทำผิด หรือสืบสวนหาต้นตอผู้กระทำความผิด เพื่อดำเนินคดีต่อไป ขอบเขตการทำงานจะอยู่ในกรอบของการทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีเท่านั้น โดยจะไม่ได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการปิดกั้นเว็บไซต์แต่อย่างใด แต่จะเป็นไปในลักษณะของการส่งข้อมูลให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรับไปดำเนินการต่อ กรณีที่พบเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย ซึ่งทางกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก็มักจะใช้มาตรการปิดกั้นเว็บไซต์

พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยีได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการทำงานว่า “ตำรวจเองยังไงก็คือตำรวจ เราทำได้แค่ดำเนินคดีกับคนที่ทำผิด และตามที่มีกฎหมายระบุ หากไม่มีกฎหมายเราก็ทำอะไรไม่ได้ อย่างเว็บโป๊ ถ้าเป็นโรงพิมพ์ก็บุกไปปิดโรงพิมพ์ก็จบ แต่เว็บไซต์มันไปเรื่อยๆ อยู่ต่างประเทศ จะไปปิดเซิร์ฟเวอร์เค้าก็ไม่ได้ เรายังทำได้แค่ตรวจสอบแล้วส่งให้อีซีทีต่อ ซึ่งอีซีทีจะไปปิดไปบล็อกก็เรื่องของเขา” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 7 กรกฎาคม 2549)

นอกจากนี้การทำงานที่ต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมายแล้ว ยังมีขอบเขตการทำงานในลักษณะของการให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงอันตรายที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งจุดนี้เองทางหน่วยงานต้องการให้ประชาชนได้ป้องกันตนเองจากอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการแจ้งเบาะแสหากพบเห็นสิ่งผิดปกติในสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งจากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์มาเกี่ยวกับการให้ความรู้นั้น พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยีได้กล่าวว่า

“ทางหน่วยงานเราได้มีการออกไปให้ความรู้แก่ประชาชน หน่วยงานภาคเอกชนอยู่เป็นประจำ เพราะต้องการให้ทุกฝ่ายเข้าใจว่าอินเทอร์เน็ตมันมีโทษอย่างไร และจะช่วยกันแก้ไขได้อย่างไร อีกทั้งยังเป็นผลดีต่อหน่วยงานหากประชาชนช่วยเป็นหูเป็นตาเพราะเขารู้แล้วว่ามันมีอะไรที่ไม่ดีอยู่ในอินเทอร์เน็ต” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 30 สิงหาคม 2549)

3. ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

จะดูแลในเรื่องของสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาขัดต่อวัฒนธรรมอันดีงาม โดยจะไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับทางด้านการบังคับใช้กฎหมายแต่อย่างใด แต่จะเป็นหน่วยงานที่คอยตรวจสอบและรับเรื่องร้องเรียนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งหากพบว่ามีเนื้อหาใดที่ไม่เหมาะสมขัดต่อวัฒนธรรมหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของประเทศก็จะทำการร้องเรียนในฐานะหน่วยงานรัฐบาลไปยังเจ้าของเว็บไซต์เพื่อให้แก้ไขหรือระงับการเผยแพร่ข้อมูลนั้นๆ รวมทั้งเป็นหน่วยงานเฝ้าระวัง และแจ้งเตือนเกี่ยวกับเนื้อหาต่างๆที่ขัดต่อวัฒนธรรมด้วย

ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมถือเป็นหน่วยงานที่เน้นการเฝ้าระวัง โดยในส่วนของสื่ออินเทอร์เน็ตจะเป็นการแจ้งเตือนหากปรากฏเรื่องราวที่ขัดต่อวัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยจะเป็นผู้แจ้งข่าวไปยังสื่อมวลชนต่างๆรวมถึงองค์กร หน่วยงาน และประชาชน เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและให้ช่วยกันสกัดกั้นภัยหรือสิ่งที่ไม่เหมาะสมที่เกิดขึ้นในสื่ออินเทอร์เน็ต

ขอบเขตการทำงานจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องของกฎหมายเช่นเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่จะทำงานในส่วนที่เรียกว่าการเฝ้าระวัง นั่นคือ คอยตรวจสอบเนื้อหาต่างๆที่ปรากฏในสื่ออินเทอร์เน็ต แล้วคอยช่วยกันกรองโดยอาศัยการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ให้แต่ละหน่วยงานทำหน้าที่ของตน เช่น แจ้งกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้ดำเนินการปิดกั้น แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีและแจ้งสื่อมวลชนให้ช่วยแจ้งข่าว

ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ศูนย์เฝ้าระวังก็คือศูนย์แจ้งเหตุ หากมีอะไรที่ขัดต่อวัฒนธรรม ที่นี้จะตรวจสอบแล้วบอกให้ทุกคนรู้ว่าเกิดเหตุไม่ดีแล้วนะ ช่วยกันแก้ไขหน่อย เรามักจะได้รับการแจ้งจากสื่อมวลชน ประชาชนหรืออาสาสมัคร ทำให้เรามีเครือข่ายที่ทำงานร่วมกัน แต่ทางนี้จะไม่ได้ไปยุ่งเรื่องกฎหมาย แต่เรามีนโยบายที่จะปกป้องสังคม โดยเฉพาะเยาวชนไม่ให้ถูกชักจูงไปในทางที่ผิด” (ผู้อำนวยการ ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม, 16 พฤศจิกายน 2549)

4. กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เป็นหน่วยงานใหญ่ที่ดูแลทางด้านของการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต ดังนั้นขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่จะมีตั้งแต่การร่างกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ นโยบายต่างๆ โดยจะมีกลุ่มบุคคลที่เรียกว่าไซเบอร์อินสเปคเตอร์เป็นกลุ่มที่หน้าที่ในการตรวจตราเนื้อหาต่างๆ ทั้งที่ผิดกฎหมาย และไม่ผิดกฎหมาย หากเนื้อหาใดผิดกฎหมายก็จะส่งหลักฐานให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดี หากเป็นเนื้อหาที่ไม่ผิดกฎหมายแต่ส่งผลกระทบต่อสังคมหรือเป็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่จะเผยแพร่ก็จะทำการเตือนไปยังเจ้าของเว็บไซต์หรือปิดกั้นเนื้อหานั้น โดยการปิดกั้นเว็บไซต์จะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต

การทำงานของกลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี จะไม่เข้าไปก้าวก้าวยการดำเนินคดีของตำรวจ หรือการเข้าไปประเมินเนื้อหาว่าเนื้อหาประเภทใดที่ควรปิดกั้นหรือมีมาตรการอื่นๆ ในการกำกับดูแล แต่จะเป็นผู้ประสานงานและพิจารณาในการปิดกั้นเว็บไซต์โดยอาศัยอำนาจรัฐมนตรี และเน้นไปในด้านการเผยแพร่ความรู้เพื่อป้องกันตนเองในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

เนื่องจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหน่วยงานระดับกระทรวงจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะหน่วยงานใหญ่ที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายต่างๆ เกี่ยวกับการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต ขอบเขตการทำงานจะเน้นในด้านของการวางแผนและจัดทำนโยบาย ส่วนในกลุ่มตรวจสอบการใช้เทคโนโลยีนั้นถือเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับสำนักงานปลัดกระทรวง ซึ่งจะได้รับคำสั่งจากรัฐมนตรีโดยตรง ทำให้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการต่างๆ ได้มาก โดยเฉพาะการปิดกั้นเว็บไซต์โดยที่ไม่ต้องมีกฎหมายรองรับ ซึ่งประเด็นดังกล่าวทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเด็นถึงขอบเขตอำนาจในการทำงาน

การปิดกั้นเว็บไซต์ในปัจจุบันนั้นหากมองในแง่กฎหมายแล้ว ทางกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไม่สามารถที่จะดำเนินการปิดกั้นเว็บไซต์ใดๆ ได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายใดรองรับการทำงานในส่วนนี้ แต่ในทางปฏิบัติ การปิดกั้นเว็บไซต์ได้อาศัยอำนาจ คำสั่งกระทรวง และอาศัยกฎหมายอาญาเป็นข้ออ้างในการดำเนินการปิดกั้นเว็บไซต์ เช่น เว็บไซต์ลามกอนาจาร หรือเว็บไซต์การพนัน แต่ทั้งนี้การทำหน้าที่ดังกล่าวจะมีปัญหาในเรื่องของการปิดกั้น

เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง โดยผู้ที่คัดค้านมักจะใช้ข้ออ้างเรื่องสิทธิเสรีภาพในการสื่อสาร หรือเสรีภาพของสื่อมวลชนมาเป็นประเด็นโต้แย้ง

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปิดกั้นเว็บไซต์ ได้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ดังนี้ “คนทำงานที่นี่มีขอบเขตการทำงานนะ ไม่ใช่เราจะทำอะไรได้ตามใจชอบ อย่างการปิดกั้นตรงนี้ เราต้องอาศัยคำสั่งกระทรวง เราถึงดำเนินการได้แต่ปัญหาก็คือ ฝ่ายบริหารไม่เข้าใจ เพราะเราไม่ได้มีหน้าที่ในการพิจารณาเนื้อหา แต่ผู้ใหญ่สั่งให้ปิดเราก็ต้องปิด” (นักวิชาการคอมพิวเตอร์ กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี, 10 มกราคม 2550)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต โดยหน่วยงานภาครัฐ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตโดยหน่วยงานภาครัฐ” ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆและได้นำมาวิเคราะห์ โดยแบ่งเป็นหัวข้อต่างๆเพื่อตอบปัญหาการวิจัย ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคด้านคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตและรูปแบบของเนื้อหาที่ปรากฏ

ด้วยคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่เชื่อมโยงกันทั่วทุกมุมโลก ทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตกลายเป็นช่องทางการสื่อสารขนาดใหญ่ที่ไม่สามารถจะปิดกั้นได้ เพราะแรกเริ่มทีเดียวแล้วสื่ออินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นจากการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อใช้ในทางทหาร โดยเทคโนโลยีดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้การสื่อสารไม่ถูกตัดขาดแม้ว่าจะถูกโจมตีจากจุดใดจุดหนึ่ง และเมื่อแนวคิดเริ่มแรกของอินเทอร์เน็ตต้องการที่จะให้ข้อมูลข่าวสารไม่สามารถที่จะถูกปิดกั้นได้แล้ว ก็หมายความว่า การปิดกั้นเว็บไซต์ต่าง ๆ นั้นแทบจะเป็นเรื่องที่ขัดต่อแนวความคิดดั้งเดิมของสื่ออินเทอร์เน็ต

การที่สื่ออินเทอร์เน็ตไม่สามารถที่จะปิดกั้นได้ จึงก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการปิดกั้น เพราะไม่มีทางที่จะปิดกั้นเว็บไซต์หรือบริการอื่นๆที่มีอยู่ในอินเทอร์เน็ตได้ทั้งหมด ทั้งนี้รูปแบบต่างๆในปัจจุบันก็มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จนผู้ที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตไม่สามารถที่จะเรียนรู้ได้ทั้งหมด ซึ่งคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตและรูปแบบของเนื้อหาที่ก่อให้เกิดปัญหาในการกำกับดูแลนั้น สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. จำนวนผู้ผลิตเนื้อหาที่มีอยู่มากมายมหาศาล เพราะทุกคนที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตสามารถเป็นผู้ผลิตเนื้อหาได้ทุกคน ก่อให้เกิดเนื้อหาต่างๆมากมาย รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้นข้อมูลที่มีมากมายมหาศาลนั้นก็ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ทั้งหมด ดังที่บุคลากรของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยีได้กล่าวไว้ว่า

“เว็บไซต์มีใหม่ทุกวัน คนทำก็ไม่รู้เป็นใครเพราะมันเยอะมาก ปิดเว็บนี้ไปไฟล์เว็บอื่น หรือบางคนอาจจะถ่ายภาพไว้ตัวเองแล้วเผยแพร่ก็ได้เลย อยากส่งเมื่อไรก็ได้ แถมมาจาก

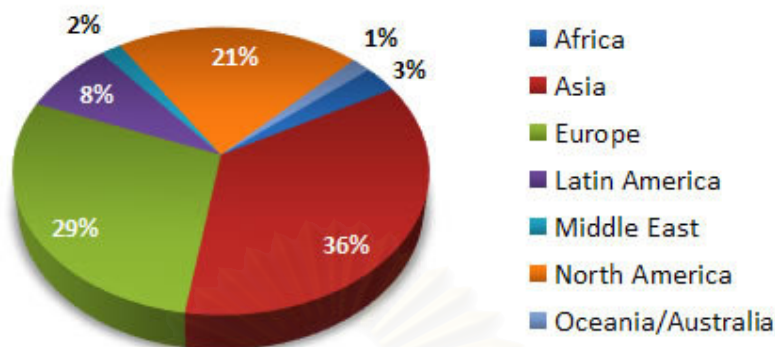
หลากหลายทั่วทุกมุมโลก”(พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 30 สิงหาคม 2549)

สถิติผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตทั่วโลก เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2550 มีอยู่ทั้งหมด 1,114,274,426 คน ในประเทศไทยมีผู้ใช้งานประมาณ 8,420,000 คน ทั้งนี้สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ในเว็บไซต์ www.internetworldstats.com

WORLD INTERNET USAGE AND POPULATION STATISTICS						
World Regions	Population (2007 Est.)	Population % of World	Internet Usage, Latest Data	% Population (Penetration)	Usage % of World	Usage Growth 2000-2007
<u>Africa</u>	933,448,292	14.2 %	33,334,800	3.6 %	3.0 %	638.4 %
<u>Asia</u>	3,712,527,624	56.5 %	398,709,065	10.7 %	35.8 %	248.8 %
<u>Europe</u>	809,624,686	12.3 %	314,792,225	38.9 %	28.3%	199.5 %
<u>Middle East</u>	193,452,727	2.9 %	19,424,700	10.0 %	1.7 %	491.4 %
<u>North America</u>	334,538,018	5.1 %	233,188,086	69.7 %	20.9%	115.7 %
<u>Latin America/Caribbean</u>	556,606,627	8.5 %	96,386,009	17.3 %	8.7 %	433.4 %
<u>Oceania / Australia</u>	34,468,443	0.5 %	18,439,541	53.5 %	1.7 %	142.0 %
WORLD TOTAL	6,574,666,417	100.0 %	1,114,274,426	16.9 %	100.0 %	208.7 %

ตารางที่ 1 แสดงสถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตจำแนกตามทวีป

World Internet Users

Copyright © 2007, www.internetworldstats.com

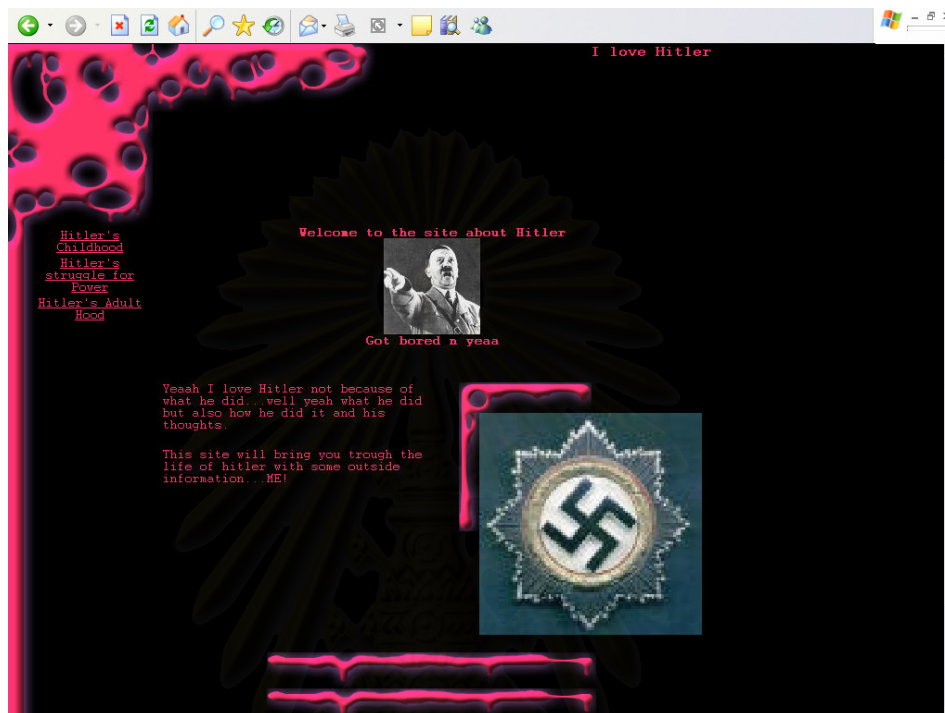
ภาพที่ 48 แผนภูมิวงกลมแสดงสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก

2. แหล่งที่มาของเนื้อหาที่มาจากทั่วทุกมุมโลก ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมายและการจำกัดเนื้อหา ซึ่งแต่ละวัฒนธรรม แต่ละประเทศก็ยอมรับเนื้อหาแต่ละประเภทแตกต่างกัน

ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม สภาพสังคมและสภาพกฎหมายในแต่ละประเทศ เนื้อหาที่เผยแพร่ในประเทศหนึ่งอาจไม่มีความผิดในอีกประเทศหนึ่ง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในประเทศไทยคือ เนื้อหาลามกอนาจาร ซึ่งในต่างประเทศอนุญาตให้มีการเผยแพร่ได้อย่างอิสระ หากไม่ใช่เนื้อหาลามกอนาจารที่เกี่ยวกับเด็ก

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในเรื่องที่มาของเนื้อหาบนสื่ออินเทอร์เน็ต นักวิชาการคอมพิวเตอร์ กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี กล่าวว่า “เว็บโป๊ เมืองนอกเขาว่าไม่ผิด ใครอายุถึงเกณฑ์ก็ดูไป เมืองนอกเขาถือว่าเป็นที่ผ่อนคลายความเครียด ดูจบแล้วก็จบไป แต่เมืองไทย วัฒนธรรมเราบอกว่าไม่ดี ไม่ควรดู กฎหมายเราก็ห้ามเผยแพร่ แต่อินเทอร์เน็ตมันก้าวข้ามขอบเขตกฎหมายไปแล้ว อันนี้มีปัญหาเยอะ อย่างเยอรมันบอกลัทธินาซีผิดกฎหมาย แต่เว็บไซต์ในอเมริกามีนาซีอยู่เต็มไปหมด เพราะอเมริกาเขาเปิดฟรีด้านเสรีภาพทางความคิด มันก็เหมือนเมืองไทยที่ห้ามเว็บโป๊แต่เมืองนอกไม่ห้าม” (นักวิชาการคอมพิวเตอร์ กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี, 10 มกราคม 2550)

ตัวอย่างเนื้อหาเว็บไซต์ที่มีการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับลัทธินาซี ซึ่งในประเทศไทยเองไม่ผิดกฎหมายเช่นกัน

ภาพที่ 49 เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับลัทธินาซี

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมในส่วนของปัญหาการปิดกั้นเว็บไซต์ว่า “ยากมากนะ ถ้าจะปิดเว็บไซต์ที่เราเห็นว่าไม่ดี ไม่เหมาะ เพราะเว็บนี้มันมาจากทั่วโลกเลยนะ วัฒนธรรมต่างกัน ตรงนี้ต้องเข้าใจ กฎหมายมันทำได้แค่ในประเทศเท่านั้นแหละ จะมาบอกว่าห้ามส่งภาพไป แต่ถามว่าอินเทอร์เน็ตมันอยู่แค่ในประเทศหรือ ตรงนี้ต้องกลับไปทบทวนกันใหม่” (พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ, 7 กันยายน 2549)

3. การสืบหาผู้เผยแพร่เป็นไปได้ยาก เนื่องจากมีผู้ใช้งานเป็นอย่างมาก และมักเกิดปัญหาเมื่อมีการใช้คอมพิวเตอร์สาธารณะ

ปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากปัญหาในเรื่องของผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตที่มีอยู่มากมายแล้ว ยังเกิดปัญหาเมื่อมีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์สาธารณะในการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นความผิดทางอาญา ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องสืบสวนหาผู้ต้องสงสัย ซึ่ง

เมื่อพบเบาะแสเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์สาธารณะก็ทำให้การทำงานยากซับซ้อนขึ้นไปอีก เพราะไม่สามารถระบุผู้ใช้งานได้อย่างชัดเจนเหมือนกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัว

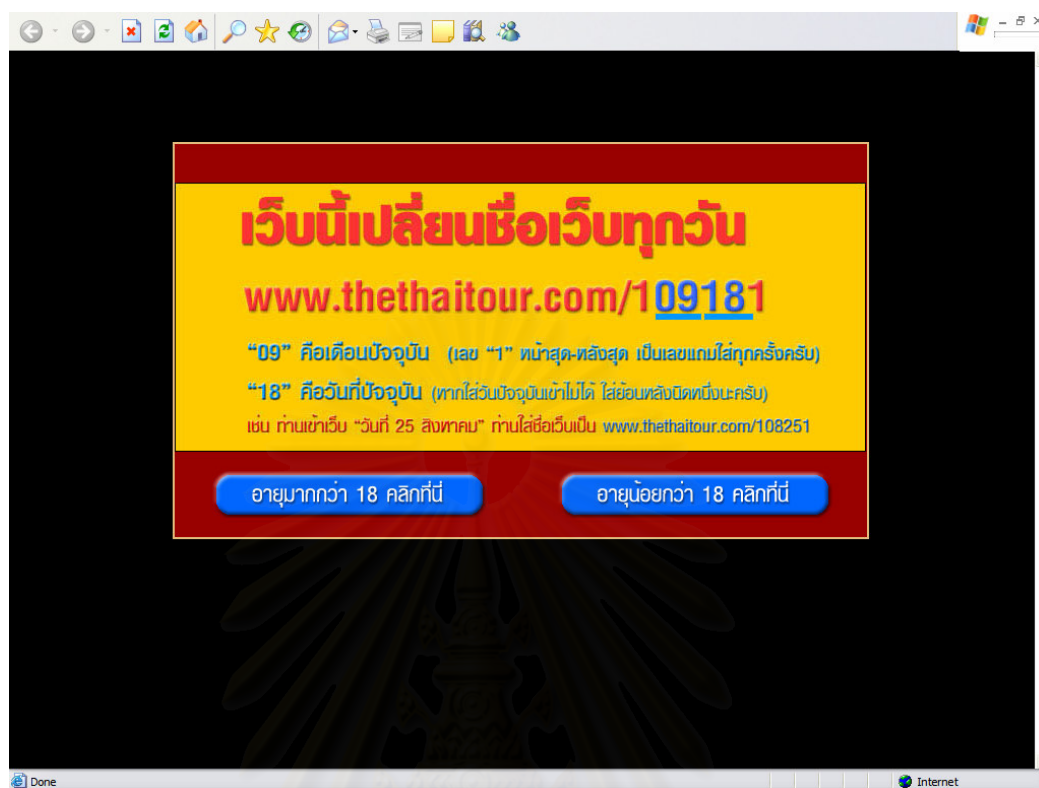
กรณีตัวอย่างที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ก็คือ “เราเคยสืบจับผู้ต้องสงสัยรายหนึ่งไปโพสต์ข้อความหมิ่นประมาทไว้ ใช้เครื่องสาธารณะก็คือ เครื่องในห้องคอมฯ ในมหาวิทยาลัย พอเราสืบทราบปรากฏ ห้องคอมฯที่นี้ให้นักศึกษาเข้ามาใช้โดยไม่มีการลงทะเบียนว่าใครใช้ตอนไหนบ้าง ทำให้เราไม่สามารถติดตามผู้ต้องสงสัยได้ ต้องสืบลึกเข้าไปว่าเขาใช้อินเทอร์เน็ตตอนช่วงกี่โมง วันไหน เมื่อเจ้าหน้าที่ห้องคอมฯจะจำได้ ปรากฏว่าเราสืบได้ว่าใช้เครื่องตอนเช้า ตอนที่ห้องคอมฯยังไม่เปิดให้นักศึกษาใช้ ก็เลยทราบว่า เป็นเจ้าหน้าที่ห้องคอมฯนั่นแหละที่ทำ เพราะเขามีกุญแจเปิดห้อง” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 30 สิงหาคม 2549)

4. สื่ออินเทอร์เน็ตมีการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลตลอดเวลา ทำให้บางครั้ง เจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจสอบการกระทำผิดได้ทันพ่วงที่

ปัญหาในกรณีนี้เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการที่มีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก และผู้ใช้ก็สามารถเป็นผู้เผยแพร่เปลี่ยนแปลงแก้ไขเนื้อหาต่างๆได้ ทำให้ข้อมูลต่างๆในอินเทอร์เน็ตมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึงการที่หน่วยงานภาครัฐมีการปิดกั้นเว็บไซต์ต่างๆ ทำให้เว็บไซต์ต่างๆใช้วิธีการเปลี่ยนชื่อเว็บไซต์เพื่อไม่ให้ตนเองถูกปิดกั้น รวมถึงบางเว็บไซต์มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลตลอดเวลา เช่น เว็บไซต์ที่มีผู้โพสต์ข้อความจำนวนมาก ทำให้ยากแก่การตรวจสอบ

จากการสัมภาษณ์พนักงานสืบสวน ทำให้ได้ประเด็นเกี่ยวกับการอาศัยความร่วมมือจากประชาชนเพราะสื่ออินเทอร์เน็ตมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วโดยได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เราต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในการช่วยตรวจสอบ เพราะข้อมูลในอินเทอร์เน็ตมีอยู่เยอะมาก อย่างพวกกระทู้หมิ่นประมาท มีอยู่ในเว็บบอร์ดไม่กี่วันก็ตกไปเพราะมีการโพสกันเยอะ” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 7 กรกฎาคม 2549)

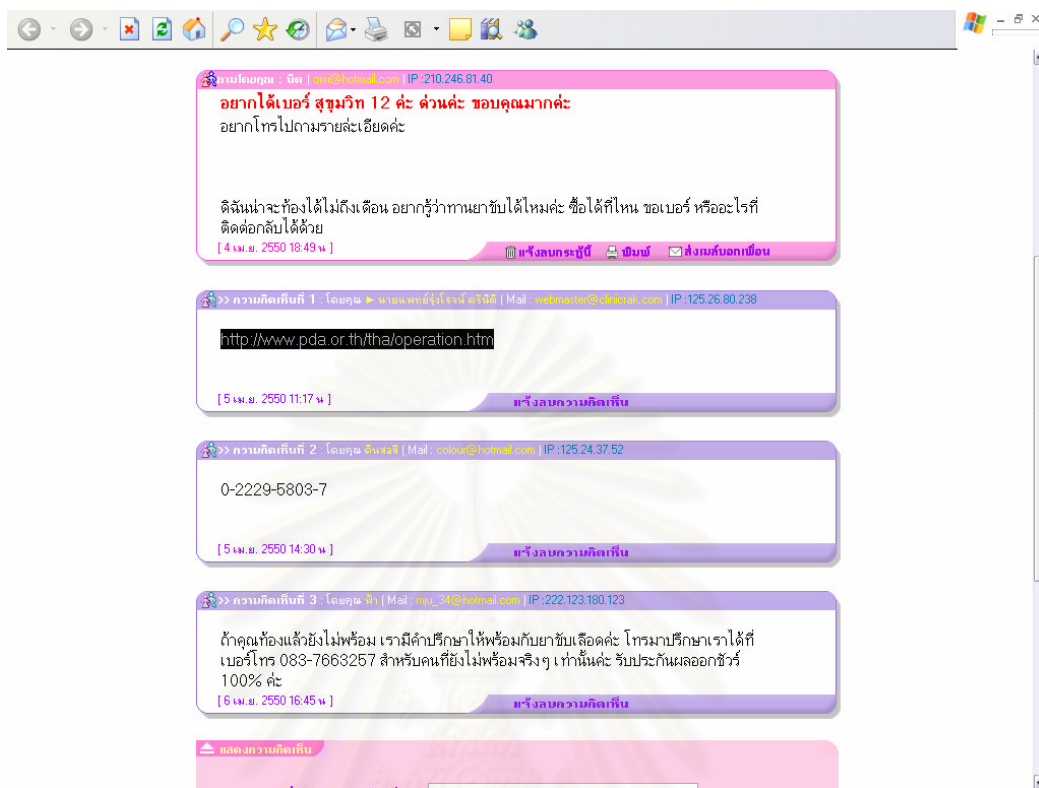
คำสัมภาษณ์ข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่ข้อมูลมีอยู่มากมาย และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้การตรวจสอบเป็นไปได้ยาก ดังเช่นตัวอย่างเว็บไซต์หนึ่งซึ่งมีการเปลี่ยนชื่อเว็บไซต์เพื่อให้ยากแก่การควบคุม

ภาพที่ 50 เว็บไซต์ที่มีการเปลี่ยนชื่อเว็บไซต์ทุกวัน

5. รูปแบบเนื้อหาที่มีหลากหลายประเภท

เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีทั้งเนื้อหาที่ผิดกฎหมายและไม่ผิดกฎหมาย เนื้อหาต่างๆ เหล่านี้หากเป็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมอย่างโจ่งแจ้งหรือผิดกฎหมายก็จะมี การปิดกั้น หรือมีมาตรการต่างๆ ออกมากำกับดูแล แต่เนื้อหาบางประเภทรูปแบบนั้นกลับเป็นเนื้อหาที่แอบแฝง เช่น เว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการคุมกำเนิดแต่มีการบอกสถานที่สำหรับผู้ที่ต้องการทำแท้ง หรือเว็บไซต์ของอาบอบนวดต่างๆ กลับไม่มีการให้ความสนใจมากนัก ซึ่งเว็บไซต์ประเภทดังกล่าว ดูได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ภาพที่ 51 เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแนะนำสถานที่ทำแท้ง

ส่วนตัวอย่างต่อไป เป็นเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับสถานบันเทิง ซึ่งมีการบอกที่อยู่เบอร์โทรศัพท์ รวมทั้งมีการนำเสนอภาพหญิงสาวเพื่อชักชวนให้มาใช้บริการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 52 เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถานบันเทิง

ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องของเนื้อหาที่ หลากหลายว่า “บางที่เราสนใจแต่ประเด็นที่มันแรงๆ จนลืมไปว่ามันมีพวกที่ไม่ควรเผยแพร่ด้วย อย่างเว็บไซต์ที่มีภาพแนววาบหวิว มันไม่ผิดกฎหมายก็จริงแต่ภาพที่สื่อออกมา มันเน้นเรื่องเซ็กซี่ แล้วเด็กก็เข้าไปดูได้อย่างอิสระ” (ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม, 16 พฤศจิกายน 2549)

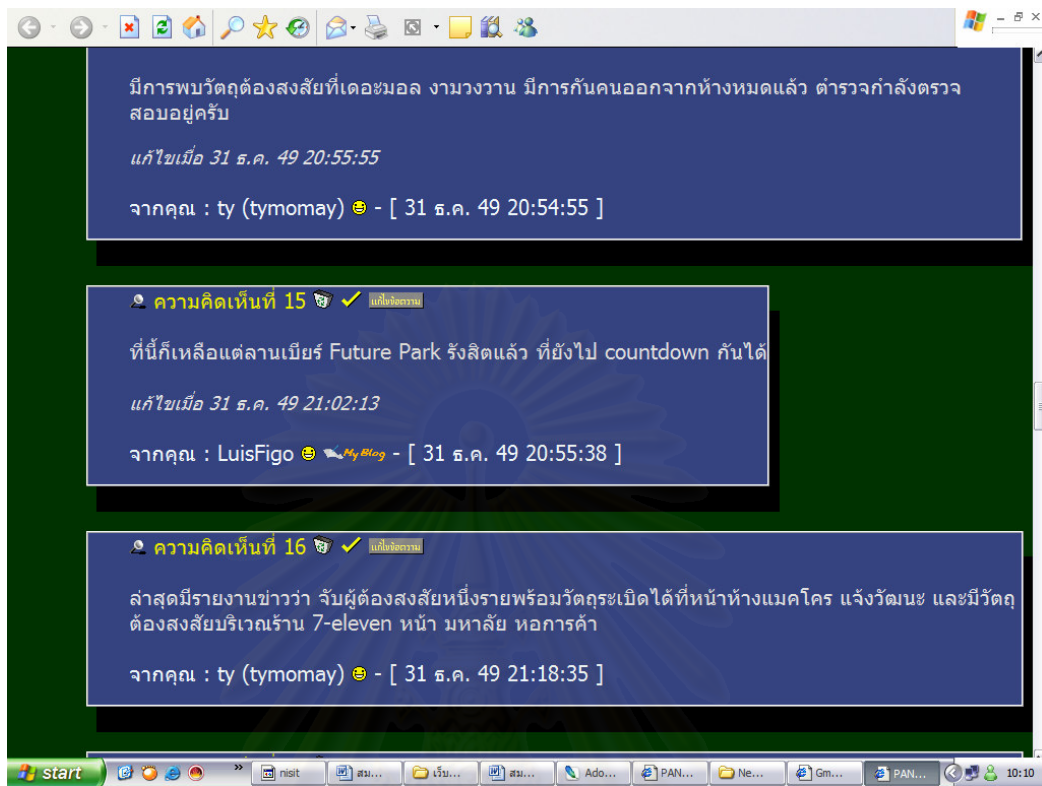
6. เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมต่างๆ มักจะต้องมีการสมัครสมาชิก หรือส่งผ่านทางอีเมล เพื่อรับชม

ในกรณีนี้ ทำให้เกิดปัญหาการกำกับดูแลมากขึ้น เพราะการเป็นสมาชิกหรือการเผยแพร่เนื้อหาระหว่างบุคคลถือเป็นความสมัครใจในการเข้าถึงเนื้อหาข้อมูลนั้น อีกทั้งยังเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล ไม่ได้เป็นการเผยแพร่ให้คนหมู่มากได้รับรู้ ก่อให้เกิดปัญหาถกเถียงในเรื่อง ความเป็นส่วนตัว และการตรวจสอบต่างๆ ของเจ้าหน้าที่เพราะจำเป็นต้องมีรหัสในการเข้าถึงอีเมล หรือเว็บไซต์นั้นๆ

จากการสัมภาษณ์พนักงานสืบสวน เกี่ยวกับประเด็นการใช้ระบบสมัครสมาชิก กับปัญหาในการเข้าไปกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ได้อธิบายประเด็นนี้ว่า “การส่งภาพไปหรือ ขยายบริการทางเพศทางอีเมล ทำให้เราไม่สามารถติดตามอะไรได้มาก เพราะเป็นที่รู้กันอยู่ว่า มัน เหมือนการส่งจดหมายหากัน รู้กันแค่คนส่งกับคนรับ และยังต้องใช้รหัสเพื่อดูจดหมายของตัวเอง คนอื่นดูไม่ได้ นอกจากว่าคนรับจดหมายมาแจ้งความเราถึงดำเนินคดีได้”(พนักงานสืบสวน ศูนย์ ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี ,7 กรกฎาคม 2549)

7. เนื้อหาต่างๆ บางครั้งก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง

เนื่องจากเนื้อหาที่เผยแพร่ในอินเทอร์เน็ตไม่สามารถอ้างอิงถึงผู้เผยแพร่ได้ชัดเจน รวมถึงอาจจะไม่มีการตรวจสอบก่อนนำเสนอผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น ข่าวลือในเว็บบอร์ด ทำให้เกิด ความสับสนในข้อมูล ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ กรณีการลอบวางระเบิดในช่วงตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2549 ซึ่งหลังจากมีเหตุการณ์ลอบวางระเบิดเกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดข่าวลือ ในอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรือการแจ้งว่าพบวัตถุต้องสงสัยตามจุดต่างๆ ซึ่ง ก่อให้เกิดความตื่นตระหนกในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ดังตัวอย่างต่อไป นี้ ที่มีการแจ้งข่าวลือ ก่อให้เกิดความสับสนในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 53 กระทั่งแสดงข่าวลือเกี่ยวกับเหตุการณ์วางระเบิดในกรุงเทพมหานคร

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำหน้าที่กำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตโดย หน่วยงานภาครัฐ

สำหรับในส่วนของกรณีวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้ทำการ แบ่งประเด็นปัญหาออกเป็นแต่ละด้าน ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม

1.1. ปัญหาการปฏิบัติงาน

สำนักคดีเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นไม่ได้มีหน้าที่เข้าไปกำกับดูแลเนื้อหา อินเทอร์เน็ตโดยตรง แต่จะเป็นการเข้าไปตรวจสอบหากเกิดการกระทำผิด เช่น การเผยแพร่ เนื้อหาเป็นภัยต่อความมั่นคง ดังนั้นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการกำกับดูแล เนื้อหาอินเทอร์เน็ตจึงเป็นของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จะออกมาตรการ

หรือควบคุมการใช้อินเทอร์เน็ต แต่สำนักคดีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะเป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายในการสืบสวน สอบสวน และติดตามจับกุมผู้กระทำความผิด

ปัญหาของการปฏิบัติงานนั้น เริ่มต้นตั้งแต่การคัดเลือกคดีที่จะนำมาทำ เนื่องจากหน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีที่มีความสำคัญ ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกคดีนั้นก็ไม่มีมาตรฐานเป็นตัวบทกฎหมาย แต่จะใช้เกณฑ์การพิจารณาถึงความเหมาะสม มีการร่วมประชุมเพื่อหาข้อสรุปว่า คดีดังกล่าวจะทำหรือไม่ทำ เพราะบางคดีแม้มีอัตราโทษน้อยแต่ก็ส่งผลกระทบต่อสังคมมาก บางคดีนั้นหน่วยงานต้องการที่จะรับมาทำโดยที่หน่วยงานอื่นอาจเห็นว่าไม่สำคัญ จึงจำเป็นต้องอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญ และความคุ้มค่าของผลที่จะได้รับ

นอกจากนี้ในปัจจุบันยังมีเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้ยากต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบสวนสอบสวน เนื่องจากข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่าย และไม่ทิ้งร่องรอยเดิมไว้ และการกระทำความผิดทางอินเทอร์เน็ตจะทำลายพื้นฐานการสอบสวนแบบดั้งเดิม คือ ไม่มีผู้พบเห็นผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องสงสัยไม่จำเป็นต้องอยู่ในที่เกิดเหตุ ไม่สามารถระบุรูปพรรณของผู้ต้องสงสัยได้รวมถึงการก่อเหตุจะเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ออกาสเอื้ออำนวยเหมือนกับการก่ออาชญากรรมทั่วไป เช่น เหตุเกิดเพราะสถานที่เปลี่ยน เป็นต้น

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแรงจูงใจในการกระทำผิดว่า “การกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต มันไม่จำเป็นต้องรอโอกาสเอื้ออำนวยอยากทำเมื่อไรก็ทำ บางครั้งไม่มีมูลเหตุจูงใจด้วย ไม่ได้ประสงค์ต่อทรัพย์สินหรือโกรธแค้นอะไร แต่ทำไปเพราะสะใจ หรืออยากลองวิชา อินเทอร์เน็ตนี่เป็นการทำลายรูปแบบการสอบสวนโดยทั่วไปเลย เพราะผู้ต้องหาไม่มีการทิ้งร่องรอยในสถานที่เกิดเหตุเหมือนรอยนิ้วมือ สมมติว่าไปลบข้อมูลหนึ่งเข้า คือหายไปถาวรเลยไม่มีอะไรให้ตามจับ” (พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ, 7 กันยายน 2549)

ทั้งนี้ในส่วนของการทำงานยังมีปัญหาในเรื่องของขอบเขตกฎหมาย ขอบเขตประเทศ และเรื่องของภาษา เนื่องจากสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ข้ามพรมแดน ไม่มีขอบเขต การกระทำความผิดบางประเภท เช่น การเผยแพร่ภาพลามกอนาจาร ต่างประเทศไม่ได้ระบุว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่ประเทศไทยถือว่ามีความผิด แต่ไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เพราะผู้กระทำความผิดไม่ได้อยู่ในประเทศไทย และเนื่องจากกฎหมายไทยคุ้มครองเฉพาะบริเวณที่

เป็นอาณาเขตประเทศไทยเท่านั้น หรือหากเป็นคนที่เกี่ยวกับความมั่นคง ที่มีต้นตอการเผยแพร่มาจากต่างประเทศ การเข้าไปสืบสวนจึงต้องอาศัยทักษะทางภาษาในการติดต่อกับต่างประเทศ ซึ่งถือเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง

หรืออย่างในกรณีของการพนันบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งหากผู้เล่นเป็นคนไทยและเล่นการพนันผ่านเว็บไซต์ในประเทศไทยจะถือว่าเป็นความผิด ตำรวจสามารถที่จะเอาผิดกับผู้เล่น แต่ไม่สามารถจับเจ้าของเว็บไซต์ได้เนื่องจากเป็นชาวต่างประเทศและเปิดเว็บไซต์ในต่างประเทศที่มีกฎหมายรองรับในเรื่องการพนัน มีการเสียภาษีอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ปัญหาการปฏิบัติงานอีกประการหนึ่งก็คือ การไม่สามารถติดตามผู้กระทำผิดได้ทั้งหมด เนื่องจากข้อมูลข่าวสารและเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตมีอยู่มากมายมหาศาล อีกทั้งการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในครั้งหนึ่งนั้นมีเส้นทางการเดินทางผ่านไปยังหลากหลายประเทศ บางครั้งมีการปลอมแปลงไอพี ซึ่งเปรียบเสมือนหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถกำหนดตำแหน่งต้นทางของเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ ทำให้ติดตามจับกุมได้ยาก หรือบางครั้งจับกุมได้แล้ว แต่เนื้อหาหรือเว็บไซต์นั้นก็ยังปรากฏอยู่ต่อไป

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกฎหมายในส่วนของสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศนั้น เป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากหน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับด้านการบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะ ทำให้การดำเนินงานต้องอาศัยการปรับใช้กฎหมายอื่น เพื่อที่จะลงโทษผู้กระทำผิด เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ด้วยความที่ขอบเขตของกฎหมายที่จำกัดเฉพาะพื้นที่ที่กระทำความผิด ทำให้บางกรณีไม่สามารถเอาผิดผู้ที่กระทำความผิดที่อยู่ต่างประเทศแต่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยได้ และผู้กระทำความผิดก็มักจะเลือกประเทศที่ด้อยพัฒนาด้านกฎหมาย หรือประเทศที่อนุญาตให้มีการเผยแพร่เนื้อหาบางประเภทได้ โดยเฉพาะภาพลามกอนาจาร เป็นที่เผยแพร่ข้อมูลหรือกระทำความผิด

ตัวอย่าง เช่น เนื้อหาลามกอนาจารหรือการพนัน เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับเรื่องของวัฒนธรรมและขอบเขตของกฎหมาย ในประเทศไทยถือว่าเป็นผิดกฎหมาย แต่การเข้าไปดูภาพลามกอนาจารถือเป็นการเรียกดูข้อมูล ไม่ใช่เจ้าของเว็บไซต์เอาข้อมูลมาให้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต อีกทั้งตัวข้อมูลต่างๆก็อยู่ในต่างประเทศซึ่งไม่มีกฎหมายห้ามเผยแพร่เนื้อหาลามก

อนาจาร ดังนั้นการดำเนินคดีจึงไม่สามารถทำได้เพราะติดปัญหาในเรื่องของกฎหมาย ดังที่ได้มีการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“อย่างภาพโป๊เนี่ย คุณเข้ามาดูเองนะ คุณอยากดูคุณต้องพิมพ์ชื่อเว็บไซต์ ไม่ใช่เปิดเครื่องแล้วภาพโป๊วิ่งเข้ามา ถามว่าเป็นความผิดใคร คุณเข้าไปดูเองนะ ของเขารออยู่เฉยๆ คนก็ขอรับรองเรียน เนี่ยเว็บโป๊เต็มไปหมดไปเลย ถามว่าความผิดใคร แล้วคนทำผิดอยู่ที่ไหน จับคนดูได้ แต่ไปจับคนเผยแพร่ไม่ได้เพราะมันอยู่คนละที่ วัฒนธรรมก็ไม่เหมือนกัน หรืออย่างเว็บไซต์การพนัน บ้านเราบอกลิด แต่ต่างประเทศเขาเปิดเสรี จ่ายภาษีให้รัฐบาล แต่เราจับเจ้ามือไม่ได้ จับได้แต่คนเล่นที่เป็นคนไทย เพราะขอบเขตของกฎหมายระบุให้ความคุ้มครองกับพลเมืองที่อยู่ในประเทศนั้นๆ แต่สื่ออินเทอร์เน็ตไม่มีขอบเขต” (พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ, 7 กันยายน 2549)

1.2. ปัญหาด้านบุคลากรและงบประมาณ

ในส่วนของบุคลากรนั้น สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ถือได้ว่ามีความพร้อมทางด้านของบุคลากรอย่างมาก เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ต้องทำหน้าที่เกี่ยวกับคดีที่มีความสำคัญ จึงทำให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในการทำหน้าที่ โดยเฉพาะการมีเครื่องมือที่ทันสมัย หน่วยงานนี้ผู้ปฏิบัติงานจะมีเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กอย่างน้อยคนละ 1 เครื่องเพื่อไว้ใช้ในภารกิจต่างๆ

จากการสัมภาษณ์ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ให้ข้อมูลว่า “คนที่ทำงานตรงนี้มีน้อย และเทคโนโลยีสมัยนี้ก็พัฒนาเร็วมาก เราต้องพัฒนาให้ทัน เพราะเดี๋ยวนี้พวกที่ทำผิด นับวันจะเก่งขึ้น” (พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ, 7 กันยายน 2549)

แต่ปัญหานั้นอยู่ที่เรื่องของงบประมาณในการดำเนินการสืบสวนสอบสวน เนื่องจากบางคดีนั้นจำเป็นต้องสืบสวนหาข้อมูลจากต่างประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างมากโดยเฉพาะค่าเดินทาง ค่าที่พัก การดำเนินคดีใดๆจึงต้องมีการปรึกษาหารือถึงความคุ้มค่าและผลที่จะได้รับ อีกทั้งยังมีปัญหาในส่วนเกี่ยวกับอุปกรณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง อีกทั้งเทคโนโลยีเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตนั้นเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การตัดสินใจเลือกอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีใดมาใช้จึงต้องคำนึงถึงการรองรับในอนาคตด้วย

1.3. ปัญหาในด้านความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

การอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการทำหน้าที่ของสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ เนื่องจากการติดตามผู้ต้องสงสัยที่ไม่ปรากฏตัวตนในอินเทอร์เน็ตนั้นทำได้ด้วยการค้นหาหมายเลขไอพี ซึ่งจำเป็นต้องพึ่งพาหน่วยงานที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตทั้งภาครัฐและเอกชน การขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ถือได้ว่า ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เนื่องจากสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นหน่วยงานใหญ่ที่ดูแลเกี่ยวกับคดีต่างๆ ที่มีความสำคัญ ทำให้อำนาจในการร้องขอข้อมูลจากหน่วยงานอื่นเป็นไปได้ง่าย แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ แม้ว่าจะได้รับความร่วมมือเพียงใด แต่ข้อมูลอินเทอร์เน็ตนั้นจะถูกส่งผ่านมาจากหลายแห่ง หลายประเทศ และมีความสลับซับซ้อน การขอความร่วมมือจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากต่างประเทศด้วย ซึ่งทำให้เกิดอุปสรรคอย่างน้อยก็ในเรื่องของภาษา กฎหมาย และค่าใช้จ่ายที่ตามมา อีกทั้งการติดต่อระหว่างหน่วยราชการ ซึ่งบางครั้งอาจเกิดความยุ่งยากซับซ้อนเนื่องจากกระบวนการที่ต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ ทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงานอยู่บ้าง

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ในหน่วยงานของเราเองไม่ค่อยมีปัญหาเท่าไรในการทำงาน แต่ปัญหาจะเกิดเมื่อเราต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ซึ่งบางทีเขาไม่เข้าใจว่าเราทำอะไร แต่ที่สำคัญเลยก็คือ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายทั่วโลก ข้อมูลอาจจะอยู่หลากหลายสถานที่ และมีการส่งผ่านไปหลายประเทศ ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากต่างประเทศด้วย” (พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ, 7 กันยายน 2549)

ปัจจุบันทางสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้รับการช่วยเหลือจากต่างประเทศในด้านการฝึกอบรมเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งผลที่ได้คือบุคลากรมีความรู้ความชำนาญมากขึ้น และก่อให้เกิดเครือข่ายในส่วนของตำรวจที่จะประสานงานระหว่างประเทศได้ง่ายขึ้น เนื่องจากการที่ต่างประเทศให้การฝึกอบรมกับหน่วยงานในประเทศไทย นั้นก็เพื่อจุดมุ่งหมายในการสร้างความรู้ให้แก่บุคลากร อันจะเป็นประโยชน์ในการช่วยสกัดกั้นและแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กลับไปให้ ถือเป็นความร่วมมือในรูปแบบของการแลกเปลี่ยน โดยต่างประเทศจะให้ความรู้ ส่วนประเทศไทยก็จะเป็นผู้ช่วยตรวจสอบอีกทางหนึ่ง หรือประสานงานกันได้ง่ายขึ้นเมื่อได้รับการร้องขอ ปัญหาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างประเทศ จึงมักจะเป็นไปในเรื่องของอุปสรรคทางภาษา และค่าใช้จ่ายหากต้องมีการเดินทางเพื่อเก็บหลักฐานในต่างประเทศมากกว่า

2. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2.1. ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่

ปัญหาของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจชาตินั้น มีปัญหาล้ำคลึงกับสำนักคดีเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ดูแลและปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ แต่แตกต่างกันที่หน่วยงานนี้จะรับเอาทุกคดีเข้ามาดูแล ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของจำนวนคดีที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น จนไม่สามารถที่จะดำเนินคดีได้หมด

การปฏิบัติงานของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยีนั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยขั้นตอนการดำเนินงานในแบบราชการซึ่งจะต้องผ่านกระบวนการหลากหลายขั้นตอน ก่อให้เกิดปัญหายุ่งยากซับซ้อน เช่น การขออนุมัติหมายค้นจากศาล หรือ การยื่นเรื่องติดต่อกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้เกิดความล่าช้า เพราะการกระทำ ความผิดทางสื่ออินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นและสามารถหายไปได้อย่างรวดเร็ว จึงทำให้ไม่สามารถที่จะจับกุมผู้กระทำผิดได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว ยกตัวอย่าง มีกรณีที่ตำรวจพยายามตามจับผู้ต้องสงสัยในคดีค้าสิ่งผิดกฎหมาย โดยการล่อซื้อผ่านอินเทอร์เน็ต ด้วยวิธีการติดต่อทางโปรแกรมเอ็มเอสเอ็น (MSN) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้ในการพูดคุยสนทนาโต้ตอบ ปรากฏว่า ผู้ต้องสงสัยปรากฏตัวขึ้นในโปรแกรม มีการตกลงซื้อขายกันกับตำรวจ แต่ตำรวจเองก็ไม่สามารถที่จะระบุสถานที่ที่ผู้ต้องสงสัยใช้คอมพิวเตอร์ได้ ทำได้แค่เพียงตรวจหาหมายเลขไอพี และเมื่อติดต่อไปยังบริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อสืบสวนถึงตำแหน่งของคอมพิวเตอร์ กลับได้รับคำตอบจากบริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตว่าจะต้องมีหนังสือแจ้งมายังบริษัทก่อนจึงจะสามารถเปิดเผยข้อมูลลูกค้าได้ เปรียบเสมือนกับการพบผู้ร้ายซึ่งหน้าแต่ไม่สามารถเข้าจับกุมได้

จากการสัมภาษณ์ พนักงานสืบสวน ได้ยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นโดยกล่าวว่า “อย่างเคสหนึ่งมีแจ้งมาว่า มีอีเมลนี้ขายสินค้าผิดกฎหมายโดยการพูดคุยผ่านเอ็มเอสเอ็น ก็เลยลองแอดเข้าไปคุย ปรากฏว่าคุยด้วย แล้วก็ขายของจริง ก็เลยแจ้งไปยังไอเอสพีเพราะตอนนั้นเรารู้เลขไอพีแล้ว แต่ปรากฏว่า ทางทรูซึ่งเป็นเจ้าของไอพีไม่ยอม บอกว่าต้องมีหนังสือหรือหมายศาลแจ้งมายังบริษัทถึงจะให้ตรวจสอบได้ มันเหมือนกับเห็นผู้ร้ายอยู่ตรงหน้าแต่จับไม่ได้ สุดท้ายก็เลยพาลัว

เพราะมันออฟไลน์นี่ไปเรียบร้อยแล้ว” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 7 กรกฎาคม 2549)

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนต่างๆ ซึ่งมีมากมายหลากหลายรูปแบบ เกินกว่าที่หน่วยงานจะสามารถดูแลได้ทั้งหมด เพราะคดีที่แจ้งและร้องเรียนเข้ามามีอยู่มาก บางครั้งก็มีการร้องเรียนถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งไม่ได้ผิดกฎหมายแต่อย่างใด จึงทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเสียเวลาตรวจสอบ อีกทั้งบางเว็บไซต์ก็เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการรับฝากไฟล์ประเภทต่างๆ จึงไม่สามารถเอาผิดกับเจ้าของเว็บไซต์ได้ ทำได้แค่เพียงดักเตือนและขอให้มีการลบไฟล์ซึ่งอาจจะเป็นรูปภาพหรือข้อความที่ไม่เหมาะสมนั้นๆออกไป

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โดยส่วนใหญ่แล้วนอกจากจะรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ตรวจสอบเว็บไซต์ตามที่ได้รับแจ้งจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแล้วยังต้องทำการค้นหาข้อมูลต่างๆจากเว็บไซต์ด้วยตนเอง ซึ่งมีปัญหาอย่างมาก เนื่องจากจำนวนเว็บไซต์ที่มีอยู่มากมาย และเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม เช่น เวบลามกอนาจารย์ส่วนใหญ่เป็นเว็บไซต์ต่างประเทศ ซึ่งทำให้ไม่สามารถเอาผิดตามกฎหมายไทยได้ และหน่วยงานนี้ก็ไม่มีอำนาจในการสั่งการปิดกั้นแต่อย่างใด ทำได้เพียงแค่แจ้งไปยังกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้ดำเนินการต่อไป

2.2. ปัญหาในด้านระบบราชการ

การประสานงานภายในหน่วยงานนั้นถือว่าไม่มีเรื่องของระบบราชการมากนัก เพราะหน่วยงานดังกล่าวถือได้ว่าเป็นหน่วยงานที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนัก การทำงานจึงมีความคล่องตัว การติดต่อประสานงานกับแผนกอื่นๆก็อาศัยความสนิทสนม และความเป็นส่วนตัวในการขอความร่วมมือหรือความช่วยเหลือได้ในระดับหนึ่ง

ปัญหาเรื่องระบบราชการ เป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญอย่างมากในส่วนของการทำงานติดต่อกับหน่วยงานราชการอื่น และก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการทำงาน เนื่องจากระบบราชการมีขั้นตอนและระเบียบต่างๆที่ยุ่งยากซับซ้อน ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความล่าช้า เช่น การขอหมายศาลจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ และมีหลักฐานเพียงพอ ซึ่งอาจล่าช้า และผู้ต้องสงสัยทำการลบข้อมูลออกไปก่อนที่จะทำการตรวจค้น เป็นต้น การติดต่อโดยอาศัยความรู้จักเป็นการส่วนตัวจะช่วยให้การประสานงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น

เจ้าหน้าที่บางคนรู้จักเป็นการส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้สามารถติดต่อขอข้อมูลและประสานงานกันได้อย่างรวดเร็ว แต่โดยรวมแล้วขั้นตอนและระเบียบราชการยังถือเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี

ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทำให้ทราบได้ว่าการทำงานจะต้องมีการติดต่อในลักษณะที่เป็นส่วนตัว โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คือ “ที่นี่ต้องอาศัยคนรู้จัก เวลาติดต่ออะไรก็ง่าย เพราะถ้าให้ไปทำตามขั้นตอนจะชักช้า ยุ่งยาก อย่างไอซีทีก็จะมีคนรู้จักทำงานที่นั่นก็ง่ายหน่อย เพราะเคยไปแบบแนวราชการต้องยื่นหนังสือ ไปนู่นไปนี่ ส่งแฟกซ์ไปผิดหน่วย ต้องส่งใหม่ทั้งๆที่ห้องอยู่ติดกันเลย” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 7 กรกฎาคม 2549)

2.3. ปัญหามูลค่าและงบประมาณ

บุคลากรของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรตำรวจที่มาจากสายงานอื่นที่ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญด้านการปราบปรามหรือสืบสวนอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เช่น เจ้าหน้าที่บางนายถูกดึงตัวมาจากสายงานจราจรหรือเจ้าหน้าที่บางนายนั้นไม่เคยมีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตมาก่อน ต้องมีการอบรมก่อนที่จะมาทำหน้าที่ ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นใหม่ จึงยังไม่มีความพร้อมในด้านบุคลากรที่จะรองรับการทำงานของหน่วยงาน นอกจากนี้ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญอยู่มาก เพราะเท่าที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่นั้นบางส่วนต้องออกไปให้การฝึกอบรมแก่หน่วยงานอื่นๆ เช่น สถานีตำรวจต่างๆ พร้อมๆกับการทำงานในต้นสังกัดของตนด้วย ทำให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในหน่วยงานไม่ได้ทำหน้าที่ในหน่วยงานของตนเองอย่างเต็มที่ และก่อให้เกิดปัญหาเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการทำงานตามมา

ปัญหาอีกประการที่สำคัญคือ แม้ว่าหน่วยงานจะมีนโยบายในการรับสมัครผู้ที่มีความรู้ความสามารถ แต่เนื่องจากปริมาณงานที่ต้องทำในหน่วยงานนั้นมีค่อนข้างมาก ทำให้ผู้ที่ประสงค์จะเข้ามาทำงานเกิดความท้อถอย เนื่องจากต้องทุ่มเทในการทำงานมาก แต่ได้สวัสดิการและรายได้เทียบเท่ากับสายงานอื่น หรือหน่วยงานอื่นที่งานเบากว่า ดังนั้น ผู้ที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในหน่วยงานจึงต้องมีความทุ่มเทและพร้อมที่จะทำงาน ทำให้การรับเจ้าหน้าที่เข้าทำงานจึงคำนึงถึงเรื่องของความสมัครใจและความตั้งใจมาก่อนเรื่องของความรู้ความเชี่ยวชาญ ซึ่งข้อนี้เอง

กลายเป็นจุดเด่นที่ช่วยให้หน่วยงานมีความเข้มแข็ง เนื่องจากเจ้าหน้าที่พร้อมที่จะทำงานอย่างเต็มที่ โดยอาศัยการฝึกอบรมและค้นหาความรู้ด้วยตนเอง จนสามารถที่จะทำหน้าที่ได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยีก็ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นทั้งในและต่างประเทศในการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่

พนักงานสืบสวนที่ได้ทำการสัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาบุคลากร โดยกล่าวว่า “เจ้าหน้าที่ตำรวจหลายนายบางคนที่มีปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงาน บางคนมาจากสายงานจราจรก็มี พอมาทำงานตรงนี้ก็ต้องฝึกฝนอบรม จนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ บางคนมาตอนแรกยังคลิกเมาส์ไม่เป็นเลย ก็ต้องมานั่งสอน เพราะตรงนี้นั่งงานเยอะ ข้อมูลเยอะ ส่วนใหญ่คนที่เข้ามาตรงนี้คือ อยากจะทำงานตรงนี้ ส่วนคนที่มีความเชี่ยวชาญจริงๆก็ไม่ทำเพราะช้ำๆก็เลย อีกร้อยทางหน่วยงานก็ยังมีคนไม่มาก บางคนก็ถูกเรียกไปเป็นวิทยากรก็ต้องไป” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 30 สิงหาคม 2549)

นอกเหนือจากเรื่องของบุคลากรแล้ว งบประมาณ เทคโนโลยีและการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ยังเป็นปัญหาสำคัญ ในระยะแรกของการก่อตั้งศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยีนั้น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นอุปกรณ์สำคัญกลับไม่ได้รับการจัดสรร จึงต้องอาศัยการนำเอาคอมพิวเตอร์เก่าจากหน่วยงานอื่นที่ไม่ได้ใช้แล้ว หรือเป็นคอมพิวเตอร์ที่อุปกรณ์บางชนิดเสียหายแล้วนำมาซ่อมหรือถอดชิ้นส่วนบางชิ้นที่ไม่เสียหายมาเป็นอะไหล่ประกอบขึ้นเป็นคอมพิวเตอร์ที่จนสามารถนำมาใช้งานได้ ขณะที่เจ้าหน้าที่บางคนต้องลงทุนซื้อคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กด้วยงบประมาณ เพื่อนำมาใช้งาน หรือแม้แต่การได้รับบริจาคคอมพิวเตอร์เพื่อนำมาใช้งานในหน่วยงาน

จากการสัมภาษณ์ ได้มีการกล่าวถึงคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ที่เห็นคอมฯที่ใช้อยู่นี้ส่วนใหญ่ เราเอามาซ่อมเอง ขอบริจาคมาจากหน่วยอื่นก็มี” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 30 สิงหาคม 2549)

ในขณะที่ปริมาณงานที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตและอาชญากรรมคอมพิวเตอร์มีอยู่มาก แต่งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรยังไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว อีกทั้งหากเป็นการดำเนินคดีที่เสียค่าใช้จ่ายมากและไม่คุ้มค่าต่อการทำงาน ก็ทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้ เช่น กรณีของการเผยแพร่ภาพลามกอนาจารซึ่งมีอัตราโทษไม่สูงนัก แต่ต้องใช้บุคลากรจำนวนมากในการเฝ้าติดตามหรือใช้งบประมาณในการเดินทางสืบสวนหาข้อมูล จนเรียกได้ว่าไม่เกิดความคุ้มค่าต่อการลงทุน หรือบางครั้งผู้กระทำผิดเป็นผู้เยาว์ที่ไม่ได้มีเจตนาในการกระทำผิด แต่กระทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ทำให้เจ้าหน้าที่ดำเนินถึงผลที่จะตามมาต่อผู้เยาว์นั้น นอกจากนี้ เทคโนโลยีเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และสื่ออินเทอร์เน็ตมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบการกระทำผิดรูปแบบใหม่ๆ และตามให้ทันถึงเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเทคโนโลยีที่ใช้อยู่และได้ลงทุนไปแล้วต้องมีการปรับเปลี่ยน ซึ่งถือเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณอย่างรวดเร็ว อีกทั้งเมื่อมีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้ในหน่วยงานแล้วก็ต้องฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจสามารถนำเอาเทคโนโลยีใหม่นั้นมาใช้งาน เพราะหากขาดความรู้ความเข้าใจแล้ว เทคโนโลยีใหม่นั้นก็ไม่มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ อุปสรรคที่เกิดขึ้นนี้เองทำให้เกิดการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกที่ไม่เข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริงตามมาด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับสถิติของการรับแจ้งเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมายต่างๆ นั้นได้มีการจำแนกประเภท และสถิติตามตารางดังต่อไปนี้

ประเภท	จำนวน	%
เว็บลามก อนาจาร (ภาษาไทย)	1381	40.24 %
เว็บลามก อนาจาร(ภาษาต่างประเทศ)	541	15.76 %
เว็บลามก อนาจาร (ภาพเด็ก)	100	2.91 %
เว็บขาย วัตถุลามก อนาจาร (ภาษาไทย)	347	10.11 %
เว็บขาย วัตถุลามก อนาจาร (ภาษาต่างประเทศ)	70	2.04 %
เว็บขาย สินค้า ละเมิดลิขสิทธิ์	159	4.63 %
เว็บขาย สิ่งผิดกฎหมาย อื่น ๆ	138	4.02 %
เว็บขาย บริการทางเพศ	83	2.42 %
การพนัน (ภาษาไทย)	127	3.7 %
การพนัน (ภาษาต่างประเทศ)	17	0.5 %
เว็บที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ และสถาบัน	310	9.03 %
อื่น ๆ	159	4.63 %
รวม	3432	100%

**ตารางที่ 2 แสดงผลการรับแจ้งเว็บผิดกฎหมายแบ่งตามประเภท
ตั้งแต่เดือน มกราคม 2549 ถึง ธันวาคม 2549**

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า มีการแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับเนื้อหาลามกอนาจารมากที่สุด เนื่องจากเนื้อหาลามกอนาจารเป็นเนื้อหาที่มีความน่าสนใจ โดยเฉพาะที่เป็นภาษาไทยจะมีมากกว่าภาษาอังกฤษ เนื่องจาก ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยนิยมที่จะใช้ภาษาไทยมากกว่าการใช้ภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ อีกทั้งเนื้อหาที่เป็นภาษไทยนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นเนื้อหาที่เกิดขึ้นโดยคนไทยเป็นผู้เผยแพร่ ซึ่งผิดกฎหมายในประเทศไทย แต่เนื้อหาลามกอนาจารที่เป็นภาษาต่างประเทศนั้น เป็นเนื้อหาที่ส่วนใหญ่มาจากประเทศที่สามารถเผยแพร่เนื้อหาเหล่านี้ได้

2.4. ปัญหาเรื่องความร่วมมือ และการร้องเรียน

ปัญหานี้เกิดขึ้นจากการทำหน้าที่ต่างๆ โดยเฉพาะการสืบสวนสอบสวนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานเอกชน ในการขอข้อมูลไอพีแอดเดรสของผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องสงสัย ซึ่งมักเกิดปัญหาในเรื่องของการให้ความร่วมมือที่จะให้ข้อมูลโดยอ้างถึงความลับและข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า ซึ่งทางเจ้าหน้าที่เองแม้จะร้องขอในฐานะตำรวจก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าไรนัก การให้ข้อมูลบางครั้งจำเป็นต้องมีเอกสารจากทางราชการซึ่งการออกเอกสารนั้นต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง ซึ่งจะเชื่อมโยงกลับไปถึงปัญหาเกี่ยวกับระบบราชการ

นอกจากนี้ ทางหน่วยงานเองก็มักได้รับการร้องเรียนจากประชาชนถึงการทำงานที่ล่าช้า หรือปล่อยปะละเลย ซึ่งในความเป็นจริงเจ้าหน้าที่ไม่ได้ต้องการให้เกิดปัญหาดังกล่าวแต่เนื่องจากข้อมูลเนื้อหาในสื่ออินเทอร์เน็ตมีอยู่มากมายมหาศาลและเกิดเนื้อหาใหม่ๆขึ้นทุกวัน จึงอาจหลุดรอดจากการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ไป และเมื่อประชาชนเป็นผู้พบเห็นกลับคิดว่าเจ้าหน้าที่ไม่ได้ดูแลอย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยีเองก็ไม่ได้ถูกร้องเรียนมากนักหากเทียบกับหน่วยงานอื่นๆ เนื่องจากลักษณะของการทำงานจะเป็นไปในลักษณะปิดทองหลังพระ การแถลงข่าวหรือการประชาสัมพันธ์จะมีอยู่น้อยเนื่องจากไม่ต้องการให้เกิดความรู้จักในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงาน เพราะหากหน่วยงานไม่เป็นที่รู้จัก ผู้กระทำผิดจะคิดว่าเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานไม่มีความสามารถ หากแถลงข่าวการจับกุมด้วยตัวเองจะทำให้ผู้กระทำผิดไม่ประมาทและคิดวิธีการใหม่ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานมากขึ้น

พนักงานสืบสวนได้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นเรื่องการร้องเรียนไว้ว่า “ในฐานะหน่วยงานตำรวจ ก็มีเรื่องร้องเรียนถึงเว็บไซต์เป็นประจำ แต่นโยบายของที่นี่จำเป็นต้องทำงานเบื้องหลัง ไม่ค่อยแถลงข่าว เพราะต้องการปกปิด หากคนรู้ เขาก็จะพัฒนารูปแบบวิธีทำให้ตามยากขึ้น การทำงานแบบเงียบๆจะช่วยให้หน่วยงานประสบความสำเร็จมากกว่า เพราะคนร้ายคิดว่าตำรวจไม่เก่งจับใครไม่ได้” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 30 สิงหาคม 2549)

2.5. ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมาย

ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องมาจาก การที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ทำให้การทำหน้าที่ของหน่วยงานต้องประสบกับปัญหา โดยเฉพาะการตีความตามกฎหมายเพื่อดำเนินคดี และลงโทษผู้กระทำผิด เนื่องจากหน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานที่อาศัยการบังคับใช้กฎหมายโดยตรง และเมื่อไม่มีข้อกำหนดบัญญัติไว้ทำให้การดำเนินคดีเกิดความยุ่งยาก การกำกับดูแลเนื้อหาจึงอาศัยกฎหมายอื่นนำมาปรับใช้ เช่น การห้ามเผยแพร่ภาพลามกอนาจาร การห้ามเผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับการพนันหรือการห้ามเผยแพร่เนื้อหาที่มีผลต่อความมั่นคงของชาติ เป็นต้นซึ่ง ปัญหาในลักษณะนี้ก็เกิดขึ้นกับสำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรมเช่นกันเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมายจะมีปัญหาอย่างมากเกี่ยวกับเนื้อหาหรือการกระทำ ความผิดทางอินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้นนอกอาณาเขตประเทศไทย เพราะกฎหมายประเทศไทยจะบังคับใช้ได้ภายในขอบเขตหรือพรมแดนที่กำหนดไว้ การปิดกั้นเนื้อหาต่างๆจึงถือว่าการทำได้ยาก เนื่องจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมมักมาจากต่างประเทศ การเผยแพร่จากต่างประเทศจึงไม่สามารถดำเนินคดีหรือเอาผิดใดๆได้หากความผิดนั้นในต่างประเทศไม่ได้ระบุความผิด เช่น เนื้อหาการพนัน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังมีการตั้งข้อสงสัยว่า การเรียกดูข้อมูลเนื้อหาต่างๆในอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นการเรียกดูโดยผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ผู้ที่เผยแพร่เนื้อหาเพียงแต่นำข้อมูลมาฝากไว้ไม่ได้กระจายเนื้อหาไปยังเว็บไซต์อื่นๆ ผู้ที่เข้าชมต้องทำการพิมพ์ชื่อเว็บไซต์ให้ถูกต้องจึงจะสามารถเข้าชมเนื้อหานั้นๆได้ ซึ่งถือเป็นการร้องขอข้อมูลมากกว่าการเผยแพร่ บางครั้งการบังคับใช้กฎหมายเพื่อดำเนินคดีจึงเอาผิดได้แค่ผู้ที่เข้าชม เช่น ผู้ที่เล่นการพนันผ่านอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยถือว่ามีความผิด แต่ผู้ที่จัดทำเนื้อหาและจัดให้มีการเล่นการพนันกลับไม่มีความผิด เพราะเป็นเว็บไซต์ต่างประเทศ เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์พนักงานสืบสวน ได้กล่าวเกี่ยวกับปัญหาด้านกฎหมาย ดังนี้ “ปัญหาใหญ่ที่สุดก็คือ เรายังไม่มีกฎหมายใดๆออกมารองรับ เราก็ตีความเอาเองว่าจะใช้กฎหมายไหนมาเล่นงานผู้กระทำผิด แต่หลักๆก็คือ เว็บไซต์ผิดกฎหมายขอบมาจากต่างประเทศ ซึ่งกฎหมายไทยไปเอาผิดไม่ได้ ต้องร้องขอความร่วมมือกับต่างประเทศให้ลบทิ้ง หรือแจ้งไอซีทีให้ปิดกั้น” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 7 กรกฎาคม 2549)

นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “กฎหมายยังไม่ได้ให้อำนาจในการตีความว่า เนื้อหาแบบไหนผิด ตำรวจต้องเอากฎหมายเท่าที่มีอยู่ในมือมาปรับใช้ เพราะเราไม่ใช่ผู้ที่จะไป ประเมินว่าเนื้อหาไหนผิดไม่ผิด อย่างกรณีเล่นพนันเราตามจับคนเล่นที่เป็นคนไทยในประเทศไทย ได้ แต่ไปจับคนทำเว็บที่อยู่เมืองนอกไม่ได้” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 30 สิงหาคม 2549)

2.6. ปัญหาด้านความพร้อมและบทบาทของหน่วยงาน

ความพร้อมในการทำงานของศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยีถือว่ามีความพร้อมในระดับหนึ่งคือสามารถตรวจสอบและขยายผลการสืบสวนได้ ในขณะที่บทบาทในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลอินเทอร์เน็ตนั้นถือเป็นหน่วยงานสนับสนุนและปฏิบัติงาน ซึ่งปัญหาทางด้านความพร้อมและบทบาทของหน่วยงาน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจาก ปัจจัยทางด้านบุคลากร เทคโนโลยี งบประมาณและกฎหมาย ปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดสภาพของ หน่วยงานที่ขาดความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่อีกทั้ง ตัวกฎหมายก็ไม่ระบุถึงอำนาจหน้าที่ที่ ชัดเจน ทำให้บทบาทการเป็นตำรวจอินเทอร์เน็ตนั้นไม่ชัดเจน และดูเหมือนจะทับซ้อนกับสำนักคดี เทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งแตกต่างกันเพียงแค่การดูแลคดีเล็กหรือใหญ่ เท่านั้น อีกทั้งผู้บังคับบัญชาในส่วนกลางก็ยังไม่เห็นถึงความสำคัญของสื่ออินเทอร์เน็ตมากนัก เนื่องจากยังเป็นสื่อใหม่และประเทศไทย ยังไม่เคยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากสื่อประเภทนี้

การสัมภาษณ์พนักงานสืบสวน ได้มีการให้ข้อมูลในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับ กรณีอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ดังนี้

“ในประเทศไทยยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ เพราะดูเหมือนมันไม่กระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินโดยตรง ไม่เหมือนกับกรณีอาชญากรรมอื่นๆ ทั่วไป แต่ในต่างประเทศเขาเห็นความสำคัญเพราะสื่ออินเทอร์เน็ตสามารถก่อคดีที่เกิดความเสียหายได้มากโดยไม่ต้องอยู่ในจุดเกิดเหตุก็ได้ เช่น การแฮ็คเข้าไปในเว็บไซต์รัฐบาลแล้วเปลี่ยน ให้เป็นเว็บโป๊ ซึ่งทำให้ถูกมองว่ามาตรการในการรักษาความปลอดภัยไม่ดีเท่าที่ควร หากมีข้อมูล ลับก็โดนแน่” (พนักงานสืบสวน ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี, 30 สิงหาคม 2549)

ความไม่พร้อมและบทบาทที่ขาดความชัดเจนนี้เองทำให้หน่วยงานต้องรับภาระต่างๆ เช่น รับเอาทุกคดีที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตโดยไม่มีการจำแนกความผิดว่าเป็นความผิดประเภทใดจึงก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการทำงานที่มีปริมาณงานมาก หรือการขาดเทคโนโลยีใหม่ๆที่จะช่วยให้การทำงานสะดวกรวดเร็วขึ้น

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

3.1. ปัญหาด้านบุคลากร

การทำหน้าที่ของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมจะตรวจสอบดูแลทั้งในส่วนของสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ที่เข้ามาทำงานในหน่วยงานจะต้องเฝ้าติดตามสิ่งที่ไม่เหมาะสมที่เกิดขึ้นในสื่อต่างๆเหล่านี้ ดังนั้นปัญหาด้านบุคลากรของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ก็คือ การขาดแคลนบุคลากรที่จะทำหน้าที่ในการตรวจสอบเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ซึ่งในส่วนของสื่อโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งก็มีจำนวนเนื้อหาอยู่มากมายแล้ว การทำหน้าที่ตรวจสอบเนื้อหาในสื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งมีอยู่มากมายและสลับซับซ้อนก็ยิ่งเป็นภาระหนักมากขึ้น เพราะผู้ที่มีหน้าที่ดูแลด้านสื่ออินเทอร์เน็ตก็มีอยู่น้อยและผู้ที่จะเข้ามาปฏิบัติงานก็เกิดความท้อถอย เพราะลำพังเพียงแค่การค้นหาข้อมูลที่มีอยู่มากมายมหาศาลก็เป็นงานที่ค่อนข้างหนัก และยังต้องทำหน้าที่พิจารณาถึงเนื้อหาเหล่านั้นว่าไม่เหมาะสมอย่างไร จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างไรต่อไปอีก

ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมได้กล่าวในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรไว้ว่า “ตอนนี้ คนของเรามีไม่เพียงพอต่อการทำงาน แล้วยังขาดความตระหนักในเรื่องที่ทำ เพราะเว็บไซต์หรือสื่ออื่นๆที่เผยแพร่อยู่มันมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมแก่เด็กอยู่เยอะ คนทำงานต้องมานั่งดูว่ามีอะไรเหมาะสม ไม่เหมาะสม แคนี่งานก็เยอะแล้ว แคนี่อินเทอร์เน็ตอย่างเดียวก็ข้อมูลมากมาย คนทำก็เหนื่อย” (ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม, 16 พฤศจิกายน 2549)

ทั้งนี้ได้มีการดำเนินงานในส่วนของการขอความร่วมมือจากประชาชนโดยการตั้งศูนย์รับแจ้งเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมและขัดต่อวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้การตรวจตราเนื้อหาอินเทอร์เน็ตมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.2. ปัญหาด้านความสำคัญขององค์กร

เนื่องด้วยหน่วยงานดังกล่าว ถือเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาได้ไม่นาน โดยเน้นบทบาททางด้านของการรักษาวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมอันดีงามของชาติ ซึ่งเป็นนโยบายทางด้านสังคม ซึ่งเมื่อเทียบลำดับความสำคัญของความต้องการของประชาชนแล้ว ถือว่าอยู่ในระดับที่ยังไม่มีความสำคัญมากนัก เพราะประเทศไทยยังต้องการการพัฒนาและแก้ปัญหาในด้านอื่น ๆ มากกว่า เช่น ปัญหาความยากจน จึงทำให้กิจกรรมหรือนโยบายต่างๆ ที่ออกมาไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

ปัจจุบัน ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมได้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อรณรงค์ให้เกิดความตื่นตัวและตระหนักในการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมผ่านสื่อต่างๆ โดยทางหน่วยงานได้มีการกระตุ้นและแจ้งข่าวเกี่ยวกับสิ่งที่ขัดต่อวัฒนธรรม เช่น การออกมาเตือนให้ทราบถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการใช้โปรแกรมแคมพรีค ซึ่งก็ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนและประชาชน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น เมื่อกระแสข่าวอื่นที่เข้ามาใหม่ก็จะกลบกระแสข่าวและความสนใจในเรื่องดังกล่าวหายไป จนไม่ได้รับความสนใจ อีกทั้งตัวหน่วยงานเองก็ไม่มีหน้าที่ในการดำเนินคดีหรือกำหนดนโยบาย กฎหมายหรือข้อบังคับที่จะนำมาใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ต ทำให้บทบาทของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมถูกมองว่าเป็นเพียงแค่ผู้เตือนภัยเท่านั้น

และผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า “ในสังคมขาดความรู้เท่าทันสื่อกัน พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ค่อยรู้หรือกว่าเด็กเล่นอะไรกัน ในฐานะของศูนย์เฝ้าระวังฯ พยายามที่จะช่วยแจ้งเตือน แต่ก็ได้รับความสนใจเพียงแป๊บเดียว อีกสักพักก็มีมาใหม่อีก ผังเจ้าหน้าที่ที่ดูแลพวกเว็บไซต์ขาดจิตสำนึกในหน้าที่ เพราะคิดว่าปิดเท่าไรก็ไม่หมดเลยไม่ค่อยอยากปิด เราถึงต้องพยายามสร้างข่าวให้ผู้ปกครองเข้าใจปัญหา” (ผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม, 16 พฤศจิกายน 2549)

4. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4.1. ปัญหาด้านบุคลากรและเทคโนโลยี

ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และเทคโนโลยีที่จะเข้ามาใช้กำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต อุปสรรคสำคัญก็คือ บุคลากรที่ทำหน้าที่ใน

การกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตยังไม่มีมาตรฐานในการกลั่นกรองเนื้อหา คือ ต้องมีการตรวจสอบจากหัวหน้าหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกขั้นตอนซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความล่าช้าในการดำเนินการต่างๆ นอกจากนี้ นโยบายการปิดกั้นเว็บไซต์ต่างๆยังส่งผลให้เกิดความผิดพลาด เนื่องจากไม่ได้มีการตรวจสอบที่ละเอียด รอบคอบ ซึ่งในส่วนนี้เจ้าหน้าที่กำลังพยายามปรับปรุงแก้ไข เพราะเทคโนโลยีที่ใช้ในการปิดกั้นนั้นส่งผลให้เกิดการปิดกั้นทั้งเว็บไซต์ ไม่ใช่เป็นการปิดกั้นเฉพาะส่วนที่ไม่เหมาะสม

นอกจากนี้ ยังเกิดปัญหาบุคลากรขาดความตั้งใจในการที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในสื่ออินเทอร์เน็ต เนื่องจากบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบายและไม่เห็นด้วยกับแนวทางแก้ปัญหาในปัจจุบัน ซึ่งสืบเนื่องมาจากการที่ไม่มีกฎหมายที่จะให้อำนาจในการทำงาน โดยเฉพาะนโยบายที่ให้มีการปิดกั้นเว็บไซต์ เนื่องจากตัวหน่วยงานไม่สามารถกระทำได้อะไรเนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ แต่อาศัยอำนาจการสั่งการจากรัฐมนตรี ทำให้หน่วยงานถูกร้องเรียนจากประชาชน

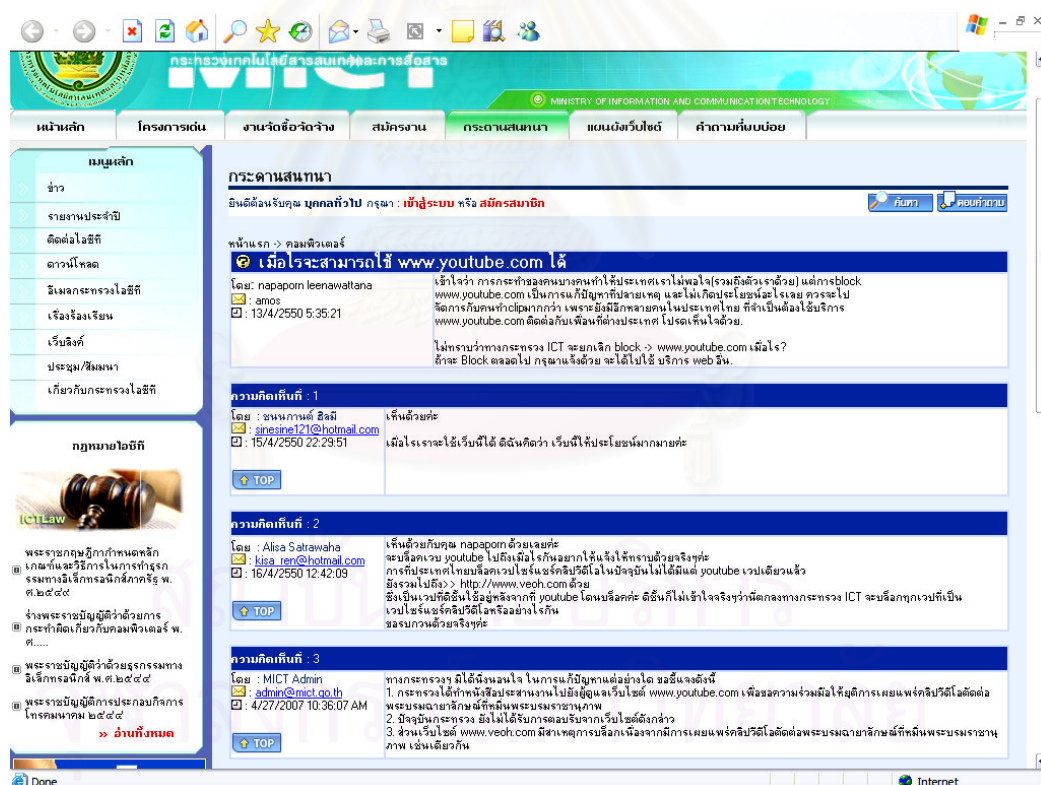
ความคิดเห็นของนักวิชาการคอมพิวเตอร์ จากการสัมภาษณ์ในการปิดกั้นเว็บไซต์ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า “ผมไม่ค่อยเห็นด้วยกับการปิดเว็บไซต์นะ แต่มันเป็นวิธีเดียวที่ผู้ใหญ่มักจะสั่งให้ทำ เพราะมันเป็นวิธีที่ง่ายที่สุด แต่ไม่ได้แก้ปัญหาที่ต้นเหตุ เพราะถ้ามานั่งปิดเว็บ เราต้องใช้คนมากเพื่อมานั่งเฝ้า นั่งหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ตซึ่งมันเยอะมาก ทำไม่ไหวหรอก ส่วนวิธีอื่นๆเราก็ทำ อย่างให้พวกร้านเน็ตกำหนดอายุคนเล่น หรือเฝ้าดูว่าใครเปิดเว็บอะไร แต่ก็ทำไม่ได้มาก เพราะเขาเป็นธุรกิจ อยากให้คนเข้าร้านเยอะๆ มากกว่าไปไล่ลูกค้า” (นักวิชาการคอมพิวเตอร์ กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี, 10 มกราคม 2550)

4.2. ปัญหาด้านการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานต่างๆ มักจะได้รับการร้องเรียน ทั้งในเรื่องของการปิดกั้นที่ไม่ได้มาตรฐาน การทำงานที่ล่าช้า เนื่องจากประชาชนตรวจพบก่อน และเมื่อแจ้งแล้วก็ยังไม่มี การดำเนินการในทันที รวมทั้งการเกณฑ์ในการปิดกั้นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ไม่ได้รวมไปถึงเนื้อหาที่ไม่ผิดกฎหมาย เช่น เว็บไซต์ที่สนับสนุนให้มีการเล่นพนันที่เป็นการเล่นถูกกฎหมายอย่างสลากกินแบ่งรัฐบาล ทำให้ประชาชนมองว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ อีกทั้งยังถูกร้องเรียนถึงอำนาจในการปิดกั้น เพราะไม่มีกฎหมายระบุให้อำนาจแก่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการปิดกั้นข้อมูลข่าวสารหรือเว็บไซต์ต่างๆ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลก็ส่งผลถึงนโยบายการทำงาน

ทำให้ขาดความต่อเนื่อง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ หลังจากเกิดเหตุการณ์ปฏิวัติยึดอำนาจ ได้มีคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งก่อนหน้านี้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะเน้นไปในด้านการควบคุมสื่อลามกอนาจารมากกว่า จึงทำให้มีเว็บไซต์เกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเกิดขึ้นใหม่ตามมาหลังจากถูกปิดกั้นไปหลายเว็บไซต์

จากการสัมภาษณ์และค้นหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยได้พบประเด็นเกี่ยวกับการร้องเรียนในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นอุปสรรคหนึ่งที่สำคัญ ดังนี้ "พอปิดเว็บเราก็โดนด่า ปิดทำไม เราโตแล้วเรามีสิทธิจะดู หรืออย่างเว็บที่เกี่ยวกับเกย์ เขาก็จะว่า ว่าทำไมไอซีทีปิดเว็บเขา ทั้งๆที่ไม่มีภาพโป๊ พอไม่ปิดเราก็โดนด่าว่าทำไมปล่อยให้เปิดอยู่ได้เดี๋ยวกเข้าไปดู มันไม่ดี" (นักวิชาการคอมพิวเตอร์ กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี, 10 มกราคม 2550)

ภาพที่54 กระตุ้งเรียนในเว็บบอร์ดของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4.3. ปัญหาด้านความร่วมมือ

อุปสรรคสำคัญที่ทำให้การกำกับดูแลเนื้อหาในสื่ออินเทอร์เน็ตไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากการขาดความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากการร่วมมือกันนั้นมักจะเป็นไปในรูปของความสมัครใจโดยเฉพาะภาคเอกชน เช่น เจ้าของเว็บไซต์ ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ เพราะภาคเอกชนเน้นไปในด้านธุรกิจและแสวงหาผลกำไรมากกว่า ในขณะที่การร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐก็มีปัญหาเรื่องระบบราชการและความไม่พร้อมหรือไม่เห็นว่าเป็นนโยบายสำคัญของหน่วยงานตน เป็นต้น

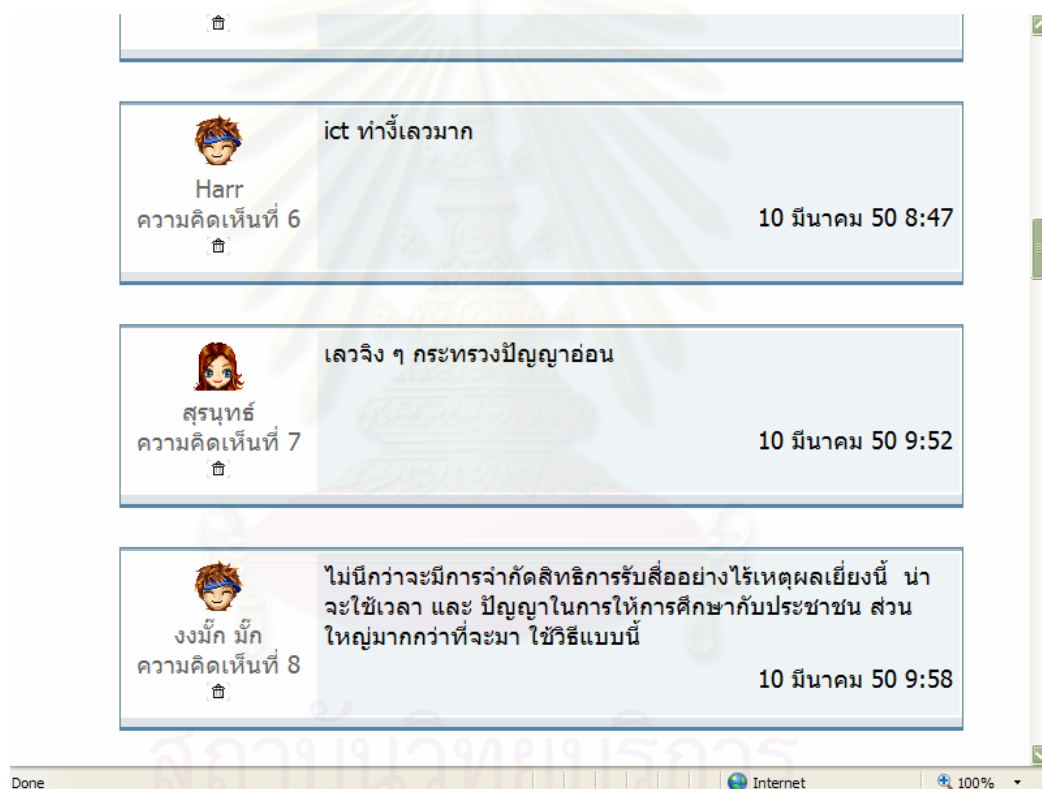
ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมักจะใช้วิธีการปิดกั้นเว็บไซต์เป็นส่วนใหญ่เมื่อเกิดปัญหาการร้องเรียนถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ทำให้ประชาชนไม่ค่อยพอใจวิธีการดังกล่าว เพราะบางคนนั้นอ้างว่า ใช้เว็บไซต์ที่ถูกปิดกั้นนั้นเพื่อทำการศึกษาวิจัยอยู่ หรือโปรแกรมแคมฟร็อก ก็มีการอ้างว่านำมาใช้ในการสอนธรรมะ ซึ่งข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก็คือ การนำไปใช้ในทางที่เป็นประโยชน์ของสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นมีอยู่จริง แต่มีการนำไปใช้ในทางที่ผิดมีมากกว่า เมื่อมีการสั่งปิดกั้นจึงส่งผลกระทบต่อผู้ที่นำมาใช้ประโยชน์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ส่วนในด้านของความร่วมมือของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่นั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ผู้ปฏิบัติงานไม่เห็นด้วยกับนโยบายที่เกิดขึ้น เนื่องจาก ผู้บริหารไม่เข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการปิดกั้นเว็บไซต์โดยที่หน่วยงานเองไม่มีอำนาจแต่อย่างใด และเมื่อมีการปิดเว็บไซต์แห่งหนึ่ง ก็มีการเปิดเว็บไซต์อีกแห่งหนึ่งขึ้นมาแทน ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่ตรงจุด และขัดต่อนโยบายหลักของหน่วยงานที่ต้องการพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสารให้เข้าถึงประชาชน แต่ตัวหน่วยงานเองกลับทำหน้าที่ปิดกั้นการเผยแพร่ เนื่องจากผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญและไม่เข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดปัญหาของการปฏิบัติงานที่ออกมาแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด และส่งผลให้ประชาชนบางส่วนไม่พอใจการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเห็นได้ชัดจากการตั้งกระทู้ต่อว่ากระทรวงทั้งในเว็บบอร์ดของกระทรวงและเว็บบอร์ดอื่นๆ

จากการสัมภาษณ์ในส่วนของบุคลากรของกลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความไม่พอใจของประชาชน โดยได้กล่าวว่า

“ประชาชนจะไม่ค่อยเห็นด้วยการมาตรการปิดกั้นเว็บไซต์ ซึ่งผมเองก็ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ แต่ระดับนโยบาย เขาใช้วิธีที่ง่ายและรวดเร็วอย่างปิดเว็บ เพราะไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญกับปัญหา แม้จะไม่มีกฎหมายให้อำนาจก็อาศัยอำนาจรัฐ ในฐานะเจ้ากระทรวงสั่งปิด คนไม่เห็นด้วยเขาก็ออกมาไว้วางย” (นักวิชาการคอมพิวเตอร์ กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี, 10 มกราคม 2550)

นอกจากนี้ยังพบปัญหาเกี่ยวกับความไม่พอใจของประชาชนที่แสดงออกมาทางเว็บบอร์ดดังเช่นภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 55 กระจุกแสดงถึงความไม่พอใจในการปฏิบัติงาน
ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมายและกลไกที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ปัญหาในส่วนของกฎหมายและกลไกที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น สามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านกฎหมาย

1.1. ความไม่พร้อมของกฎหมายไทย

การออกกฎหมายเกี่ยวกับความผิดทางคอมพิวเตอร์ ก็เพื่อที่จะกำหนดมาตรการทางอาญาในการลงโทษผู้กระทำความผิดต่อระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์ ระบบข้อมูล และระบบเครือข่าย และเป็นหลักประกันสิทธิ เสรีภาพและการคุ้มครองการอยู่ร่วมกันของสังคม

ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศไทยเกี่ยวกับทางด้านกฎหมายนั้นก็คือ การที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายรองรับเกี่ยวกับเรื่องเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายฉบับใดกำหนดว่าเป็นความผิด หรือแม้แต่อาชญากรรมคอมพิวเตอร์เองที่ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตและทรัพย์สินโดยตรงก็ยังไม่มีความหมายรองรับ ทำให้จำเป็นต้องมีการนำเอากฎหมายอื่นๆมาปรับใช้ ความไม่พร้อมของกฎหมายไทยนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากการขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญในเรื่องของกฎหมายอินเทอร์เน็ต ประกอบกับเทคโนโลยีที่รวดเร็ว และวัฒนธรรม รวมถึงการเมืองที่แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ ที่มีกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ต ทำให้การนำเอากฎหมายจากต่างประเทศมาปรับใช้ไม่สามารถทำได้มากนัก การนำมาปรับให้เข้ากับบริบทของประเทศไทยจึงต้องมีการศึกษากันค่อนข้างมาก

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นจะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งจะรวมไปถึงการดูแลหรือควบคุมด้านเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อศีลธรรมอันดีหรือความมั่นคงของชาติ แต่ทั้งนี้ก็ต้องเข้าใจว่า เนื้อหาบางประเภทนั้นไม่เหมาะสมต่อเยาวชนแต่ไม่ถือว่าผิดกฎหมายเช่น เนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันบั้งเทิง อาบอบนวดต่างๆที่สามารถที่จะเผยแพร่ได้ ทำให้การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตต้องคำนึงถึงความผิดทางอาญาเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงมีการร่างกฎหมายที่ครอบคลุมในเรื่องของการกระทำความผิดอื่นๆที่ไม่ใช่เกี่ยวกับการเผยแพร่เนื้อหาที่ผิดกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการกระทำความผิดทุกรูปแบบทั้งที่เป็นรูปแบบความผิดดั้งเดิมและรูปแบบความผิดใหม่ที่สามารถเกิดขึ้นได้บนสื่ออินเทอร์เน็ตที่เรียกว่ากฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ในต่างประเทศนั้น มีลักษณะการบัญญัติกฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ 2 รูปแบบ คือ การบัญญัติในลักษณะแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา เช่น ประเทศเยอรมนี แคนาดา อิตาลี และสวิสเซอร์แลนด์ ส่วนอีกรูปแบบหนึ่งคือการบัญญัติเป็นกฎหมายเฉพาะ เช่น ประเทศอังกฤษ สิงคโปร์ มาเลเซีย และสหรัฐอเมริกาสำหรับ

ประเทศไทยนั้น เลือกใช้ในแบบที่สองคือบัญญัติเป็นกฎหมายเฉพาะ โดยมีชื่อร่างว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ปัญหาข้อกฎหมายของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์คือ หลักของกฎหมายอาญาที่ระบุว่า ไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมายซึ่งหมายความว่า การกระทำบางอย่างไม่มีความผิดเพราะไม่มีกฎหมายรองรับ และกฎหมายอาญาในปัจจุบันมุ่งคุ้มครองวัตถุที่มีรูปร่างเท่านั้น แต่ในสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น ข้อมูลข่าวสารเป็นวัตถุที่ไม่มีรูปร่าง เอกสารไม่ได้อยู่ในแผ่นกระดาษอีกต่อไป ซึ่งกฎหมายที่มีอยู่ไม่อาจขยายการคุ้มครองไปถึงได้ การอ้างอิงกฎหมายแบบดั้งเดิมมาใช้จึงก่อให้เกิดปัญหาในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ความไม่พร้อมในด้านของตัวบทกฎหมายนี้ทำให้หน่วยงานต่างๆที่ทำหน้าที่กำกับดูแลอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถือเป็นผู้ใช้กฎหมาย เกิดปัญหาและอุปสรรคต่างๆมากขึ้น

1.2. วิธีการที่ล่าช้าในการออกกฎหมาย

กระบวนการในการออกกฎหมายของประเทศไทยนั้น จำเป็นต้องผ่านขั้นตอนและกระบวนการต่างๆมากมายทำให้การออกกฎหมายเป็นไปด้วยความล่าช้า ทั้งนี้สาเหตุหลักๆก็คือ ระบบงานราชการที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ต้องผ่านหลายหน่วยงาน หลายขั้นตอน หรือแม้แต่วิธีการพิจารณาในสภานิติบัญญัติที่มีการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยจึงทำให้ขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ก่อนที่จะมีการออกกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับสังคม ยังต้องมีการทำประชาพิจารณ์ และการขอความเห็นจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในกรณีของกฎหมายอาชญากรรมคอมพิวเตอร์เองมีการขอความเห็นจากทั้งกระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สมาคมธนาคารไทย และคณะกรรมการกฤษฎีกา ทั้งหมดนี้จะต้องผ่านขั้นตอนทางราชการและการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการร่างกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดความล่าช้า จนกระทั่งเทคโนโลยีได้พัฒนาไปไกลกว่าตัวบทกฎหมายที่ได้ร่างไว้ ซึ่งจะทำให้ต้องมีการเพิ่มเติมแก้ไข ตัวบทกฎหมายให้สมบูรณ์ จนกว่าจะสามารถนำมาประกาศใช้ได้ ซึ่งจุดนี้ก่อให้เกิดความล่าช้าและส่งผลกระทบต่อเรื่องความพร้อมของกฎหมายที่จะนำมาใช้

1.3. ความรวดเร็วของเทคโนโลยี ซึ่งมีผลต่อการตีความในตีบทกฎหมาย

การนำเอากฎหมายเก่าที่มีอยู่มาปรับใช้ ในขณะที่เทคโนโลยีของสื่ออินเทอร์เน็ตก็ได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้บางกรณีนั้นไม่สามารถที่จะนำเอากฎหมายเข้ามาปรับใช้ได้ โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ในส่วนของ การมุ่งเป้าหมายเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์จะมีปัญหาอย่างมาก เช่น การบุกรุกและขโมยข้อมูลโดยการทำสำเนาจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยไม่ได้รับอนุญาต เพราะการบุกรุกดังกล่าวไม่ได้เป็นการบุกรุกทางกายภาพและการขโมยข้อมูลนั้นก็ไม่ได้ทำให้ข้อมูลเก่าสุดหายแต่อย่างใด

หากเป็นด้านของเนื้อหาต่างๆก็ปรากฏว่า เนื้อหาบางประเภทที่ผิดกฎหมายไม่ได้ อยู่ในรูปของภาพ เสียงหรือตัวอักษรอีกต่อไป แต่ถูกเข้ารหัสและบีบอัดจนเกิดเป็นไฟล์ประเภทต่างๆ ซึ่งผู้ใช้งานต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้งาน และทราบรหัสจึงจะสามารถเปิดไฟล์นั้น และนำเอาไฟล์รูปภาพ ไฟล์วีดีโอ หรือเนื้อหาอื่นๆออกมาได้ ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ที่ดูแลเกี่ยวกับสื่ออินเทอร์เน็ตไม่สามารถล่วงรู้ได้

1.4. ประเภทเนื้อหาที่มีทั้งผิดกฎหมายและไม่ผิดกฎหมายแต่มีความไม่เหมาะสม

ด้วยข้อจำกัดของกฎหมายที่บังคับใช้ภายในขอบเขตประเทศที่ออกกฎหมาย ทำให้เกิดปัญหาในการปรับใช้กฎหมายเพื่อเอาผิดกับผู้เผยแพร่เนื้อหาในสื่ออินเทอร์เน็ต เพราะผู้ที่เผยแพร่เนื้อหาสามารถที่จะเป็นใครก็ได้ที่ใช้อินเทอร์เน็ต โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในประเทศไทย อีกทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เก็บข้อมูลก็ไม่จำเป็นต้องอยู่ในประเทศไทย แต่เนื้อหาอินเทอร์เน็ตสามารถเผยแพร่ได้ทั่วโลก และสามารถบันทึกเก็บไว้ได้อย่างง่ายดาย รวมถึงเนื้อหาที่ปรากฏก็มีหลากหลายประเภท ทั้งที่ผิดกฎหมายและไม่ผิดกฎหมาย

1.4.1. เนื้อหาที่ผิดกฎหมายในประเทศไทย ได้แก่

ก. เนื้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ

เนื้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพเป็นเนื้อหาที่มีความผิดร้ายแรง เนื้อหาประเภทนี้มักปรากฏในรูปของข้อความ ภาพหรือวีดีโอที่แสดงความเหยียดหยาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ บัญญัติว่า ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย

พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

“ดูหมิ่น” หมายถึงการแสดงเหยียดหยาม อาจกระทำทางกริยา เช่น ยกสั้นเท้า ถ่ม น้ำลาย หรือกระทำด้วยวาจา เช่น ด่าด้วยคำหยาบคาย

ส่วน “แสดงความอาฆาตมาดร้าย” หมายถึง การแสดงว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ในอนาคต เช่น ชูว่าจะปลงพระชนม์ไม่ว่าจะมีเจตนากระทำตามที่จริงหรือก็ตาม

เนื้อหาประเภทดังกล่าว เกิดปัญหาในเรื่องของการเผยแพร่ที่มาจากต่างประเทศ เพราะต่างประเทศเองถือว่าการล้อเลียนหรือการไม่ให้ความเคารพผู้นำประเทศหรือ พระมหากษัตริย์เป็นเรื่องที่สามารถทำได้

กรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นคือ การหมิ่นพระบรมเดชานุภาพในเว็บไซต์ชื่อ Youtube.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่มีการเผยแพร่วิดีโอให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตได้รับชม

“สำนักข่าวเอเอฟพีเปิดเผยว่า เมื่อวันที่พุธที่ผ่านมา (4 เม.ย. 50.)เจ้าหน้าที่ของ ทหารไทยเปิดเผยว่าได้มีการบล็อกเว็บไซต์เผยแพร่ภาพวิดีโอขบถนิยม “YouTube” หลังจากที่ เว็บไซต์ดังกล่าวเผยแพร่ภาพคลิปหมิ่นพระบรมเดชานุภาพพระมหากษัตริย์

นายวิษณุ หมือยู โฆษกกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที) กล่าวว่า ได้แจ้งให้เว็บ YouTube ถอดวิดีโอคลิปที่พิจารณาแล้วว่า คุณคามต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช แต่ทาง YouTube ก็มีได้ทำอะไร

“เราทำการบล็อกเว็บไซต์ดังกล่าวตั้งแต่เข้าวันนี้ (4 เม.ย. 50)หลังจากที่เราพบว่า Very insulting (หมิ่นประมาท) ต่อบุคคลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” นายวิษณุกล่าวกับผู้สื่อข่าว เอเอฟพี

“เราร้องขอให้ YouTube ถอดคลิปนี้ออก แต่ก็ไม่ได้รับความร่วมมือ ถ้าเมื่อไหร่ เขาถอดคลิปนี้ออก เราจะพิจารณายกเลิกการแบนเว็บ” เขากล่าว

โดยภาพคลิป 44 วินาทีของ YouTube เป็นพระบรมฉายาลักษณ์ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถูกตกแต่งด้วยโปรแกรมกราฟิกและมีเสียงเพลงชาติไทยประกอบ ภาพหนึ่งแสดงให้เห็นภาพของพระองค์อยู่ใกล้กับภาพเท้า ซึ่งในทางพระพุทธศาสนา เท้าถือเป็น ส่วนที่ต่ำที่สุด ซึ่งการวางภาพใกล้กันลักษณะนี้น่าจะทำให้เกิดการต่อต้านในประเทศไทยซึ่ง ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

เอเอฟพีรายงานด้วยว่า พระมหากษัตริย์ผู้เป็นที่รักยิ่งของชาวไทย เป็น พระมหากษัตริย์ที่ครองราชย์ยาวนานที่สุดในโลก และเป็นหนึ่งในไม่กี่บุคคลที่ได้รับการปกป้อง จากกฎหมายที่มีบทลงโทษร้ายแรงที่ไม่อนุญาตให้มีการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพต่อพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์

นอกจากนี้ยังมีการปิดกั้นเว็บไซต์ข่าวต่างประเทศที่มีการนำเสนอข้อถกเถียง เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ หนังสือและภาพยนตร์ที่วิพากษ์วิจารณ์จากสถาบัน พระมหากษัตริย์ก็ถูกปิดกั้นด้วยเช่นกัน นายวิษณุ หมืออยู่ จากกระทรวงไอซีทีซึ่งกล่าวอีกด้วยว่า กระทรวงไอซีทีที่กำลังพิจารณามาตรการต่อเว็บไซต์อื่นๆ ที่มีการทำลิงค์มายังคลิปวิดีโอดังกล่าวนี้ ด้วย” (ประชาไท, 2550)

ข. เนื้อหาลามกอนาจาร

การเผยแพร่เนื้อหาลามกอนาจารในต่างประเทศนั้น หากไม่ใช่เนื้อหาที่มีภาพหรือ วิดีโอของเด็กซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ จะถือว่าไม่มีความผิด แต่ในประเทศไทยเอง เนื้อหาลามก อนาจารทุกประเภทถือว่ามีความผิด

ในสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีเครือข่ายการสื่อสารเชื่อมโยงกันทั่วโลก การเผยแพร่เนื้อหาลามกอนาจารจากประเทศที่ไม่ถือว่ามีความผิดจึงมีปัญหาต่อการกักตุนสื่ออินเทอร์เน็ตของ ประเทศไทย เนื่องจากไม่สามารถที่จะไปห้ามไม่ให้มีการเผยแพร่ได้

ค. เนื้อหาเกี่ยวกับการแบ่งแยกดินแดน หรือยุบยงให้เกิดความแตกแยก

เนื้อหาประเภทนี้ ถือว่าเป็นเนื้อหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศ เนื่องจากเนื้อหาดังกล่าวจะมุ่งเน้นโจมตีประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งก็เปรียบเหมือนเครื่องมือหรือ สื่อที่ช่วยประชาสัมพันธึ้ให้กลุ่มที่ต่อต้านอำนาจรัฐ ประเด็นเรื่องของกฎหมายนั้นจึงมีอยู่ว่า

ประเทศที่ไม่ได้รับผลกระทบจากเนื้อหาประเภทนี้จะไม่ค่อยใส่ใจนัก ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหา ยกตัวอย่างเช่นกรณีเว็บไซต์ Manusaya.com

“ตามที่ได้มีการเผยแพร่ข่าวสารอันเป็นเท็จ ทางสื่อมวลชน ทางเว็บไซต์ กระดานข่าว และอีเมล กล่าวหาว่าเว็บไซต์ manusaya.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่จาบจ้างสถาบันเบื้องสูงนั้นจัดทำโดยคนในรัฐบาล โดยมีที่ตั้ง Server ของเว็บไซต์อยู่ในทำเนียบรัฐบาล และได้รับการสนับสนุนการเงินจากคนในรัฐบาล ซึ่งไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด เพื่อความกระจ่างชัด จึงขอเสนอข้อเท็จจริงให้ทราบดังนี้

สถานการณ์

1. หลังเหตุการณ์ลอบเผาโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้การปล้นปืนที่กองพันพัฒนาที่ 4 จ.นราธิวาส เมื่อ 4 ม.ค.2547 เว็บไซต์พุลอ (www.pulo.org) ซึ่งถูกปิดกั้นการเข้าดูและไม่มีการปรับข้อมูลมาตั้งแต่ปลายปี 2545 ได้ปรับเนื้อหาใหม่โดยใช้สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ในช่วงนั้นโจมตีรัฐบาลและเน้นการเรียกร้องรัฐอิสระ และสร้างเว็บไซต์อย่างน้อยอีก 2 แห่งเป็นเครือข่ายในการเผยแพร่โฆษณาชวนเชื่อ หลังเหตุการณ์ความไม่สงบที่มีสยดหรือชะเมื่อ 28 เมษายน 2547 เว็บไซต์พุลอได้โจมตีรัฐบาลอย่างรุนแรง ประกาศข่มขู่ที่จะทำร้ายประชาชนและนักท่องเที่ยว เรียกร้องขอเอกราชให้กับ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และสงขลา เพื่อตั้งเป็นเมืองปาตานีรายา และข่มขู่ให้ชาวไทยพุทธ อพยพออกจากพื้นที่ดังกล่าว

2. ตั้งแต่ 24 มีนาคม 2547 เกิดเว็บไซต์ชื่อ manusaya.com เผยแพร่ข้อมูลหมิ่นสถาบันเบื้องสูงอย่างต่อเนื่องซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ด้วยการนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในหลายกรณี เช่น เหตุการณ์เดือนพฤษภาคม เหตุการณ์ไม่สงบในภาคใต้ มาแต่งเติมเรื่องราวในลักษณะมุ่งเน้นการลดความเคารพเชื่อถือศรัทธา และจาบจ้างพระราชวงศ์ทุกพระองค์ นอกจากนี้กลุ่มผู้จัดทำเว็บไซต์ดังกล่าวยังทำเว็บไซต์อีกหลายแห่งบนเครือข่ายในต่างประเทศเพื่อเผยแพร่ข้อความในลักษณะดังกล่าว และยังนำข้อความไปเผยแพร่ไว้ในกระดานข่าวตามเว็บไซต์ต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดกระแสการรับรู้และการต่อต้านขยายไปในวงกว้าง

การดำเนินการต่อต้าน

1. เพื่อเป็นการยับยั้งมิให้ข้อความหมิ่นสถาบันเบื้องสูงและการเผยแพร่ข้อความโฆษณาชวนเชื่อของเว็บไซต์พหุโลเผยแพร่ในกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในไทย สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, กรมสอบสวนคดีพิเศษ และ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งได้เฝ้าติดตามสืบสวนเว็บไซต์ดังกล่าวตลอดมา จึงได้ใช้มาตรการปิดกั้นไม่ให้ข้อมูลอันเป็นเท็จเผยแพร่สู่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในไทย โดยได้รับความร่วมมืออย่างดีจากบริษัท ISP ต่าง ๆ แต่มีบริษัท ISP บางแห่งไม่สามารถปิดกั้นได้เพราะมีปัญหาทางเทคนิค นอกจากมาตรการดังกล่าวแล้วยังมีการติดตามเฝ้าตรวจตรา เพื่อลบข้อความที่นำมาจากเว็บไซต์ดังกล่าวซึ่งเผยแพร่ในกระดานข่าวของเว็บไซต์ต่างๆ โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ดูแลเว็บไซต์ (Webmaster) ต่าง ๆ และใช้การตอบโต้เชิงรุกต่อเว็บไซต์หมิ่นสถาบันเบื้องสูงและเว็บไซต์พหุโล มาตั้งแต่ 27 มีนาคม 2547 เป็นต้นมา โดยได้รับความร่วมมือร่วมใจอย่างดียิ่งจาก กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านระบบคอมพิวเตอร์ ผู้รักชาติหลายกลุ่มตลอดมา

2. ผลการต่อต้านเว็บไซต์ข้างต้น สามารถทำให้เว็บไซต์หมิ่นสถาบันเบื้องสูง อย่างน้อย 4 แห่ง ต้องปิดไป ขณะที่เว็บไซต์อื่นบนเครือข่าย geocities.com ยุติการปรับเนื้อหา เหลือเพียงเว็บไซต์ manusaya.com บนเครือข่ายของบริษัท netfirms ซึ่งตั้งอยู่ที่ประเทศแคนาดา เพียงแห่งเดียวที่มีการปรับเนื้อหา ส่วนมาตรการปิดกั้นเว็บไซต์พหุโลและเว็บไซต์หมิ่นสถาบันเบื้องสูงในระยะหลังไม่ได้ผล เพราะกลุ่มผู้จัดทำได้เปิดเผยเทคนิควิธีการเข้าดูเว็บไซต์ให้กับบุคคลทั่วไป

3. ในการประสานความร่วมมือกับ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผ่านคณะกรรมการ Cyber Inspector บริษัท ISP และผู้ดูแลเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่น และยังได้รับความร่วมมือจากมิตรประเทศ รวมทั้งกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อให้เจรจากับเจ้าของเครือข่ายต่างประเทศที่เว็บไซต์พหุโลและเว็บไซต์หมิ่นสถาบันเบื้องสูง manusaya.com เช้าพื้นที่อยู่ เพื่อให้ปิดเว็บไซต์ ซึ่งในกรณีเว็บไซต์หมิ่นสถาบันเบื้องสูง ทางหน่วยงานเจ้าของประเทศไม่สามารถดำเนินการให้ได้เนื่องจากถือว่าการเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ในลักษณะนี้ยังไม่เข้าข่ายผิดกฎหมาย แต่ทางราชการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่าย Netfirms จึงสามารถนำมาขยายผลสืบสวนได้

ผลการสืบสวน

1. ผลการสืบสวนทั้งจากหลักฐานทางเทคนิคและความร่วมมือจากหน่วยงานมิตรประเทศ ทำให้สามารถพิสูจน์ทราบได้ว่า กลุ่มผู้จัดทำเว็บไซต์พู่โลและเว็บไซต์หมิ่นสถาบันเบื้องสูง เป็นผู้จัดทำเว็บไซต์ *thaily.com* มีชื่อว่า นายอับดุลรอสะ เจะเงาะ ซึ่งมีชื่อเรียกในสวีเดนว่า *Abdulrosa Basil Jehngoh* อายุ 39 ปี ภูมิลำเนาอยู่ จ.ปัตตานี และได้ศึกษาตีสวีเดนแล้ว สำเร็จการศึกษาสาขา *Linguistics and Phonetics* มหาวิทยาลัยลุนด์ ประเทศสวีเดน และเคยเดินทางเข้าไทยเมื่อปี 2546 โดยถือสัญชาติสวีเดน

2. นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ร่วมมืออีกอย่างน้อย 1 คนใช้ชื่อในสวีเดนว่า นายชิบลีย์ ปูตรา เจะเงาะ (*Shiblee Putra Jehngoh*) อายุประมาณ 21-22 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ใน จ.ปัตตานี และเป็นญาติกัน โดยทั้งสองคนในขณะนั้นพักอยู่ที่ *Vikinga* เมืองลุนด์ ประเทศสวีเดน นายชิบลีย์ ยังสมัครเป็นสมาชิกเว็บไซต์ *pantip.com* โดยใช้ชื่อว่า *Shiblee* และเคยแสดงความคิดเห็น กระทั่งต่าง ๆ ในลักษณะโจมตี นายกรัฐมนตรี และชื่นชมเนื้อหาเว็บไซต์พู่โล ทั้งยังเคยนำเนื้อหาในเว็บไซต์พู่โลไปเผยแพร่ในเว็บไซต์ *pantip.com* และเว็บไซต์ต่างๆ ด้วย

3. ผลการสืบสวนสามารถหาหลักฐานยืนยันได้ว่านายชิบลีย์ฯ ใช้อินเทอร์เน็ตของบริษัท *Telia Network Service* ในสวีเดน ซึ่งเป็นข้อมูลทางเทคนิคสำคัญที่ยืนยันว่าใช้อินเทอร์เน็ตมาจากแหล่งใด เครื่องคอมพิวเตอร์ของนายชิบลีย์ฯ อยู่ที่บ้านพักในประเทศสวีเดน มีการต่อเชื่อมเป็นระบบเครือข่าย LAN วงเล็ก ๆ ใช้ในบ้านดังกล่าว มีบุคคลอื่นใช้งานในระบบเครือข่ายอยู่ด้วยอย่างน้อยอีก 2 เครื่อง และจากการเฝ้าตรวจตามกระดานข่าวของเว็บไซต์หลายแห่งพบว่า ผู้ที่นำข้อความในเว็บไซต์พู่โลและเว็บไซต์หมิ่นสถาบันเบื้องสูงไปเผยแพร่ นั้น ได้ใช้ IP Address เดียวกันกับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่บ้านนายชิบลีย์ฯ ใช้งานอยู่

หลักฐานการยืนยันความผิด

1. เมื่อ 24 มิ.ย.47 จากความช่วยเหลือของมิตรประเทศทำให้สามารถยืนยันได้ว่าผู้ที่ใช้พื้นที่บนเครือข่าย *netfirms* จัดทำเว็บไซต์พู่โลมาจากเครื่องคอมพิวเตอร์ในสวีเดน โดยมีหมายเลข IP Address เดียวกันกับที่นายชิบลีย์ฯ ใช้งานอยู่ ซึ่งเป็นการยืนยันทางเทคนิคอย่างชัดเจนว่า นายชิบลีย์ฯ และผู้ที่อยู่ในบ้านในประเทศสวีเดน เป็นผู้จัดทำเว็บไซต์พู่โล และถือเป็นหลักฐานสำคัญที่สามารถใช้ในการดำเนินคดีตามกฎหมายได้

2. การที่สามารถยืนยันหลักฐานทางเทคนิคได้ว่า ในการเข้าอินเทอร์เน็ต นายชิบลิย์ ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มี IP Address หมายเลขเดียวกันกับ ผู้นำข้อความจากเว็บไซต์พุดและเว็บไซต์หมิ่นสถาบันไปเผยแพร่ตามกระดานข่าวในเว็บไซต์ต่าง ๆ ตลอดจนเป็นผู้ที่มีแนวความคิดต่อต้านสถาบันกษัตริย์ จึงเป็นการพิสูจน์ได้ว่านายชิบลิย์ฯ เป็นผู้จัดทำเว็บไซต์ manusaya.com โดยนายอัปดุลรอสะ เจะเงาะ เป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังหรือรู้เห็นด้วย

3. จากการที่ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้ขอความร่วมมือไปยัง ISP ต่างๆ ให้ช่วยปิดกั้นเว็บไซต์ดังกล่าวตลอดมา นั้น แต่ด้วยเทคนิคทางอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้ที่รู้เทคนิคยังคงสามารถเข้าถึงเว็บไซต์ดังกล่าวได้ จนในที่สุดเมื่อ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้ทำการประสานงานกับบริษัท Netfirms จนทางบริษัทฯ เข้าใจเหตุผลและความจำเป็น จึงได้ให้ความร่วมมือยุติการให้บริการแก่เว็บไซต์ดังกล่าว จึงทำให้เว็บไซต์ทั้งสองหยุดการเผยแพร่ตลอดไปตั้งแต่ มิ.ย.2548”(ญาณพล ยิ่งยืน, 2549)

ง. เนื้อหาเกี่ยวกับยาเสพติด สินค้าผิดกฎหมาย

เนื้อหาประเภทนี้จะเป็นเนื้อหาที่มีการจำหน่ายสินค้าผิดกฎหมายต่างๆ ซึ่งมีทั้งการจำหน่ายยานอนหลับ อารูธ ยาผิดกฎหมาย ฯลฯ ซึ่งมักมีเนื้อหาเป็นภาษาไทย ซึ่งบางครั้งกฎหมายต่างประเทศอนุญาตให้มีการจำหน่าย เช่น Sex Toy ซึ่งผู้ที่ต้องการสั่งซื้อสามารถสั่งจากต่างประเทศได้โดยตรง

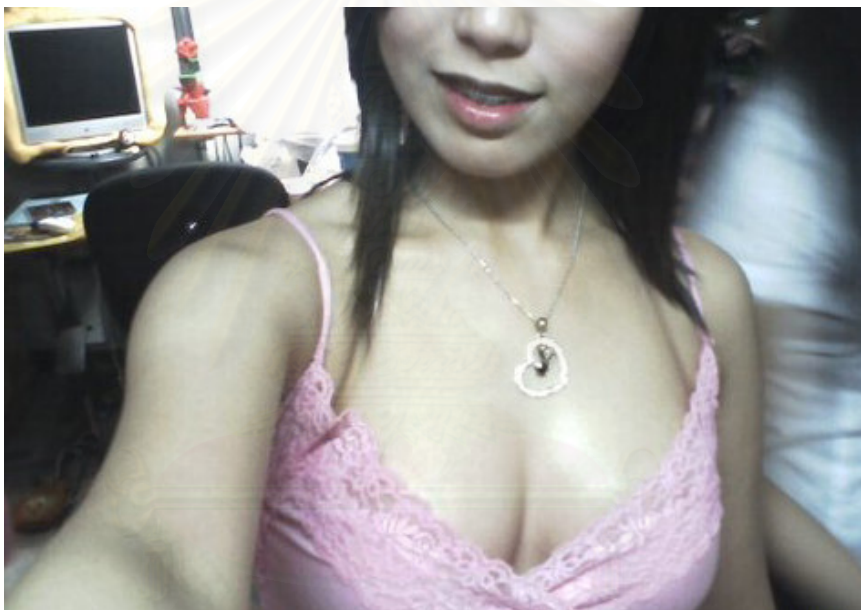
จ. เนื้อหาเกี่ยวกับการค้าประเวณี

การค้าประเวณี เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายในประเทศไทย การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารเพื่อติดต่อซื้อขายประเวณีจึงเกิดขึ้นเพราะไม่จำเป็นต้องมีสถานที่เป็นหลักแหล่งเหมือนสถานขายบริการ อีกทั้งผู้ใช้อินเทอร์เน็ตก็สามารถที่จะค้าประเวณีได้โดยง่ายเพียงแคติดต่อด้วยวิธีการโพสต์ข้อความในเว็บบอร์ดหรือ แชทในโปรแกรมสนทนาต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการใช้วลามกอนาจารเพื่อแลกกับคำตอบแทนซึ่งออกมาในรูปแบบของหมายเลขบัตรเติมเงินโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยเรียกกันในวงการอินเทอร์เน็ตว่า “วิว” ซึ่งผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถดูการใช้วลามกอนาจารได้ผ่านทางกล่องเว็บแคม

1.4.2. เนื้อหาที่ไม่ผิดกฎหมาย แต่เป็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาเผยแพร่

ก. เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ

เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศเป็นเนื้อหาที่ไม่ใช่เนื้อหาลามกอนาจาร โดยเนื้อหาจะเป็นไปในรูปแบบของภาพนายแบบ นางแบบในชุดว่ายน้ำ หรือภาพที่ไม่มีการเปิดเผยหน้าอก หรืออวัยวะเพศอย่างชัดเจน รวมถึงภาพที่เน้นไปในเรื่องของกามารมณ์ เช่น ภาพแอบถ่ายได้ กระโปรง ภาพถ่ายหน้าอกของนักศึกษาหญิงดังตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นต้น

ภาพที่ 56 ตัวอย่างภาพวัยรุ่นอารมณ์ทางเพศ

เนื้อหาประเภทนี้ถึงแม้จะไม่ผิดกฎหมายแต่เป็นเนื้อหาที่ยั่วอารมณ์ทางเพศ ซึ่งเด็กและเยาวชนไม่เหมาะสมที่จะรับชมเนื้อหาเหล่านี้ นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาประเภทวิดีโอที่เน้นเรื่องกามารมณ์อื่นๆ เช่น แนะนำอาบอบนวด หรือวิดีโอของหญิงสาววัยรุ่นเต้นด้วยท่าทางยั่วชวนที่เรียกว่า “โคโยตี้” เป็นต้น

ข. เนื้อหาเกี่ยวกับเกี่ยวกับความรุนแรง สยดสยอง

เป็นเนื้อหาที่แสดงความรุนแรงเช่น คลิปวิดีโอนักเรียนตบตีกันในห้องเรียน หรือเนื้อหาที่แสดงความสยดสยอง เช่น ภาพศพจากอุบัติเหตุต่างๆ เป็นต้น ภาพดังกล่าวหากเป็นภาพข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ก็จะมีการเซ็นเซอร์ แต่ในสื่ออินเทอร์เน็ต ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจะสามารถรับชมได้โดยไม่มีเซ็นเซอร์ได้ง่ายดาย

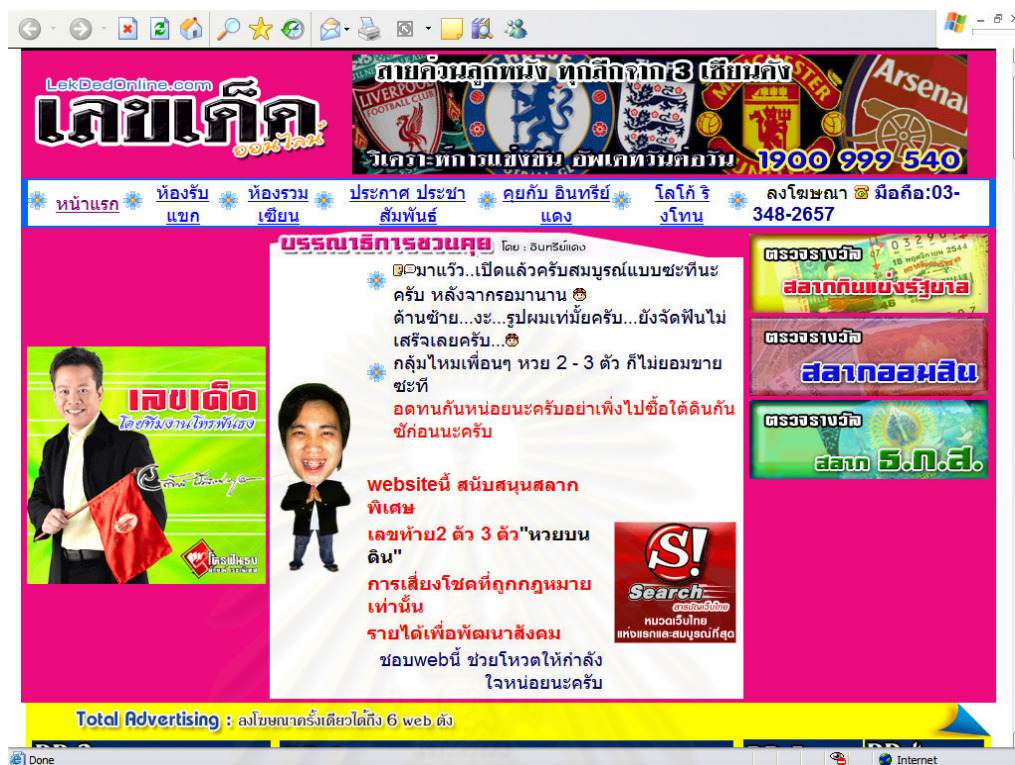
ค. เนื้อหาเกี่ยวกับคำหยาบคาย

เนื้อหาเกี่ยวกับคำหยาบจะปรากฏอยู่ในเว็บบอร์ดต่างๆ ซึ่งการใช้คำหยาบคายในการสื่อสารผ่านสื่อที่เผยแพร่ต่อสาธารณะอย่างสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น ถือว่าไม่เหมาะสม หากพิจารณาถึงความเป็นสาธารณะของสื่อ คำหยาบคายหรือการด่าทอต่างๆก็ไม่ควรที่จะนำมาเผยแพร่

ง. เนื้อหาเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือ ทำนายผลการแข่งขันกีฬา

เนื้อหาประเภทนี้ ไม่ใช่เนื้อหาเกี่ยวกับการพนันโดยตรง แต่เป็นเนื้อหาที่มองได้ว่าเป็นเนื้อหาที่ส่งเสริมให้เกิดการพนันได้ เพราะเนื้อหาประเภทนี้จะมีการบอกรายละเอียดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเล่น หรือการทำนายผลต่างๆ เช่น การบอกสถิติต่างๆของเลขท้ายสองตัว สลากกินแบ่งรัฐบาล เนื้อหาประเภทนี้สามารถค้นหาได้อย่างง่ายดายในสื่ออินเทอร์เน็ต ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น ตัวอย่างเว็บไซต์ที่มีคำโฆษณาเกี่ยวกับการไปหวย ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่57 เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการไ้หวย

2. ปัญหาด้านกลไกและผลกระทบที่เกิดขึ้น

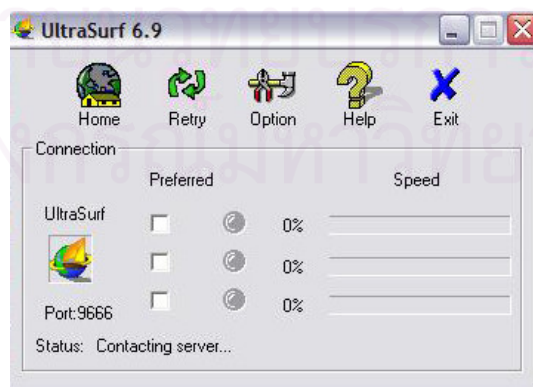
2.1. การปิดกั้น

ปัญหาของกลไกดังกล่าวคือ ไม่สามารถที่จะปิดกั้นเว็บไซต์ไม่เหมาะสมได้ทั้งหมด เนื่องจากจำนวนเว็บไซต์ที่เกิดขึ้นใหม่มีอยู่ทุกวัน รวมถึงจำนวนเนื้อหาที่มีอยู่มากมายมหาศาล การตรวจสอบจำเป็นต้องใช้ระยะเวลา ซึ่งก่อให้เกิดความล่าช้า อีกทั้งการปิดกั้นนั้นก็เชื่อว่าจะทำให้ผู้ที่ต้องการเข้าชมเว็บไซต์ต่างๆหมดโอกาสในการเข้าถึง เนื่องจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถหาวิธีการหลีกเลี่ยงจากการปิดกั้นนั้นได้ โดยผู้วิจัยจะได้อธิบายถึงขั้นตอนการหลีกเลี่ยงการปิดกั้นเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน

วิธีการแรก เป็นวิธีการเข้าเว็บไซต์ที่ให้บริการในการเข้าถึงเว็บไซต์ต่างๆได้อย่างไม่จำกัด เนื่องจากเว็บไซต์ประเภทนี้เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการการเข้าถึงเว็บไซต์ต่างๆโดยไม่มีกีดกันแต่อย่างใด เว็บไซต์เหล่านี้จะเป็นการทำงานด้วยการเชื่อมต่อไปยังเซิร์ฟเวอร์โดยไม่ผ่านผู้ให้บริการในประเทศ ดังนั้นการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ถูกปิดกั้นจึงสามารถทำได้ด้วยวิธีนี้ แต่ในปัจจุบัน

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้รู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงทำการปิดกั้นเว็บไซต์ประเภทนี้ ทั้งที่ไม่ใช่เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมแต่เป็นเว็บไซต์ที่จะนำไปสู่เว็บไซต์ใดๆก็ได้โดยไม่ต้องถูกตรวจสอบ ทำให้มีการคิดค้นระบบการรักษาความปลอดภัยและช่องทางในการสื่อสารแบบใหม่ที่ไม่ให้ถูกปิดกั้นคือ การเข้าสู่เว็บไซต์เหล่านี้จากปกติที่จะต้องพิมพ์ `http://` ก็เปลี่ยนเป็น `https://` โดยการเติม s เข้าไป ซึ่งผู้วิจัยจะยกตัวอย่างเช่น `https://www.proxify.net` เว็บไซต์ดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมต่อไปยังเว็บไซต์อื่นๆ โดยผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพียงแต่กรอกชื่อเว็บไซต์ที่ถูกปิดกั้นหรือเว็บไซต์ใดๆก็ได้ลงในช่องค้นหา จากนั้นเว็บไซต์ดังกล่าวจะดึงข้อมูลเกี่ยวกับเว็บไซต์ที่ผู้ใช้กรอกชื่อนั้นมาให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตได้รับชม ซึ่งการใช้งานประเภทนี้มีการจำกัดการใช้งาน หากผู้ใช้ต้องการใช้งานโดยไม่จำกัดจะต้องเสียค่าบริการ

วิธีที่สอง เป็นการใช้โปรแกรมหรือค้นหาหมายเลขไอพีแอดเดรส ที่เรียกว่าพร็อกซี ซึ่งสามารถนำมาใช้ปลอมแปลงที่ตั้งของเครื่องคอมพิวเตอร์ การค้นหาหมายเลขไอพีนี้ทำได้โดยการค้นหาจากอินเทอร์เน็ต เช่น การค้นหาจากเว็บไซต์กูเกิล โดยใช้คำค้นหาว่า free proxy ซึ่งจะปรากฏเว็บไซต์ที่มีรายการหมายเลขไอพีให้เลือกใช้ ซึ่งวิธีการตั้งค่านั้นขั้นตอนไม่ยุ่งยากนัก แต่ผู้วิจัยจะอธิบายถึงโปรแกรมที่ใช้ในการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ถูกปิดกั้นเนื่องจากมีวิธีการที่ง่ายและสะดวกสบายกว่า โปรแกรมที่ใช้ ยกตัวอย่างเช่น โปรแกรม Ultra Surf ซึ่งสามารถดาวน์โหลดได้จากอินเทอร์เน็ต เมื่อเรียกโปรแกรมขึ้นใช้งาน โปรแกรมจะสร้างหมายเลขไอพีขึ้นมาใหม่ ซึ่งถือเป็นไอพีปลอมไม่สามารถระบุผู้ใช้งานได้หากมีการตรวจสอบเพียงเบื้องต้น และจะทำการเชื่อมต่อไปยังเซิร์ฟเวอร์ที่ไม่ถูกปิดกั้น นั่นก็คือใช้การเชื่อมต่อที่ไม่ต้องผ่านช่องทางของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ทำให้สามารถเข้าถึงเว็บไซต์ใดๆก็ได้ ซึ่งวิธีการนี้จะนำไปสู่ปัญหาการสืบสวนตัวผู้กระทำผิดได้ยากขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงหมายเลขไอพี

ภาพที่58 หน้าโปรแกรม UltraSurf

ดังนั้น กลไกการปิดกั้นจึงถือเป็นกลไกที่ไม่ได้ผลเท่าใดนัก หากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีความรู้ความสามารถ อีกทั้งในปัจจุบันยังมีการร้องเรียนถึงการปิดกั้นต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องของสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หรือการร้องเรียนเรื่องการปิดกั้นเว็บไซต์ที่ไม่ได้มีเนื้อหาไม่เหมาะสมแต่อย่างใด ซึ่งเกิดจากความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ในการทำงาน ประเด็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมากเกี่ยวกับการมาตรการการปิดกั้นนี้ก็คือ การปิดกั้นเว็บไซต์อย่าง Google.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์ชื่อดังเกี่ยวกับการค้นหาข้อมูล ทำให้มีผู้ร้องเรียนไปยังกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ก่อนจะมีการแก้ไขในเวลาต่อมา

เพราะฉะนั้นวิธีการปิดกั้นดังกล่าวจึงเกิดผลเสียและส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลเนื่องจากมาตรการปิดกั้น ทำให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทุกคนถูกปิดกั้นโดยไม่ได้คัดเลือกตามความเหมาะสม ผู้ใช้งานที่บรรลุนิติภาวะหรือผู้ที่ต้องการค้นหาข้อมูลไม่สามารถเข้าถึงเว็บไซต์ที่ถูกปิดกั้นได้ ทำให้ไม่ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสื่ออินเทอร์เน็ต

2.2. การดำเนินคดี

ปัญหาการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดนั้น เกี่ยวเนื่องไปถึงกฎหมายเนื่องจากการกระทำผิดบางประเภทนั้นมีอัตราโทษต่ำ อีกทั้งขั้นตอนการดำเนินคดีจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรต่างๆ มากมายทั้งบุคลากร เงินทุน เทคโนโลยี ทำให้ไม่สามารถที่จะดำเนินคดีกับความผิดที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่น การเผยแพร่ภาพลามกอนาจารซึ่งมีผู้เยาว์เป็นผู้ต้องหา การดำเนินคดีนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะคำนึงว่าหากผู้กระทำผิดได้รับการลงโทษก็จะส่งผลถึงอนาคต และอัตราโทษก็ไม่สูงนัก ส่วนการสืบสวนสอบสวน และกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างมาก ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหันไปสนใจคดีใหญ่ๆ มากกว่าที่จะสนใจคดีนี้ เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยหน่วยงานภาครัฐ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสื่ออินเทอร์เน็ต โดยผู้วิจัยได้ตอบคำถามการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบต่างๆของเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในสื่ออินเทอร์เน็ต

1.1. เนื้อหาลามกอนาจาร ประกอบด้วยภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เกม คอมพิวเตอร์ ข้อความ และการเสนอขายสินค้าลามกอนาจารต่างๆ เนื้อหาต่างๆเหล่านี้ยังคงปรากฏอยู่ในสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการปิดกั้นเนื้อหาลามกอนาจารของหน่วยงานภาครัฐว่า ไม่มีศักยภาพพอที่จะปิดกั้นได้หมด อีกทั้งเนื้อหาลามกอนาจารที่แพร่หลายอยู่ในสื่ออินเทอร์เน็ตยังสามารถที่จะเข้าถึงเด็กและเยาวชนได้โดยง่าย เนื่องจากในการวิจัยพบว่ามีหลายเว็บไซต์ที่ไม่ถูกปิดกั้นเนื่องจากใช้วิธีสมัครสมาชิกโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกจะไม่มีทางทราบว่ามีเว็บไซต์ดังกล่าวหลังจากที่สมัครเป็นสมาชิกเรียบร้อยแล้วจะมีเนื้อหาลามกอนาจารอยู่มากมาย เพราะหน้าแรกของเว็บไซต์ที่ปรากฏเป็นเพียงเว็บบอร์ดที่พูดคุยเรื่องทั่วไปเท่านั้น นั่นก็คือ ผู้ปกครองจะไม่ทราบว่าเว็บไซต์ที่บุตรหลานของตนเข้าชมนั้นมีเนื้อหาลามกอนาจารอยู่ จนกว่าจะได้มีการสมัครสมาชิกกับเว็บไซต์นั้นๆก่อน

นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่ภาพลามกอนาจารต่างๆที่เกิดจากการถูกแอบถ่ายหรือถ่ายภาพโป๊เปลือยของตนเองรวมถึงคลิปวิดีโอต่างๆ ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้ถูกนำมาเผยแพร่อย่างแพร่หลาย บางภาพสามารถเห็นหน้าได้ชัดเจนซึ่งจุดนี้อาจจะส่งผลให้ผู้ที่ถูกเผยแพร่รู้สึกอับอาย เสื่อมเสียชื่อเสียง ไปจนถึงขั้นฟ้องร้องดำเนินคดีจนกลายเป็นปัญหาอาชญากรรม

1.2. เนื้อหาที่แสดงความรุนแรง การแบ่งแยกดินแดน การทรมานสัตว์ เป็นเนื้อหาที่ประกอบไปด้วย ข้อความ ภาพ ที่แสดงออกถึงความรุนแรง หยาดคาย รวมถึงการแสดงความคิดเห็นที่ส่อไปในทางก่อให้เกิดความรุนแรง ทั้งนี้จากการวิจัยทำให้ได้พบเห็นภาพและข้อความต่างๆที่แสดงออกถึงความก้าวร้าว ความสยดสยอง รวมไปถึงการแสดงออกที่แสดงให้เห็น

ถึงจิตใจฝ่ายต่ำที่ปลดปล่อยออกมาในสื่ออินเทอร์เน็ต เนื่องจากสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือสามารถแสดงออกได้โดยไม่ต้องเปิดเผยตัว ทำให้สื่ออินเทอร์เน็ตกลายเป็นสื่อที่ใช้ระบายอารมณ์ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งมีทั้งการตำหนิ การวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงและหยาบคาย รวมไปถึงการจบบังคับสถาบันพระมหากษัตริย์

นอกจากนี้ ยังพบว่า มีภาพต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องของอุบัติเหตุ การฆ่า โดยเฉพาะภาพที่ไม่ได้เผยแพร่ทางสื่อมวลชนอื่นๆ เช่น ภาพของผู้เคราะห์ร้ายหรือเหยื่อที่ถูกสังหารหรือทำร้ายโดยกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะที่น่าสยดสยอง โดยไม่มีการเซ็นเซอร์ ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง แต่ในด้านของสื่อมวลชนแล้ว การเผยแพร่เนื้อหาเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านจิตใจของผู้พบเห็น และไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาเผยแพร่ เพราะสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่สามารถกระจายเนื้อหาไปได้ทั่วโลก การเผยแพร่ภาพเหตุการณ์รุนแรงในประเทศผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ก็เท่ากับเป็นการเผยแพร่ให้ทั่วโลกรับรู้ถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ

1.3. เนื้อหาเกี่ยวกับการพนัน เป็นเนื้อหาที่มีทั้งชักชวนให้เล่นการพนัน หรือเป็นเว็บไซต์ที่มีการเล่นการพนันโดยอาศัยเทคโนโลยีทางด้านบัตรเครดิตเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดการเล่นการพนัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนให้หลงไปกับอบายมุข อีกทั้งทำให้ประเทศสูญเสียเงินออกต่างประเทศเนื่องจากเว็บไซต์การพนันส่วนใหญ่เป็นเว็บไซต์ที่มาจากต่างประเทศ อีกทั้งเด็กและเยาวชนยังสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย และสามารถเรียนรู้วิธีการพนันแบบต่างๆ ได้นอกจากนั้นแล้วเว็บไซต์หลายแห่งก็มีการนำเอาผลการวิเคราะห์ฟุตบอลหรือการไต่ห่วย มาเป็นจุดดึงดูดของเว็บไซต์ ก่อให้เกิดการส่งเสริมให้มีการเล่นพนัน โดยทางเว็บไซต์มักจะมีรายได้จากการให้บริการทายผลต่างๆ ผ่านข้อความทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือการให้บริการในรูปแบบออกดิโอเท็กซ์ผ่านหมายเลขโทรศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วย 1900

1.4. เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสินค้าผิดกฎหมาย เนื้อหาประเภทนี้อาศัยสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการค้าสิ่งผิดกฎหมาย รวมถึงการนำเสนอสรรพคุณของสินค้าผิดกฎหมายต่างๆ ที่นำไปสู่การก่ออาชญากรรมได้ เช่น การจำหน่ายยานอนหลับ เนื้อหาประเภทนี้นอกจากจะก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมาแล้วยังส่งผลให้เด็กและเยาวชนซึมซับหรือเรียนรู้จากสิ่งที่พบเห็นและก่อให้เกิดทัศนคติที่ไม่ถูกต้องด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เป็นการนำเสนอวิธีการเป็นอาชญากรได้อย่างง่ายดาย

นอกจากในเรื่องของสินค้าผิดกฎหมายแล้ว ยาเสพติดต่างๆ เช่น สุรา บุหรี่ ก็เป็นเนื้อหาที่สามารถเข้าถึงเด็กและเยาวชนได้อย่างง่ายดาย เพราะไม่มีการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอินเทอร์เน็ตแต่อย่างใด ซึ่งก็เท่ากับว่าการรณรงค์เกี่ยวกับการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางสื่อโทรทัศน์สามารถปรากฏได้ในสื่ออินเทอร์เน็ต ทั้งๆที่สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ผู้ปกครองสามารถรับชมไปพร้อมๆกับบุตรหลาน และให้คำแนะนำควบคู่ไปด้วยกันได้ แต่สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีความเป็นส่วนตัวสูง และมักจะรับชมเป็นการส่วนตัว การรับชมก็เกิดจากความสมัครใจที่จะเลือกรับเนื้อหานั้น ซึ่งอาจส่งผลให้เด็กและเยาวชนขาดวิจารณญาณ อีกทั้งการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสื่อโทรทัศน์หรือสื่ออื่นๆที่ถูกห้ามโฆษณา จะไปปรากฏในสื่ออินเทอร์เน็ตแทน

2. บทบาทของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต

บทบาทของหน่วยงานรัฐแต่ละหน่วยงานในการทำหน้าที่กำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตนั้น จะแตกต่างกันไปโดยสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1. สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม ทำหน้าที่ด้านการปราบปรามและสืบสวนผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต โดยจะดำเนินการเฉพาะคดีที่ได้มีการลงมติว่าเป็นคดีพิเศษเท่านั้น

2.2. ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับหน่วยงานข้างต้น แต่จะมีขอบเขตของการดำเนินคดีทุกๆ คดี คือ ไม่เฉพาะแต่คดีพิเศษแต่เป็นการดำเนินคดีทุกๆ คดีที่เกิดขึ้นหรือได้รับการร้องทุกข์ และช่วยเหลือสนับสนุนการทำงานเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนผู้ต้องสงสัยในคดีที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

2.3. ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ทำหน้าที่เป็นเสมือนผู้เตือนภัยให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงเนื้อหาหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่เกิดขึ้นในสื่ออินเทอร์เน็ต

2.4. กลุ่มงานตรวจสอบการใช้เทคโนโลยี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดูแลและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต และวางมาตรการในการกำกับดูแล

เนื้อหาอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อยับยั้งและสกัดกั้นการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

3. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของหน่วยงานภาครัฐ

3.1. ปัญหาที่เกิดจากคุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ต เนื่องจากสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีลักษณะของการปฏิสัมพันธ์โต้ตอบสูง การเผยแพร่เนื้อหาทำได้ง่าย อีกทั้งผู้ผลิตเนื้อหาจะเป็นใครก็ได้ที่ใช้อินเทอร์เน็ต ดังนั้นการกำกับดูแลเนื้อหาในสื่ออินเทอร์เน็ตให้ทั่วถึงจึงเป็นไปได้ยาก

ปัญหาจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเนื้อหา ซึ่งมีทั้งปัญหาจากภายในหน่วยงานเองและปัญหาที่มาจากภายนอกหน่วยงาน ซึ่งมักเป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและบุคลากรที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการกลั่นกรองเนื้อหาต่างๆ เพราะจำนวนเนื้อหาที่มีอยู่ในสื่ออินเทอร์เน็ตมีอยู่ปริมาณมาก ทำให้บุคลากรไม่สามารถทำงานได้ทันและมักจะถูกร้องเรียนจากประชาชน ส่วนปัญหาที่มีสาเหตุจากภายนอกหน่วยงานมักจะเป็นเรื่องของการขอความร่วมมือกับภาคเอกชน รวมถึงความไม่เข้าใจและไม่เห็นด้วยกับวิธีการแก้ไขปัญหาในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตของประชาชน

จากแนวคิดเรื่องปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ สามารถนำมาอธิบายปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

1. ปัญหาทางด้านสมรรถนะ

ก. ปัจจัยทางด้านบุคลากร

มีปัญหาในเรื่องของบุคลากรในทุกหน่วยงานเนื่องจาก บุคลากรที่ทำงานมีอยู่จำนวนน้อย ทำให้การทำงานเกี่ยวกับการกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตล่าช้า โดยเฉพาะในเรื่องของการค้นหาเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในการแจ้งข้อมูล

นอกจากนี้ทัศนคติของบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับการกำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ตยังไม่ค่อยเห็นด้วยกับนโยบายที่มีอยู่ในปัจจุบัน การปิดกั้นเว็บไซต์ต่างๆ ถือเป็นนโยบายที่บุคลากรใน

หน่วยงานไม่เห็นด้วย จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า บุคลากรในแต่ละหน่วยงานมองว่าการปิดกั้นเว็บไซต์เป็นการแก้ไขปัญหาก็ปลายเหตุ

ความสามารถของบุคลากรที่ทำงานในด้านนี้ จะมีปัญหามากโดยเฉพาะศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากมีการนำเอาบุคลากรที่ไม่มีความรู้มาช่วยปฏิบัติงาน

ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรอีกประการหนึ่งก็คือ การที่บุคลากรต่างๆเมื่อทำงานเกี่ยวกับเนื้อหาต่างๆที่ไม่เหมาะสม กลับพบว่ามีการเก็บเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมไว้รับชมส่วนตัว ซึ่งสะท้อนถึงจรรยาบรรณและทัศนคติในการทำงาน เนื่องจากการแก้ไขเกี่ยวกับการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในอินเทอร์เน็ตจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่ต้องการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง และต้องมีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยกับการเผยแพร่เนื้อหาไม่เหมาะสมต่างๆ แต่กลับพบว่ามีการนำมาเก็บไว้ และการเก็บเนื้อหาเหล่านี้ทำให้บุคลากรไม่ได้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาอย่างจริงจัง เพราะใช้เวลาไปในการเก็บเนื้อหาไว้ส่วนตัวมากกว่า

ข. ปัจจัยทางด้านเกี่ยวกับเงินทุน

ปัญหาหลักประการหนึ่งที่ทำให้การดำเนินนโยบายกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในสื่ออินเทอร์เน็ตไม่ประสบความสำเร็จมากนัก คือ การขาดเงินทุนเพื่อใช้ในการทำงาน หากมองในสายงานสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้วก็จะพบว่า การทำคดีที่ต้องเดินทางต่างประเทศก็เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ต้องใช้เงินทุนในการปฏิบัติงาน ดังนั้น จะพบว่าหน่วยงานต่างๆจะไม่ค่อยมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการสัมมนาหรืออบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสื่ออินเทอร์เน็ตเท่าไรนัก เพราะติดปัญหาในเรื่องของงบประมาณที่จะนำมาใช้

นอกจากนี้ การที่เทคโนโลยีต่างๆมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ก็ทำให้ต้องมีการนำเงินงบประมาณไปใช้ในการพัฒนาโปรแกรมหรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ให้มีความทันสมัย ซึ่งเรื่องของอุปกรณ์ต่างๆนั้นก็ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเท่าที่ควรเนื่องจากการเบิกจ่ายอุปกรณ์ต้องใช้เวลาและมีขั้นตอนตามระบบราชการ และหากได้อุปกรณ์ที่มีความทันสมัยก็ต้องมีการอบรมผู้ปฏิบัติงานซึ่งจะโยงกลับไปถึงเรื่องความรู้ความสามารถของบุคลากรอีกว่ามีความพร้อมมากเท่าใด

2. ปัญหาทางด้านการควบคุม

ปัญหาทางด้านการควบคุมจะเป็นปัญหาในเรื่องของการแปลงนโยบายไปสู่วิธีการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า แต่ละหน่วยงานไม่ค่อยมีปัญหาในการทำงานตามนโยบาย เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีเป้าหมายอย่างชัดเจนในการทำงาน และมีความสอดคล้องกับหลักการที่จะกำกับดูแลให้สื่ออินเทอร์เน็ตไม่มีเนื้อหาที่ผิดกฎหมายหรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

3. ปัญหาทางด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัย ปัญหานี้เกิดขึ้น เพราะ ผู้บริหารของหน่วยงาน โดยเฉพาะกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนั้น ไม่ได้มีความเข้าใจถึงเรื่องของสื่ออินเทอร์เน็ต จึงได้มีมาตรการที่สร้างความไม่พอใจแก่ประชาชนอย่างการปิดกั้นเว็บไซต์ออกมา ทั้งนี้หากมองสภาพสังคมโดยรวมแล้ว สังคมไทยยอมรับไม่ได้ในเรื่องของเนื้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ซึ่งเมื่อมีการปิดกั้นเว็บไซต์ที่น่าเสนอเนื้อหานั้นก็ไม่มีผู้ออกมาคัดค้าน แต่ในกรณีของเนื้อหาลามกอนาจาร กลับมีผู้ไม่เห็นด้วยและคัดค้านการทำหน้าที่ดังกล่าว

ทั้งนี้ในส่วนของบริษัทที่ปฏิบัติงานเองก็ไม่เห็นด้วยในกรณีของการปิดกั้นเว็บไซต์ เพราะปิดกั้นเท่าไรก็ไม่หมดและยังสร้างความไม่พอใจแก่ประชาชนอีกด้วย แต่เห็นว่าควรที่จะเน้นไปในการให้ความรู้แก่ประชาชนและสร้างความรู้เท่าทันสื่อมากกว่า

4. ปัญหาทางด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

ในหน่วยงานต่างๆมักจะมีปัญหาในรูปแบบเดียวกัน นั่นคือ การขอความร่วมมือจากภาคเอกชน โดยเฉพาะการขอความร่วมมือกับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในการขอข้อมูลเพื่อสืบหาผู้ต้องสงสัย หรือการขอความร่วมมือเพื่อให้มีการปิดกั้นเว็บไซต์ เช่น ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตบางรายให้บริการเชื่อมต่อสู่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยตรงโดยที่ไม่ต้องผ่านการสื่อสารแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้ไม่มีการปิดกั้นเว็บไซต์ตามที่ได้รับร้องขอ เนื่องจากไม่มีกฎหมายที่จะสั่งการผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตปิดกั้นเว็บไซต์

นอกจากนี้ การที่แต่ละหน่วยงานต่างทำหน้าที่แตกต่างกัน แต่การประสานงานเกี่ยวกับเรื่องสื่ออินเทอร์เน็ตจะต้องทำเป็นภาพรวม เช่น ให้มีการดำเนินคดีกับผู้เผยแพร่เนื้อหาที่

ผิดกฎหมาย ต้องเป็นหน้าที่ของฝ่ายตำรวจ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องอาศัยความร่วมมือจาก กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อขอให้มีการปิดกั้นเว็บไซต์ ทำให้การทำงานต้องอาศัยความร่วมมือ ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ เจ้าหน้าที่จะต้องทำงานร่วมกัน และบางครั้งต้องอาศัย การรู้จักเป็นการส่วนตัวเพื่อลดขั้นตอนเกี่ยวกับระบบราชการ

5. ปัญหาทางด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลสำคัญ

ปัญหาที่เกิดขึ้นที่ผู้วิจัยพบเห็นก็คือ การให้ความสำคัญจากฝ่ายการเมือง เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำวิจัยในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล โดยเกิดการปฏิวัติขึ้น ทำให้ผู้วิจัยเห็น ปัจจัยเกี่ยวกับการให้ความสำคัญในการกำกับดูแลเนื้อหาของรัฐบาล คือ ภายหลังจากที่มีการปฏิวัติ เกิดขึ้น รัฐบาลเน้นให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมาก จนมีการปิดเว็บไซต์เกี่ยวกับการเมืองหลายเว็บไซต์นอกจากนี้ยังมีการออกคำสั่งคณะปฏิรูป การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อให้มีการควบคุม การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ทั้งที่ก่อนหน้านี้ รัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร กลับให้ความสำคัญกลับเนื้อหาเกี่ยวกับสื่อสามกอนาจารย์มากกว่า โดย คำสั่งดังกล่าว มีข้อความดังนี้

“คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข ที่ 5/2549 เรื่อง ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ควบคุมการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตามที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข ได้ทำการยึดอำนาจการปกครอง จึงให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดำเนินการควบคุมยับยั้ง สกัดกั้น และทำลายการเผยแพร่ข้อมูลสารในระบบสารสนเทศ ผ่าน ระบบเครือข่ายการสื่อสารทั้งปวง ที่มีบทความ ข้อความ คำพูด หรืออื่นใด อันอาจจะส่งผลกระทบต่อ การปฏิรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่คณะ ปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้มีประกาศใน เบื้องต้นแล้ว

ปัญหาอีกประเด็นหนึ่งคือ ผู้บริหารในหน่วยงานไม่ให้ความสำคัญ เพราะมองว่า สื่ออินเทอร์เน็ตไม่ได้มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตและทรัพย์สิน เหมือนการก่ออาชญากรรมทั่วไป

หน่วยงานภาครัฐ	สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ	ศูนย์ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำผิดทางเทคโนโลยี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม	กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ปัญหาด้านสมรรถนะ	จำเป็นต้องใช้งบประมาณสูงในการทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนและดำเนินคดี	ขาดแคลนบุคลากร และผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ต้องอาศัยการดึงบุคลากรจากหน่วยงานอื่นเข้ามาทำงาน รวมถึงการขาดแคลนงบประมาณ และการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์	ขาดแคลนบุคลากร	ขาดแคลนบุคลากร
ปัญหาด้านความร่วมมือและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง	ผู้ปฏิบัติงานไม่เห็นด้วยกับการปิดกั้นเนื้อหา	เจ้าหน้าที่เห็นว่าการปิดกั้นเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ	-	เกิดการต่อต้านจากประชาชนบางส่วน
ปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น	ต้องทำงานกับหน่วยงานเอกชนและต่างประเทศ ซึ่งมีปัญหาในการให้ความร่วมมือและภาษา	ต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ซึ่งทำให้มีงานมาก	จำเป็นต้องพึ่งพาหน่วยงานอื่น ก่อให้เกิดความยุ่งยาก	เป็นหน่วยงานใหญ่ที่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น และประชาชนไม่พอใจการทำงาน
ปัญหาทางด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ	ขึ้นอยู่กับสถานการณ์การเมือง	ฝ่ายบริหารยังไม่เห็นความสำคัญมากนัก	ไม่ได้รับความสำคัญ	ขึ้นอยู่กับรัฐบาลทำให้ขาดความต่อเนื่อง
ปัญหาที่เกิดจากคุณลักษณะและรูปแบบเนื้อหาในอินเทอร์เน็ต	มีลักษณะที่เป็นพลวัตสูง ยากแก่การควบคุม รูปแบบเนื้อหาที่หลากหลาย ไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจน ขึ้นอยู่กับการตีความของแต่ละบุคคล หรือแต่ละหน่วยงาน			
ปัญหาที่เกิดจากตัวบทกฎหมาย	ไม่มีกฎหมายรองรับ กระบวนการออกกฎหมายล่าช้า ไม่ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว			

ตารางที่ 3 ตารางเปรียบเทียบปัญหาที่เกิดขึ้นในการกำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ตของหน่วยงานภาครัฐ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาและได้พบกับเว็บไซต์มากมายที่น่าเสนอเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นสามารถกล่าวได้ว่า การทำหน้าที่การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยหน่วยงานภาครัฐนั้นยังมีจุดบกพร่องอยู่มาก โดยเฉพาะความล้มเหลวในการที่จะทำการปิดกั้นเว็บไซต์ลามกอนาจาร เนื่องจากมีเว็บไซต์ที่น่าเสนอเนื้อหาลามกอนาจารอยู่มากมาย เพียงแต่ไม่ได้นำเสนออย่างโจ่งแจ้ง แต่มีการซ่อนเนื้อหาไว้เว็บบอร์ดซึ่งต้องมีการลงทะเบียน อีกทั้งยังใช้วิธีการฝากไฟล์ภาพหรือวิดีโอ ไว้กับเว็บไซต์อื่นๆที่ให้บริการรับฝากไฟล์โดยมีการแปลงชนิดของไฟล์ให้ไม่สามารถดูภาพหรือวิดีโอได้โดยตรง แต่ต้องอาศัยโปรแกรมเฉพาะเพื่อทำให้สามารถนำไฟล์นั้นๆมาดูได้

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเว็บไซต์ลามกอนาจาร ทำให้สามารถหลบเลี่ยงการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ไปได้ในระดับหนึ่ง อีกทั้งนอกเหนือจากเว็บไซต์ลามกอนาจารแล้ว ยังมีการนำเสนอสินค้าผิดกฎหมายซึ่งอาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรมได้ ปัญหาเช่นนี้เกิดขึ้นแล้วในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการซื้อปืนและเครื่องกระสุนเถื่อนผ่านทางเว็บไซต์และนำไปใช้ก่อเหตุยิงนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ในกรณีเหตุการณ์ยิงนักศึกษาภายในบริเวณมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียเทค

“สำนักข่าว เอพีรายงานข่าว ตำรวจพบใบเสร็จซื้อปืนกล็อก 19 จากร้านปืนชื่อรัวโนคในกระเป่าเป้ของนายไซ โดยการซื้อขายมีขึ้นเมื่อเดือนมี.ค.ที่ผ่านมาและถูกกฎหมาย เนื่องจากนายไซมีกรีนการ์ด จึงเป็นผู้ที่มีสิทธิซื้ออาวุธได้ นายจอห์น มาร์แชล เจ้าของร้านรัวโนคกล่าวว่า ชายปืนกล็อก 19 ซึ่งเป็นปืนขนาด 9 มม. และกระสุน 50 กล่อง ให้นายไซราคา 23,000 บาท คนร้ายรายนี้มีท่าทางดี สะอาดสะอ้าน ดูแล้วไม่น่าสงสัยจึงขายปืนให้ ส่วนปืน .22 ที่ใช้ก่อเหตุอีกกระบอก นายไซ คาดว่าสั่งซื้อผ่านอินเทอร์เน็ตและถูกกฎหมายเช่นกัน” จากหนังสือพิมพ์ข่าวสดวันที่ 19 เมษายน 2550

ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาด้วยการปิดกั้นเว็บไซต์ ยังคงเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่พอใจของประชาชน และจากสภาพปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงต้นตอของปัญหาว่า มีที่มาจาก คุณลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ต และ การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตไปในทางที่ผิด

รวมถึงวัฒนธรรมและกฎหมายที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ดังนั้น จึงได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสรุปได้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตด้วยตนเอง โดยเฉพาะในส่วนของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่จะต้องมีความตระหนักรู้ในการตรวจสอบเว็บไซต์หรือทำหน้าที่กลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมอีกทางหนึ่ง ในขณะที่เว็บมาสเตอร์จะต้องมีจิตสำนึกที่ดีและกลั่นกรองเนื้อหาที่เกิดจากผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต และผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตจะต้องมีความรู้เท่าทันสื่อ ไม่หลงเชื่อ หรือขาดวิจารณญาณในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ จะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจไม่ใช่การบังคับ

2. การแจกจ่ายและพัฒนาโปรแกรมที่ช่วยในการกลั่นกรองเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ปกครอง สถานศึกษาและผู้ประกอบการอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ได้ติดตั้งลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

3. รณรงค์ให้มีการจัดเรตติ้งเว็บไซต์ เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุม และคัดกรองเนื้อหาให้เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชน

4. อาจมีการลงทะเบียนการใช้อินเทอร์เน็ตโดยใช้บัตรประชาชนในการลงทะเบียนกับเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมหรือลงทะเบียนกับบริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เพื่อจำแนกอายุของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

5. ควรมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศอื่นๆ เนื่องจากสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ไม่มีขอบเขตประเทศ

6. ควรส่งเสริมและให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต โดยการจัดหลักสูตรเกี่ยวกับจริยธรรมในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตไปในทางที่ถูกต้อง

7. ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดเกณฑ์เนื้อหา และทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาบนสื่ออินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะเจาะจงกว่าที่เป็นอยู่

8. ในหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต ควรมีการพัฒนาบุคลากร และลดขั้นตอนทางราชการเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและปฏิบัติงานได้ง่ายขึ้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออินเทอร์เน็ตของหน่วยงานภาครัฐ” ซึ่งผู้วิจัยประสบปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ปัญหาการติดต่อกับหน่วยงานราชการต่างๆ ซึ่งมีขั้นตอนยุ่งยากและบางหน่วยงานไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เท่าที่ควร เนื่องจากกังวลว่าจะเป็นการเผยแพร่ถึงปัญหาภายในของหน่วย
2. ปัญหาการสัมภาษณ์ซึ่ง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีเวลาให้กับผู้วิจัยไม่มากนัก เนื่องจากจะต้องปฏิบัติงานของตนเอง จึงไม่สะดวกที่จะให้ข้อมูลมากนัก
3. ปัญหาเรื่องการนัดหมาย เกิดปัญหาขึ้นเพราะผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ค่อยมีเวลาว่าง จึงทำให้การนัดหมายต้องใช้ระยะเวลา และมีการเลื่อนนัดบ่อยครั้ง
4. ปัญหาเรื่องการเปิดเผยข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกิดความรู้สึกไม่อยากตอบคำถามบางอย่างของผู้วิจัยเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนหรือเรื่องของความมั่นคง ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญปฏิเสธที่จะตอบคำถาม

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่จะได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก ที่ได้จากหน่วยงานของรัฐเพียงฝ่ายเดียว ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะศึกษามุมมองในด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานเอกชน และมุมมองของประชาชนหรือบุคคลในครอบครัว เช่น บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง และเพื่อน เพื่อจะได้รับข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริงและรัดกุมยิ่งขึ้น

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบของมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันว่าส่งผลกระทบต่อการใช้สื่อสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ครอบคลุมความเป็นจริงมากขึ้น

2. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยถึงหน่วยงานอื่นๆ ที่นอกเหนือจากงานวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงการศึกษาภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและเว็บมาสเตอร์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปัญหามากขึ้น

3. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการสัมภาษณ์นักวิชาการเพิ่มขึ้น และเลือกสัมภาษณ์ในหลายสาขาวิชา เช่น สาขารัฐศาสตร์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับนโยบายต่างๆ ของรัฐโดยตรง สาขานิติศาสตร์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายปัจจุบันและแนวทางการออกกฎหมายเกี่ยวกับสื่ออินเทอร์เน็ตต่อไปในอนาคต หรือสาขาจิตวิทยาที่เกี่ยวกับความต้องการและแรงจูงใจในการเลือกเสพเนื้อหาประเภทต่างๆ ที่ไม่เหมาะสม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กุลธนา ธนาพงศธร. **นโยบายของรัฐ อะไร ทำไม และอย่างไร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.

ชนิษฐา รุจิโรจน์. **จรรยามารยาทบนเน็ต (Netiquette)**. ม.ป.ท.2548

คณิน บุญสุวรรณ. **สิทธิเสรีภาพของคนไทย**. บริษัท กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2542.

เจนเนตร มณีนาถ และคณะ. **สอนคุณหนูเล่นเน็ต**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ดี แอล เอส, 2545.

ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. **สื่อลามก : การกดขี่และความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคม**
[http://thaiwomen.net/tncwa/html/html_text/orum/forum_media4_text.htm].ม.ป.ป.

ญาณพล ยั่งยืน.15 มีนาคม 2549 **ข้อเท็จจริง สรุปผลการสืบสวนกรณีเว็บไซต์ Pulo.org และ Manusaya.com**. (http://www.dsi.go.th/dsi/news_index.jsp?id=1290) 2549

ทศพร มูลรัตน์. **ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีทางอินเทอร์เน็ต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2546.

ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์. **นโยบายสาธารณะ**. เชียงใหม่ : คณิ่งกิจการพิมพ์, 2546.

ธีรเดช รักไทย. **ตำรวจอินเทอร์เน็ต**. Chip ปีที่ 2 (มิถุนายน 2546) : 140-142

ประชาไท. 5 เมษายน 2550. **รายงานจากเอเอฟพี : ไทยปิดเว็บ YouTube ฐานหมิ่นพระมหากษัตริย์** (<http://webboard.mthai.com/30/2007-04-05/313122.html>) 2550.

ประพิมพ์พร อ้นพาพรหม. การศึกษาค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่6 ในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543.

พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์. การแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นทางเพศของวัยรุ่นไทยที่นำเสนอผ่านอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543.

พรพัฒนา สิงคเสลิต. การศึกษาปัญหานโยบายการกำกับดูแลโทรทัศน์บอกรับเป็นสมาชิก (CABLE TV) ในระดับปฏิบัติการ พ.ศ.2529-2538. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

พัชนี เขยจรรยา. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์ : ประมวลศัพท์วิชาการ ทฤษฎีสำคัญ วิธีศึกษาวิจัย. กรุงเทพฯ : สักพิมพ์ข้าวฟ่าง, 2541

พันธ์ศักดิ์ ศรีทรัพย์. สาระความรู้บนอินเทอร์เน็ต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิสิคส์เซ็นเตอร์, 2544

พิฑูมา พันธุ์ทวี ศรีดาตันทะอธิพานิช และสุจินดา สุขุม. ทำอย่างไรได้บ้างกับปัญหาภาพลามกและการล่อลวงบนอินเทอร์เน็ต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท ธนาเพรส แอนด์กราฟฟิค จำกัด, 2544.

พิงรอง รามสูต วัฒนันท์ การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

พิรพันธุ์ พาลุสุข และจันทลักษณ์ โชติรัตน์ดิลก. รวมกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และบทความเกี่ยวกับงานสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2545.

รัชฎาวรรณ ชัชวาล. อาชญากรรมคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ต. เอกสารวิจัยหลักสูตรรัฐศาสตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. 2544.

เลอศร ธนสุกาญจน์ จิตตภัทร เครือวรรณ และ สุธรรม อยู่ในธรรม. **กฎหมายสำหรับบริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541.

วรเดช จันทรศร. **การนำนโยบายไปปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : บริษัท กราฟิคฟอร์แมท (ไทยแลนด์) จำกัด, 2540.

วัลลภ ลำพาย. **ปัญหาและกระบวนการนำนโยบายส่งเสริมสหกรณ์ของไทยไปปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2540.

วุฒิชัย กฤษณะประกรกิจ. **Cyber being 2**. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน), 2543.

ศรีดา ต้นทะอภินิช. **ท่องอินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยและได้ประโยชน์ ข้อคิดสำหรับผู้ปกครองและเยาวชน**. กรุงเทพฯ : บริษัท ด้านสุขภาพการพิมพ์ จำกัด, 2544.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. **นโยบายสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร. **การสื่อสารกับสังคม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

อิทธิพล ปรีดีประสงค์, มณฑนา สีสสุวรรณ, มณฑนา สีสสุวรรณ. 3 กันยายน 2546 **ธุรกิจนอกระบบบนอินเทอร์เน็ต ศึกษากรณีการประกอบการธุรกิจสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ต** (http://www.thaicleannet.com/modules.php?name=tcn_stories_view&sid=10005) 2546.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. **การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น : สื่อมวลชน วัฒนธรรมและสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

เอกรัตน์ ทศเจริญ. **ความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปราบปรามการควบคุมการผลิตและเผยแพร่วัตถุหรือสิ่งลามก : ศึกษากรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจกองปราบปราม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย., 2544.

ภาษาอังกฤษ

Creech, Kenneth C. **Electronic Media Law and Regulation**. 3rd Edition. United State of America : Focal Press, 2000.

Fred Beard, Rolf L. Olsen. **Webmasters as mass media gatekeepers: a qualitative exploratory study**. (<http://www.emeraldinsight.com/Insight/ViewContentServlet?Filename=Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/1720090303.pdf>) 2006.

Lessig, Lawrence. **Code and Other Laws of Cyberspace**. New York : Basic Books, 1999.

Pairash Thajchayapong and Gritsana Changgom. Supervising the Internet in Thailand.
Lyer, VenKat, **Media Regulations For The New Times**, 115-124. Singapore : Asian Media Information and Communication Centre, 1999.

Russell, Diana E.H. **Dangerous Relationships : Pornography, Misogyny and Rape**. London : SAGE Publicaton., n.d.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ระบบคอมพิวเตอร์” หมายความว่า อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ที่เชื่อมการทำงานเข้าด้วยกัน โดยได้มีการกำหนดชุดคำสั่งและแนวทางปฏิบัติงานให้อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ

“ข้อมูลคอมพิวเตอร์” หมายความว่า ข้อมูล ข้อความ หรือชุดคำสั่ง บรรดาที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้

“ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งแสดงถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง ปลายทาง เส้นทาง เวลา วันที่ ปริมาณ ระยะเวลา ชนิดของบริการ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์นั้น

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า

(๑) ผู้ซึ่งให้บริการแก่บุคคลทั่วไปในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ต หรือให้สามารถติดต่อถึงกันโดยประการอื่น ทั้งนี้โดยผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการในนามของตนเองหรือในนามหรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

(๒) ผู้ซึ่งให้บริการเก็บรักษาข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ของบุคคลตาม (๑)

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า ผู้ให้บริการของผู้ให้บริการไม่จำเป็นต้องเสียค่าใช้บริการหรือไม่ก็ตาม

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

มาตรา ๕ ผู้ใดเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะ และมาตรการนั้นมิได้มีไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๖ ผู้ใดล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะ ถ้านำมาตรการดังกล่าวไปเปิดเผยโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗ ผู้ใดเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะและมาตรการนั้นมีได้มิไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๘ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อดักจับไว้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์ และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นมิได้มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อให้บริการแก่บุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการดักจับข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งเฉพาะของเจ้าของข้อมูลคอมพิวเตอร์

มาตรา ๙ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น โดยมีขอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๑๐ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ชัดขวาง หรือรบกวนจนไม่สามารถทำงานตามปกติได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐

(๑) ก่อให้เกิดผลอันเป็นความเสียหายแก่ข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลทั่วไปไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นในทันทีหรือในภายหลังและไม่ว่าจะเกิดขึ้นพร้อมกันหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(๒) เป็นการกระทำโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือการบริการสาธารณะ หรือเป็นการกระทำต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตาม (๒) ก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือชีวิตของประชาชน ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๑๒ ผู้ใดจำหน่ายหรือเผยแพร่ ชุดคำสั่งที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดตามมาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓ ผู้ใดกระทำได้ด้วยประการใด ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นเป็นของบุคคลที่สามหรือจัดทำโดยบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้บุคคลที่สามนั้นหรือประชาชนเสียหาย

(๒) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกกับประชาชน

(๓) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญาข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(๔) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันมีลักษณะอันลามก และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(๕) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตาม (๑)(๒)(๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าข้อมูลคอมพิวเตอร์อันลามกตาม (๔) เป็นภาพของบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔ ผู้ให้บริการผู้ใดรู้ถึงการกระทำตามมาตรา ๑๓ ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน และมีได้จัดการลบข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นในทันที ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๓

มาตรา ๑๕ ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ เติมหรือดัดแปลงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้

ถ้าผู้เสียหายในความผิดตามวรรคหนึ่งตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย

หมวด ๒ พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๖ ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้บุคคลซึ่งครอบครองหรือควบคุมข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ดังกล่าว ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ เฉพาะเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการหาตัวผู้กระทำความผิด

(๒) ทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์จากระบบคอมพิวเตอร์ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด อันเป็นหลักฐานหรืออาจใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดในกรณีจำเป็นจะส่งบุคคลนั้นให้ส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นให้ด้วยก็ได้

(๔) ถอดรหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด หรือสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทำการถอดรหัสลับ หรือให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการถอดรหัสลับ

(๕) เรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์หรือจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงเนื้อหาของข้อมูลที่บุคคลมีติดต่อกัน

(๖) สั่งให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ ที่ต้องเก็บตามมาตรา ๒๔ หรือที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้ให้บริการ ให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

(๗) ยึดหรืออายัดระบบคอมพิวเตอร์เท่าที่จำเป็นเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการทราบรายละเอียดแห่งความผิดและผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งเอกสาร ข้อมูล หรือหลักฐานอื่นใดที่อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้

มาตรา ๑๗ การยึดหรืออายัดตามมาตรา ๑๖(๗) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องทำหนังสือแสดงการยึดหรืออายัดมอบให้กับเจ้าของหรือผู้ครอบครองระบบคอมพิวเตอร์นั้นไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้โดยจะยึดหรืออายัดไว้เกินสามสิบวันมิได้ ในกรณีจำเป็นที่ต้องยึดหรืออายัดไว้นานกว่านั้น ให้ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเพื่อขอขยายเวลายึดหรืออายัดได้ แต่ศาลจะอนุญาตให้ขยายเวลาครั้งเดียวหรือหลายครั้งรวมกันได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อหมดความจำเป็นที่จะยึดหรืออายัดหรือครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องส่งคืนระบบคอมพิวเตอร์ที่ยึดหรืออายัดการอายัดโดยพลัน

หนังสือแสดงการยึดหรืออายัดไว้ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๘ การใช้อำนาจตามมาตรา ๑๖ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเฉพาะเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

การทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามมาตรา ๑๖ (๒) ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามมาตรา ๙ และต้องไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจการของเจ้าของหรือผู้ครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นเกินความจำเป็น

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๖(๓) หรือ (๕) แล้ว ต้องบันทึกรายละเอียดการดำเนินการและเหตุผลแห่งการดำเนินการ แล้วให้รายงานต่อศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญาภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาลงมือดำเนินการ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวขัดต่อวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ศาลจะสั่งระงับการดำเนินการนั้นก็ได้

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า ข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดมีชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์รวมอยู่ด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งห้ามจำหน่ายหรือเผยแพร่ หรือสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นระงับการใช้ ทำลาย หรือแก้ไขข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขการใช้ มีไว้ในครอบครอง หรือเผยแพร่ชุดคำสั่งดังกล่าวก็ได้

ชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์ตามวรรคหนึ่งหมายถึงชุดคำสั่งที่มีผลทำให้ข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์หรือชุดคำสั่งอื่นเกิดความเสียหาย ถูกทำลาย ถูกแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม ชัดข้อง หรือปฏิบัติงานไม่ตรงตามคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือโดยประการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นชุดคำสั่งที่มุ่งหมายในการป้องกันหรือแก้ไขชุดคำสั่งดังกล่าวข้างต้นตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่เปิดเผยหรือส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการ ที่ได้มาตามมาตรา ๑๖ ให้แก่บุคคลใด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการกระทำเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของศาลในการพิจารณาคดี

ในกรณีที่กฎหมายให้อำนาจบุคคลใดในการเรียกเอกสารหลักฐานหรือข้อมูลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามกฎหมายนั้น และมีใช้เป็นกรณีตามวรรคสอง ห้ามมิให้นำกฎหมายดังกล่าวมาบังคับใช้กับข้อมูลที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาตามมาตรา ๑๖ และกับพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วแต่กรณี

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต่อระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใด กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นล่วงรู้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการ ที่ได้มาตามมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๒ ผู้ใดล่วงรู้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาตามมาตรา ๑๖ และเปิดเผยข้อมูลนั้นต่อบุคคลที่สาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๓ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการที่ได้มาเนื่องจากการกระทำผิดตามมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒ จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินการใดๆ อันเป็นโทษแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองข้อมูลดังกล่าวไม่ได้

มาตรา ๒๔ ผู้ให้บริการต้องเก็บรักษาข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ไว้ไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ข้อมูลนั้นเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ แต่ในกรณีจำเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งให้ผู้ให้บริการผู้ใดเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้เกินสามสิบวันแต่ไม่เกินเก้าสิบวันเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายและเฉพาะคราวก็ได้

ในกรณีที่ผู้ให้บริการมีสัญญาหรือข้อตกลงในการให้บริการกับผู้ให้บริการ ผู้ให้บริการต้องเก็บสัญญาหรือข้อตกลงนั้นไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่สัญญาหรือข้อตกลงนั้นสิ้นอายุ

ความในวรรคหนึ่งจะใช้กับผู้ให้บริการประเภทใด และเมื่อใด ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ผู้ให้บริการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๒๕ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๙ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดตามมาตรา ๑๙ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระค่าปรับทางปกครองไม่เกินสองแสนบาทและปรับเป็นรายวันอีกไม่เกินวันละห้าพันบาทจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

ถ้าผู้ถูกสั่งให้ชำระค่าปรับทางปกครองตามวรรคหนึ่งไม่ยอมชำระค่าปรับ ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อผู้ถูกสั่งให้ชำระค่าปรับทางปกครองแล้ว ให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ

มาตรา ๒๖ การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์และผ่านการอบรมหลักสูตรตามที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๗ ในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง บัตรประจำตัวให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีกำหนด เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการจับ ควบคุม ค้น สอบสวนและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ บรรดาที่เป็นอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวนตามกฎหมายประมวลวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวนดำเนินการได้เฉพาะตามที่ได้รับร้องขอจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

ให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้กำกับดูแลสำนักงานตำรวจแห่งชาติและรัฐมนตรีมีอำนาจร่วมกันกำหนดระเบียบเกี่ยวกับแนวทางและวิธีปฏิบัติในการดำเนินการตามวรรคสอง

Netiquette

Netiquette เป็นคำที่มาจาก “network etiquette” หมายถึง จรรยาบรรณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอินเทอร์เน็ต หรือ cyberspace ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้คนเข้ามาแลกเปลี่ยน สื่อสาร และทำกิจกรรมร่วมกัน ชุมชนใหญ่บ้างเล็กบ้างบนอินเทอร์เน็ตนั้น ก็ไม่ต่างจากสังคมบนโลกแห่งความเป็นจริง ที่จำเป็นต้องมีกฎกติกา (codes of conduct) เพื่อใช้เป็นกลไกสำหรับการกำกับดูแลพฤติกรรมและการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก

บัญญัติ 10 ประการสำหรับผู้เริ่มต้น

ถ้าศึกษาค้นคว้าในเรื่อง Netiquette บนเว็บ จะพบการอ้างอิงและกล่าวถึง The Core Rules of Netiquette จากหนังสือเรื่อง “Netiquette” เขียนโดย Virginia Shea ซึ่งเธอได้บัญญัติกฎกติกาที่ผู้ใช้เน็ตพึงตระหนักและยึดเป็นแนวปฏิบัติ 10 ข้อ ดังนี้

1 Remember the Human

กฎข้อที่ 1 เป็นข้อเตือนใจสำหรับผู้ใช้นิต ในขณะที่เราพิมพ์ข้อความเพื่อติดต่อสื่อสารผ่านจอคอมพิวเตอร์นั้น ต้องไม่ลืมว่าปลายทางอีกด้านหนึ่งของการสื่อสารนั้นที่จริงแล้วก็คือ “มนุษย์”

2 Adhere to the same standards of behavior online that you follow in real life

กฎข้อที่ 2 เป็นหลักคิดง่าย ๆ ที่อาจจะยึดเป็นแนวปฏิบัติหากไม่รู้ว่าควรจะทำตัวอย่างไร ก็ให้ยึดกติกามารยาทที่เราถือปฏิบัติในสังคมมาเป็นบรรทัดฐานของการอยู่ร่วมกันแบบออนไลน์

3 Know where you are in cyberspace

กฎข้อที่ 3 เป็นข้อแนะนำให้เราใช้งานอย่างมีสติ รู้ตัวว่าเรากำลังอยู่ ณ ที่ใด เมื่อเข้าไปในพื้นที่ใหม่ ควรศึกษาและทำความเข้าใจกับชุมชนนั้น ก่อนที่จะเข้าร่วมสนทนาหรือทำกิจกรรมใด ๆ

4 Respect other people's time and bandwidth

กฎข้อที่ 4 ให้ออกความเห็นด้วยใจตรงหน้าในเรื่องเวลา ซึ่งจะสัมพันธ์กับขนาดช่องสัญญาณของการเข้าถึงเครือข่าย นั่นคือ ให้คำนึงถึงสาระเนื้อหาที่จะส่งออกไป ไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มสนทนา หรือ การส่ง mail เราควรจะ “คิดสักนิดก่อน submit” ใช้เวลาไตร่ตรองสักหน่อยว่า ข้อความเหล่านั้นเหมาะสม หรือ มีสาระประโยชน์กับใครมากน้อยเพียงใด

5 Make yourself look good online

กฎข้อที่ 5 เป็นข้อแนะนำผู้ใช้นิตเกี่ยวกับการเขียนและการใช้ภาษา เนื่องจากปัจจุบันวิธีการสื่อสารบนเน็ตใช้การเขียนและข้อความเป็นหลัก การตัดสินว่าคนที่เราติดต่อสื่อสารด้วยเป็นคนแบบใด จะอาศัยสาระเนื้อหา รวมทั้งคำที่ใช้ ดังนั้น ถ้าจะให้ “ดูดี” ก็ควรใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม และตรวจสอบคำสะกดให้ถูกต้อง

6 Share expert knowledge

กฎข้อที่ 6 เป็นข้อเสนอแนะให้เราผู้จักใช้จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบของอินเทอร์เน็ต นั่นคือ การใช้เครือข่ายเพื่อเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยน"ความรู้" รวมทั้งประสบการณ์กับผู้คนจำนวนมาก ๆ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ถือว่าเป็นจุดกำเนิดของอินเทอร์เน็ตนั่นเอง

7 Help keep flame wars under control

กฎข้อที่ 7 เป็นข้อคิดที่ต้องการให้ผู้ใช้เน็ตได้ร่วมมือกันเพื่อช่วยควบคุมและลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการส่งความคิดเห็นด้วยการใช้คำที่หยาบคาย เต็มอารมณ์ความรู้สึกลอย ๆ อย่างรุนแรงจนเป็นชนวนให้เกิดกรณีทะเลาะวิวาทกันในกลุ่มสมาชิกซึ่งรู้จักกันในกลุ่มผู้ใช้เน็ตว่า "flame"

8 Respect other people's privacy

กฎข้อที่ 8 เป็นคำเตือนให้เราผู้จักเคารพในความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น เช่นไม่อ่าน e-mail ของผู้อื่น เป็นต้น

9 Don't abuse your power

กฎข้อที่ 9 เป็นคำเตือนสำหรับผู้ที่ได้รับสิทธิพิเศษ เช่น ผู้ดูแลระบบบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งมักจะได้รับสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของผู้อื่น บุคคลเหล่านี้ก็ไม่ควรใช้อำนาจหรือสิทธิ์ที่ได้รับไปในทางที่ไม่ถูกต้องและเป็นการเอาเปรียบผู้อื่น

10 Be forgiving of other people's mistakes

กฎข้อที่ 10 เป็นคำแนะนำให้เราผู้จักให้อภัยผู้อื่น โดยเฉพาะพวก newbies ในกรณีที่พบว่าเขาทำผิดพลาด หรือไม่เหมาะสม และหากมีโอกาสแนะนำคนเหล่านั้น ก็ควรจะชี้ข้อผิดพลาดและให้คำแนะนำอย่างสุภาพ โดยอาจส่งข้อความแจ้งถึงผู้นั้นโดยตรงผ่านทาง e-mail

พระราชบัญญัติ

การสอบสวนคดีพิเศษ

พ.ศ. ๒๕๕๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗

เป็นปีที่ ๕๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าโดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่ง มาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๘ มาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๗”

มาตรา ๒[๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คดีพิเศษ” หมายความว่า คดีความผิดทางอาญาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑

“พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ” หมายความว่า อธิบดี รองอธิบดี และผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจและหน้าที่สืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

“รองอธิบดี” หมายความว่า รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงและระเบียบ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการคดีพิเศษ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคดีพิเศษ เรียกโดยย่อว่า “กคพ.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เจ้ากรมพระธรรมนูญ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย นายกษัตริย์ศึก และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนเก้าคน และในจำนวนนี้ต้องมีบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเศรษฐศาสตร์ การเงินการธนาคาร เทคโนโลยีสารสนเทศหรือกฎหมาย อย่างน้อยด้านละหนึ่งคนเป็นกรรมการ ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- (๕) ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกสั่งให้พักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- (๖) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเพราะกระทำผิดวินัย
- (๗) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- (๘) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (๙) ไม่อยู่ในระหว่างต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มิให้ดำรงตำแหน่งใดๆ
- (๑๐) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติจนถึงวันแต่งตั้ง

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระแต่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖
- (๕) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๙ เมื่อตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิว่างลงก่อนวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในสามสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับเวลาที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ยังอยู่ในตำแหน่ง ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

มาตรา ๑๐ ให้ กคพ. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงกำหนดคดีพิเศษตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑)
- (๒) กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑)
- (๓) มีมติเกี่ยวกับคดีความผิดทางอาญาอื่นตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๒)
- (๔) กำหนดข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์ตามที่มีบทบัญญัติกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กคพ.
- (๕) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (๖) ให้ความเห็นชอบหลักสูตรสอบสวนคดีพิเศษ
- (๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กคพ.

รายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (๒) มติตามวรรคหนึ่ง (๓) และข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง (๔) ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๑ การประชุมของ กคพ. ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ ให้ กคพ. มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ กคพ. กำหนด และให้นำความในมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ ให้กรรมการใน กคพ. และอนุกรรมการได้รับค่าตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ

มาตรา ๑๔ ให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเพื่อทำหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับคดีพิเศษตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

นอกจากคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งแล้ว พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องมีคุณสมบัติพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) รับราชการหรือเคยรับราชการไม่น้อยกว่าห้าปีในตำแหน่งเจ้าหน้าที่คดีพิเศษในระดับที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

(๒) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายและมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่าสามปีและดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับ ๖ หรือดำรงตำแหน่งอื่นในหน่วยงานของรัฐที่เทียบเท่าตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

(๓) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางกฎหมายหรือสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่าห้าปีตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

(๔) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางกฎหมายและมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่าสามปีตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

(๕) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาใดสาขาหนึ่ง และมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่าสิบปีตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

มาตรา ๑๖ เจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

นอกจากคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งแล้ว เจ้าหน้าที่คดีพิเศษต้องมีคุณสมบัติพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโททางกฎหมาย หรือปริญญาเอกทางกฎหมาย

(๒) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายและสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

(๓) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายและปริญญาสาขาอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ อีกอย่างน้อยหนึ่งสาขาตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนด

(๔) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาใดสาขาหนึ่ง และมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ นับแต่สำเร็จการศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่าสองปีตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการในการสอบสวนคดีพิเศษจำเป็นต้องมีบุคลากรซึ่งมีความรู้ ความชำนาญ หรือประสบการณ์สูง เพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ หรือเป็นบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลน กคพ. อาจมีมติให้ยกเว้นคุณสมบัติพิเศษตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๖ วรรคสอง แล้วแต่กรณี ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนสำหรับการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลใดเป็นการเฉพาะก็ได้

มาตรา ๑๘ การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญในตำแหน่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้บรรจุและแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๕ และผ่านการประเมินความรู้ความสามารถตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด หรือบุคคลตามมาตรา ๑๗ แล้วแต่กรณี โดยบุคคลดังกล่าวต้องสำเร็จการฝึกอบรมตามหลักสูตรสอบสวนคดีพิเศษที่กรมสอบสวนคดีพิเศษจัดให้มีขึ้นด้วย

การแต่งตั้งบุคคลใดเป็นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗ การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญในตำแหน่งเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ ให้บรรจุและแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๖ ซึ่งผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถตามหลักเกณฑ์ที่ อ.ก.พ. กรมสอบสวนคดีพิเศษกำหนด

เจ้าหน้าที่คดีพิเศษที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวต้องเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กรมสอบสวนคดีพิเศษจัดให้มีขึ้นด้วย

มาตรา ๒๐ ให้ตำแหน่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และในการกำหนดให้ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษต้องคำนึงถึงภาระหน้าที่ คุณภาพของงาน และการดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมโดยเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนของผู้ปฏิบัติงานอื่นในกระบวนการยุติธรรมด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

หมวด ๓

การสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ

มาตรา ๒๑ คดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่คดีความผิดทางอาญาดังต่อไปนี้

- (๑) คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยการเสนอแนะของ กคพ. โดยคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายดังกล่าว จะต้องมียุทธวิธีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้
- (ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

(ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือ

(ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่ กคพ. กำหนด

(๒) คดีความผิดทางอาญาอื่นนอกจาก (๑) ตามที่ กคพ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในคดีที่มีการกระทำอันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท และบทใดบทหนึ่งจะต้องดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ หรือคดีที่มีการกระทำความผิดหลายเรื่องต่อเนื่องหรือเกี่ยวพันกัน และความผิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะต้องดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนสอบสวนสำหรับความผิดบทอื่นหรือเรื่องอื่นด้วย และให้ถือว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีพิเศษ บรรดาคดีที่ได้ทำการสอบสวนเสร็จแล้วโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้ถือว่าการสอบสวนนั้นเป็นการสอบสวนในคดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว บทบัญญัติในมาตรานี้ให้ใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดด้วย

มาตรา ๒๒ เพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดีพิเศษ ให้ กคพ. มีอำนาจออกข้อบังคับการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

(๑) วิธีปฏิบัติระหว่างหน่วยงานเกี่ยวกับการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ การดำเนินการเกี่ยวกับหมายเรียกและหมายอาญา การจับ การควบคุม การขัง การค้น หรือการปล่อยชั่วคราว การสืบสวน การสอบสวน การเปรียบเทียบปรับ การส่งมอบคดีพิเศษ และการดำเนินการอื่นเกี่ยวกับคดีอาญาในระหว่างหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา

(๒) ขอบเขตความรับผิดชอบของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าพนักงานอื่นของรัฐ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ ในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่ง ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านผลกระทบของการกระทำความผิด และประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญาได้อย่างทั่วถึง ในการนี้อาจกำหนดให้กรณีใดต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยก็ได้

(๓) การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามคดีพิเศษ

(๔) การสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ

เมื่อมีข้อบังคับตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อบังคับที่กำหนดนั้นถ้าข้อบังคับดังกล่าวเป็นการกำหนดหน้าที่ในระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ถือว่าการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นการดำเนินการของผู้มีอำนาจหน้าที่สืบสวนและสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับตามวรรคหนึ่ง สำหรับคดีพิเศษในเรื่องใด ให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กรมสอบสวนคดีพิเศษและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะตกลงกัน เว้นแต่ กคพ. จะมีมติเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี ให้เจ้าหน้าที่คดีพิเศษมีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ เพียงเท่าที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมอบหมาย ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีจำเป็นอธิบดีจะสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างกรมสอบสวนคดีพิเศษผู้หนึ่งผู้ใดที่มีใช้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเพื่อปฏิบัติงานเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่เกี่ยวกับการสืบสวนเป็นการเฉพาะก็ได้ ในการปฏิบัติงานเฉพาะเรื่องที่ได้รับมอบหมายตามวรรคสาม ให้ผู้นั้นเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเฉพาะเรื่องที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น หลักเกณฑ์ วิธีการมอบหมายและการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่ กคพ. กำหนด

มาตรา ๒๔ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจค้น เมื่อมีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีบุคคลที่มีเหตุสงสัยว่ากระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเนื่องจากการเน้นข่าวว่าจะเอาหมายค้นมาได้บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

(๒) ค้นบุคคล หรือยานพาหนะที่มีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

(๓) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๔) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใดๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(๕) ยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่ค้นพบ หรือที่ส่งมาดังกล่าวไว้ใน (๑) (๒) (๓) และ (๔)

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติตามข้อบังคับที่ กคพ. กำหนด

เฉพาะการใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง (๑) นอกจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องดำเนินการเกี่ยวกับวิธีการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้น รายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป และบันทึกเหตุผลส่งตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งมอบสำเนาหนังสือนั้นให้แก่ผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้ และหากเป็นการเข้าค้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องเป็นข้าราชการพลเรือนตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๗ ขึ้นไปด้วย

ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นส่งสำเนาบันทึกเหตุผลส่งตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อตามวรรคสาม และสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดต่อศาลจังหวัดที่มีอำนาจเหนือท้องที่ที่ทำการค้น หรือศาลอาญาในเขตกรุงเทพมหานครภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากสิ้นสุดการตรวจค้น เพื่อเป็นหลักฐาน พนักงานสอบสวนคดีพิเศษระดับใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดโดยทำเอกสารให้ไว้ประจำตัวพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้ได้รับอนุมัตินั้นและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้นั้นต้องแสดงเอกสารดังกล่าวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษพนักงานสอบสวนคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุมัติจากอธิบดีเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใดประกอบกับเหตุผลและความจำเป็นดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ

(๒) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

(๓) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวันโดยกำหนดเงื่อนไขใดๆ ก็ได้ และให้ผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารในสิ่งสื่อสารตามคำสั่งดังกล่าวจะต้องให้ความร่วมมือ

เพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้ ภายหลังจากที่มีคำสั่งอนุญาต หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นไม่ เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตได้ ตามที่เห็นสมควร เมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้รายงานการ ดำเนินการให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาทราบ บรรดาข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามวรรคหนึ่ง ให้เก็บรักษาเฉพาะ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่ง และให้ใช้ประโยชน์ใน การสืบสวนหรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดีพิเศษดังกล่าวเท่านั้น ส่วนข้อมูลข่าวสารอื่นให้ ทำลายเสียทั้งสิ้น ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่ กคพ. กำหนด

มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้บุคคลใดเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเนื่องจากการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ เว้นแต่เป็น ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๕ และเป็นการปฏิบัติ ตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล

มาตรา ๒๗ ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดีหรือผู้ได้รับ มอบหมายมีอำนาจให้บุคคลใด จัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดขึ้นหรือเข้าไปแฝงตัวในองค์กรหรือกลุ่มคนใด เพื่อ ประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อธิบดีกำหนด การจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใด หรือการเข้าไปแฝงตัวในองค์กร หรือกลุ่มคนใดเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็น การกระทำโดยชอบ

มาตรา ๒๘ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ มีอำนาจเก็บรักษาของกลางหรือมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้เก็บรักษา ในกรณีที่ของกลางนั้น ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษา หรือเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการ ให้อธิบดีมีอำนาจ สั่งให้นำของกลางนั้น ออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ โดยอาจหักค่าใช้จ่ายได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๒๙ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับยกเว้นไม่อยู่ ภายใต้อำนาจกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เช่นเดียวกับราชการทหารและตำรวจตามกฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้ การมี และใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธปืน และยุทธภัณฑ์ ให้เป็นไปตาม ระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๓๐ ในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษคดีใดมีเหตุจำเป็นต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นพิเศษ อธิบดีอาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนั้นเป็นที่ปรึกษาคดีพิเศษได้ ให้ที่ปรึกษาคดีพิเศษได้รับค่าตอบแทนตามที่กำหนดในระเบียบของกระทรวงยุติธรรมโดยความเห็นชอบของ กระทรวงการคลัง

มาตรา ๓๑ ค่าใช้จ่ายสำหรับการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษและวิธีการเบิกเงินทดรองจ่ายให้เป็นไปตาม ระเบียบกระทรวงยุติธรรม โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ กคพ. เห็นว่า เพื่อประสิทธิภาพในการปราบปรามการกระทำความผิดคดีพิเศษ กคพ. จะ ให้ความเห็นชอบให้คดีพิเศษคดีหนึ่งคดีใดหรือคดีประเภทใดต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหาร แล้วแต่กรณี

มาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือมาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเพื่อให้คำแนะนำและตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน แล้วแต่กรณี ก็ได้ เว้นแต่การสอบสวนคดีพิเศษที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) (ค) หรือ (ง) ต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหารมาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทุกคดี แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การสอบสวนร่วมกันหรือการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กคพ. กำหนด

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ รัฐมนตรีอาจเสนอให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีคำสั่งตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานอื่นมาปฏิบัติหน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อช่วยเหลือในการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษนั้นได้

ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งเป็นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ สำหรับการสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษที่ได้รับการแต่งตั้ง

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่พนักงานอัยการหรืออัยการทหาร แล้วแต่กรณี มีคำสั่งไม่ฟ้องคดีซึ่งได้สอบสวนโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ให้การทำความเห็นแย้งตามมาตรา ๑๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความอาญาอื่นเป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔

คณะกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

มาตรา ๓๕ ให้มีคณะกรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า ?กพค.? ประกอบด้วย

(๑) ผู้แทนสำนักงาน ก.พ. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนกรมพระธรรมนูญ

(๒) คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน และคณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน

(๓) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษในตำแหน่งระดับ ๘ ขึ้นไปซึ่งได้รับเลือกจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษด้วยกันเองจำนวนสามคน

(๔) ข้าราชการในกระทรวงยุติธรรมในตำแหน่งระดับ ๙ ขึ้นไปซึ่งมิใช่ข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ปลัดกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งจำนวนสามคน

ให้กรรมการตามวรรคหนึ่งเลือกกรรมการด้วยกันเองคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วเสนอให้รัฐมนตรีเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้ง

ให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๘ ขึ้นไปคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นเลขานุการที่ประชุม

หลักเกณฑ์และวิธีการ ในการเลือกกรรมการตามวรรคหนึ่ง (๓) ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด มาตรา ๓๖ กรรมการตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) พ้นจากการเป็นคณบดีหรือการเป็นข้าราชการในกระทรวงยุติธรรม

(๔) กพศ. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจาก การกระทำหรือมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

สำหรับกรณีการพ้นจากตำแหน่งคณบดีเพราะครบวาระการเป็นคณบดีนั้น ให้กรรมการผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนครบวาระการเป็นกรรมการ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ วรรคสอง มาตรา ๘ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะมีคำสั่งดังต่อไปนี้

(๑) ย้ายพนักงานสอบสวนคดีพิเศษไปดำรงตำแหน่งอื่นอันมิใช่การเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นหรือย้ายประจำปี หรือ เป็นกรณีที่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัยหรือเป็นกรณีตกเป็นจำเลยในคดีอาญาที่ศาลมีคำสั่งประทับฟ้อง แล้ว

(๒) ไม่เลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีให้แก่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

(๓) ลงโทษทางวินัยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

ให้ผู้บังคับบัญชาส่งความเห็นของตนพร้อมด้วยเหตุผลไปยัง กพศ. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นว่าคำสั่งนั้นเป็นไป โดยถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ การพิจารณาให้ความเห็น กพศ. ต้องกระทำไปแล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นของผู้บังคับบัญชา ในกรณีที่ กพศ. มีความเห็นต่างไปจากความเห็นของผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาจะมีคำสั่งตามความเห็นของตนก็ได้ แต่ต้องแสดงเหตุผลของการไม่เห็นด้วยกับความเห็นของ กพศ. ไว้ในคำสั่งด้วย

มาตรา ๓๘ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ให้ กพศ. สรุปผลการปฏิบัติงานและข้อสังเกตเสนอต่อรัฐมนตรี และให้กรมสอบสวนคดีพิเศษสนับสนุนการจัดทำรายงานของ กพศ.

หมวด ๕

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำโดยพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ พนักงานอัยการที่เข้าร่วมสอบสวนหรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๓๒ หรือผู้เข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๕ ผู้กระทำความผิดระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

มาตรา ๔๐ ผู้ใดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๗ กระทำการนอกเหนือวัตถุประสงค์ในการสืบสวนสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ให้ผู้นั้นไม่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง ถ้าการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญาให้ระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๔๑ ผู้ใดไม่ให้ความสะดวก หรือไม่ให้อภัยคำ หรือไม่ส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใดแก่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๒ ก่อนหรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มิให้นำมาตรา ๑๕ วรรคสอง มาตรา ๑๖ วรรคสอง มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับกับการบรรจุและแต่งตั้งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ แล้วแต่กรณี โดยให้การบรรจุและแต่งตั้งเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ให้ถือว่าผู้ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นอธิบดี รองอธิบดี พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษตามวรรคหนึ่งเป็นอธิบดี รองอธิบดี พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๓ ในวาระเริ่มแรกที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ กคพ. ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๔ บรรดาคดีพิเศษที่ค้างการดำเนินการและคดียังไม่ถึงที่สุดอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ยังคงเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายนั้นๆ ต่อไปจนคดีถึงที่สุด เว้นแต่ กคพ. จะมีมติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายบรรชา ลิมปสศิริกิจ เกิดเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2524 ที่จังหวัดเชียงใหม่ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2546 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2547

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย